RM I. 8°40.

Ezen köryvet
vettem hogy
meg tanul hasselm
belüle hogy hogy
Csuztanak be az
Romai vallas köze
az sok hasszontalan
Czeremoniak
En Nemes
Falep János
1762 Ep

Nemes Nem
zetes
Nemes Szere

Romanocategorus
az az,

AZ APOSTOLI VALLASSAL ELlenkezö, minapi, Romai-Catholicusok, tudomanyának mutato LAISTROMA.

Mellyet az Nemes-Szemely TEY-FALVI CHIBA MARTON egy Papista vállásra tevelyedet Attyafianak irt: es Bereg ßaßi Prædicator lévén, házajá nak ajanlot.

Anno, 1637.

Constat 2 Rf 30 Xr in Monconvent

In Dedicatoria Epistola authoris ad Gabrielem Perényi continentur nonnulla ad Historiam Religionis Hungariae, ad genealogiam Familiae Perényianae et ad Historiam litterariam Hungariae spectantia. neque praetereundum opellam hanc raro in Bibliothecis haberi posse.

Romanocategorus

azaz,

AZ APOSTOLI VALLASSAL ELlenkezô, minapi, Romai-Catholicusok, tudomanyának mutato LAISTROMA.

Mellyet az Nemes-Szemely TEY-FALVI CHIBA MARTON egy Papista vállásra tevelyedet Attyafianak irt: es Bereg Baßi Prædicator lévén, hazajá nak ajanlot.

Accepit Sigism. Hetlinek

ex Donatione Amici Jubilaei Stephani Kiszelski 1710 Ima Jan

Anno, 1637.

Fülöp 1715 Jánose

Lege et videbis nullitatem Babillonis demonstratam ad Conscientiam

Ierem. 51. v. 9.

Gyogyitottuk Babylont es meg nem gyogult: hadgyatok elötet, es mindnyajan mennünk à mi földünkbe, mert az egig hatot az ö itélete, es fel elmélkedet az fölyhökigh.

M. ACADEMIÁ KÖNYVTÁRA

R 2002-2003

Az igaz
Uri mẹltoſaggal Tůndőklő
TEKINTETES ES NAGYSAGOS URNAK
PRÆNYI GABORNAK, Ugocza es Aba-Uyvár-megyéknek őrőkős Iſpannyának; es kegyes házas-tárſanak az régi nemzetű NAGYSAGOS SALGAI KATHA ASZSZONYNAK, az Apoſtoli valláſon lẹvő Iſten Anyaſſent-egyhazának hiſẹges Daykainak, Iſtentűl kegyelmet, mindennemű dolgokban kivan, &c.

TEkintetes es Nagyſagos Uram, kegyes Pátronuſom es Nagyſagos Aſſonyom el hittem az Nagyſagtok kereſtyeni indulattyabol nyilvan lenni Nagyſagtoknal, melly ſűkſeges do-

logh legyen minden ember-
nek tudni melyik fęl legyé, e
egymaſſal ſemben ellenkez
es uyjat vonyo valláſokna
kővetői kőzzűl, Iſtennek ne
pe, válaſtot ſerege, Anyaſé
egyháza; mert ez az Iſtenne
háza [a], mellyben az Chriſtu
cselédenek bé kell gyűlni E
az Chriſtuſnak teſte [b], melly
ben minden hiveknek bé ke
oltatniok: Ez az Egből le ſál
lot varos [c], mellyben minde
idvezűlendőknek bé kel ſám
laltatniok: Ez az igaſſagnak o
ſlopa es erőſſege [d], az mely
tűl az kereſtyéni hitnek val
laſa vetettetik: Ez mindeni
kűnknek Annya [e], mellynel
emlőjetűl minden hivek fűg
nek, az mellyen kivűl nem a
datik idveſſegh, à mint hogy
ezt példázo Noé bárkajan ki
vűl ſem adatek az őzőn vize-

a, 1 Tim 3. v. 15. Pſal. 23. v. 6.
b, 1. Cor. 12 v 12. 13
c, Apoc. 21. v. 2, 10,
d, 1. Tim, 3. v. 15
e, Gal. 4, v, 2. 2. Pet. 3, v. 19.

tűl mas megh maradáſnak ézkőze.

Az régieknek-is illyen értelmek volt ez dologrol. [f], *Valaki az Anyaſſent-egyházon kivül végezi el ęletét, az, az örökké valo tüzre megyen, az melly meg kéſſitetett az ördögöknek es ez ö Angyalinak. Mert* [g] *ſenki az örök ęletre nem mehet, hanem csak az, az kinek Chriſtus feje*, ſenkinek penig az Chriſtus nem feje valaki az Anyaſſent-egyháznak nem tag ja. Olly igaſſag ez, hogy męg az poganyok-is Iſten gyűlekezetinek mondgyak es tartyak magokat; mivel hogy ezen kivűl, el hitték, hogy ſenkinek ez ęlet utan jol nem leſſen dolga.

De bodog Iſten mint vagyon itt az embereknek allapattyok? Siralmaſon bizonyára! mert nagy ſokan mi-

f, Fulgent: de fide ad Petr: c. 33
g, Cyprian: de Simp: Prælat.

dõn vélik hogy Iſtennek igaz Anyaſent-egyházanak tarſaſagaban vannak, ha tekintik az Iſtenteleneknek es Iſtent csufoloknak ſeregeben alnak: es nemellyek midõn vélik magokat à Chriſtus jegyeſehez kapcsolni, meg csalattatvan az kûlſõ fényeſſegtûl, akkor amaz lelki paraznanak kebelében eſnek, honnet fel nem kelhetnek, mert amaz magat biborral es bárſonnyal, arannyal, es draga kövekkel meg ekeſittetet parazna Aſſony, kiről ſent Ianos Apoc. 17. v. 4. 7. ſoll, meg csallya es el hiteti az Anyaſent-egyháznak neve alatt, az igaz helyet hamiſſat mutatvan nekiek; kinek ſeregeben nem utolſok azok, az kik az Evangeliomnak vallaſan levõ kereſtyeneket az moſtani Romai Catholi-

tholicuſoktul banvan hoģ el allottak, viſont azokhoz az fertõre ternikerik, és mindé erõſak-tetellel-is kenſeritik, Chriſtus verével meg tiſztittatot es ſabadoſſa tõt emberekhõz illetlen okot ſabván elejekben. Mert hogyhoģ egyeſûlhemenek azok meg kik az idvé ſſeg ek fundamentomában tenyeſſeggel egy maſtul kûlõmbõznek? Az mi igazſágunknak, igazulaſunknak, idvõſſegünknek feje és fundamentoma b, az Vr leſus Chriſtus: valláſunknak erõſſége c, az Iſtennek mégh irt beſede, mellyet az Prophetak, Apoſtolok es Evãgeliſtak által tanuláſunkra es vigaſztaláſunkra adot, az mely fundamentũ es erõſſegh ſerint hogy jarjunk, az Iſtennek parancſolattyatul mozdittatunk mely

1. Cor. 7. v. 23.

2. Cor. 6. v. 14. 15.

b, Helv. con feſs. art. 11. 14. 15.

Gen 3 v. 15 & 22 v. 18. Act 4. v. 12 es 15. v. 11 1. Cor. 1 v. 30. es 3 v. 11,

c: Helv: Cõf Art. 1, 2: Ioh 5, v: 39: Dev, 4 v, 2, es 12, v, 32, 2 Tim: 3, v, 16, 17:

az tőbbi kőzőt igy kőtelez: *Hunc audite: Ad legem & ad testimonium, si non dixerint juxta verbum hoc, non erit eis matutina lux.*

Az Romai Catholicusok ez ellen az Ecclesianak meltosagaban, az Papoknak talalmanyibã es Conciliumoknak vegezesiben es Regulaibã helyheztetik vallásoknak es idvősségeknek fundamentomat es igaz vóltat. [a]

Ha penigh megh kerded tűlők, mit ertsenek az Anyaßentegyhazon? Azt felelik egy szajal: [b], Az Romai Papat az ő Cardinalival, Pűspőkivel es Prælatusival egyetemben, az ki az hitnek fundamentuma, az igazsagnak ereje avag kezdete. Ellenben az Christus erdemet elegtelennek kialtyak, midőn azt tanittyak felőlle hog *csak az eredendö bünert aldoztatot megh az körößt fan.* Az mint Thomas Aqvinás es Gregorius de Valentia tanittottak. [b], Ezek ertelmevel nem elegedek megh Gabriel Biel hires Tanito, hanem eleb mene az karomkodasban, igy irvàn: *Iollehet az Christusnak szenvedese elsö erdemlö ok, de mindazonalial soha nincs egyedül, söt nem-is elegedendö ok, mert mindenkoron jar az Christus erdemehez neminemö mũkalkodas.* Lib. 3. doct. 20 Conclus. 5.

Az szent irast-is penigh csufollyak es nevetik valamikor à Balvanyozo Romai Győlekezetnek ertelme ellen szol. Az mint ez imez ő irasokbol megh tetßik: *Traditiones Romanæ Ecclesiæ efficatiores sunt & potiores sacrâ scripturâ* [a], *Traditio est ad salutem necessaria magis quã scriptura.* [b], Costerus Iesuita-is

Mat 17 v. 6. Esa 8 v. 20. a. Bellarm in Præf de Rom. Pontif. sect est. Et lib 3 ibid cap 10, sect, Deinde fides, Et lib, 2, de Con, cap, 2, sect, Ex his, & cap, 14, sect, Et ne, Pigh, Hiera. lib, 1, cap, 5, pag, 38, b, Grat, Dec Greg, lib, 2, tit. 1, cap, 13, Nolnit, & li 1, Tit, 6, cap, 3, Bellarm, lib, 4. de Rõ Pont, cap, 2, sect, Sed nec, Et lib, 2, de Conc, c, 2, Ex his ỹ cap, 61

sect, ideo nomine, Et lib, 2, de Verbo Dei cap, 3, sect, Tota, es c, 5, sect, Alter, Conc, Trid, sess, 4.

a, Petrus à Soto Conf, Cath, de Ecclesia,

b, Salmer. Dis, in Epist

igy ir: *Az Traditioknak meltoſagok ſokkal nagyob az Apoſtoloktul papyroſſon nékunk hagyattatot iraſnak meltoſaganal.* a. Ha kerded tűlők kicsodaké ez Traditiok: Azt felelik, az mint hallad, hogy az Romai Eccleſiae, *hoc eſt*, az magokat gyalazo, vallaſokat hazuttolo, ſzent iraſt csufolo, es az reghi fenyeskedő, igaz Tanitokat, ſz: Patereket karhoztato Pápaké, Papoke, Ieſuitake, Baratoké. Egy ſzoval, az Romai Papanak akarattjaraes kűtRegulaſok ſerege-ecmert hittel kőteleſek akarattyanak cselekedeſere b) kiknel nincs az boldogh eletnek remenſege, nincs az teſtnek fel tamadaſa, nincs ChriſtusVrunknak iteletre valo el jővetelének tudomanya, nincs az Pokol kinnyanak hitele. Az mint ezeket keſeredet ſzivel ſemekre hannya Olaſ Orſagban fő tudos Papiſta ember Franciſcus Petrarcha, az ki elt es irt ez dologrul 1340. eſtendőtayban. Az 21dik Epiſtolajaba azt mondgya, hogy *az Romai gyülekezetben az jok fogva tartatnak, az gonoßok ßabadoſon élnek, az Chriſtus innet ſzamkiveteſre kuldetet, az Antichriſtus uralkodik, es az ördögök Fejedelme az Belzebub itelő Biroſagot viſel.* Ezek az ő ſavai: *Cur autem, ſive ad quid? Ut videam bonos mergi, malos erigi, reptare aquilas, aſinos volare &c. liberos lupos, agnos in vinculis, Chriſtum denique exulem, Antichriſtũ Dominum, Beelzebub Iudicem.*

Haſonlo koronaval ekeſiti Bellarminus Ieſuita es Cardinal-is ez illyeten meltoſagos Traditiokat koholo Papiſereget, az nyomoruſagrol irt első Prædikatiojaban, melynek

a, Coſt, in Ench, c, 5,

b, Decret, Greg, lib, 1, tit, 9, cap. 3, Significaſti, Et lib 2 titt, 24, cap. 4, Ego,

Franciſ, Petrarcha, Epiſt, 20,

Bellar, Cõt, 37, in folio,

bé-rekeſtven elsô reſet azt tanittya, hogy moſt-is ollyanok ôk, mint az elôt volták. Az elebbi állapattyokrol penig azt prædikalla: *Sacri ordinis decor perierat. Sacerdotes gravi diuturnaq, laborabant infamia.* S. Vallyon miért? Ezért azt feleli, *mert az reſſegsegh közöttök dicseretes dologh volt. Ebeket vadazaſra, lovakat nyargalaſra hizlalni, és paráznaſágra Kurvakat piperezni az Eccleſia javabol, bun ſem volt.* Illyeneknek mondgya moſtis à Papi sereget lenni: *Idem ſumus qui ſemper fuimus.*

Ezek gyalazzak és hazuttollyak egymáſt, mert egymas vegezeſet ronttjak, tudománnyokat karhoztattyak, azzál ellenkezô dolgot vegeznek: mely dologrol, ezer kôzzûl it legyen elegh példa ez: Az III. Alexander és az VIII. Bonifacius

nifacius Papak vegezek, hogy az Romai Papat senki meg ne itelhesse, sôt csak meg se kerdhesse cselekedetirôl: *Nullus audeat dicere; Domine cur ita facis?* [a], (Ennek okat adgya Miklos PapaDiſt. 96. cap. 7. ſatis. Mert *Iſtennek mondatik az Papa.*) Ezeket kôvetik sok fô Tanito Doctorok, midôn azt allattyak, hogy az Papa ertelmén inkabb megh kell állani, hogy nem mint ez egesz vilagon. [b],

Ezek ellen azt vegeze az negyedik Leo Papa *hogy az kôſſeg is vadolhattya.* Gratian. Cauſ. 2. q. 7. cap. *Nos ſic &c.* Ezt kôvettek az Velenczesek az ôtôdik Pal Papa ellen valo vegezésekben. Catharinus-is illetlen dolognak tartya, hogy à tudos emberek, az Papa iteletihez kôsôk magokat. *De Cert. Grat. Aſſert. 13. Cajetanus* azt tanittia,

a, Grat, diſt, 40, cap, Si Papa &c,

b. Bell. de Conc. lib, 2. cap, 17 Turrecr, ſum, li, 3, c, 44 Gre, de Valent, tom, 3,

hogʃabad az Papa ellen allani. *De Author. Papæ & Conc. cap 27.* Bozius azt allattya, hogʃ *az Papa eretnekke lehet. Deſig Ecc. Tom. 2 lib 18. cap. 6.*

Ezek vetik meg és ezek kathoztattyak az regi ſzent Patereket, kik kőzzűl ſzent Origeneſről Bellarmin[a] azt mődgya, hogy Ariuſſal és Neſtoriuſſal Pokolban eg. [a], Tertullianus, Montaniſta eretnek vólt [b], Medinna ertelmeből azt hozza be, hogʃ Arius dőgleletes értelmében leledzet ember volt, Hieronymus, Ambroſius, Agoſton, Sedulius, Primaſius, Chryſoſtomus, Theodoretus, Orumenius, Theophilactus és Origenes. [c], Maga ertelmeből-is ugyan ezen, es ezekhez haſonlo S. Patereknek tanitaſit ſok helyé megh veti es megh csufollya

a, Bell, lib, 2, de Purg, cap, 8,

b, Idem de Rom, Pont, lib, 4, c, 8,

c, Idem lib, de Cler, cap 15,

Diſpu

Diſputatioiban. Sőt nem vélé hogʃ csak kettőt-is tudna akar mely Ieſuita is mutatni az regi Paterek kőzzűl, kiknek ertelmet Bellarminus Ieſuita és Cardinal mindenben javallana, az mint cőtroverſiai mntattyak.

Innet vagyő hogʃ ezen Bellarminus, egyſer ſ-mind ket ſaz huſon egyben gyűlt és eggyet vegezet *Patereknek kimondot értelmeket pöki, rutittya es hazuttollya.* [a], Nem csak ez egy Bellarminus csufollya, hazuttollya es karhoztattya penig igy az reghi ſent Patereket, hanem az egeſz Papiſtaſágot oltalmazo Ieſuitak, es egyeb Regulas rendek. Az mint ſok eſer karomkodáſoknak bizonyos Laiſtromából, ez iráſnak negyedik reſeben, az kegyes olvaſo láſső világos peldakat.

Ez ſereg az, az ki egymáſtul

ugy

a, Bell: de Rom: Pon: lib: 2, c, 27,

ugy kűlőmbőz, hogy nincsen csak egy derekas Theologica quæstio-is, melyben kűlőmbőző velekedesek nem volna. Ennek bizonyitasara allatom Bellarminus Disputatioit. Ne csudald ezt; mert az Parisiai Papista Doctorok nág batorsaggal tanittyak [a], hogy ők sem Gratianusnak, sem Aquinasnak, sem Lombardusnak, sem Anselmusnak, sem Hugonak nem hiznek.

a: Error: Art Paris cap, 3.

Bellarminus az szabad akaratnak dolgaban [b], karhozattra Scotust, Durandust, Gabrielt, Ariminensist, Capreolust, Marsiliust. Ezek penigh mind fő Papista Authorok voltak.

b: Bell. de Grat, & lib, arb, libr, 5, cap, 4.

Melly dolognak kőzönseges besummalasara csak az urvacsorajanak megh csonkito mesterinek szavat irom le, kik nyil-

nyilvansaggal vallast tesznek, hogy ők az Christussal az Apostolokkal es az regi szent Paterekkel ez dologban nem egyegyeznek, sőt ellenek vegeznek, az mint az Constantini Gyűlesnek regulaja tartja: *Licet Christus suis discipulis administraverit, sub utraq; panis & vini specie, venerabile hoc sacramentum: tamen hoc non obstante: consvetudo Communionis sub unâ tantum specie nunc pro lege est habēda.* Es ismeg: *Licet in primitiva Ecclesia hujus modi sacramentum reciperetur à fidelibus sub utraq; specie: tamen hoc non obstante consvetudo introducta* &c. Gondolā meg ezt kegyes olvasó

Mikoron azert az mi eleink es az egyeb lelki dolgokban valo sok fogyatkozasokat az Pastaknak megh lattak volna, kezdenek fel nyilt elmével, az Christusnak imez idvősseges inteseről gondolkodni:

Megh

Mat 7,v,15, Meg oyjatok ti magatokat az hamis Prophetaktul; es el válánakaz Papa soldosinak vesedelmes talalmanyitul, es zarlak magokat az ô Attyoknak

Esa,52,v,11, es 26,v,20, kulcsos hazaban, a, à hol az Anyaszent-egyhaz, az mi Anyank vagyon. *Gal.4 v.26.*

Mely cselekedeteket az mi eleinkneken-is, az szent irasbâ solo szent Leleknek vezerlese altal javalvan, ez kis munkat annak pecsetlesere adtam az en Nemzetemnek. Mellyet el hittem, nemely Timon termeszetû nevet, csufol es trefal; de ezeknek csacsogo sa-

Prov,19,v, 29: sokat csak imez dologgal pecsetlem meg; *Büntetések készittetenek az csufolo knak*; es hogy ez irasocskanak, dolgaim kôzôt valo végben vitelere nem hijaban valo dicseretnek kivansaga, hanem az en, igasságtul el-for-

el fordult, vér szerint valo Atyamfianak idvôsségenek szôjuhozasa, vont es vitt; kitôl noha az en czekely tudomanyomnak elôb mozditasara alkalmas segitseget vôttem, mindazonaltal, bolond, tevelygô, Uy, hamis es Pogany vallason levônek, nem ritkan mondot hozzam kûldet leveleiben; mely dologban hogy megh fenyitôdven, az el hagyot igaz vallasra terne, vegezem magamban ez levelemet neki kûldeni &c.

Hogy penigh most rebekre oslatot es ki nyomtattatot, erre nem kisseb okok mozditottanak: Mert mindeneknek elôtte, ez fôlden vitezkedô Isten Anyaszent-egyhazanak az mi nemzetünk kôzôt valo terjedese, az mellyen, Isten velem leven tellyes erômbôl igye-

igyekeznem, hogy ha ſinten
Exod, 25, ℣, 4, es 6, 35, ℣ 23, 25, ſelymet, ezüſtöt, aranyat, es draga köveket eppitö ekeſsegere nem adhatnek-is, mindazonaltal, vekony allapatom ſerint csak kecske ſört-is adnek, az Izrael fiainak peldajok ſerint, kik midön Satort akarnanak az Urnak parācsolattya ſerint eppiteni, ſokan közzülök csak kecske ſört adanak, mely kedves vala, mert az Ur ſatorahoz az-is kivantatik vala. Az öſvegy ſegeny Aſſony
Mat, 12, ℣, 42, 44, Luc, 21 ℣, 23. fillyere-is kedvesb lön az Ur elöt à kevely gazdagoktul hanyattatot ſok penzeknel: Igy, el hittem, hogy ez Iſten ajandekabol ſarmazot es Nemzetemnek adot kis munkamat, ö Felsege jo ſemmel nezven, kedvöſen veſi, holot jol latta mit neztem ennek vegben viteleben. Ide jarult az en kegyes

gyes Patronuſomnak es Patronamnak levelekben jelentet kegyes igyekezetek, mellyel kivantak ez iraſocskanak köz helyre valo menetelet; Az en jot akaro Uraimnak tanacslaſok ſem keveſse mozditot, intven arra, hogy minden akadalyokat felre teven, közöllyem Nemzetemmel.

Hogy ha penig minden közönſeges helyre iraſt ki bocſato, maganak Tutort es Patronuſt keres, az kinek neve alat munkajat batorſagosbban adhaſsa ſem eleiben: Bizonyara en-is méltan igyekezö kereſetēmel vagyok azon, męg penig annyival inkab, menyivel kiſſeb es alacſomb ez Level, az nagy elmejü emberek faratſaginal, hogy ha ſinten magatul nem repülhetne-is, az ötet óltalma ala vevönek, méltoſagos

tosagos erejetůl vastagulvan batorkodnek, es nagy emberek eleiben-is mérne lepni.

Mely gondviselőről, midőn ßorgalmatosban keztem volna gondolkodni, egyedůl Nagysagtok sok okokra nezve, adatek előmben; méltan-is penig: mert ha elnezellyůk, bar ugyan meßße fel emelven ßemeinket-is, az nagy rendeket, hol s-kicsodat talalunk (tißtesseg tůlem mindennek) az ki Nagysagtokat régi tůndőklő Nemzetseggel, viragzo elmevel, gyůmőlcsőző kegyessegel, es igaz Isteni fęlelemmel, illy ßeled erkőlcsel, mellyel Nagysagtok az Isten igejet igazan hirdetőkhőz, es azt vevő ßůkőlkődőkhőz éleitől fogva volt, meg haladná? Nem vélem hogy csak hasonlo-is, nem hoǵ fellyůl mulo sok

lo sok talaltatnek: Mert Naǵsagos Uram az Nagysagod dicseretes eleirůl irja ezt Bonfinius: *Antiquissima semper & clarissima inter Proceres habita* Errůl mondgya Istvanfi: *Nobilissimum genus Pereniadum familia* &c. Méltan-is, mert nincs most olly familia, mellyből annyi méltosagos Tißtviselők, es hatalmas Uralkodók szarmaztak volna, mint az Naǵsagod boldogult eleiből: Ezek voltak, kik Csaßar es Kiraly vegezesenek-is ellene mertek ßollani [a], meg mertek Kiralyokat ßolitani, [b], Nem-is csak Magyar Orßagban volt penig ßabad Uralkodasok, hanem az sz. Romai birodalomban-is, szabad Herczegseget, Fejedelmi titulust viseltek. [c].

Bonf, Dec 1: lib. 1, pag, 26: Istv: lib 11, pag: 178: Et lib, 15, p. 249:

a, Istv, lib, 6, p, 79: 80: 81,

b: Bonf; Dec 1. lib; 1; p; 26

c. Istv; lib; 6

Az Isteni tißteletre naǵ gongyok volt: Mert ezek eppittettek

tettek Caſſan az Franciſcanuſok Claſtromat, az Nagy Szőlősi Kanko nevő Claſtromal; Ezek csinaltattak Tőke Terebeſt azRemete Pál nevere valo Templomot. a, Az Saros PatakiScholat ſep Privilegiūmal es jevedelemmel ajandekoztak. b,

Pazm,in act Decret,ſyn. Tirnav pag, 117. 120,

a, Iſtv lib 6, pag So.

b, Fabr. in Orat. funebri.

Ezek vőttek elsőben be az idvőſseg hozo Evangeliumi tudomant, el hagyvan azRomaiBalvanyozok talalmanyit; melly igaz tudomanyert őt eſtendeig tőmlőczőt, es Becsben (ki altal holt meg az titkokat lato Iſten tudgya) aligh ha Martyrſaggal nē koronazſtatot Prenyi Peter. Ezek az Evangeliomi igaz tudomanynak Nemzetűnk kőzőt valo gyarapodaſara, idegen Orſagokban haſnos embereket tanittattak.

Kalauz lib. 3 cap. 7 p. 219. Iſtv. lib 10. p 167. & lib, 15. p 254.

Fabr. in orat. funebr, Patakini habita.

Moſt-is

Moſt-is hol es kicsoda az ki ugy nem csak halgatoja, hané ugyan kőveteje-is az igenek mintNagyſagodnak; Az melyről tegyenek bizonyſagot, né csak az Nagyſagtok joſagiban levő Tanitók, hanem mind azok-is, valakik Nagyſagtokat iſmerik: Mert kicsoda az, az ki minden majorſaganak tizedet, Iſten tiſteſsegere rendelte es adgya, mintNagyſagtok? Hol es kicsoda az, az ki az bēne levő igaz hitnek gyűmőlcset, kűlső jo tetemenyivel, hem csak az bekeſsegnek idejen. Hanem męg akkor-is, midőn hazank ugyan langozna az hadaktul, ugy meg mutatna mint Nagyſagtok: Mert az elmult 1622 eſtendőtűl fogva, az 1635 eſtendeig, őt ſemellyeknek derekas kőltseget advan, idegen Orſagokban ta-

nit-

tata, kik kőzzűl kettőt most-is ot tart.

Ha penigh az ſegenyeken valo kőnyőrűleteſsegrűl kellene ſolni, ſok időt kivanna; mellyrűl tegyenek bizonyſagot azok, kik Nagyſagtokat: ſűksegekben meg kereſtek, az ſok fel neveltetet es bizonyos allapatra allattatot Arvakkal. De hogy az nyilvan; valo dologban ne mulaſsak, az jelen valokat-is el hagyom Kerven az minden időben i gaz gyamolokat ado ſ. Iſtent, hogy ſok időkre Nagyſagtokat az ő ſűkőlkődő tagjainak taplalaſokra, ſegeny hazanknak őrőmere, meg tartsa, hoǵ az joban az ő vitezkedő Anya ſent-egyhaza nevekedheſek Amen. Beregſazt 8 Martii Anno Domini 1636.

Nagyſagtok

Alazatos Alumnuſsa

Teyfalvi Chiba Marton

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

KEGYES INTES

A Papas Eccleſiahoz, mellynek utalatoſſagi ez könyvetskeben ki-jelentetnek.

O Babylon! elted gyalazat rut ruſnya pironſag, Ez kőnyvetske mikent meg tanit arra teged: Tiſztatalan vagy te s-Kiralyod Sodomita parazna A tudomany nállad lelked emeſztő ſalak. Vérſopok az fiaid, lelki vakſagba tevelygők, Vldőzik à Criſtuſt; vipera nyelvű fiak! Iſmerd meg magadat, jobbuly meg, fęllyed az ISTENT, Míg az UR hozzad tér idvőzit-is tegedet. Oh nem jobbulz meg! jay langozo gehenna jutalmad Fergek, tűz, ſomoru jaygatas es ſiralom. Poklos fekelyes Bált ſentſegére nevednek Gyogyistd meg kérlek ſzent ſeregeknek Ura.

Ezt jo es tiſzta ſivel
kivanvan irta

Kiſmarjai VESZELIN PAL
Egy-hazi ſolgad.

MUTATO TABLA.

A

Atok ala vetette ſent Pal az Papiſtakat pag. 10. 11. 440

Abelianiſtak Eretnekſeget követik 361.

Agyaſt ſabad tartaniok 182. 183. 415.

Alnokſagul terjeſztetik az Papiſta tudomany 21. 32. &c.

Angyaloknak parancſol az Papa. 229 396.

Angyalokat ki átkoz. 325.

Angelicuſok éretnekſéget követik 361.

Antichriſtus ki legyen 267. 381.

Mi legyen. 377. 381.

Antichriſtus az Romai Papa. Papas emberek értelme ſerint-is 386.

laſd az 9. caputot egéſſlen

Apoſtolok tudomanyaval meg nem elegeſſnek. 186. &c. 427. &c

Apoſtolok ellen vegeznek 189.

Apoſtolok Regulait meg vetik 205 206. 237. & ſequen.

Apoſtolok regulait éretnek ember munkajanak tartyak 237.

Apoſtolok iraſit nem böcsüllik. 189. 190. 426.

Apoſtolok parancsolatiban diſpenſal az Papa 268.

Atyaſiakat egyben hazaſit à Papa 326.

Attyokat, Annyokat, fiokon, leanyokon valo hatalomtul meg foſztyak. 176.

Atya Iſten ellen karomkodik 406.

Aſſſony változtta meg ez vilagot. 110.

B

Bálvanyozaſra ſabadſagot ád az Papiſta tudomany 4. 431.

Bálvanyozók az Papiſtak 41. &c. 405.

Bannyak az ſ. irasbol valo diſputalaſt 69 70.

Belyeget nyom az Papa az öveire. 420.

Birodalmakat változtathat az Papa. 395.

Bizodalmokat cſe.ekedetekben helyhez-tetik. 406.

Bucſu jaraſnak nállok haſſna nagy vagyon 1617. 229. & ſeq.

Bucſu jaro, haromavagy negy lelket meg ſſabadithat Purgatoriumbol Ibid.

Bünöknek, cſelekedejönck Iſtent mondgyak 37. 38. 139. 140.

Bünre ſabadſagod ſſolgaltat az Papiſta tudo-many 14. &c.

Bünök bocsanattyat nem tartoznak hinni 135. 156.
Nem hiß k Christus altal minden bünnektül valo szabadulasokat 107. &c.
Bünök bocsanattyat kepektül kerik 115. 119.
Büntul meg rettenetestul, penzért ßabadit 15. 16.

C.

Calvinus, Istent nem mondta az bün Authoranak 38.
Carpocrates éretnekséget követik az Papistak 358.
Collyridianus éretnekseget követik 373.
Conciliumokkal ellenkeznek 237. & seq.
Christus esmereti nelkül idvözülhetni 14. 433.
Christus ellen karomkodik az Papa 407.
Christust Orßagatul meg fosztya. 146.
Christus nevet maganak koporittya 392.
Christusnak termeßetivel es tißtivel ellenkezik 389.
Christus érdemehez jarul az embernek maga erdeme, az Ecclesia kencse, ßuz Maria ßenvedese. 109 &c. 150. 308. 434.
Christus nem elegseges közben jaro 145.

Christus

Christus csak az eredēdö bünért ßenvedet 150
Christust magatul valo igaz Istennek lenni tagadgyak 145. 407.
Cristus parancsolattyat sel bonthattya az Papa es ellene vegezhet. 396
Vegez-is, az ajanlo levelben.
Christus testét eb, dißno, egér, &c. megh eheti. 303 428
Credonak minden ágazatit tagadgyak, mocskollyák. 138 & seq.
Csalardok. 410
Csalard csudakat cselekeßnek. Ibid.
Csalni tanitnak. 7. 117. 430.
Csalardok az Regulas eletüvek. 112 &c. 263 & si 410. 430.
Csalardok az Papak s-miért 410.
Csaßarok, Kiralyok &c. uralkodasokat veßik az Papatul. 401. 402.
Kissebbek az Papanal. 398.
Csigazza az lelki ismeretet 49 & seq.
Csonkanak mondgyak az ßent irast 29 67 74 78 83. 190. 226.
Czegeres vetekben ęlök, Pokolban gyötrödö sok Papak. 280.

 Decretum

D

Decretumat az Papanak meg vetö, véikezik az ſent Lélek ellen 407.
Donatus éretnekſegében keveredet az Papiſta tudomany. 370.

E

Eccleſia neve mit mutaſſon. 79.
Eccleſia ellen tanitnak az Papiſtak 193.
Eccleſia tagjanak hiſſik az czegeres Latrokat-is 154.
Eccleſiajok nem ſent ſ. miert? 235. 236.
Eccleſiajok hamis. 440.
Egyeſſeg ſélelemből vagyon közjök. 265. 266
Elegtelennek kiáltyak az ſzent iraſt Laſd meg ſellyeb cſonkanak
Ellenkeznek egymaſſal. 266. ajanl. level.
Az Apoſtoli vallaſſal. 186. & ſeq. 427. & ſeq.
Az mindennapi imatſaggal. 158. 159.
Ezt meg-is cſonkittyak. 160.
Azt-is paranſolattal. 161. & ſeq.
Emberben vetik remenſegeket. 102.
Éretnekek ül találtatot es vetettetet az Papiſta vallas. 352. 355. & ſ.

Éretneksegre ßabadſagot ád 431.
El-ßenvedhetetlen Eretnekſegnek tarttyak mi bennünk, az mi magokban nem is bün. 38. 39.
Esküßnek emberre kereßtre &c. 166. 247.
Eskuveſſel ſödözik hamiſſagokat. 26.
Eskuveſſel ßabad maſt meg cſalni. 171. 430.
Eßtendonek réßeit ßentekre oßtyak. 355.

F

Fejedelmekre, Vrakra &c. tamaßtyak ßolgajokat 171.
Fegyvereket, hatalmokat el vötte az Papa. 175.
Ioßagokat birodalmok alol ki vöt. 177.
Feleſeget embernek felebarattya valköznek tanittyak 209.
Ferencz Baratot, mint az Ieſuſt ugy hiyjak ſegitſegre. 101.
Bun nelkül valonak tartyak. 148: 149.
Eöſveny az Papa. 417. 418.

G

Görök Tanitokat hazugoknak tarttyak 211. 212.
Gnoſticus eretnekſeget követik. 358.

Gyilkossagot javall 177. 178.
Gyilkossagra alkalmatossagot nyit. 430.
Gyilkosoknak jutalmad ád. 177. 178.

H

Haredionistak eretnekseget követik. 360.
Hamissag az Papista tudomany. 5. &s.
Hamissan eskünni tanit. 8. 299.
Hamis Apostolok követöi 357.
Hamis Christust tißtelnek 388.
Hamissag melly vallasban talaltatik, nincs az, az Isten lelketöl 59.
Szent Haromsagot csufoson irjak 165. 406.
Hazassagban élni nagyob bün hogy nem paraznalkodni. 427.
Hazassagnak tiltoi, gyalazoi 361. 414. 427.
Hazugok. 184.
Hazugsag az hol vagyon, nincs ott az Christus nayja. Hazuttollyák egymást. 24. 269. & seq. Lasd az ajanlo levelet is
Hißnek ö magokert az ßent irasnak. 67.
Hitnek ágazativalellenkeznek. 138. & seq. lasd az ajanlo levelet.
Hit nelkul idvözülhetni 433.
Hittelkötöt fogadasnak meg ßegöi 167. &s.

Hittül ßakattak. 404. 424. & seq.
Hittül ßakat kicsoda? 158.
Hugan cserelt Cardinali veres köntöst Iulius. 393.

I

Idvözitöjöknek hißik lenni az kereßtet à Papistak 115.
Ierusalem latasabol hißik bünök bocsanattyat 16.
Imadkoznak az ßenteknek, Angyaloknak &c. 159.
Inkab vetkezik az Papa vegezese ellen jaro, hogy nem az Isten törvenyet meg tonto. 419.
Inn epet nem Isten tißteletire üllenek. 137.
Az ß. Irassal ellenkezik à Papista tudomany 6. & s. 91. & s. 132. & s. 428. & seq.
Az ß Irassal meg nem elegeßnek miert? 83 84.
Az ß. Iras ellen tanacskoznak, karomkodnak. 71. & seq. 224. 226.
Az ß. Irasnak Papa értelme nelkül nincs hitele. 79. 190.
Az Iras Papa értelme ellen tevelygesnek regulajá. 63. Æsopus fabulajahoz hasonlo 71. 72
Az Irast embernek censuraja ala vonßak es

vetik. 28. 62. &seq. 15.
Iraſt olvaſni erétnek embe- jele. 175.
Iraſt ugy ſeytegetik az mint akarjak. 191. 4. &seq. 225. 390. 407.
Miert cſelekedik? 198.
Iſtentelenſeg az Papiſta értelem. 64.
Iſten felöl gonoßul ért. 19. 139.
Iſtent az bün okanak, cſelekedöjenek es cſelekettetöjönek mondgyak. 19. 37. 139.
Iſtennel meg nem elegeßnek. 141. &ſ.
Iſtenek ſok vagyon. 141. 152. 353.
Iſten nevet hiyahan emlegetik. 171.
Iſtent ugy tißtelik az mint magoknak tetßik. 405.
Iſteni tißteletet veßen magara az Papa. 406.
Iſtenen felyül emeli magat az Papa 397. 398.
Iſteni vallas nem lehet melly fel bontya az hitnek fundamentomat 138.
Iſteni eröt, méltoſagot, tulaydonitnak regulas ruhajoknak. 164.

K

Kalaucz vallaſa az Papiſta tudomany felöl. 61. 136.
Karomkodók. 406.

Káromlaſra alkalmatoſſagot ad. 430.
Kepmutatók az Papiſtak. 409.
Az Kepet Iſteni tißtelettel tißtelik. 25. 114. &seq. 436.
Kepeket azon tißtelettel tißtelik, az mellyel tißteltetik az, az kinek kepe. 44. 114. &seq. 306. 436.
Kepeknek Iſteni hatalmat tulaydonitnak. 45. 114.
Ket fegyverrel hir az Papa. 397.
Ketelkednek Iſten kegyelmeben. 144.
Kezek munkajat Iſteni tißtelettel es nevel tißtelik. 46. 114. 405.
Chriſtushoz haſonlittyiak méltoſaggal es érdemmel. 114.
Ki mondot ſententiat meg valoztathat az Papa. 403.
Komplárkodik az Papa. 417. 418.
Kereßtſaban vetik remenſegeket. 115.
Idvözitöjöknek hißik Ibidem.
Köröſtelnek erzekenſeg nelkül valo dolgokat 172.
Közhen jarojok ſok vagyon 392.
Kurva tartaſra ßabadſagot adnak. 182. 183. 427.

L

Laiſtroma az Traditioknak. 79. 80.
Laiſtroma az Uy Papiſta vallaſnak. 316. &ſ
Lopaſra aytót nyit az Papiſta tudomany. 429.
Lelkek iſmereti ellen karomlyak vallaſunkat. 122. &ſeq.
Sz. Lélek ellen karomkodo az Papa. 407.

M

Magok az Papiſtak magok mellettanuk. 33. 34. 66. 67.
Magiſtratuſokon felyul emeli az Papa magat. 397. 398.
Manichaus eretnekſegenek követöi. 366.
Marion eretnekkel egy gyczök. 361.
Mariat ugy imadgyak mint regi kigyonak rontojat. 99. 113.
Idvöſſegh adojat. 113.
Mariat nagyob tißtelettel tißtellik Chriſtusnal 103.
Marianal nincs töb remenſegek. 102. 112.
Marianal mindent meg talalnak 104. 112.
Maria az lelket ördög kezeböl ki veheti. 105.
Maria az ßent Haromſag eskuveſe ellen ſafarkodhatik. 105.

Ma-

Maria ugy ßenvedet az ember valtſagajert mint Chriſtus. 110.
Maria nevelen hamareb meg halgattatik ember, hogy nem az Chriſtus altal. 436.
Maria Annya meheben bün nelkül fogantatot. 148. 149.
Mereggel ölik egymaſt. 186. 245. &ſeq.
Miſe halgataſnak haßna 438. 439.
Montanus eretnek követöi. 362.

N

Nap ſént ne laſſon az à ki Papnak ellẽſege. 422
Nötelenſegre esküttek közzul ſokan gyilkoſok. 179.
Novatus eretnekſegenek követöi. 365.

O

Ocſmany eletüvek. 36. 412. 413.
ördeggel partoſok. 36.
ördögben hißnek. 139. 140.
ördegi tudomanyt követnek. 417.
ördegi vallas az, az melly csak egy dologban is ellenkezik az ßeni iraſſal. 61. 136.
örök életet ſok Papak nem hittek. 410.

Papa

Papa Angyaloknak parancsol. 229.
Papa kevelységnek mutato Tablajá. 323.
Papa ellen senki tanu nem lehet. 432.
Papat senki meg nem itelheti. 241.268 432.
Papat senki meg nem sólithattya. 394.
Papanak Istent méltóságot tulaydonitnak 40. 47. 146. 155. 366. *&seq.*
Papat Istennek nevezik. 267. 268. 327. 394.
Papa vegezese Istennek szava. 390.
Papa ez egesz vilagnak Ura. 324.
Papa vegezeset meg segö inkabb vét, hogy sem az Isten törvenyet meg ronto. 163.
Papa pokolbol ki hozhattya az lelkeket. 80. 229. 308.
Papak egymassal ellenkeznek. 11. 266.
egymas ellen vegeznek. 266. 267.
Papista nevben gyönyörkednek 317.
Papista tanacs az szent iras felöl. 69. 70.
Papista vallas nincs az szent irasban. 31. 32. 68. 98. 99. 132 *&seq.*
Nem Istent vallas. 86. 132 311. *&s.*
Papista vallastul szabad el allani. 57. 58. *Fogadasok szerint el-is kell allaniok.* 137.

Papi-

TABLA

Papistak egymas ellen tanitnak 264. *&seq.*
Nem igazan hisznek Istenben. 139.
Papi es Prophetai tisztet az Christusnak megh mocskollyak. 391. 392.
Parazna az Papistaknal az, az kitöbbet ocsmankodot huszon harom ezernel. 182.
Paraznak. 36. 181. *& seq* 412.
Paraszna szagra alkalmatossagot ád. 415.
Paraznaságot jobnak tarttyak az szent hazassagnal. 9. 10. 182.
Paterek értelmet meg vetik. 193. *& seq.*
Paterek értelmet nem követik. 223. *& seq.*
Patereket semmire kellö embereknek tartyak. 199. *&seq.*
Ellenkeznek velek. 222. *&seq.*
Eretnekeknek mondgyak. 199. *&seq.* 217.
Hamissollyak. 215.
Hazutiollyak. 174. 209 *&seq.*
Karomloknak kialtyak. 212.
Tevelygöknek tartyak. 215.
Magokat hozzajok hasonlittyak. 219. *&seq.*
Paterek irasit, hamis es csalard könyveknek tartyak. 201. *&seq.*
Pelagius eretnekseget követik. 381.

Pen-

Penzen veßnek tißtet. 244
Penzert bocsatnak bünt. 417.
Penz altal, hißik bün alolßabadulasokat. 14.
Poganyoktul es éretnek emberektül vöt eredetet az Papista tudomany. 353. & seq.
Poganyokkal eg gyez. 65. 353.
Priscillanistak eretnekseget követik. 381.
Purgatoriumbol Papat Apad Ur ßabadit. 409.
Purgatoriumbol Papa lelket ßabadit. 308.
Purgatoriumot lenni az régi Paterek nem hittek. 310.

R

Régi igaz Tanitok irasat nem mindenben követik. 191 & seq.
Ertelmeket meg vetik. 222. & seq.
Régi igaz Tanitokat hittül ßakattaknak, eretnekeknek hiyjak. 217. & seq.
Regulas eletü rendeket ki vöt az Papa az Csaßarok, Vrak &c. birodalmabol 419.
Ruhajoknak Isteni méltosagot adnak. 164.

S

Saytollya isten az bünre az embert. 140 141.

Satur-

Saturninus eretnek követöi az Papistak. 357.
Saruja az Papanak fel ßabadithattya az excommunicaltattakat. 329.
Senki az Papat meg nem itelheti. 241. 268. 432.
Simon Magus eretnek követöi. 355.
Szeki az Papanak ßentseges. 396.
Szenteket Isteni tißtelettel tißtelnek. 43.
Nag yobbal Isteni tißteletnel. 101.
ördögöktül ßabadulast töllok varnak. 43.
Segitsegre ug y hiyjak mint Istent. 98.
Mint meg valtót 101.
Remensegeket helyheztetik bennek. 102.
Szentektul varnak nyavalyajokbol gyogyulast 354.

T

Tanu eg yhazi ßemelly ellen 72. 64. avag y 27 allattassek. 432.
Tartomanyoknak Isteneket rendeltek. 162.
Teremtönek hißik az Mise mondo Papot. 144.
Termeßet törvenye ellen dispensal az Papa. 326.
Terempthet semmiböl valamit az Papa. 396
Te velygesekben meg általkottak. 441. 42.

Til-

MVTATO

Tilyak az ſent irasbol valo diſputa'aſt. 69. 70.

Tiſztalan agybol ſuletet ſemeli tiſztava tetet az Papa. 326.

Tiſztatulanſagnak mondgyak az ſent hazaſſagot. 414.

Többet biſznek hogy nem az ſent iras kivan. 83.

Traditiokat az ſent irasnal méltoſagosbnak tartyak. 22. 26. 75.

Haſonlonak mondgyak ahoz. 224.

Szent iraſt magyarazojanak velik. 79.

Nemei az Traditicknak. 79. 80.

V

Valentinianus eretnekſeget követik az Papiſtak. 358.

Vallaſik ellen vagyon. midön uyſaggal terhelik vallaſunkat. 351.

Vér ellen diſpenſal az Papa. 426.

Vérontók. 421.

Veſſedelmes az Papiſta tudomany. 66.

Vigaztalas nelkul valo tudomany az Papiſta vallas. 49. *&ſeq.*

Viasz harant Chriſtus hoz illendo tiſztelettel tiſztelik 114. Chriſtus

TABLA.

Chriſtus vére érdemehez haſonlityak. Ibid.

Ur vacsorajaban hogy kenyer es bor adaſſek az Magyaroknak meg engette IV. Pius Papa 303.

Uralkodaſat az Papanak ha valaki tagadgya meg átkozzak. 385.

Uralkodaſokat vöttek az Csaſzaroktul. 401.

Uy az Papiſta tudomany. 21. 316. *&ſeq.*

Hire fincs az Apoſtoloknal. 22. 349. 350.

Hatvan kilencz peldakkal mutattatik az Papiſta vallaſnak uy volta cap. 7. p. 314. &ſ.

Micsoda az uy tudomany. 187. 316. 351.

Légy hű mind halálig
neked adom az élet
N. nek koronáját
Ammen

Sirem meg alázván
lehoszad meg
lehoszad istenem
könyörgest tehez
tehent siad altal
neked könyörgest ihez

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

POSON, MOSON, ES KOMAROM VAR-MEGYEKben lakozo ver-ſerint valo Atyafiainak, Iſtentûl minden idvôſſeges aldaſt kivan.

DEs nevelô Hazamban elterjedet Szerelmes Atyamfiai, à mi kôzzûlünk ki ment Atyafiat akarvan orvoſolni, czekély itiletem ſerint, mêltan ſolithatlak tiketket az Ieſus Chriſtuſnak Angyala altal, Pergamum es Smyrna Varosbeli valaztot hiveihez kûldet levelenek a ſummajaval:

a, Apoc. 2. v. 13. 9. 11. 17.

A Tudom

Tudom holot lakozol, tudni illik à hol à Satannak ſeki vagyon, es à holot az Satan lakozik: Tudom nyomoruſagodat, es ſegenſegedet (de gazdag vagy) tudom azoknak karomlaſokat à kik mondgyak magokat Sidoknak lenni, es nem azok, hanem az Satannak gyűlekezete. Semmit ne fęly azokban à mellyeket ſenvedendő vagy. Ime kővetkezik hogy à Satan egy nehanyat ti közzűlletek az tőmlőczben veſſen, hoǵ meg probaltaſſatok. Legy hű mind halalig es neked adom az çletnek koronajat: Enned adok amaz el reytet Mannaban, es adok fejèr kővecskét, es azon uy irot nevett, mellyet ſenki nem tud, hanem csak à ki el veſi.

Catholicuſoknak

Ez jővendőlésnek feytegeteſet es bizonyos ſemelyre, avagy

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

vagy rendre valo le iraſat, hagyom az kegyes olvaſora, hogy kedvetlenſeget ſomſedtoknal ne ſereſſek. Intés ſerelmes Atyamfiai csak az en fel tőtt ezelom: Intlek pedig à hitbéli alhatatoſſagra, à meg iſmért es be vőt Iſtenes Evangeliomi, tudomanynak hűſéges meg tartaſara; az veſſedelemre vivő tévelgeſeknek, tudomanyoknak el kerűléſere. Ezt eselekedgyetek mindeneknek előtte az Iſten parancsolattyara nezve [b] Erre mozdicson az álhatatoſsagnak jutalma, mely őrők çlet [c] Erre vigyen az ſent Prophetaknak, Apoſtoloknak es meg boldogult Martyroknak dicseretes pęldajok [d] kik az igaſſag mellet mindeneket nagy alhatatoſſaggal el ſenvedtek.

Sőt az Iſten idvőſseges eſmere-

b, Exod. 20. v. 16. Eph. 4. v. 14. 15. 1. Theſs. 5. v. 21. 1. Tim. 1. v. 19. 20. Heb. 6. v. 11.

c, Matth. 24 v. 10. 13. Apoc. 2. v. 10.

d, 1. Reg. 22. v. 13. 24. 26. 27. Act. 7. v. 52. 58.

meretinekûl valo poganyoknak-is mozdithat alhatatoſſagok, kiknek pçldajok altal int Iſten ez dologra, Ier. 2. v. 10. 11. Nem-is mçlto à Chriſtushoz az à ki az igaſſagban alhatatlan, azert ki pôkli ô fôlſege azt ſent ſajabol. Luc. 9. v. 62. Apoc. 3. v. 16.

Eph. 4. v. 14.

Meg laſſatok azert ſerelmeſim, veven az Szent Pál intéſet, többe gyermekek ne legyetek, hogy haboznatok, es ideſtova hajolnatok, à tudomannak akarmi ſele altal, az emberek alnokſagok altal, es alnokul valo el hitetéſre megrögzôt csalardſagok altal. Csak ſél es hamar el futo arnyek ez vilagi tizt, penz, marha, joſag, es az csalafra meſterſéges emberektûl, igertetet akarmi egyeb dolog-is; Az ti moſtani keresztyen vallaſtokat azert mely

mely minden joſagos cselekedetekre alkalmatoſsá teſi az embert, ezekert el ne hadgyatok.

Ugyan-is micsoda ellenkezô tudomanra térnétek? Mert à moſtani Papiſtak tudománya hamiſſag, ezert alnokſagok, es el hiteteſre megrôghzôt csalardſagok altal-is terjeztetik.

Hamiſſagnak mondam à moſtani papiſta tudomant 1. Ezert, mert az Szent iraſſal ſômtôl ſômben ellenkezik; Immar pedig azt tanittya Pazman Ur, hogy ôrdôgi vallas az valamely csak egy dologban ellenkezik-is az Szent iraſſal. Az Bihar-Var meg: küldôt elsô könyvnek cap. 7. pag. 50.

Ellenkezik pedig az Papiſtaſag azt tanitvan 1. hogy à teſti ſenvedeſnek ſçlelme miat: ſabad à Balvanyoknak aldoz-

ni: Eretneksegben leledzeni; Az igaz vallast karhoztatni: Az eretnekekkel eggyút cómunicalni es tetteteskeppen eretnekséget követni. A mint ez dögleletes értelmét Bellarminusnak Romai Gardinalnak iratabol, papista vallasnak lenni akarki-is meg olvashattya, Bell: Lib. 4. de Rom. Pont: Cap. 8 § Decimus. Et cap. 9. § Quod Hereticus. Et seq Et cap. 10. § Rdeo. multi. Et seq.

Ellenkezik ez Pribékségre aytot nyito dolog az ſent irasnak imez idvösseges tanacslasaval:

Matth. 10. v. 28. 32. Et 6. v. 24. Ne fęllyetek azoktul, à kik à testet ölhetik meg, hanem fellyetek attul, à ki mind à testet, mind à lelket el veſtheti à Gehennaba: valaki vallast teſen en rolam az emberek elöt, en-is vallast teſek arrol az en Men-

en Mennyei Atyam elöt: Nem ſolgalhattok két Urnak, Szivel hiſünk az igassagra, ſayjal teſünk pedig vallast az idvösſegre. Ide jarolnak. Ier. 51 v. 45. Apoc. 18. v 4. 1. Reg. 18. v 21. Ahol à Balvanyozóktul, es egyeb hamis tudomanyu emberektúl valo el allas parácsoltatik à hiveknek. 2. Mert azt tanittya hogy az ado es vevö embernek ſabad mast meg csalni maga haſnaert. Toletus Iesuita es Gardinal. De septem peccatis mortalibus Cap 49. § Quarta. p. m. 744. Soto lib. 6. q. 3. art. 2. Igy ért Thomas Aquinas-is, à mint Toletus citallya.

Rom. 10. ỷ. 10.

Ellenkezik ez az ſent Palnak imez Regulajaval: Nem kel gonoſt cselekedni hogy abbol jo jöyjön ki Rom. 3. v. 8. Ellenkezik imez meg jegyzet helyek-

lyekkel-is. 1. Theſſ. 5. v. 15. Prov. 20 v. 22. Rom. 12. v. 16. 1. Petr. 3. v. 9. Matth. 5. v. 44.

3. Mert ſabadſagot ád em bernek maga mentſegejért ahamis eskúvéſre, avagy az ez kúvesben valo tetovazo bes ſedre, maſnak csalaſara, à dolognak el fődőzeſere; Es à hittel fogadot dolognak meg ſegeſere. Dec: Greg: l. 2. tit 1. cap. 27. Sicut. Erre tanittya à papokat à meg nevezet Toletus Ieſuita es Gardinal. De Inſtr: Sacerd: Lib. 4. Cap. 3. p. 21. 22. 23. Et Lib. 5. Cap. 58. Kalauz in Append: Epiſt. 2. § 5. p. 28. Simacus Episcopus De Inſtr: Cathol: cap. 46. 52. Num.

Laſd meg Cap. 3. Præcep. 3.

Ez dolog ſemtől ſemben ellenkezik amaz ſivnek es nyelvnek tiſtaſagaval, mellyet kivan ISTEN minden hiveitől. Pſal: 7. v. 11. es 15. v. 2. es 5. v. 7.

Exod.

Exod. 20 v. 15. Deut. 5 v. 18.

4. Tovabba à moſtani papiſtaſag akkor-is ſemtúl ſőmben ellenkező tudomant tanit az ſent iraſſal midőn igy ſol: *Pejus eſt nubere poſt votum quam Uri: ES, melius eſt Uri quam nubere Magisq; peccat qui poſt votum nubit, licet verum contrahat matrimonium, quam qui fornicatur: majus enim eſt malum poſt volum nubere, quam aſsidué fornicari.*

1. Cor. 7. v. 9. Hebr 3. v. 4. 1. Tim. 3. v. 23. Tit. 1. v. 6. 1. Coriut. 7. v. 2.

Ily tiſtan beſél Bellarminus Ieſuita es Gardinal Lib. de Monachis Cap. 30. § Sed adferamus. Et ſeq. Et Cap. 34. § Eſt autem. Ezen ertelemben vagyon Coſterus Ieſuita-is in Enchirid: art: de Cœlibat: § Nona propoſitio. *Sacerdos ſi fornicetur, aut domi concubinam foveat, tametſi gravi ſacrilegio ſe obſtringat, gravius tamen peccat, ſi contrahat matrimonium.*

 Illyen

Illyen értelemben volt Romaban Fabricius nevő Iesuita, mellyet Hasenmüllerussal valo beszédeben jelentet mondvan: *Ego mallem, Sodomiam exercere quam contra papæ mandatum inire matrimonium.* Illy porazon futot az-is à ki igy bolot: *Non minus peccat Sacerdos si uxorem ducat, quam si cum Mularem habeat.*

Kalauz p. 426.

Mely dolgok utan vegyetek eszetekben Kalauznak imez tanitasit: 1. Atok ala veti Szent Pál azokat valakik az Apostali tanitas ellen uyjitnak. 2. Nem igaz Ecclesia valamely az Apostaloktul reank szallot tudomant nem követi. Es adgyatok hozza ezt.

Kal. p. 600

Tuum tu recipe verbum.

De az mostani Papistak uyjitnak az Apostoli tanitas ellen: Nem követik az Apostoloktul reank szallot tudomant. Tehat à mostani Papistak, átok ala vetet-

Vide. cap. 2.

vétettek az Szent Paltul; Tehat az mostani Papista Ecclesia, nem igaz Ecclesia.

De ugyan-is hogy hogy eggyeznenek azok az Szent irasnak tanitasaval, à kik sem magokkal, sem az Regi Paterekkel, sem az igaz Conciliomok vegezésivel nem eggyeznek? Magokkal nem eggyeznek az Papistak; Amint Fejeknek, à Papaknak egy mas ellen valo vegezesek, Decretomok, ezt világosan meg mutattya: mert sabados törvény ez ő közöttők, hogy eggyik az másik vegezeset el ronthassa, es azzal ellenkezőt irhasson. A mint ez dologra sok bizonságok közöt lasd meg Gratianusnal. Extrav. Ioan. 22. tit: 7. Cap. Sancta. Ezt cselekedetekkel bizonyitak Sabinus Tursius papa, midőn az 1. Gergely

papanak könyveit meg égeté: Az 6. Istvan papa, midőn à Formosus papa vegezezit el ronta. Az 9. Ianos; Az 1. Romanus Az 2. Theodoretus midőn ez 6. Istvan Papaknak vegezesit karhoztaták Az 3. Sergius Papa, à ki mind ezeknek vegezeseket ismég el ronta &c.

Kalauz p. 369.

Midőn pedig lattyuk, azt mondgya Kalauz, hogy megh fedűlt Agya az Hadnagynak, könyű meg értenünk mennyit hellyen bizni az utanna toldolt csőcselékhez. Magok is meg vallyak tudomanyokban egy mastol valo külömbőzéseket, mert Bellarminus *jo papista Catholicusoknak tartya* azokat; à kik, *Sententiam ac opinionem tenent omnino Singularem & novam contra omnem Eccleſiæ & Concilij definitionem, contra omnes anti-*

Bell: De Matri: cap. p 7. 15. 16. 20.

quos & Sanctos Theologos ac demiq; contra Eccleſiæ Catholicæ fidem ac ſententiam. kik legyenek ezek ide alább meg nevezi.

Maldonatus Iesuita feytegetvén az Sent Ianos Evangeliomanak Cap. 6. v. 53. Es Acosta Iesuita Az uy vilagban lakoknak idvőzűléſekről irt ötődik könyvének harmadik rezében, azt beſéllik hogy à papista tudomant követő Doctorok közzűl vannak oly értelmet követők, à melynek fundamentoma nincs az Sent iráſban, nincs à Paterekben; nincs à Conciliomokban. Sőt à melyért regen à Paterektűl igen meg dorgaltattak volna, ugy mint Sent iraſt olvaſo emberekhez illetlen dologért s-Micsoda nagy dologban valo helytelen értelmek ez à Papista Doctoroknak? Meg

mondgya maga à Iesuita: Ez, Mert azt tanittyák hogy à Christus esmeretinekúl-is idvőzúlhet az ember hogy olvasassal ne terhellyelek benneteket à hol az Paterekkel es Conciliumokkal valo viſalkodasok irattatik le az Papiſtaknak.

Verba vide inf: cap. 6.

II. Mert à bűnnek cselekedetire aytot nyit, alkalmatoſſagot ſolgaltat: mivel hogy micsoda à bűnnek cselekedetire nagyub ayto nyitás mint azt tanitani, hogy az ember akar mely ſarvas bűnitúl-is magat meg tiſztithattya, fől ſabadithattya penze altal, ſ-még pedig csak kevés altal-is. Ezt cselekeſi az papiſta vallás. (A mint erről irt könyvők bizonſagot tésen. Melynek Titulusſa ez: Taxæ Cancellariæ Apoſtolicæ. Et Taxæ Sacræ pœnitentiariæ itidem Apoſtolicæ.

Sub Privilegio Parlam: Pariſienſi. Anno 1520.

Ez

Ez könynek laſd meg 36. folio: mat, es el hiſed ezt igaznak lenni, merr ott ezt olvashatod: A ki Szentegy-hazban valaki feleſegevel paraznalkodik annak oldozati birsaga hat garas. A ki Annyaval, hugaval, vagy valamely vér ſerint vala Attyafiaval paraznalkodot, annak birsaga őt garas. Az hitſegéſnek birſaga hat garas.

Citante Diaph: Dial p. ultim.

A mely paraſt Apaturt, papot, baratot, püſpöknél alább valot meg ölne, azt meg oldozzák, hét nyolcz, avagy kilencz garasért. A ki kőz embert ölt meg, annak birſaga őt garas. A ki Attyát, Annyat Nenyet hugat, batyat, őtset, avagy egyéb ſecularis Attyafiat ölte meg, annak birſaga hét garas. Az mely Aſſony oly italt ivot, mellyel à meheben valo gyermeket meg ölte. Avagy azt

cscle-

cselekedte hogy ne fogadna magot. Az ôt garaſſal tôrlôtte el gyilkoſſaganak bûnét. Az mely ferfiu terhes feleſeget ugy ôtôtte hogy à gyermeket el veztette miatta: hat garas birſagon maradot az bûn bocsato es bûnnel çlô Atyanak. 2. Ezt cselekeſſik akkor-is midôn bucsujaraſoknak, az ſent fôldnek, es Ieruſalem latafanak, es az Papa oldozo levelének tellyes hatalmat tulaydonitnak à bûnôknek el vételere. Mely dologrol laſd meg Gratianuſt, Clement. Conſtit: Lib. 3. tit. 16. Cap. Si Dominum. Az Nagyſagos Lanczkoronai Mikloſnak ſent fôldrôl irt kônyvenek maſodik levelet, à hol circa med: azt irja, hogy az Apoſtoli ſektûl az az, à Papatul vagyon engedve, hogy à ki Ieruſalemet meg lattya,

terdre eſik, egy Mi Atyankat ûdvôz legy Mariaval el mond, tellyes bûn bocsanatot veſſen. Az utan, à varosban egy nehany helyeknek, es ſurdékoknak latogataſinak ugyan azon mçltoſagot tulaydonit az ſentſeges Papa. Ezt erôſsiti amaz 1620. eſtendôben ki jôt Indulgentia-is melyben ha igaz az Olamucsbol kôlt jegyzés. 1624. ezer eſtendônel tovab idôre terjedet bûn bocsanat igertetet azoknak, à kik Romában mentek, es az rendelt templomakat bizonyos orákban viſitáltak, mert Dominica paſcæ ad Sz. Mariam Majorem plenariæ indulgentiæ & 33. millia annorum (ſub audi remiſsio peccatorum) totidemq; quadrantenæ Die Lunæ ad S. Petrum plenariæ Indulg: & 28. millia annorum. Die Martis ad S.

terdre

ad S. Paulum plen: Ind: 20. millia Annorum. Die Mercurij ad S. Laurentium pl: Ind. & 18. millia Annorum. Die Iovis ad S. S. Apostolos pl: Ind: & 18. millia Annorum. Die Veneris ad S. Mariam Rotundam pl: Ind: & 15. millia Annorum. Die Sabbathi ad S. Ioannem pl: Ind: & 15. millia Annorum. Octava Paschæ ad S. Pacrundium pl: Ind: & 15. Millia Annorum. 3. Mert azt tanittyak hogy nem szükséges Sőt ugyan nem-is tartozik mindgyarast ese utan embernek bűneit el hadni meg terni, pœnitentiat tartani, csak cselekődgye hőrgő orajan, midőn lelke el akar menni. Igy ért Canusin Relect: de pœnit: part. 4. § Primun. *Non tenetur homo protinus agere pœnitentiam, & Non est peccatum, pœnitentiam differre,*

ferre, § Iam quinto. Et Ibidem § Fit igitur, Præceptum de pœnitentia in articulo necessitatis idest mortis. &c. Et § At Præcepto. Quocirca tunc sólum peccatum erit pœnitentiam non agere. Cum quis eo tempore non agit quo tenebatur, nempe in articulo necessitatis. Mely dolog semtűl semben ellenkezik az Szent iras intesivel. Hebr. 3. v. 13. Psal: 95. v 8. 2 Cor. 6. v. 2.

III. Ezert hamissag: mert az igaz es őrőkke aldando Isten felől dőgleletes tudomant tanit, hogy tudni-illik az bűnt az vetkes emberrel eggyűt cselekődgye. A mint ezt Vega nevű Iesuita)(vilagos bőrűvel papista vallasnak lenni, vilag eleibe tamaztotta igy szolvan: *Deus ne-*

)(Vega Conc. Trid. Expos: Lib. 2. Cap. 15.

bis cũ

bũ cũ facit peccata. Ennel nagyub levẽ vilagi męltoſaggal Bellarminus Ieſuita es Gardinal, bõveb es karomlo értelemben-is; mert igy ir. (:) Az Iſten à gonoſt akaronak, avagy gonoß, hamis, bũnõs, akaratnak mozditoja, gubernaloja, vezere, igazgatoja, kormanyoſſa, es facsaroja: Deus etiam præſidet ipſis voluntatibus malis, eaſq; regit, gubernat, torquet: flectit, in eis inviſibiliter operando. Alab egy keveſsé azt beſselli hogy Iſten tabittya az embert az viſſza fordult értelemre Cap. 14. § Quartò Obſervandum. Ugyan ott, es az Cap. 16. csalonak, Szidalmazonak, el hagyonak mondgya az ſeregeknek Urat.

(:) Bell: lib. 2. De Amiſ: Grati: & Stat: peccati cap. 13. ſect. Sed ſi forte.

Vegye-

Vegyetek eſetekben ezt ſzelelmes Atyamfiai, es iſonyodgyatok ez dõgleletes értelemtúl. Es azoknak tarſaſagoktul fuſſatok el, à kik igy karomkodnak az ſent Iſten felõl, à ki oly tißta hogy csak latni ſem akarja az gonoſt, nem hogy azt cselekednè, avagy valakit arra ſaytolna. Pſal: 5. v. 5. es pſal. 44. v. 8. Sap. 14. v. 9.

Alnokſag altal terjeztetik az papiſta tudomany. 1. Mert noha minapi es magok talalmanyin fundaltatot, mindazonaltal à regi ſent emberek vallaſanak az Apoſtoloktul ſarmozot tudomannak es igy finum tizta ſent iraſnak tartyak lenni. De hol olvaſtatok hogy az Apoſtalok kõzzúl valamellyik meg koronaztatot volna harom rendõ koronaval? Mellyik Apoſtol volt ez egeß vilagnak

lagnak fő Püspőke? Mellyik hivatta magát minden męltosagok fölőt Uralkodonak, Vide Concil: Trident: Sess: 14. Cap. 7. Sőt Istennek, mint ma à Romai papa? Dist: 96. Cap. Satis evidentèr. Sixti. Lib. 5. Cap. Felicis. in Gloss. Dist: 22. Cap. Omnes Greg: Decr: lib. 2. tit. 24. Cap. 26. Mellyik Evangelista avagy Apostol volt ily Pava modra magat mutagato Gardinal? Volte ez sok Regulas Baratoknak, Apaczaknak, rendi avagy csak nevezeti-is az Apostalok idejeben? Az Szőrző Semelyek, es rendeleseknek ideje bizonyittya hoǵ semmi ezekben nem volt? Mellyik Apostol tanitotta azt, hogy à papa kőzőt es az Kiraly kőzőt añyi kűlőmbség legyen, mint az Nap es Hold kőzőt. Greg: Decr: Lib. 1. tit. 33. Cap. Solitæ.

Solitæ. Hol vegezték az Apostalok azt, hogy à Hivek reajok valo kőrőzt hanyassal aldatatnanak meg? Hogy az Ur Vacsorajanak Pohárara es Sent kenyerere ugy kellyőn sugni, à mint ma à Papistak cselekeznek. Hogy az Sent kőrőßtségnek vize ugy aldattassék meg, à mint ők cselekeznek véle. Hogy olajal, nyalal, soval, &c. Kennyék es hincsék az kőrőztőlőndőket? Azt felelik itt ő magok à Papistak Gratianusnal Dist: 11. Cap. Ecclesiasticarum, hogy ezeknek es ezekhez hasonlo Papista tudomanyoknak, csak hire-is nincs az Apostoloknál; azért hogy tudomanyoknak csonkalasa miat kárt ne vallyanak, ők az jo Evangelistaknak es Apostoloknak tudomanyokkal meg nem elegeznek, hanem az ő elejektűl

vőtt ßokaſt, traditiot-is ugyan azon tißtelettel véßik, tartyak, es oltalmazzák mint az Apoſtalok iraſit.

Iegyezzetek meg itt Kalauznak imez ßavá. Az mely gyűlekezet csak egy hazugſagban meg fogattatik-is nyilvan valo dolog hogy az nem lehet igaſſagnak oßlopa, ſ-erőſsége, es nem csak az ő tanitaſanak batorſagosan nem hihetűnk, sőt abban bizonyoſak lehetűnk, hogy ha az Hazugſagnak Attyat béle toyhatta az hazugſagot: nem lehet Chriſtus nyaja. De ime à Papiſtak à mi Uy Reginek, à mi magoké azt Apoſtali tudomannak mondgyak 2. Mert nyilvanſaggal titkollyák az kőſségtűl vallaſoknak mi voltat máſt ßolnak az kőſſeg előt, es máſt hißnek magok, hogy akképpen valaſo hami

Kal. lib. 4. cap. 1. p. 323.

hamiſsagát takargatvan ez vilagiakat magok utan vohaſſak. Innét vőtt eredetet nalok az Implicita fides. Elég à kőſſegnek azt hinni, à mit az Romai Eccleſia tanit, ha az mi legyen nem tudgya es nem értiis. Innét vőtt eredetet az ßent iras, es az mi Tanitoink kőnyveinek olvaſasanak es Prædikallaſok halgataſanak tilalma. Pęldabol teſsék meg ez cselekedetek igaznak lenni. Azt tanittya Bellarminus Ieſuita es Gardinal hogy nem jo, es nem kel az kőſségnek hirdetni hogy valamely kép Iſteni tißtelettel tißteltetnék noha à dolognak valoſaga ßerint igaz az, hogy à kép Iſteni tißtelettel tißteltetik. 3. Mert eskűßnek az kőſség előt, es azzal fődőzik tévelygeſeket, hogy nincsen ſemmi abban igaz à mit valla-

Elpenſæus Commentario in 2. Tim. 3. Ieſuitæ Anglo Renenſes annot. in Luc. 12. v. 11. Num. 3.

Bell: Lib. 2. de Imag: Sanct. Cap. 22 Prop. 2. Et Cap. 33. Prop. 3.

ſok

ſok hamiſsági felől az kereſ-
tyen Doctorok irnak. Erre bi-
zonſag Magyar-Orſagban Paz-
many Ur, az Bihar-Varmegyé-
nek irt könyvében, mindgya-
raſt az első réſben, à hol edg-
nehány dologrol eskűſik hog-
ſemmi nincs abban az mit a-
uyjitók (érti az igaz Tanitokat)
reajok fognak ſ-micsodak a-
zok? I. Azt tanyittyak à mi
Doctorink hogy à Papiſtak
főllyeb bőcsűllik az ember-
ſerzéſeket az ſent iraſnál. Itt
Pazmany Ur az égre terjeſztvén
kezeit azt mondgya: Te tudod
UR ISTEN hogy ſemmi ebben
nincsen. Maga csak hallando
ember-is tudgya ezt felőllek
punct ſerint igaznak lenni,
mert igy ir Coſterus Ieſuita er-
ről)(Az Traditioknak męlto-
ſagok ſokkal nagyob az Apo-

)(Coſt: In Enchirid: Cap. 1. p. 44.

ſtolok-

ſtoloktul pappiroſſon nékűnk
hagyattatot iráſnak męltoſaga-
nal. Ennek ily męlyſéges Ieſui-
tai elmében formaltatot okát
adgya, 1. Mert az Iſten uyjaval
irattatot: Ez pedig Apoſtolok
tollával. 2. Ez holt betű, mely
tentával irattatot, az pappiroſ-
ra: Az Traditiok pedig Iſten
uyjaval irattak az Eccleſiának
ſivében. Laſd meg Decreto-
mokat-is erről Gratianuſnal
Cauſ. 25. 9. 1. Cap. Nulli. Et
Cap. violatores. Igy itélt er-
ről Romaban az előt emlitet
Fabricius Ieſuita-is es azert ſo-
lot ily karomláſt: *Ego malem So-
domiam exercere, quam contra Pa-
pæ mandatum inire matrimonium.*
Az Papak cselekedettekel-is
meg csafoltak Pazmant mert
à Chriſtuſnak egy nehany pa-
rancsolatit bontottak fel, es
azokkal ellenkező törvént es

 paran-

parancsolatot attok Lasd meg Gratianusnal. Decr. Greg: lib. 2. tit 24. Cap. 26. Et si &c.

II. Azon eskűsik hogy nem vetik à Papisták az sent iraſt emberek cenſuraja, itileti ala. De à mint ezt ő Uraſaga ſabadoſan irta, ugy ſabad nekűnk nem hinnűnk, mert vilagos értelmek ez: Hogy az ſent iraſnak igaz értelme az Romai Anyahaztol fűgg. Lasd meg Pazmany Urnak meg jegyzőt kőnyvének Cap. 1. p. 3. es Cap. 2. 3. es Cap. 4. § 4. Kalauzt lib. 7. Cap. 2. p. 518.

Az pedig az Eccleſia emberekből ál; mert ved ki az embereket belőle, es nem léſen Eccleſia. Vilagos értelmek ez. is: Hogy az ſent iras akkor csak Iſten igeje, midőn ugy feytegettetik mint az Romai Eccleſia kivannya. Bell: Lib. 1. de

verbo Dei Cap. 1. Et ſeq. Et Lib. 3 Cap. 4. Ez Pazmany Ur eskűvéſet csufollyak akkoris, midőn annyi Iſteni męltoſagot eſmérnek az irasban, mennyit magok tulaydonitnak neki.)(Staplet. cont. Vitt:)(Referente Pareo. Apoc. 6. v. 14.

III. Azon eskűsik hogy A Papisták az ſent iráſt nem mondgyák csonkának. Meg bocsaſſon Pazmany Ur; de bizonnyara à Papisták kőzőnſeges Decretoma meg csufollya ez eskűvéſt Bellarminus Ieſuita es Romai Gardinal-is nyilvan allattya es vallya az ſent iraſnak csonkaſagat, es erre pęldákat-is akar allatni. Bell: Lib. de verbo Dei non ſcripto Cap. 4. Sőt maga Pazmany Ur-is haromkarban allatot argumentumokkal oſtoroza alattomban az ſent iraſt csonkaſagarol. Az Bihar varm:

küldöt Lib. 1. Cap. 8. pag. 55. & seq Eléb megyen Kalauz ez dologban, es azt à keresztyen nevtúl-is meg foztya, à ki csak azt hiši à mi irva vagyon az szent irásban. Az utan sok dolgokkal tamagotya az iras csonkasagat. Lib. 6. Cap. 2. p. 461. Et sequentibus. S-még-is azon eskúsnek hogy ők az szent iráft csonkanak nem mondgyák; Iollehet ISTEN es ez vilag tudgya hogy igy solnak Decretomokban. Dist. 11. Cap. Ecclesiasticarum. Hami Papistak csak az Istennek meg irt beszedere tamaskodnánk, es ha csak azt követnek, azt tartanok meg, fel kopnék ugy az mi allunk; mert minden értelmesen gondolkodo ember latlya, mely nagy kártvallanank, es vallasunkban mely mezitelenúl maradnank; Hogy azert ez kárt

Tegyed meg ez szolasokat

ez kárt el kerúlhessúk, nem akarunk csak az jo Apostolok es Evangelisták, irasaval meg elegedni, hanem ezek melle sok egyéb dolgokat foldozunk, à mellyeket titkon az mi eleinktúl vöttünk. Az utan elő samlal az Papista Traditiok közzúl némellyeket s-mond:

Mert nem tanit az Isten beszéde minket arra: hogy kőröztöt hannyunk sankra: mellyünkre: Hogy à mi ételünkre, italunkra harom rendben vessünk kőröztöt: Hogy az vacsoraban az Pohart, oly forman aldgyuk, à mint ma mi cselekedünk. Azt sem parancsollya az Isten beszéde minekünk hogy külömben ne imatkozzunk, hanem csak nap keletre fordulva. Meg szentellyük az kő-

, röztſegnek viſzét; az Berinalaſnak es kenetnek olajat: , Haromſzor kennyük meg az , köröztölendö gyermeket o- , lajál, haromſzor-is töltünk , viſzet fejere. Azt fogattattyuk , velek, hogy az Satannak es , annak Angyalinak ellene , mondanak: Ezekröl pedig, à mint hogy az mi köröztöleſünkben valo töb cselekedetünkröl-is csak egy bötü ſem emlekezik az Iſten igejeben.

IV. Mert ez Evangeliomi tudomant Prædikallo köröztyen Tanitokat minden igaz oknélkül Órdögi gyülölſegböl ſzarmazot ſzidalmazo gyalazatokkal terhelik az köſseg elöt. Bizonyſag erre Kalauz kiböl Laiſtrom ſzerint csak en-is harom ſzaz gyalazatos ſzonál ocsman karomlaſnal többet jegyzettem.

Neve-

Nevezet ſzerint pęlda legyen erre Calvinus, kit közönſegeſen rut fertelmes embernek kialtnak lenni, es ezert belyegzet Prophetának, gonoſz bölcsöben belegetet, Órdögtül tanult ſzemelynek ſzidgya Kalauz es Leſsius (de Antichriſto in Appendice. Num. 52.) s-Kivel bizonyittyák ez felölle költöt fertelmeſséget? Bizonnyara csak Ieſuitakkal es Papiſta ſzemelyekkel, az az, Calvinuſnak es az Evangeliomi tudomant követö kereſztyeneknek eskút ellenſegivel. Mert ez Ocsmanſagnak koholo Acs-meſtere Hieronymus Bolſecus Apoſtata, à kit minden Ieſuitak es Papiſtak ez dologban követnek. Ez elsöben Papiſta ember volt az utan az Evangeliomi tudománt tettette követni, Genevaban lakot, de rut reſzeges es

Kal: p. 417. lib. 5. cap. 8.

 haſar-

hasartos ember leven Calvinustul tiszti szerint sokszor dorgaltatot, es vegre az Magistratustul Genevábol ki űzetet, ezē valo boszusagabol vissza tért az főrtőre, es Calvinusrol ugy kőltőtte ez őrdőgi hazugsagot. Az utan ezt kővette egy gonosz nyelvű, Papista nyalakado, Iulius Brigerus. Ezeket Stapletonus, Campianus, Duræus Iesuiták es Surius Barat, Reginaldussal, à ki amaz karomlasnak es hazugsagnak Attyatul vőtt kőnyvet à Calvino turcismust irta. Ezekből feyte Kalauz-is szidalmas karomlasit. Nem emlekezvén meg arrol à mit irt. Lib. x. Cap. 1. p. 646. Az sűket szolga jot nem mond Urarol, es à ki partot űtőt Fejedelme ellen, gyalazatos nével Tyranusnak hija őtet. Sem az Nagy Agoston D. tanitasarol: Si

Meg esufollya ezeket Floremundus Ræmūdus Papista Autor. Lib. 7. Cap. 8. 9. De oct: Et prog: Hæres.

rol: Si laudanti amico credendum non est, nec inimico detrahenti: Sem arrol à mit az kőzőnseges tőrveny tart. Lege cautum estne inimicus vel adversarius in testem admittatur. Mert igy Ioseph es Susanna Paraznák, A Christus pedig Szent Istvan es az Sz. Pal &c. orszag haboritoi voltak volna.

Nem igy bizonyittyuk mi à Papat Antichristusnak lenni, sem à Papaknak Gardinaloknak feslet çleteket, faytalan bujasagokat, paraznasagokat őrdőggel valo tarsalkodasokat; hanem avagy Luther es Calvinus előt çlő Papista hiteles Authorokbol: avagy az szent irasnak tanitasabol.

Peldanak okaer midőn az 11 Sylvester Papat őrdőngesnek es az Ordőgtől el szaggatatot szemelynek mondgyuk, ezt

Láss más szomoru peldat Meffretnel part: æstiv: ser: 29.

 nem

nem Evangeliomi tudimant kevetŏ Authorbol, hanem Papista hiſtoricusbol, Martinus Polonus Chronikajabol bizonyittyuk mert ŏ ezt nyilvan irja, es Bellarminus ſem tagadgya Lib. 4. de Rom. Pont: Cap. 12.

Igy midŏn az 13. Ianos Papat rut ocsmany çletűnek mondgyuk, ezt bizonyittyuk Papiſta hiſtoricuſſal. Platinaval, ki ennek çlete felŏl igy ir: Homo ab adoleſcentia, omnibus probris ac libidinibus contaminatus. Sunt qui ſcribant, hunc ſceleratiſsimum hominem, vel monſtrum potius, in adulterio deprehenſum, & confoſſum interijſſe.

Igy az VIII. Ianos Papat fertelmes parazna Aſſonnak, es à Proceſsioban fűlt kurvanak lenni, ſok Papiſta Authorokbol bi-

bol bizonyittyuk, ugy mint Martinus Scotusbol. Sigebertusbol, Vitenbergai Gotefridusbol, Pariſiai Ianosbol, Martinus Polonusbol, Petrarchabol, Bocatiusbol, Lucidius Ianosbol, Chalcecondylabol, Platinabol, Palmeriobol, Neuclerusbol, &c.

V. Mert à mit mi bennűnk el tűrhetetlen Eretnekſegnek mondnak, magokban csak kicsin eſetnek tartnak avagy ugyan fogyatkozaſnak ſem eſmernek. Pęldanak okaert Azorius Ieſuita tom. 1. moral. lib. 4. Cap. 22. azt irja hogy Iſten mind à jonak ſ-mind à gonoſznak authora. *Quidam ingenue fatentur, Deum non quidem peccare ſed eſſe & mali operis authorem & boni.* G. Primo. G. Sed.

Azutan megjegyzi kiket ércsen ez ſo alat quidam mond-

van: Igy értnek Gregorius, Capreolus, Bonaventura. Ezeket senki ily Eretnekségért csak meg sem bolitotta. Calvinust pedig pokolra karhoztattyak az sent iraſſal valo nemely kemémb savaert, noha Bellarminus-is bizonſagot tesen Calvinus felől hogy ő az Istent à gonoſs Authoranak nem monta. *Iohannes Calvinus non uno in loco diſertis verbis affirmat, Deum non eſse Autorem malorum.* Bell: Lib. 2 De Amiſsgrat: Cap. 2. art. 3. Az Esther könyvenek toldalekit meg veti Senenſis in Bibliotheca ſua ſacra Lib. 1. &8. A mint Bell: bizonyittya Lib. 1. de ver: Dei Cap. 7. art: 1. Eretneknek ezert ötet nem monta, noha az Trid: Concilium ellen vagyon Seſs. 4. Canus az egeſs Romai Eccleſia ertelme

Helvetica Confeſſ: Art 2. p. 27.

telme ellen opinionem omnino novam & ſingularem tenet contra omnem Eccleſiæ & Concilij definitionem. A mint Bellarminus sol felölle. Lib. de Matrim: Cap. 7. art. 11. ſ. mégis ugyan ot Cap. 8. Homo verè Catholicus dicitur.

Igy Cajetanus es Catharinus az egeſs Papiſta értelem ellen valo dolgot tanitnak. Bell: Lib. de Matrim: Cap. 15. 16. Igy tanit Groppeus. Bell: Lib. de Matr: Cap. 20. Ezek mind Catholicuſok, ſenki öket Eretnekeknek nem monta. Eretnekség mi bennünk, hogy à kepeket nem imadgyuk, Az meg holtakat ſegitſegre nem hijuk. Bell: Præf: tom. 1. cont. 7.

Eretnekſeg mi bennünk hogy à Babaknak nem hagyunk kőröztelni. Bellar: Lib. de Baptiſ: Cap. 7. Ihol Catholicuſok

cusok Bellarminusnak à kik uy es magan vala értelmet követnek, az egeß Eccleſia es Concilium ellen. Maldonatusnak (Ioh. 6. v. 53.) à ki az ßent iras, à Paterek magyarazattya es az Eccleſianak eggyezö értelme ellen ßol: Acoſta Ieſuitanak-is igaz Catolicusok azok, à kiknek körösztyen emberekhez illetlen értelmek vagyon-is. De Iudorum Salute. Lib. 5. Cap. 3.

Tovabba ßerelmes Atyamfiai meg gondollyatok azt-is mely rut vétek es gyalazatos dolog legyen az Balvanyozás: Ez tiltatik ám mindgyárán az elsö táblan levö elsö parancsolatban: Ez az élö Iſtent igaz tißteletitül meg foßtya, ßekiböl leveti, es más idegent mely nem Iſten ültett helyében, es azt tißteli Iſteni tißtelettel, mely dologért nem csak rut nevel,

nevel, Lelki faytalanſagnak, hazaſſag töréſnek, es Lopaſnak nevezte az Ur à Balvanyozáſt, de rettenetes bünteteſſel meg-is bünteté. Mert az Balvanyimadoknak az öregek az tüzzel es kenkövel égö toban lehen, mely à maſik halal. Apoc. 21 8. Ez utan gondollyatok meg hogy à Papiſtak, Balvanyozok, mert: Ier. 3. v. 1. Ezech. 16. v. 15.

Valaki teremtett allatnak Iſteni tizteletet teßen, Iſteni mĕltoſagot tulaydonit Balvanyozo az!

De az moſtani Papiſtak Iſteni tißeletet teßnek Iſteni mĕltoſagot tulaidonitnak à temremtett allatoknak, (ugy mint az Boldog ßenteknek; az ßent tetemeknek es egyeb Reliquiaknak à kepeknek, az tölök talaltatot dolgoknak az

Ur va-

Ur vocsorajaban levô Ostianak es az halando Papanak.)

Tehat az mostani Papistak balvanyozók.

Ez csomonak elsô réßét, nem csak az ßent iras, hanem az értelmesb regi Papista Tanitok-is bizonyittyak igaznak lenni es mind Balvanyozoknak mondgyak azokat, valakik az Isteni tißteletet teremtett allatnak tulaydonittyak. Ugy mint Thomas Aquinás. *Idololatria est quando honor Soli Deo debitus impenditur creaturæ.* Masutis igy disputal: (In 2da 2. q. 94. art. 1. m. p. 501. *Idololatria est Superstitio, qua creaturæ, Divinus cultus exhibetur.* Igy tanit az Tridentomi Catechismus-is (In explicat: Præcepti 1.) *Si creatæ rei tribuatur honor Deo debitus idololatriam committi.* Rom. 1. v.

Thom. Abni: In Epist. ad Ephes. Cap. 5. Lect: 3.

1. v. 23. 25. Ier. 2. v. 11. 13 27. 28. Esa. 42 v. 17. &c.

Az masodik reße az ßem latomasbol es à magok irasabol erôssittetik; mert az meg boldogult ßenteket oly formán mint az çlô Istent tißtelik. Idvôsseget, ôrôk çletet, ôrdôg hatalmabol valo meg ßabadulast kerven tôlôk. Szent Philep Urunk Apostola: te miserego peccator deprecor, ut me ab omni damnatione liberes. Sz. Iudas Apostol te neked esedezem, hogy az te erdemed altal ßakaß el az en bûneimtûl, es az ôrdôgôk hatalmatul, Szent Gôrgyrôl ily vallast teßnek: Hic salvet nos à peccatis &c. Az ezer ket ßaz eßtendôben tamadot)(Kalmar Ferencz Barattul-is igy kerik az ôrôk çletet. Libro Conform: Sanct. Francisci.

Holtul: Animæ in suffrag. Apost.

)(Petrus de Nat: lib. 9. Cap. 18.

Fran-

Francisce Iesu typice, dux normaq; minorum
Sedes nobis perpetuè da regni cœlorum.

Az tetemekről es egyeb Reliquiakrol ez à bucso jarasok, Processiok es à mellè adattatot Indulgentiak, es Erasmus in Colloq: Peregrinat: relig: ergo bizonyittya. Lasd meg Clement: Const: lib. 3. tit. 16. Cap. Si Dominum.

Az kepeknek tißteletiről vilagos ßavokat láthatod ide alab ahol Thomas Aquinas, Bonaventura, es Azorius Iesuita igy beßélget: Alhatatot értelme ez az Romai Ecclesiaban irast magyorazo embereknek, hogy azon tißtelettel tißteltessek à kép, valaminemű tißtelettel tißteltetik az kinek pépe az. Instit. lib. 9. Cap 6. *Constans est Theologorum sententia, eodem*

Kepek tiztoleti.

eodem cultu honore coli imaginem quo colitur id cujus est imago. Miert cselekedik ezt: Ezert mert Isteni erőt hißnek bennek lenni mind az oltalmazásra, ßabaditasra s-mind pedig à bűntetésre &c. Mely dologra legyen bizonsagunk Lengyel orßagban Czestaho vilagos hogyen lévő Templumbeli Boldogh ßűz Marianak kepe, melynek oly dolgokat tulaydonitnak, mellyeket csak Isten cselekedhetik. Ezeket sok karban foglallyak. 1. Hogy vakokat latokka tőtt 2. Santakat jarova; 3. Poklosokat meg tißtitott. 4. Nemaknak ßolast. 5. Siketeknek hallást adot. 6. Halottakat tamaztot, s-még ollyat-is à kit 33. męly földről vitték eleiben, es harom hetig fekűt halva. 7. Ördőget űzőt az Emberekből. 8. Harcson patrocsinalt.

Az Czestaho kepnek Isteni męltosagot tulaydonitnak.

Anno 1625. die 28. Maij elôtte leven semmi elevensegét, sem sirasat nem latam, nem hogy Isteni hatalmat jegyezhettē volna meg Tekintettel hasonlo az Samariai Nagy oltaron levô Maria kepehez

csinalt. 9. Vizben halokat meg segitet, fôld alá burittattakat meg tartot. 10. Foglyokat ßabaditot; banatos ßivû embereket vigaztalt. 11. Betegsegekbôl gyogyitot. 12. Az néki tôtt fogadasokat, be nem tôltôket meg bûntetet. A mint ezeket Frater Ludovicus Csesteho Barat, nevenekûl ki bocsatot, kincs tartocska kônyvének masodik reßeben nagy bizonnyal beßélli. Az tôlôk csinaltatot es modgyok ßerint meg ßenteltetett dolognak, hogy Isteni tizteletet tulaydonicsanak, bizonsag az viaz Baranka, kit Agnus Deinek mondvan igy ßolnak felôlle.

Fulgura desursum depellet & omne malignum.

Peccatum frangit ut Christe sanguis & angit.

Az ßentelt Ostyat hogy Isteni ti

ni tiztelettel tißtelik, az Ur napi Processio, Es az Tridentomi Conciliumnak Decretoma; az ßem latomassal eggyût bizonyittya.

Conc: Trident. Sess: 13. Cap. 5.

A Papanak-is Isteni męltosagot adnak; mert mind holtakon es eleveneken Uralkodanak hißik es midôn azt tanittyak, hogy az Angyaloknak parancsolhat.)(Az tißtatalā Agybol ßarmazot ßemelyt, tißtava teheti. (:) Cselekedetinek okát senkinek nem ßabad kérdeni, Miert cselekeded ezt: ha pokolra seregenkint vißi à lelkeket is. (:) Mikor Istennek mōdgyák es az Anyaßent-egyhaz fejenek hißik. &c.

Decr: Greg: lib. 5. tit. 7. Cap. 9.

)(In Bulla Clementis 6. pp. quod vide apud Baleum lib. 6. p. 391.

(:) Decr: Greg: lib. 4. tit. 17. Cap. 13. 6.

Tudom ez arant mint viselik magakat, mert minden Balganyozasokat imez ket Gôrôg igenek paisaval takargattyák Dulia, Latria, es azt mondgyak, Nem

(:) Dist. 40. Cap. 6.

Nem vagyunk Balvanyozok, mert nem egy tiſtelettel tiſtellyük az Iſtent, es az Szenteket, (:) mivel hogy az Iſtent Latriaval; az Szenteket pedig Duliaval tiſtellyük.

(:) Diſt: 96. Cap. 147. Satis.

De eſmerjetek meg ſerelmeſim ez csalo meſterſeget: A mit ez ſoval tagadnak, azt cselekedetekkel vilag lattara csuffollyák; az egy, Elő Iſtent illető tiſteletnek nemét azon uton es modon, ſok teremtett dolgokra ruhazzák: à mint im hallok. Es ez két Ige-is tiſtelettel valo ſolgalatot teſen: Egy dologra nez mert az ſolga Görögül Latrus, mas igevel pedig Dulos. Innét Latria tiſtelet, Dulia ſolgalat, mert az jo ſolga tartozik Uranak Tiſtelettel valo ſolgalattal. Innét vagyon hogy mind à kettőt egyben kőti Iſten, es kivannya az em-

az embertűl, hogy ő felſegenek adgya, Deut. 6. v. 13. Dominum Deum tuum timebis & illi ſoli ſervies. Mellyet Chriſtus Urunk-is be hoz diſputalvan az Ördöggel. Matth. 4. v. 10. Az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak őtet ſolgallyad. Igy egy ſoval mentſegeknek ſummaja ez. Nem ugy tiſtellyük mi az ſenteket, mint Iſteneket, hanem csak az Iſteni ſolgalatnak męltoſagat adgyuk nekiek, Iſmet à mit ſoval tagadnak Görög Igevel azont erősitnek.

Vegre gondollyatok meg ezt; hogy à Papiſta vallás ſemmi idvőſseges haſznot nem ád, de nagy lelki eſmeretnek nyomoruſagos csigázaſat ſűli, minden igaz vigaztalaſtul meg foſztvan kővetőit. Mely dolgot igaznak lenni, 1. Ebből ve-

hettek eſetekben; mert azt abban lattya az Papiſta vallás, hogy ſenki az kereſztyenek közzül bizonyos nem lehet az Iſtennek kegyelme felől, es bűnenek bocsanatryarol, hanem ſükſegeskeppen mindenkoron ketelkedni kel. A mint ezt az Tridentomi gyülés vegezeſe bizonyittya; Seſs: 6. Cap. 9. Innet ſarmazot ő bennek imez velekedes; hogy ha jot éreznek magokban, Es hogy ha az Atya Iſtent ſerelmes Attyoknak mondgyak-is de azt ſem hihetik, hogy az ſent Lelek munkaja volna, hanem csak valamí meg eytő vélekedés, A mint Bellarminus ſol: Lib. 3. de Inſti. Cap 9. Hoc ipſum quod Spiritus Sanctus ſit quum dicimus Abba Pater non conſtat nobis ex fide Divina, ſed ſolum ex conjectu, is quæ fallaces eſſe poſ-

poſſunt. Az mi pedig meg csalo velekedéſſel gyamolittatik, az csak ketelkedéſt, es az lelleknek ſorongato faydalmát ſüli. 2. Az ſent Sacramentomakrol valo gondolkodaſ-is à Papiſta vallásban csak kinzo ketelkedéſt ſül: mivel azt tanittyák hogy az Sacramentomok nem hathatok, es nem idvőſségeſek, ha oly igyekezettel nem ſolgaltatnak ki, à mint az Romai Eccleſia cselekedik, immar ki teſi à Papiſta embert bizonyoſsa, hogy az ő Papjanak oly igyekezete, es nem valami heaban-valo ſandékozaſa volt midőn az Sacramentomot oſtotta? Ha ſemben ſál az ördög à Papiſta emberrel ez arant, es tagadgya kereſztyennek lenni mondvan: Te nem vagy igazan meg kereztelkedett: Te necked az Ur vacsoraja ſemmit

Conc: Trident: Seſs: 7. Can. 11. Bell: Lib: 1. De Sac: in Gen: Cap. 22.

ſem haſznál, mert à tegedet meg kőrőztőlő, es az Ur vacsorajat neked ado papnak nem volt igaz intentioja? Mit felel rea az Papiſta ember? Ezt nem tudom &c. 3. Akarják vigaztalni, es batoritani az igy meg ſebeſedet lelki eſmereteket à tőrvéñek tellyes be tőlteſevel; De it ſincs vigaztalaſok, mert kicsoda az, az ember à kit ez arant lelki eſmereti nem vadol, hogy ő az Iſten tőrvenyenek oly éppen es tőkelletesſen, mint Iſten kivanta, eleget nem tőtt; Ebből mi kővetkezhetik egyeb hanem csak kétſęgben eytő rettenetesſeg: Tehat en nem idvőzülhetek; Tehat el kel veſznem, mert à tőrvennek eleget nem tettem, es átkozot vagyok. 4. Az bűnőknek ſzam ſzerint valo elől ſzamlalaſaval, à Pap fűlében valo

valo be ſugaſſal, vigaztallyak magokat, azt velvén hogy minden bűnők valamellyet meg valnak à papnak meg bocsattatik. De ez, ſem vigaztaláſt, hanem uyjob mardoſo győtrelmet hoz magaval; mert utanna vetik ezt à mellyet meg nem val, azok alol fel nem ſzabadittatik. Immár itt az lelki eſmeretnek furdalaſa; ha minden meg cselekedet gonoſsagat, es minden jonak el mulataſat éppen, igazan, es tőkelletesen elől ſzamlalta-é. 5. Vigaztallyak à Purgatoriumrol valo tudomanyokkal, ezt mondvan az rőttőgő es lelki eſmeretiben haborgo embernek. Ne fély mert ha ez vilagon bűneidért eleget nem tehecz-is à mas vilagon Purgatoriumban azoktul meg tiſztulſz. De oltalmazz meg ſzēt iſten ily vigaztalaſnak

 nemé-

nemétűl minket hiveidet! Gondollyatok meg ezt, szerelmesim, micsoda lélekkel, micsoda csendesseggel hal az meg, à kit azal biztatnak, es tartozik-is el hinni. Hogy mindgyarast halalanak idejẽ el kezdvén sok esztendőkiglẽ tarto el viselhetetlen kinokat kel szenvedni? Aminemű à Papistak értelme szerint à Purgatoriumi tűznek kinnya, mert ez à Pokol kinnyanak resze; azon helyen es azon tűztűl ezek-is mint az el karhoztak. Bellar: Lib. 1. de Purgat: Cap. 9. § Obyciunt. Decimo. Et Lib. 2. Cap. 6. § Deinde. Et lib. 1 de Amiss Grat: & stat. pec: Cap. 13. § Itaqꝫ.

Mely kinzo helytűl, es tűztűl, sonki könnyebben meg nem menekedhetik. Bellarminus értelme szerint, mint ha ezt egyẽben kőltőt hazugsagnak

nak vallya lenni: mert ezekről igy szol: Qui non credit Purgatorium, ad illud nunquam est perventurus. Bel: Lib. 1. De Purg: Cap. 11. § Quinta ratio.

Utolsor gondollyatok meg vallastoknak igasságat, tőkelletességét, mert eggyez az à Szent irassal; az hitnek ágazatival, es az Anyaszent-egyhaznak regi fenyeskedő Tanitoinak tudomanyaval. Hogy az szent irassal es az regi Paterek értelmevel eggyező legyen, à Levélnek Appendixét, toldalékjat lassatok meg.

Hogy az hitnek agazativalis eggyező legyen, ti magatok visgallyatok meg, es eggyezőnek talalvan, maradgyatok meg annak hűseges követeseben alhatatosan, minden hamis tudomannak ellene mond. van: hogy az álhatatosságnak

jutalmat, az örök életnek koronajat, kegyelemből az igaz Bironak az Ur Iesus Christusnak kezéből el vehessétek. AMEN.

Irtam Beregszazt Anno 1637. Bodog Asony havanak 5. napjan.

TEYFALVI CHIBA MARTON.

AZ

AZ TEVELGŐ ATYAfinak cedulajara küldöt levelemnek rövid summaja.

MELY MEG MUTATTYA MIcsoda igaz okra neztek az Keresztyenek el hagyvan az Romai gyölekezetnek vesedelmes talalmanyit.

CHRISTUS altal idvözülni igyekező embernek, szabad illik, sőt ugyan kivantatik-is el allani az ollyan gyölekezettül mely 1. Az szent iraſſal; 2 az hitnek agazatival; es 3. az tizparancsolattal ellenkezik: 4. Az Istennek regi Anyaszentegyhazatul. 5. az közönseges igaz Conciliomoknak vegezesetül külömböz; 6. Az melynek

tagai egy-maſſal uyjat vonſnak, 7. Az mely avagy uy tudomant hirdet, Avagy 8. à regen meg atkozot hittûl ſakat, tudomanyu emberekkel vallaſanak agaiban eggyez: 9. Az melynek feje az nagy Antichriſtus. 10. Az mely hittûl ſakati 11. Az mely meg jobbulaſt, fogyatkozaſiban be venni nem akar.

De az moſtani Romai gyölekezet, az ſent iraſſal, à hitnek agazatival, az tiz parancsolattal ellenkezik. Az Iſtennek regi Anyaſent-egyhazatul, az közönſeges igaz gyölekezeteknek vegezeſitûl kûlömböz. Tagai egy-maſſal uyjat vonſnak. Uy tudomant hirdet. Amiben nem uy-is à regen meg atkozot hittûl ſakat tudomanyu emberekkel vallaſanak agaiban eggyez. Ennek feje az

nagy Antichriſtus. Hittûl ſakat, fogyatkozaſiban jobbolaſt be venni nem akar.

Tehat az moſtani Romai gyölekezettûl ſabad, illik, sõt ugyan kivantatik-is. Chriſtus altal idvözûlni akaro embereknek el allani.

Ez erõſsegnek, elsõ refe minden kegyeſſen çlõ értelmes embereknel, nyilvan vagyon, ſ-még ugy annyira hogy nem ſükſeg azt probalni; mert valamely gyölekezet vallaſaban az ſent iraſſal Ellenkezik, hamis es õrdõgi tudomant hirdetõ gyülekezet az: Az mint hogy valamely hitben csak egy hamiſſag talaltatik-is, annak eredeti Iſtentûl nem lehet. a

a, Kálvin. lib. 3. Cap. 10. p. 275.

Ha pedig oly viſſa fordult elmejû ember talaltatnek, à ki merné tagadni; Tekintſe meg imez ſent irasbeli bizonſago-

kat. Esa. 52. v. 11. Ier. 51. v. 8. Matth. 7. v. 15. es Cap. 15. 14. Cap. 16. v. 6. Iohan. 10. v. 27. Act. 5. v. 29. Rom. 16. v. 17. 18. 1. Corint. 5. v. 11. es Cap. 10 v. 14. Apoc. 18. v. 4. Hallék ßozatot az egből, ki ezt mondgya vala, Meny ki abbol en nepem, hogy ne reßesőly annak bűneiben, es read ne ßallyanak az ő csapasi.

Az masodik reßet pedig rendel igy probalom meg, el kezdvén az erőssegnek első darabjan.

ELSŐ RESZE.

Mely meg mutattya az Papistakat ellenkezni az ßent irassal.

b, Kal: lib. 3. Cap. 5. p. 166.

AZt beßelli Kalauz; [b] ha az ßent irasnak csak leg kissebbik csikelyetűl el ßakadot az Romai Ecclesia, és valami reße-

reßeből ellenkezik az ISTEN ßavaval, tehat immár à hitnek dolgaban el tevelyedet, es nem igaz,)(mert nyilvan hamis à mi ezzel ellenkezik. Masot-is igy ßol: [c] Valamint hißßűk hogy Isten vagyon menyorßagban, ugy hißßűk hogy őrdőgi vallas az, valamely csak egy dologban-is, az ßent irassal ellenkezik. Es ismet. [d] Atok ala vettyűk valaki leg kisseb csikkelt meg vet az ßent irasban. Mondgya ezt Kalauz, de nem azert mint ha maga es fás-tarsai meg mozdulhatatlanul igaznak lenni hinnek es alhatatosan kővetnek, hanem csak pusogatas ez, es abrak pallas, az ő irasokat nem olvaso ember előt, hogy azt kőnnyebben tevelgő Balvanyozosokra vohassa; mert valosagossan, à Romai Ecclesia ßemtűl ßőmben

)(Pazmāy lib. 1. ad Com: Bih: p. 1.

c, Lib. 1. de Sat. Scrip. ad Cottum Bihariensē p. 50.

d, Ibidem Et Kalauz, p. 324.

ben ujjat vonßon az ßent iraſſal: sőt Prælatuſinak nagyob reße karomkodik-is ellene.

Mert azt à mi minden homaly nekúl iſtentúl ßarmozot tudomany az emberekhez, è végre hogy az altal minden jo ßagos cselekedetekre alkalmatoſsak legyenek; fényes męltoſagatul meg foßtyak. A mi pedig halando embereknek ßava, azt Iſten beßedenek, es magaban hiteles tudomannak tanyittyak, ſ-ugy-is kőtik az kőſsegre. A mint iraſok bizonittya Gratianuſnal Diſt. 19. Cap. ſi Rom. Conc. Trid. Seſs: 4. Bellar: Lib. 1. de Conci. cap. 11. 21. § Quarta.

2. Pit. 1. v. 20. 21. 2. Tim: 3. v. 16.

I. Mely dologebből vilagoſodik meg; Mert az ßent iraſt męltoſagnekúl valonak tanittyak, ha halando emberektúl ugy mint az Rom. Eccleſiatul, nem

nem veßen ßükſegkeppen erőt es hitelre męltoſagot. A mint ihol le irt értelmek bizonyittya. *Scripturam non eſse authenticam, niſi Eccleſiæ authoritate* [a] Pigius eggyik, fő Tanito kőzzűlők, igy ir: *Omnis quæ nunc apud nos eſt Scripturæ Authoritas ab Eccleſiæ authoritate neceſsario dependet* [b] Stapletonus Ieſuita-is igy ért effelől: *Tantum Divinitatis eis in eſse, quamtum eis Eccleſia, Papæ tribuerit.*

a Eccius in Enchitid. de Auth. Eccl. ref. 3.

b, Lib. 1. de Hierarch. Eccleſ. cap. 2.

Stap: Contra Vith Referente Pareo Apoc Cap. 6. v. 14.

Sőt kőzőnſeges értelmek ez ő nekiek: Hogy az ßent iras csak akkor hitnek Regulaja mikor ugy magyaraztatik mint az ő Eccleſiajok (:) kivannya, az az, mint magok akarjak: mert az ő velekedeſek ßerint csak ő magok az Eccleſia. Bell: De Eccleſia mulit: lib. 3. Cap. 2. § Noſtra autem. Leſsius Conſult: Conſid. 6.

(:) Kalauz pag. 463. Et lib. 7. cap. 2 p. 518.

Pęlda-

Példanak okaert, à Chriſtuſnak imez parancsolattyat: Igyatok ebből mindnyajan: A Papa Prælatuſival, csak az egy hazi ſömelyekről magyaraza, hogy csak azok igyanak bort az Ur Vacsorajaban, az kőſségnek pedig eleg az oſtya. A mint ez az Conſtantiai Győlesből meg tetſik. Illyen értelemmel hanem akarod venni, immár nem hitnek agazattyanak meg probalaſara valonak, hanem tevelgeſnek regulajanak nevezik.

Hoſeus de Expref: Dei verbo p. 44.

Mely értelmeket az Papiſtaknak méltan meg vettyük, mivel hogy ez Iſtentelenſeg, vesſedelmes es Képtelen dolog. Iſtentelenſeg, 1. Mert az igaz mondo ISTEN ſavat, romlando ember akarattyara mérſekli, es az felſeges Iſtent ő magat à halando ember ala veti,

veti, ſ-még ugy annyira, hogy nem hiſi azt, hogy Iſten ſolot az embernek; avagy az ſolo Iſtennek beſede helyes, hanem ha azok az emberek mondangyak à kik az Eccleſianak tituluſſat viſelik. Ez pedig Iſten ellé valo karomlas, es nem kűlőmbőz az poganyoktul, kik nem akarak az Chriſtuſt Iſten gyanant tiſztelni, ezert mert az Romai akkori Polgari ſék, Iſtennek nem kialtotta, à mint Tertulianus irja.

In Apologetico Adverſ: Gentes cap. 5.

Ember akarattyara mérſek. lik, es emberi indulat ala-is vetik, midőn az Eccleſia es ennek vegezéſe ala vetik: mert hiſem az vitezkedő Eccleſia, csak emberekből ál, ved ki az embereket belőle, es nem leſen

II. Iſtentelenſeg, mert ez értelem ſerint az ſent Prophetak,

tak, Evangeliſtak, es Apoſtolok iraſi kozőt, avagy csak mi reank nezve-is, ſemmi egyeb kűlőmbſeg nem volna, es az dőgleletes Alkoram karomlaſi kőzőt annal, à mellyet az Eccleſia mond. Mely értelem ßerint az Iſten az Őrdőgtűl, az igaſsag az hamiſsagtul &c. csak annyit kűlőmbőz, à menyit itelnek azok, à kik az Eccleſianak tituluſaval gőgőzkődnek.

Veßedelmes: Mert az Kereßtyeni religiot ſarkabol egeßlen ki dőti, es az karomlo Sidoknak es Tőrőkőknek nevetſegűl adgya; midőn azt tanittya; hogy azert hidgyenek az Tőrőkők à nalok lévő iraſnak, hogy ők, kik az Eccleſia tituluſſaval ęlnek, azt tartyak, hogy Iſten ßava az. Ezjű az Papiſta vallasbol; mert az mely Eccleſianak męltoſagaert tanittyak, hogy

hogy az iraſt Iſten ßavanak kel hinni, az nem egyeb Eccleſia, hanem à Papa az ő Cardinalival, Pűſpőkivel es egyeb Romai-Prælatuſival. Igy tehat ők, hißnek magokert, az az Quia ſic ipſis placuit & placet. (:) Mely dolog keptelenſeg-is; mert nincsen Iſtentűl vőt bizonſagok, hogy ily nagy dologban, botrakazaſnelkűl itilheſſenek.

(:) Grat: Diſt: 40. Cap. Si Papa.

III. Mert az ßent iraſt, elegtelennek kialtyak az idvőſsegnek utanak meg mutataſara: az joßagos cselekedeteknek kővetelere; az eretnekeknek meg csaffolaſokra.

Ugyan-is ha mind ezekre elegſegeſnek hinnek az ßent iraſt; nem allatna ez ellen Kalauz, mordalyſagbol őt les helyeket, es ßemtűl ßemben nem tanitana. Az ßent iras nem lehet

Lib. 7. cap. 3 p. 525. 226. & 527.

lehet itelő biro à hit dolgaban. Illyen velekedesben vagyon az Romai Gardinal-is; Bellarmin[9] (:) Illyenben mind azok-is, kiknek Szent iras ellen valo bőfőgő karomlasok idealab le irattatik. Mely tevelgő értelemre mentek bizonyos alkalmatossaggal, midőn az Keresztyeneknek sok kenseritesekre es Protestatiojokra vallasokat az Szent irasbol akarnák allatni, es az Balvanyozasnak sőtetsegeből nap fenre hozot Evangeliumnak vilagos terjedeset homalyositani (mivel hogy à mi eleink az sőrzetes Baratoktul, csak ezt kivannyak vala: Ha vallasunk az Apostoli tudomannyal nem eggyez mutassak meg az Szent irasbol,) nyavalyasul jaranak tevelgő tudomanyok ki nyilatkozek; mert nincs az egesz Szent irasban à

(:) Lib. 4. de verbo. Dei Cap. 3. Sect. Controversia igitur Et cap. 12.

Testis est Colloq. Vormat: An 1557.

ban à mi ugyan Papista vallas erősitesere csak egy bőtű-is; Meg okosodanak de veszedelmekre; mert az Szent iras ellen forditak nyelveket, kezeket, tollokat, hogy azt à kősegnel kétsegesse, es elegtelenne tenék; à mi Istenes hitünknek es vallasunknak erősitesere.

Mely dologra elegseges bizonsag az ő Tarsoknak, fő tanitojoknak sirankozasa, Pigius Albertnak ily irva hagyot értelme. Ha erről meg emlekeztünk volna, hogy az Eretnekeket (érti az Evangeliomi tudomant követő keresztyeneket,) nem az Szent irasbol kellyön meg csafolnunk, sokkal job karban volna dolgunk: De miulta nemellyek elmejeknek mutagatasanak okaert, az irasbol kezdének disputalni az Evangelicusokkal, Oh

Lib. 1. de Eccles: Hi: cap 4.

siran-

ſirankozaſra mélto dolog? Ez ſôrnyû romlas, mellyet latunk, kôvetkôzôôt. Titkosban, de Kalauz-is ugyan ezt tanacsollya az ô Nôtelen hôſinek, midôn tôbbi kôzôt igy okttattya: Az tevelygôkkel nem kel egy elôben az ſent irasbol valo pôrlôdeſre bocsatkozni, es valamely reſ ſerint valo vetekedeſre ereſkedni.

Kalauz lib. 3 cap. 2. p. 91.

Az Sz: iraſt miert ne tarcsak Regulanak à Papiſtak.

Mely Papiſta tanacsnak Kereſtyen ember illyen vegét veheti eſében. 1. Mi Romai vallaſon levôk, az ſent iraſſal nem gyôzünk, hanem gyôzettetünk, Tehat Regula helyet azt ne tartſuk, hanem elegtelennek, erôtlennek, es homalyosnak mondgyuk: 2. A Papa nekünk kegyes Urunk: Tehat ô legyen az ſent iraſnak, mi nalunk czapo-ſinora. 3. Az Evangelicuſok az ſent irasbol meg

meg nem gyôzetethetnek: Tehat kezzel hozzajok, tûzzel rayrok: IV. Ezt-is megjegyezheti: Az ſent iras mi partunkrol, es nem à Papiſtakerol âl; mivel hogy ebbôl ô nekik romlaſok, nekünk pedig uyjulaſunk kôvetkezôt.

Ugyâ-is pedig ha tevelgeſeket gjamolettana, miert ſornak tellyes torokkal, imez kôvetkezendô karomlaſokat ellene.

I. Nem tôbbet kel hinni az iraſnak mint az Æſopus fabulainak. A mint nyilvan valo ſava ez Volffgangus Hermanuſnak, kit Hoſius Ieſuita, az jegyzet helyen, ſemtelenûl es lelki eſmereti ellen oltalmaz. Illy értelemben ſenni mondatik Piſtorinuſ-is.

Lib. 3. de Scri: Authoritate Cont diſt: Mem: fol. 898.

Las emlekezetes Hiſtoriat effelôl SLEIdanuſnal, lib. 25. mely lôt Anno 1553. Lugdu-

mum-

mumba, Evangeliomi vallá-
son levő kilencs ſerfiaknak, à
Papiſtaktul meg egeteſenek i-
dejen. A hol az ſen Pál leveléi-
nek męltoſaga, az Romai Sy-
nagoganak értelme es magya-
razaſa kivúl az Papa Inquiſito-
ri es az Kiraly Præfectuſatul Æ-
ſopus fabulaihoz haſonlitatik.
Nem hiſik tehat még-is az
ſent iraſt, à hitnek csalhatat-
lan Regulajanak lenni; es bi-
zonyara nem hiſi valaki igy ir.

II. Az ſent iras, à Biblianak
a kis-kőnyve, b téntaval irt bő-
tő, c holt jegy, d holt, es meg
ölő bőtű, e nema es ęletnelkúl
valo, mely ſem érez, ſem ért, f
haſon nelkúl valo dio hej, g
nema, ſúket es meg holt bizon-
ſag, Meſter, es biro; à ki à pőr-
lődő feleket nem halhattya, es
nem-is mondhat ſententiat ne-
kik. (Igy ért Kalauz-is az ſent

iras felől, pag. 527.) h viaz-
bol esinalt orr, mely arra az
értelemre hajol à melyre akar-
ki-is akarja. i Olly fegyver,
mely egy felől ęles, mas felől
fogas mint à főreß; Lesbiai Re-
gula h-e. Minden felé hajlo;
mind à két labra illendő ſaru:
minden eledelnek erdeje; Var-
gak fegyvertarto hazas, Sphinx
titkos meſeje: pőrlődſnek ez-
kőze, k Latrok ballangja, E-
retnekek műhelye, l Oly do-
log mellyet akar mely ellenſe-
ges tudományra-is ſabhatni.
Vegre, à mint Kőzőnſegeſen
értnek; elegtelen, kétſeges,
homalyos, ſok értelmű. &c. A
mint ezt laſd meg, az meg jegy-
zet ſemelyeknél: *Iuxta Iacobi Laurentij annotationem, quam ſcripſit contra Iohannem Andreæ Coppenſteinium Anno* 1625. *Amſtelredami. pag.* 67. 68. a *Lindanus*

avagy Leſ-
boſok ide-
ſtova hay-
ladosot,
Regulaje.

Panopleæ lib. 2. cap. 13 in initio. & Lib. 5. cap 7. b *Idem ibidem Cap. 20.* c *Idem ibidem, 1. Strom: Cap. 2. Et Cap 6.* d *Idem Panop: Lib. 1. Cap. 22.* e *Idem ibidem Lib 5. Cap. 4. § Tertia.* f *Idem Lib. 1. Strom: Cap. 6.* g *Idem Panop. Lib. 1. cap. 7. § Oſtenſo. Et Baillus Ieſuita in Cathecheſi quæſt. 6. Et Canus in Loc. Theolog. Lib. 2. Cap. 7.* h *Canus Ibidem Lib 3. Cap. 2. § Nec vero. Et facultas Pariſien. Art. 19. Et Salmeron in Prolegum. in Epiſt. Pauli Lib. 1. part 3. diſp. 6. § Tertio.* i *Turrianus adverſ: Sadelem pag. 90.* k *Charon in lib de tribus virtutibus pag. 220.* l *Leſſius in Conſult. Ratione 11. pag. 127. Et pag. 128.*

III. Ezt erősitik az Traditioknak sorgalmatos oltalmazásával; mert ha az Szent iraſt hinnek elegségesnek, miert toldoznak foldoznak, mocskolnak,

nak, magok lelem inyekkel; miert bőcsülnék nagyobra à magok fejetül költőt dolgokat az Szent iraſnal? Miert kialtanak-is ezt teli torokkal: Sok idveſſegre tartozo dolog nincs meg irva az Szent irasban. *Bell: Lib. 4 de verb. Dei non ſcrip: cap. 4. § Controverſia. Et § Septimo. Kalauz pag. 466. Et lib. 1. de Sac: Scrip: ad Comit: Biharienſem cap. 8. Conc. Trid: ſeſſ. 4.*

Ez cselekedeteknek bizonyitasara, rövidſegnek okaert, nem hozok több bizonſagokat, hanem à magok iraſabol, csak azt jegyzem fel, à meg nevezet Authornak, le irt laiſtroma ſerint, micsoda fris ſolaſoknak formajaval illetik, es emelik az Szent iras fóliben az ő fődőző toldalekjokat, ellenben pedig az Szent iraſt, mely mocskos ſokkal, tapodgyak es karomlyak. Igy irnak azert. Az

Iacobi Lauretij. p. 68.

Az Romai Eccleſianak Tra-
ditioi finum [a] proba kő [b] Go-
liat fegyvere melyhez nincs ha-
ſonlo; Hercules buzgannya
[c] Romolhatatlan paiſa Ajax-
nak [d] Az Iſten Anyaſent-egy-
hazanak eggyetlen egy vas
macskaja, [e] Minden eretnek-
eket meg győző hanesar, ma-
chæra, [f] az kőreztyen győle-
kezetnek fegyvere, [g] Minde-
nek ellen minden. [h] Eretnek-
ſegeket gyogyito orvoſſag, [i]
Az Eccleſianak rev helye, [k]
Erős nyil, [l] Az kőröztyen hit-
nek meg tarto ezkőze, [m] A hit-
nek valoſagos paiſa, [n] bizo-
nyos fundamentoma, [o] Az re-
ligionak erős meg tarto vara,
hűt regulaja, [p] Az ſent iraſnak
erősſege es fundamentoma [a]

Lindanus Panop: lib 1. Cap 9 § Cum igitur Et Cap 23. & 24. Canus

in Loc: Theolog. Lib. 3. Cap. 3. §
Plato [b] *Screchius de puro verbo*
Dei, in Præf: apud Meiſnerum, in
Conſul: par. 3. ratione 6 [c] *Lind:*
ubi ſupra Lib. 1 Cap 7 § Philip-
pus. Et lib. 2. cap. 28. § porro. Et
§ prius. [d] *Idem Ibidem Lib. 1. cap.*
2. [e] *Idem Ibid: Cap. 7.* [f] *Idem Ibid.*
Cap. 9 [g] *Idem Ibid: Cap. 24.* [h] *Idem*
Ibid: Lib. 2. Cap 8 § quartum [i]
Idem Ibid. Cap. 5 § quum. Et ibi-
dem in margine [k] *Idem Ibid: Lib.*
5. Cap 2 § verum. [l] *Idem Ibid: Lib.*
1. Cap. 3 § Annotarat Et lib 5. Cap.
1 § Non igitur Et Cap. 2. [m] *Idem*
Ibid: Lib. 1 Cap. 7. [n] *Idem Ibid.*
Lib. 1. Cap. 5 [o] *Idem Ibidem, in*
fine. Et Cap 4 § judicet.

In Enchiridio Cap. 1. pag. 44.

Mely fundamentumbol igy
ir Coſterus Ieſuita, mocskol-
van az ſent iraſt: Az Tradi-
tioknak męltoſagok ſokkal na-
gyob, az Apoſtoloktul papi-
roſſon nekűnk hagyot iraſnak

méltóságának. 1. Mert az Isten Ujjával iratott. Ez pedig Apostolok tollával. 2. Ez holt bőtű mely tentával iratott à hartyara; avagy oly levél, mellyet ha ki meg akar csonkitani &c. nem erzi.

Az Traditiok pedig Istennek Lelke által irattak az Ecclesiának szivében, meg nem csonkitathatik, hanem valtozásnélkúl meg marad. Az iras oly hűvely, melyben minden fele szablya illik, akar az aczél, akar ón, fa &c. legyen: De az Traditiok csak egy bizonyos szablyat, az az: értelmet foglalnak magokban. 4. Es csonka nincsen benne à hitnek minden agazattya: Az Traditio pedig tökelletes, minden igasságot magaban foglal. A melyből ez következik (Costerus bőfőgesi még ezek) Hogy az Tra-

az Traditio legyen az szent irásnak magyarazoja; minden értelmeknek meg itélő birája; Kinek értelmen mindeneknek meg kel allani, nem szabad senkinek ez elől masova appellalni: Ő rea kel pedig minden itelőnek szemet forditani.

De ha senki kőzzúlők ezt irással avagy szóval nem allatna-is, igaz elegedendő keppen bizonyitana cselekedetek; mert Romai Ecclesianak, az az: Baratoknak Püspőkeknek Papista Cardinaloknak vegezesek es Traditiok Traditiojok ez s-még pedig szent iras ellen: Hogy à Papa az egesz Anyaszent-egyhaznak feje, es Tanito Doctora legyen: Hogy az Romai Ecclesiaban vagyon, Isten kivansagan felyül árodot lelki le tetetetőt kénes, melynek à Papa kulcsara, es azoknak osthattya à kik-

nek akarja, ugy hogy, ha immar Purgatoriumban, avagy pokolban volnanak-is azon ki valthassa: Hogy az, az oßtogatas, avagy Indulgentia, bůnből valo meg oldas, legyen izenő avagy jelengető level által: Hogy à Mise leg főveb Isteni tißtelet legyen: Hogy ugy kellyen ki ßolgaltatni, à mint ma majmoskodgyak: Hogy az emberek lelkeben hathato munkalkodasa legyen: Hogy annak annyi sok kűlőmb kűlőmb fele nemei legyenek &c.

Vide Bullas Clementis VI Papæ Quar: vesselus contra Iacob: Hocek: Et Agrippa Cap. de jure Canonico mentionem faciunt.

Ezeket tőb ezerni Romai traditiokkal, minden Papista, tartozik hinni, ugy mint minden igassag főlőt valo (:) s-még pedig ęletenek el fogyasa, es idvőssegenek el veßtese alat:)(Az meg iratat Isten beßedenek męltosaga ellen pedig eztis tanittyak; Ha valami à Bibliaban

(:) ęl à sz: irassal egyenlő męltosagot.

)(Dist: 19. cap. 6. & Dist: 20.

liaban bőtű ßerint le irva meg talaltatik-is, arrol-is uy bizonsagot kel alatni, (:) ha igaznak akarod hinni.

Grat: Dist: 11. Cap In his. Et Cap. Quis nesciat. Et Causa 25. Q. 1. Cap. nulli. Et Cap. violatores.

Pęldabol ved eßedben értelmeket: Olvassuk Moses ő tődik kőnyvenek cap. 6. v. 5. hogy az Istent ßeretnűnk kel; mert igy vagyon à parancsolat: Szeressed az te Uradat Istenedet, tellyes ßivedből, tellyes lelkedből, es tellyes erőssegedből. A mint Christus Urunk-is magyaraza Sz. Matth. Cap. 22. v. 27.

(:) Kalauz lib. 6. Cap. 2. p. 462.

Ezt nem kel hinni, papista ertelem ßerint, Isten akarattyanak, parancsolattyanak lenni; es igy nem-is tartozunk Istent ßeretni, az ő velekedesek ßerint, ha ez irason kivűl ember, az az, à Romai Papa Prælatusival, azt nem mondangya; Isten kivansaga ez, azert cseleked-

lekedgyůk meg. Lasd meg Kalauzt à meg jegyzet helyen es ezt, igaz értelmeknek lenni teis bizonyitod.

Miert értnek (mert kůlömben ßolnak) ily bőcstelenůl, az ßent irasrol, holot ISTEN mind az Os-mind az uy Testamentumban erre igazittya az embereket; es csak azokat-is feddi es bůnteti à kik ennek parancsolatit el hattak, avagy oly dolgot cselekettek à melyről parancsolattyok nem volt; A kik pedig kegyesen akartak çlni, ennek út mutatasat kőveték? *Deut*: 4. *v*. 2. *es Cap*. 5. *v*. 32. *es Cap*. 12. *v*. 32. *Prov*. 30. *v*. 6. *Esa*. 8. *v*. 20. *Ezech*. 20. *v*. 18. *Ioh*. 5. *v*. 39. *Apoc*: 22. *v*. 18 1. *Chron*: *Cap*. 16. *v*. 40. *es* 2. *Chron*: 17. *v*. 9. *Es Cap*. 30. *v*. 5.

Meg felele erre oda fellyeb Pigius Albert; de hallyuk kőzőnse-

zőnseges értelmeket-is: Igy felelnek azert egy ßivel ßajal az egeß Romai vallason levők: Ha mi papistak csak az Istennek ki adatot parancsolattyara, es meg iratot beßedere tamaßkodnank, es csak azt kővetnők, azt tartanok meg, fel kopnek ugy à mi allunk; Mert minden elmesen gondolkodo ember lattya, mely nagy kart vallanank, es vallasunkbā mely mezitelenůl maradnank: hogy azert ez kart el kerůlhessůk: Nem akarunk csak az jo Evangelistak es Apostoloknak irasival meg elegedni, hanem ezek melle sok egyeb dolgokat foldozunk, à mellyeket titkon à mi nagy Apainktul vettůnk. Mert nem tanit minket az Isten beßede arra: hogy kőröztet hannyunk ßankra, mellyůnkre: Hogy à mi ételůnkre italunkra

Grat: Dist: 11. Cap. Ecclesiasticarum.

N. B.

 harom

harom rendben vesſünk kőröztőt: Hogy az Vacsoraban, az Pohart, oly forman adgyuk, à mint ma mi cselekedünk: Azt sem parancsollya az Isten beſede mi nekünk; hogy kűlőmben ne imadkozzunk, hanem csak nap keletre fordulva. Meg ſentellyük az kereſtſegnek vizet; A Bermalaſnak es kenetnek olajat: Haromſor kennyük meg à kőröztelendő gyermeket olajal; haromſor-is tőltünk vizet fejere; Azt fogattattyuk velek, hogy az Satannak, es ennek Angyalinak ellene mondanak: Ezekről pedig, à mint hogy à mi kőröztőleſünkben valo tőb Cselekedetünkről-is csak egy bőtű sem emlekezik az Isten igijében.

Illyen az Tranſſubſtantiatio-is Bell: lib. 3. de Euch cap 23. Sect. Secundo.

Veſd egyben kőröztyen olvaſo, ez kőzőnſeges vallas tetelekkel, az út mutato Kalauznak,

nak imez mondaſit: Az igaz Kereſztyen vallas, az Isten ſavan es bizonſag tetelen fundaltatik [a] Az kereſztyeni vallas, nem egyeben epitetőt, hanem csak az egy ęlő Istennek, mondaſan, [b] Az igaz hit, nem emberi velekedeſen, elmélkedeſen, es talalmanyon fundaltatik. [c] Ez kőzőnſeges Decretomok tőrvenyek pedig ihol vallaſt teſen, hogy à Papiſta Religionak nagy reſe, fundamentoma, Nem fundaltatot az Isten beſeden, hanem emberi talalmanyon. Azert ugyan azon kalauzbol, ad ezekhez azt, à mi irva vagyon; à Nemes Bihar Var-megyehez, ſent iraſrol, irt kőnyvenek Cap. 7. pag 50.

a, Lib. 3. Cap. 5. p. 166.

b, Ibid: Cap. 10. p. 273.

c, Id: Lib. 6. Cap. 1. Sect. 1.

Vide Kalauz Lib 3. Cap. 5. p. 166.

(Valaminthiſſűk hogy Isten vagyon Meny orſagban, ugy hiſſűk hogy őrdőgi vallas az,

valamely csak egy dologban-is az Szent iraſſal ellenkezik) es rekeſd bé:

Tuum tu recipe verbum.

Az kereſztyeni vallas, es az igaz Hit, csak az Iſten beſzéden fundaltatot, es nem emberi velekedeſen, talalmanyon.

Az Papiſta vallas, hit, (à meg jegyzet 1. Decretom szerint) nem csak az Iſten beſzéden hanem nagy reſze, emberi velekedeſen, talalmanyon fundaltatot.

Tehat az Papiſta Hût &c. Nem kereſztyeni vallas.

Hát micsoda? Meg monda Kalauz à fŏllyeb meg jegyzet helyen: Valamint hiſſük hogy Iſten vagyon meny orſzagban, ugy hiſſük hogy ŏrdŏgi vallas az &c. Az Iſten igaſsagra vezerlŏ Kalauz út mutataſa ez: Igaz tehat.

Tuum tu recipe verbum.

Az e-

Az erŏſsegnek maſodik darabja-is, jollehet ez ideig elegge bizonyittatot, midŏn az Traditioknak męltoſagok fălaltatot: de hogy még-is helyesb legyen es jegyezd megh.

2da pars Argumti

Mert oly kŏnyveket, leveleket es reſzeket tartnak Iſten beſzedenek, hit merſeklŏ Regulanak, à mellyeket nem Prophetak, Apoſtolok, ſem nem Evangeliſtak irtak, hanem emberi munka, es faratſag ăltal irattattak. A mint Syrach maga felŏl az ŏ kŏnyvenek elŏl jaro leveleben bizonyittya. v. 4 5. 6.

Illyenek A Tobias Iudith, Baruch kŏnyve; Az Eſdras nevét viſelŏ Harmadik es negyedik: az Machabeuſoknak kŏnyveivel. Illyen à bŏlcseſſegnek kŏnyve, az Eccleſiaſticuſſal a vagy Syrach kŏnyvevel, A Manaſſes imatſaga, Ieremias leve-

le;

le; Az Eſther es Daniel Prophéta könyveihez adatattotót toldalekok.

Oly könyvek, Levelek, es toldalekok ezek, mellyek nem voltak az Sidoknal, kikre bizattatot volt az Iſten beſedei Hitnek Canona, merſeklő Regulaja: A mint Agoſton Doctor elől valakik éltek, es ez dologrol irtak, mind azoknak értelmek bizonyittya, ugy mint Ioſephus *Lib.* 1. *Contra Apionem m. p.* 830. *Euſebius Lib.* 3. *Eccleſ: hiſt: Cap.* 10. *Milito apud Euſeb: Lib* 4. *Cap* 26. *Origines apud Euſ: Lib.* 6. *Cap.* 18. *Cyprianus in Symbolo Apoſt: Athanaſius in Synopſi. Nazianzenus in Carminibus.* Az *Laudiciai Concilium Canone* 59. *Hieronimus Prologo Galeato. Idem in præfatione Iudit, Tobiæ & Salomonis &c.*

Nem-is csuda hogy nem voltak;

tak; mert nem Prophetak könyvei. Az igaz tudomant pedig Chriſtus es az Apoſtolok-is, oltalmaztak es allottak az Prophetak irafibol. Luc. 24. v. 27. 44. Rom 1. v. 2. Act 28. v. 23. Prædikallafokban ſem tanitottak ſemmit az Prophetak irafin kivül. Act 24. v. 14. es Cap 27. v 22 Az ő halgatojokat-is csak az Prophetak irafira igazgattak. Luc. 16. v. 29. 2. Pet: 1. v. 19. Görög nyelvenis irattattanak, az Daniel es Eſter toldaléki, à Baruch Syrach az Bölceſeg könyve à Machabeuſok könyveivel. Görög nyelven pedig nem irt Prophéta.

Tovabba ez könyvek (ki veven közzülök az Syrach es bölceſeg könyvet) Nagy reſzre *ſunt fabuloſi ſſofia* beſedből allok, à mint Hieronimus ſol felől ek.

Az

Az Agoston Doctor-is azt irja ez könyvekről: *In Apochriphis & si inveniatur aliqua veritas, tamen propter multa falsa, nulla est Canonica authoritas.* Szemtől Szemben-is ellenkeznek ezek az nyilván valo ſent iraſtul. Mert 1. az igaz Daniel iraſa azt tartya Cap. 6. v. 2. Hogy Daniel az Darius Kiraly rendeleſeből, az ſaz huſs Fejedelmeken, eggyik fő gondviſelő es ſamvevő Fejedelem volt: Az toldalek pedig azt jelenti hogy Daniel gyermek volt Cap. 14. v. 45. Az gyermek oly nagy dologra alkalmatlan. 2. Az igaz Daniel azt irja hogy ő egy eyjel volt az Oroſlyanyok vermében, Cap. 6. v. 19. Az toldalek azt tanittya hogy hat nap. Cap. 14. v. 30.

Igy az Eſther toldalekibanis ha egyben veted az igaz Eſther

Eſther könyvel ſok ellenkezeſt talalſs. Az igaz Eſther könyve azt mondgya Cap. 5. v. 2. hogy őtet à Kiraly jo ſzemmel latta, kedvet talalt előtte; az toldalek pedig Cap. 15. v. 10. azt mondgya, hogy kegyetlenúl neſste à Királynét. 3. Az igaz Eſther könyve azt tartya Cap. 5. v. 9 hogy Haman azert haragut Mardocheuſra hogy nem tiſztelte: Az toldalek azt tanittya Cap. 12. v. 6. hogy à két Hop-meſternek meg ölettetéſekert haragut.

Tovabba veſd egyben az igaz Eſther könyvenek Cap. 6. v. 3. az toldaleknak Cap. 12. v. 6. Es Cap. 2. v. 16; az toldaleknak Cap. 11. v. 2. es Cap. 2. v. 21. à toldaleknak Cap. 12. v. 1. Es Cap. 13. v. 6. Mindenűt oly ellenkezeſt talalſs, mely nem illik az Iſten igijehez.

Igy

Igy érts rövidſegnek okaert à több meg nevezet könyvek felől-is: Nem bizonyithatni tehat ezekből à hitnek, vallaſnak dolgaiban.

Carthagin: 47. Nem-is ſegiti ezeknek mél-toſagokat, hogy nemely Concilium &c. A hitnek Regulaja közze ſamlalta; Mert ſem Papa ſem Pater, ſem Concilium, nem cselekedheti azt, hogy à mi nem ſent iras; az ſent iraſsá legyen. Példanak okaert: Ha minden Papak, Paterek es Conciliomok egy ſivel ſajal akartak volna-is ez ideig, az Æſopus fabulait ſent iraſsá tenni; nem tehettek volna; mert Iſten az, à kitűl az iras eredet ſerint ſent leſen. 2. Pet. 1. v. 21. Eſa. 58. v, 14. Ezech: 12. v. 25. 28. 1. Corint: 1. v. 13.

Oculata Ezeknek utanna, hogy vilagos példara mennyë az dolog-

Kerdgyük meg az egeß Romai gyölekezetnek Tanitoit: *An. omne id pro vero habeant, quod cum ſcriptura congruit; & omne id profalſo quód cum ſcriptura non congruit?* Igaz vallaſnak hißike azt, az mely az ſent iraſſal eggyez; es hamiſſe ő nalak-is az, à mi az ſent iraſſal ellenkezik?

Akar azt mondgyak igaz vallas, valamely az ſent iraſſal eggyez; akar azt, hamis es tevelgő tudomany valamely kűlőmbez az ſent iraſtul: minden felől meg győzetetnek, mert mingyarast fel vegyük. Az mi kereßtyeni vallaſunk eggyez az ſent iraſſal; A papiſtake pedig ellenkezik: Tehat à mi vallaſunk igaz, (:) az papiſtake hamis. Mely dolog mivel hogy probalaſt, es ſem latomas ſerint valo példat kivan, Igy mennyünk egy nehany dologban

(:) Kalauz Lib. 3 cap. 5. Pag 166.

ban elő; mellyel az erőſseg-is gyamolittatik.

Lib. 1. de Sac: Script: Cap, 7. p. 49. ad Comt. Bihariensem.

Első pęldank legyen az ſegitſegűl valo hivaſrol; es imadaſrol, mert Kalauznak tőlűnk kivant dolgok kőzzűl ez első.

Az kőnyőrges által ſegitſegűl valo hivasban, es imadasban az kő.őßtyenek partyarol vagyon az ßent iras, es nem à papiſtakerol, ſ-még pedig ugy; hogy az egeß ßent irasban Szolo Szenſeges Szemelyek; az ßent Angyalok, es az meg boldogult hivek igaznak lenni mutaſſak; Mert: Az ßent iras egyedűl csak az Atya Iſten, az Ieſus Chriſtus által, az ßent lelekben tanittya mindennemű ßűkſegűnkben ſegitſegre hini.

Mely ßent iras tanitaſat, igy allat az ßent Haromſag Iſtennek, es az ßent Angyaloknak győlekezete valoſagoſnak lenni; A

ni; A mely győlekezetben elſőben-is à Mindenhato Atya Iſten igy ßol: Hiy engemet ſegitſegre, az te nyomoruſagodnak idejen, en meg ßabaditlak teged es dicsőiteß engemet. Pſal: 50 15. Ierimias Prophetanak-is tizenhetedik reßenek őtődik verſeben igy ßol: Atkozot az ferfiu, ki bizik emberékben.

Az mi Idvőzitő Chriſtuſunk-is igy kezdi el beßedet ebben à győlekezetben, Az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es Csak őtet ßolgallyad. Matth. 4. v. 10. Az ßent Ianos Evangeliſtanak-is Cap. 4 v. 23. igy ßol: Az igaz imadok, imadgyak az Atyat lelekben. Ezert adá bizonyos formajat-is à kőnyőrgeſnek az ő Tanitvanyi eleiben. Matth. 6. v. 6. 9. 14. Luc. 11. v. 2.

Az ßent Lelek Iſten-is eggyez

gyez ez dologban; mert vallyon mit szerez inkab egyebet à mi szivünkben, mint hogy az Atyat hijuk segitsegre, kialtvan ötet edes Attyanknak. A mint ez meg tetsik az Szent Palnak Romabeliekhez irt levelenek Cap. 8. v. 15. Es Gal: Cap. 4. v. 6. Igy szolvan: Mivel hogy fiak vattok, ki bocsatta az Isten az ö fianak lelket az ti szivetekben, ki azt kialtya, Abba, az az, mi edes Atyank.

De vallyon az Szent Angyalok külömböznek-é ebben? Semmit nem: mert igy szol az Angyal: Apoc. Cap. 14. v. 7. Imadgyatok azt à ki teremtette az Mennyet es Földet tengert es az vizeknek forrasit. Oda alab Cap. 19. v. 10. Tiltya az Apostolt, az Angyali tisztelettül, midön igy szolittya meg Szent Ianost: Meglasd azt, ne miveld:

tunni-illik hogy engem imadnál. &c. Istent imadgyad: Igy szol Cap. 22. v. 8, 9. Es az Birach könyvenek-is Cap. 13. v. 15. 16.

Igy minden Szentek-is eggyeznek, ez Szentseges Conciliumnak vegezesevel, es egy szoval fel kialtvan mondnak; A mint Esaias Propheta meg irta. Cap. 67. v. 16. Az Abraham nem tud minket, es az Izrael nem esmér: Te vagy Uram à mi Atyank, es az mi meg szabaditonk. Innet vagyon hogy ugyan mozdittyak egy mast az Isteni tisteletre; A mint az kilencsven ötödik Soltarnak v. 6. meg tetsik: Jövetek el imadgyuk, burulyunk le arczal, haytsuk meg terdünket à mi teremtö Urunknak elötte.

Az papistak ez meg jegyzet,

Exodi Cap. 20. v. 2. Deut. 6. v. 13. Et Cap. 10. v. 20. &c.

es ezekhez hasonlo ſzent iraſnak bizonſagi es parancsolati ellen; nem csak az Iſtēt hijak kőnyőrgeſek által ſzűkſegekben ſegitſęgre, es nem csak az ſzent Haromſag egy bizony őrők Iſtent imadgyak, hanem az meg bodogult ſzenteket; à viazbul csinalt barankat; az őntőt, irt, es faragot képeket, az fa kőrőztel; ſ-még pedig oly ſegitſegűl valo hivaſnak es imadaſnak nemevel à mellyel Iſtent őnnőn magat imadgyak avagy ſegitſegre hijak.

Tagadgyak ez vallaſokat az Magyar-Orſzagi papiſtak; De mely igazán, itild meg ez kővetkezendő, idegen Nemzetből valo papiſta fő Tanitoknak értelmekből: A kik meg vallyak ezt-is: Hogy à bodog ſzenteknek ſegitſegűl valo hivaſa tőb ſok tőlők elől ſzamlaſt

papi-

papiſta dolgokkal, Semmi uton ſemmi modon az ſzent irasban fel nem találtatik. *Nec apertè nec Obſcurè, nec Prævio èxemplo in ſacris literis continentur. Eckius in Enchiridi in Artic: 15. de venerat. Sanctorum. ſub finem. Salmeron Ieſuita in 1. Tim. 2. diſp: 7. § Secundum. Et § Nec Obſtat. Et diſp: 8 § Poſtremo. Et § Quod vero. Petrus à Soto in libro contra Brentium. Caniſius in Catechiſmo Cap. 5. de præceptis Eccle. Coſterus in refut, Scripti Walleſy antitheſi 6. Stellan in Luc: Cap. 3. v. 18. 19.* Ily értelmű embereket laſs tőbbet *apud Iacobum Laurentij in Cenſura Ioh: Andreæ Coppenſteinij pag. 82. 83.*

I. Mert az boldog Szűz Sz: Mariat ugy imadgyak, es ugyis hijak ſegitſegekre mint az Regi kigyonak az őrdőgnek fejét meg ronto ſzemelt. A

Szüz Maria az őrdők fejenek meg rontoja.

mint

mint imadkozasoknak formaja; irasok; es à naponként valo cselekedetek tanittya.

1. Imatkozasokban igy szolnak a Imadom es aldom az te boldogsagos labaidat, *(Quibus antiqui serpentis cum omnibus pompis ejus Caput calcasti)* mellyekkel az regi kigyonak fejét, minden ő kesűletivel, erejevel, meg tapottad. b Ismég: Ez amaz erősségnek Asszonya, mely meg törte à kigyonak fejet. , *Hanc peccatores devotè adeamus , rea pectora tundamus , dicentes:* , *Sancta, Sancta, Sancta Maria,* , *clemens & pia Domina nostra.* Igy szolnak az Maria nevére forgatot Soltarokban-is; Nevezet szerint az 52. à ki ő nalok 51. psalmus.

a, In oratione de omnibus membris Mariæ.

b, In Antiphon. de Domina nostra.

Az boldog szentek megtartók.

II. Mert az szenteket ugy imadgyak, es ugy hijak segitsegekre mint meg valtojaket, Idvő-

Idvőzitőjeket, es Isten haragja ellen oltalmakat. Innet vagyon hogy szent Geőrgyről ily vallast tesznek. *Hic salvet nos à peccatis*, hogy az boldog szentekkel meny-orszagban mi-is meg nyughassunk. Szent Philep Urunk Apostola, *te miser ego peccator deprecor, ut me ab omni damnatione liberes.* Sz: Iudas Apostol, te neked esedezem, hogy à te érdemed altal, szakassz el az en bűncimtűl, es az őrdőgők haltalmatul. Igy imatkoznak az tőb szentecknek-is, mint Litaniajok es irasok bizonyittya: Bodinus, papista tudos ember: igy ir Antal felől. Sz: Antal sokaktol Olasz-Orszagban es Traciaban buzgob indulattal, es bizony nagyob felelemmel tisztelteték, mint az halhatatlan Isten. Az Ferencs baratnak-is igy esedeznek. Te

Hortulus Animæ inscript: Apostz

Libro Conformitatum Origenis & Franciſci.

Ferencs abrazaltatot Iesus adgyad mi nekünk az menyorſagnak ſzekit.

III. Mert remenſegeket es bizodalmakat helyheztetik az ſentekben, es ugy hijak ſegitſegekre; mivel hogy igy kőnyörögnek: b Aſſonyunk Maria, te vagy mi oltalmunk erőſſegünk, minden nyomoruſaginkban. Igy maſut-is c Tebenned biztam Aſſonyom, kerlek ſoha meg ne gyalaztaſſam, vegy az te kegyelmedben engemet: Az te kezedben ajanlom az en lelkemet &c.

b. Bonavent: in Mariæ Pſalterio pſal: 46.

c, pſal: 31. v. 1.

Bernardus, regi papiſta: ezis igy erőſiti le tőt czelunkat: d Nem tudom kihez folyamodgyam, hanem csak te hozzad en Aſſonyomhoz. Okat adgya ketelkedeſenek maſut. e Oh Maria, legy jelen, hogy halalomnak orajan, ketſegben

d, In Antidotario Animæ Orat: Sancta Maria.

e, Idem Ibidem oratione ô Clementiſſima.

ſegben eſéſtúl, meg ne nyomattaſſam, mikor nincs tőb remenſeg naladnal Mas iſmeg igy imatkozik f *Ad te hodie ô unica ſpes miſerorum confugio, & plena fiducia tibi meipſum &c. Commendo.*

f, In Ordinario Hildeſcimenſi de Compaſs: Mariæ.

Ugyan-is nem hijak azt ſegitſegre à kiben bizodalmakat nem vetik. g Kerdhetned; miert tulaydonittyak mind ezeket Szűz Marianak es à tőb meg bodogult Szenteknek?

g, Beil: lib. 1. de Beatis Sanct: cap. 20. Sect. Ad primum.

I. Ezert, mert Mariat nagyob bőcsületben tartyak az Chriſtuſnal; mint hogy ez világ Szerint-is męltoſagosb az Anya à fiunal; ezert, mint ha moſt-is Szűz Maria gondviſeleſe ala vetteteket volna à Chriſtus, ugy parancsoltatnak neki. Mi ſűkſeg volna azert à papiſtaknak à Chriſtushoz folyamodniok, ha neki-is Szűz

Oka à Boldog Szűz Mariat miert tiſztelik iſteni tiſztelettel.

Mariæ præcomit.

Maria parancsol: A mint imez Prosajokban bizonyittyak. Oh boldog gyermek fûlõ, bûnünkert aldozo anya, mèltosagoddal parancsoly az Szabaditonak. Es ismeg: Az Istẽnek tõrvenyetanittya, te vagy neki Asonya: mert az tõrveny es az okossag kivannya hogy az Anya fõllyeb valo legyen az Fiunal; azert kerjed alazatosan es parancsoly neki felsegessen.

II. Ezert-is cselekesik, mert el hittek bizonyoskeppen, hogy õk Marianal mindent meg talalnak; azert nagy bolondsagnak tartanak, tovab az Atyahoz, avagy à Fiuhoz valo faratsagokat; es ezert mondgyak. Te vagy Maria bizonyos remensege az segenyeknek, es te vagy mindeneknek mindene.

Prosa de Conceptione Mariæ,

III. Lattatik Bernardus ez dologra nezni Serm: 3. Part: 5. Holot Istennek igassaga es kõnyõrületessege volt, az igassagot hatta ez fõldõn, hogy munkalkodnanak avval neki; az kõnyõrületessget pedig atta az õ Annyanak; Azert ha ki vagyon, à ki veszi eszeben, hogy meg sullyosodik az Istennek igasságos tõrvenyen, az vegye pòrit az õ Annyanak kõnyõrületessegenek tõrvenyere. Ide jarul Delrius Iesuita karomlasa: Ha az tellyes szent Haromsag Isten meg eskût volna-is az Christus szebeire, hogy soha irgalmassagot nem cselekesik à bûnõssel; még-is meg nyeri Szûz Maria.

Comment: in Cantic: c. 1. l. 2.

IV. Mert azt hisik, hogy Szûz Maria az õrdõgõk kezeben levõ lelkeket-is à kit immar Pokol kinnyara visnek-is testetûl valo el valasa utan ki

Sabadithattya, es à teſtben pœnitentia tartaſra, tökelletes Confeſsiora, viſſa bocsathattya. Mely dologra las példat Meffretnel. Dominica 1. poſt Epipha: Sermone 3. m.p. 124.

Ez tehat az oka, à miert à Papiſtak, Iſtentúl, ugy mint haragos boſſu-allo kegyetlen es irgalmatlan itelő birotul fęlnek; es ezert hadgyak hatra-is folyamodvan à kegyelmes Mariahoz. (:) Nem emlekeznek meg à Chriſtuſnak edeſsęges hivaſarol, Matth. 11. v. 28. Ioh 6. v 7 Sem az Sz: Palnak tanitaſarul Hebr. 4. v. 16. Ahol az Iſtennek ſzékit kegyelemnek ſzékinek nevezi, &c. Sem az Iſtennek könyörúlő voltarol,)(

V. Ide jarul ez-is; mert nem hiſik, hogy az Chriſtus vere által minden bűnöknek karhoz-

(:) Vide extravagantes Comm: Lib: 3 de Reliquiis & veneratione Sanctorum cap. cum præ. excelſa:)(Num 14. v. 18. pſal. 103 v. 8. & pſal: 145. v. 8 Iac: 2. v. 11.

karhoztato ereje alol, elegſęgeskeppen meg tiztittatvan fel ſabadulnanak; hanem csak az eredendő bűnöktúl, az cselekedet bűnből pedig magok es egyebek érdeme altal, varjak ſabadulaſokat. Ez tehat az oka hogy imatkozaſokban az boldog ſęteké igy kapdoſnak.

Ez értelmek-is magok iraſabol bizonyos: Mert igy tanit egy Tomas Aquinas nevű Doctorok kit immar à Papa, az ő Iſteni kőzze ſamialt, es fiaival ſegitſegre-is hivat.

De veneraſsibili Sac: Altaris cap. 1.

Ez Tamaſt canonizalta az 22 Ianos papa A. 1318.

A mikkeppen az Urnak teſte egyſzer az kőrezt ſan meg aldoztatot az eredendő bűnert; Ugy (ſolvan à miſeben valo oſtyarol) ez-is aldoztaſſek meg az oltaron ſűntelen à Naponkent valo bűnökert.

A honnét eſedben vehedd hogy ez Tamas, az Romai Si-

nagoganak fő Doctora, à Chriſtus kenſenvedeſének érdemet csak ſinten az eredendő bűnert valonak mondgya, à maſsban valo aldozatot pedig, à minden napi bűnökert valonak tanittya; Es igy hathatoſabnak tanittya à miſet à Chriſtus ſenvedeſeből ſarmozat érdemnel; holot à Chriſtus vere csak oly bűnt mosel (ez értelem ſerint) mely csak [a] ſeny es mocsok az Bellarminus tudomanyabol. Az cselekedendő pedig oly nagy, ugyan azon Cardinal értelme ſerint, [b] hogy csak à ki à templomban ménő kőzönſeges orat el mulaſsa-is, poklot érdemel.

a, Lib. 4. de Amiſs: gra: & ſtat: peccat: cap. 10. Sect. Tertia object:

b, Lib. 1. de Bonis oper: Cap. 18 Sect. Integritas.

Illyen értelemben vagyon, mas fő tudos Tanitojok-is: Gregorius de Valentia [c] Tudgyuk hogy ő azert jelent meg, hogy

c, Lib. de Origin: Pecca: Cap. 8.

hogy el venne à mi bűnünket. A hova jarul az (ő tanitaſa meg ez) kőrőstelő Ianoſnak-is a maz tettetes bizonyſag tetele: Ihol az iſten baranya ki el veſi ez vilagnak bűnét (igy hatarozta) tunnia-illik az eredendő. Amaz Gabriel Biel nevű Tanitojok-is igy karomkodik [d] Iollehet az Chriſtuſnak ſenvedeſe első erdemlő ok; de mindazonaltal ſohanincs egyedűl; ſőt Nem-is elegedendő ok, mert mindenkoron jarul à Chriſtus erdemehez neminemű munkalkodas. Ily ertelemben vagyon kőzzűlők Iohannes Geyler Kerſerſpergius.

d, Lib 3. doct: 20. Concluſ. 5.

Akarodé meg tudni, kije az à munkalkodas, mely jarul az Chriſtus erdemehez? Ez, Kőzőnſeges velekedeſek ſerint; Kinek kinek az ő maga cselekede-

kedeti ; es az ő Eccleſiajok ſentinek érdeméből aradot kencs, melynek Safara à Papa; Mindazonaltal, kivaltkeppen valo értelmek ſerint: Az Szűz Marianak munkaja es Szenvedeſe; mert ugy munkalkodot, es ugy Senvedet (izonyu hallaſsa) az emberi nemzetnek valtſagaért mint az Chriſtus.

Az Szüz Mariaſzenvedeſevel valtatot megaz emberi nemzet.

Ezt igy bizonyittyak, e Az Ur mind vegiglen vele volt Mariaval: Maria-is az Urral ugyan azon munkaban, es az mi idvőſsegünknek meg ſerzeſeben. Az könyörületeſſegnek Annya, az irgalmaſsagnak Attyat ſegitette, à mi idvőſsegünknek hellyre allataſaban; A mellyért mondatot az első embernek: Teremcsünk neki ſegitőt. Mi dologtehat, hogy az Ur ezt mondgya Eſa: 93. v. 3. Az Saytót en magam, nyom-

e, Mariale An. 1463. Argentinæ in fol: impreſſum.

nyomtam, nemzetſegek kőzzűl, nem volt ſenki (őhozza tęſi ezt, egy ferfiu-is) velem, Igaz dolog Uram, hogy nem volt egy ferfiu-is veled: hanem az egy Aſſony.

Maſot-is igy irnak ez dologrol f A mint hogy Aſſony, az az Eva karhoztata el ez vilagot: Ugy Aſſony az az Maria valta avagy tarta meg.

f, Stellariũ Benedictæ virg Mariæ Lib II part 1. Cap. 9.

Iraſok kőzzűl legyen eleg az à könyv, mely immar à mi nyelvünkön-is vagyon; mert nem regen, az Papiſtak tęmerdek balvanyozaſoknak megh mutataſara, magyarul illyen titituluſſal nyomtattatek ki; Az Sentſeges es dicsőſeges Marianak Mennyeknek kiralyné Aſſonyanak adajarol es ſolgalattyarol valo könyvecske.

A hol az negyedik reſſben ily papiſta imatſag vagyon:

Oh ke-

Oh kegyelemmel es dicsoſſeggel tellyes Kiralyné, es az bűnőſöknek remenſege &c. Idvős legy irgalmaſſag kiralyne Aſſonya életnek edeſsege, mi remenſegünk: Idvős legy: teneked eſedezem, te benned vagyon minden remenſegem, te beled ugy mint kegyelemmel ki folyo kutban bocsatom magamat, kerven męltoztas azzal engem meg öntőzni: Oh minden batorſagos maradaſnak tornya es baſtyaja &c.

Óriz meg engem minden időben te hozad futonak varoſa, es az menyorßagnak ki ßallo rév helye; vezes es vigy be engemet paradicsomban, fogadgyad en tőlem ô Maria az en remenſegemnek jo indulattyat. Az te kegyelmed altal vaſtagodvan mind örökke úldözőm minden en ellenſegimet:

met: az gonoß Satant, ez vilagot, es az teſtet. Agy ennekem erőt, hatalmat, es győzedelmet, minden en titkos es nyilvan valo bűneim es ellenſegim ellen, mellyert en teneked fiui indulattal es firankozaſſal eſedezem, &c.

Las ehez haſonlo Balvanyozaſt, az ötödik, harmadik, es első reßben-is. Hogy pedig ez illyeten könyörgeſnek formaja ô nalok közönſeges legyen; meg tetßik Bellarminuſnak iraſabol. Libro de Beat: Sanctorum Cap. 17. § Eſt tamen.

Cselekedetek-is ezt erősiti, mert vallyon miert hanem ily imadaſnak okaert, borulnak eggyik kép előt le, el hagyvan à maſikat; es miert mennek ſok mély földnire ugyan azon ßentnek othon valo képenek

Bellar. Lib. 2. de Reliq: Sanct. Cap. 24. Sect. Dicet aliquis.

penek latasaert. Nemely kepet Isteni tißtelettel tißtelnek Az viazbol csinalt Barankaval valo balvanyozasok-is nyilvan tanittya ha igez Bellarminus Cardinalnak, à balvanyozas felöl imez értelme: *Idololatria non tantum est cum adoratur idolum, relicto Deo, sed etiam cum adoratur idolum simul cum Deo.* Mert igy imadgyak ők-is ezt à tőb kepekkel: Innét vagyon hogy ugyan azon nevel nevezik ez barankat mint ßent Ianos Christus Urunkat. Ioh. 1. v. 36. Igy enekelven felőle: *Omne malignum peccatum frangit, ut Christi Sanguis, & angit &c.* Innet aradot az 5. Orban papanak imez irasa; mellyet egy illyen barankaval kűlde az nap keleti Fejedelemnek. *Fulgura de sursum de pellit & omne malignum, peccatum frangitur ut Christi sanguis & angit.* In-

Sacrat. Ceremoniar: Ecclesi Roman: Lib. 1. tit. 7. de Consecratione.

Innet vagyon ez-is hogy ugyan azon erőt tulaydonitnak neki, Mint az Christus verenek. Ezert ßoliltyak az Atya Istent igy meg felőle. Cselekedet, ezt hogy ez maculanelkűl valo baranka oly erőt vegyen, az őrdőgnek, es az gonoß leleknek csalardsaga ellen; à minemű erővel az Artatlan barany az te fiad, az Iesus Christus az kereßtnek oltaran aldozvan, à mi első ßűlenket az őrdőgnek hatalmabol meg ßabaditotta.

Az kereßtnek-is igy imadkoznak: Oh te kereßt egy remensegűnk neveld az Isten fęlőkben az igassagot es az bűnősőknek adgy bocsanatot. Oh győzedelmes kereßtfa, idvőz legy ez vilagnak igaz idvőssége, kereßtyeneknek orvossaga; idvőzics az egessegeseket,

In Stellario Coronæ lib. 12 part. 1. Sect: 1. Et Passim in Ritibus &c.

seket, gyogyics meg az betegeket. Ismég: Az keresztnek solgai, disirjek az kőröztet, es mondgyak mindnyajan: Idvőz legy ez egesz vilagnak üdvőssége.

Azon tisteletnek nemevel tisztelik à kepeket, mellyel tisztelik azt à kinek kepe. Az mi Magyarink közönseges beszedben mondgyak: Könnyeb az hazug embert el érni, hogy nem egy santa balhat meg fogni; mert à mint hogy à harisnak maga sava aruloja: ugy az hazugnak-is ki mondot sava, meg irt beszede, kötőző gyöplője.

Ez dolog valosagot veszen à papistak jelen valo, magok viseleseben; mert az mit à kösseg elől)(tagadnak azt magok közöt nyilvan vallyak. Pelda legyen à képeknek tisteleti,

)(Bellarm: lib. 2: de Imag: Sãct. cap. 22.

teleti, tagadgyak közönseges helyen, es à mi emberink elől is; Iraſokban pedig; nyilvansaggal allattyak.

prop. 2. & cap. 23. prop. 3.

A mint igaznak lenni, ez le irt cselekedetekből jegyezd meg. Igy sol erről Thomas Aquinas [a] Az dolog es annak abrazatya, kepi, egyenlő tisztelettel tisteltetnek. Bonaventura-is [b] minden kepnek oly tizteletet kel adni, à minemű illik ahoz à kinek kepe, Amaz Angelicus de Clanaso pedig talam ezeknel-is vilagosban irja [c] Egy tisztelettel vagyunk adoſſok az kepnek es à kinek abrazattyat viseli à kép. Igy tanit Bellarminus-is Lib. 2. de Sanct: Imag: Cap. 21.

a, Part 3. q. 25. art. 3 & in 3. Sent: dist: 9.

b, In 3 dist: 9 art. 1. q. 1.

c, Inst: lib. 9. cap. 6.

Fejezze be ezeket Azorius Iesuita [c] ily sovaltanitvan. Alhatatos értelme az Romai Eccleſiaban, az iraſt magyarazo embe-

embereknek, hogy azon tiztelettel tißteltessek à kép, valaminemű tiztelettel tizteltetik az, à kinek kepe.

Iegyezd meg ezekből az Iesuitai tudomannak minemű voltat: Azt tanyittya Bellarminus Lib. 2. de Imag: Sanct. Cap. 22. propo 2. Nem kel az kőssegnek hirdetni, hogy valamely kép Isteni tißtelettel tizteltetnék, (:) Noha à dolognak valosaga ßerint igaz az, hogy Isteni tiztelettel tizteltetik.

(:) Idem Ibidem Cap. 23. Prop. 3.

Nem egy avagy két ember értelme pedig ez ő közöttők; hanem közönseges tevelygés; mert az Nicęa Varosbeli masodik Concilium vegezeseben. Act: 4. Illyen ßokat olvasunk: Nem ket imadasak, hanem egy imadas à kepe es az à kije à kep. Ugyan azon Győles

Győles igy hoz be egy Pűspőkőt ßollani. En à kepnek azon tizteletet adok à minemű kel az ßent Haromsagnak.

Hamis azert es semmire kellő imez meg hatarasasok; Mi, nem à kepet hanem à kinek kepe azt tißtellyűk; mivel hog vilagos bőtűvel tanyittyak: Te ßent kőröztnek jegye, oltalmaz meg engem minden gonoßtul, es adgy à bűnősöknek bocsanatot.

In autidotario ad Crucem Christi Et passim in Ritibus.

De am bator ugy lenne-is hogy ők à kőrößtfaban kepben, galamban &c. Az Atyat, à Christust es az ßent Lelket; es az ßenteket tißtelnek az ő kepekben, es nem à kepeket (noha az ellen tanit Bellarminus) de ugyan Balvanyozok volnanak; mert az Sidok-is à pußtaban nem valanak oly bolondok; hogy az ő fűlekből le ße-

Bell. lib. 2. de Reli: Sanct: cap. 21. Sect. Nunc juxta.

le fedettetet ezüſtből es Aranybol öntetőt Borjut ugyan azon valoſagos Iſtennek vélnek es hinnek, à ki őket csudak altal Egyptusbul ki hozta vala, mivel hogy az termeſetnek folyaſabol-is tudgyak vala azt: hogy à teremtet allat, teremtő Iſtent nem formalhatna; hanem az által à kep altal akarjak vala azt az Iſtent tiſztelni, à kinek kepenek velik vala. De mindazonaltal meg vete Iſten cselekedeteket es karhoztata; mivel hogy nyilvan es nem kép altal akar vala tiſzteltetni.

Az kőreſztyenek eröſsege.

Azt kerdem it à Papiſta embertűl: Az à tiſztelet, mellyel tiszteltetik az Iſtennek kepes à mellyel ő maga az Iſten, kit à kép példaz. Avagy egy, avagy kűlömbőz. Ha egy bizonnyara Iſteni tiſztelet mellyel

lyel Iſten tiszteltetik, adattatik tűletek à képnek, à mely nyilvan valo balvanyozas: Ha kűlömbőz: Azt kerdem, az à tiſztelet, à mellyel à kepet tiszteliték, ſemmikeppen nem Iſteni tiſztelete, avagy csak reſzerinte az: Ha ſemmikeppen nem Iſteni tiſztelet; Bizonnyara az által ſemmi keppen nem tiſzteletik; mert oly tiszteletnek nemevel mely nem Iſteni; Iſten nem tiſzteltethetik. Tehat ha à kepnek tiſzteleti altal az Iſtent tiſztelni kel, ſűkſeges hogy az à tiſztelet Iſtenes legyen, valamikeppen: Es igy is egy reſzet az Iſteni tiſztelet nek à képnek tulaydonittyatok. Es, még-is balvanyozok vattok. Esa: 29. 13 Math. 15. 8.

Az Iſten elől való megigazulaſtol.

Maſodik példank legyen: Az embernek Iſten elől való igazulaſarul.

Kivanatos ezt tudni es értenis; mert az eggyik fő dolog, à melyben kűlőmbőzűnk az Papiftaktul: Es az, à mely fellől azt kivannya Kalauz. Hol vagyon irva, hogy csak à hit igazit? Ez dolog az, à mely-ben tudgyak Karomloinknak igaz vallasunkat s-még-is lelkek ismereti ellen maft irnak, es maft golnak ellenünk.

Lib. 1 cap. 2 pag: 49. de Sacr. Scrip: ad Comit: Bihariens.

Mert tudgyak ők azt hogy mi midőn hit által mondgyuk az embert Isten előt meg igazulni, nem oly hitet értünk, mely minden jo cselekedetek nekűl valo, mezitelen, üres. &c. Mert ezillyen hitet mi-is az Szent Iakabbal, Szent Peterrel, es Iudas Apoftollal, meg vallyuk, hogy holt hit; Viznelkűl valo kut:es Elsőnekűl valo fölyhő; Oly hitet értünk azert, mely minden jo-

Iac: 1. v. 17: 2. Pet: 2: v. 17. Iudz: v. 12.

fagos cselekedeteknek temője; Avagy à mint Szent Pal fol: Gal: 5. v. 6. A mely hit az fzeretet által cselekedik; es à mely à tőb jofagos cselekedttekel-is egyben vagyon kőtve, ugy mint à remenfzeggel à bizodalommal, az fzeretettel, az engedelmefzeggel, az könyőrgefzel, az Sirankozafsal, es tőb Isten előt kedves dolgokkal. Lafd meg ezekről *Helveticam Confeſſionem Art.* 15. es 16.

Tudgyák ezt mi vallasunknak lenni à Iesuiták: Az mint *Bellarminus* meg vallya, midőn igy ir: *Adverſarij tametſi dicant remiſſionem peccatorum non pendere à cõditione operum. Nec pœnitentiam, & fidem, aut ullum actum noſtrum eſſe cauſam, aut* meritum *Iuſtificationis*; *tamen* non negant *requiri fidem & pœnitenti-*

Bellarmin: lib 3. de Iuſtif: cap. 6. & cap 8. Sect: Dicent.

am, & fidem vivam, *& pœnitentiam* Seriam & sine his *neminem Iustificari*. Igy tehen vilagos bizonsagot Stapletonus Iesuita-is ez mi keresztyeni értelmünkről: Az Beza értelme serint. Nem idvezit az à hit Sőt csak nevét sem érdemli à hitnek, az melly jo cselekedet nekúl vagyon Ezt kővetí Fráciscus Toletus Iesuita igy bolvan: Ez mi időnkbeli *Eretnekek* (ért minket keresztyeneket) elegedendőnek mondgyák az hitet az idvességre, *negant tamẽ sine bonis operibus esse posse.*

In Antidotis Apostolicis super Rom: 1. 17.

Tudgyák azt-is, hogy midőn azt tanittyuk; Csak hit által igazittatunk megh Isten előt. *Ezige* Solá csak, à jo cselekedeteket, nem az idvezitő hittúl rekesztí el; (Mert ettúl ez soha el nem szakadhat) hanem az idvőzúlesnek mi voltatul; mert ez à hitre es nem à cselekedetre tartozik, mivel hogy à hitnek vagyon el fogo ereje, mellyel az Istentúl ajandekoztatot igasságot el fogjak, az Apostol tanitasa serint. Hebr. 11. v. 1.

Summa serint: Ha kerded micsoda idvezit à hit é avagy az jo cselekedet? Azt felelyúk, à hit az sent irasnak tanitasa serint. Ha tovább kerded; micsodas az à hit melly idvezit? Azt felelyúk, nem holt hit, hanem élő hit; nem olly hit melly csak maga vagyon, el szakat minden jo cselekedetektúl, hanem olly melly az szeretet altal munkalkodik, &c. A mint most meg hallók.

Peldabol ved ezt eszedben: Az Nap nem csak maga vagyó az égben, hanem szőntelen

vele eggyût ott vannak, à több Planeták es czillagok is. de azert, mind ez vilagos fényesseget, s mind penig à melegseget csak ô maga szerzi: Csak à szem lat, es csak az szemnek vagyon latasra valo ereje: mivel hogy az testben csak az szem latasnak ezkôze: de mind azaltal nem lat magan, az az: midôn csak maga vagyon, az fôtûl es egyeb tagoktul el szakadot. Igy szinten: csak à hit igazit, csak az hit viszi vegben az igazulasnak mi voltát; mert csak à hit ezkeze az mi Isten elôt valo igazulasunknak. Noha nem igazit csak magan, az az: mikor egyedûl vagyon, es à jo cselekedetektûl üres; hanem az mint hogy az szem lat, à fûl hall, az fôvel es az több tagokkal eggyût leven: igy idvezit à hit-is az remenseggel,

az szeretettel, es több jo tagos cselekedetekkel eggyût leven. Igy érti ezt Calvinus: *Fides sola est quæ Iustificat: fides tamen quæ justificat non est sola.* In antidoto Concilii Tridenti sess: 6. ad Can: 11.

Ez mi értelmünk harom uton es modon bizonyittatik igaznak lenni, 1. Az Szent irasbol. 2. Az Paterekbôl. 3. Az értelmesb Papisták irasabol. Az II. bizonyitásnak modgyat oda alab lasd.

Az Szent irásbol két uton 1. nyilvan valo bôtûbôl. 2. Az bôtûbôl származot igaz kövétkezésbôl; melly probalasnak formaja egyenlô erejû az elsôvel à *Bellarminus* értelme szerint is. *Lib. 4 de verbo Dei. cap. 9. sect 2. Et lib. 3. de justif: cap. 8. sect 2.*

Az nyilvan valo bôtû vagyon Szent Marc Evangelistanak ôtôdik részének harmincz

hatodik versében; à hol Idvezitönk az Iajirust biztatvan ezt mondgya neki: *Ne metuas μόνον πίστευε Solam modo crede.* Nefély csak hidgy; Ahol meg jelenti az Ur. hogy ő hitet kivá, melly nelkúl lehetetlen hogy valaki ő neki kedves legyen. Hebr. 11. v. 6. Szent Palnak is Galatiaban irt levelének cap. 2. v. 6. à hol az Apostol nem egyeb altal hanem Csak hitből tanittya az embert Istenelőt megigazulni, midőn vilagos bőtúvel igy Szoll: *Iustificatur homo Non nisi per fidem.*

Sal. Gal. 2. Disp. 37. sect. Si autem.

Ertette ez Apostol tanitasának erejet, Salmeron Iesuita szazert irt illyen formán; *Si petas An ex ista propositione: Homo justificatur Non nisi per fidem, recte inferatur: Ergo Sola fide justificatur; Admitendum est.* Egy réghi Olasz nyelven valo Biblia-is, melly

melly Velenczeben uyjonnan ki-nyomtattatot Ann. 1546. ez Apostol Savat forditotta: *Per Solam fidem.*

Illy értelemmel vagyó Maldonatus Iesuita-is. *In Mathaeum 27. cap.* Ugyan-is à Szent irásbá ez *Non nisi*, Vetetik *pro Solus, a, um*, Mert Szent Marc Evágelista *cap. 14. v. 32.* az utollo naprol tanitvan igy Szoll: *De die illa vel hora Nemo scit nisi Pater.* Sz. Mathe ezt igy irta le: *Cap. 24. v. 36. De die illa nemo scit nisi Solus Pater.* Illy értelmét lasd: *Marc. 12. v. 26. Matth. 16. v. 4. Luc 8. v. 4.*

Bizonyos kővetkezesnek formajaban-is ezt erősiti az S. iras; Mert csak két modgyat jelenti az meghigazulasnak: tudnia-illik, à cselekedet es hit altal valot. Ennek-is egyiket, ugy mint az cselekedetekből valot, nyilvansaggal meg

veti; meg czafollya. Az hit altal valot penig allattya erősíti es bizonyittya. A melyből ez jűki: Az Sent iras csak hit altal tanittya az embert Isten előt meg igazulni.

Ez dolognak első réße nyilvan vagyon. Az masikat erősiti az Sent iraſnak ſok karban allo bizonyſag tételi.

Legyen azok közzűl első az Sent Palnak Rom. 3. v. 28. az hol igy tanit: Bizonyoskeppen mondgyuk hogy az ember igazul hitnek általa, az tőrvennek cselekedeti nelkűl. *Gal.* 2 v. 16. Tudgyuk hogy nem igazul meg az ember az tőrvennek cselekedetiből hanem az Iesus Chriſtusban valo hit altal. Igy *Eph.* 2. v. 8 9. *Rom* 11. v. 6. es 3. v. 20. *Gal* 3. v. 11. *Ioh.* 3. v 16. 36.

Ez igaſsag erősſitetik bizonyos tudos Papiſta Tanitóknak-is

nak-is vallás tetelekből; mert igy ir ez dologrol Iohannes Zerus *a*, Barat ember, Mogontia Varoſanak nehai fő Prædicatora: Minden mi érdemünk nelkűl egyedűl csak az Iesus Chriſtusban valo hit altal igazittatunk megh. Ezt követi Melchior Canus fő tudos Papiſta D. *b*, *Totius Epiſtolæ ad Romanos præcipuum Argumentum atq; adeo ſcopus eſt, oſtendere nec naturæ, nec ſcripturæ, legem juſtitiam præſtitiſſe, Sed ſolam fidem.* Salmeron Iesuita-is *c*, igy ért ez dologrol. *Olim patres ipſa (fide) ſola nos juſtificari tradunt, dicentes hominem juſtificari per ſolam fidem.* Igy tehen ez igaſsagrol vallaſt Iohannes Hofmezſtetus, *d*, fő Papiſta Tanito. *Ante exortum hunc in Eccleſia Dei tumultum nemo fuit offenſus particulailla Sola quam jam tenere quo-*

a, In Epiſt: Rom: 16.

b, In Relectione de Sacram: part: 2. ſect. primum.

c, In Epiſt: ad Gal: diſp 10. ſect. quod olim. Et ſect. quod Baſilius.

d In Confider: Confeſs: Auguſtanæ Art. 4.

rundam aures vix ferre possunt. Nemo siquidem unquam in jus vocavit D. Ambrosium, Quod affirmarit hominē Sola fide Iustificari.

Az honnét jegyezz harom doldot. I Hogy à mostani Papisták ez arant, az réghi ſent Paterektúl kűlőmbőznek.

II. Hogy à hit altal valo igazulast, az réghi Paterek ugy tanitották mint most mi.

III Hogy à Papista Tanitók az hitnek fundamentumiban egy masſal nem eggyeznek, A mint ezt alabb bővebben meglatod.

An Eccleſianak fejerol.

3. Vegezetre. Az ſent irás azt tanittya, hogy à mint az Anyaſent-egyhaz egy test, ugy csak egy feje is vagyon; melly az Ur Christus: 1 *Cor.* 10. *v.* 17. *es* 12. *v.* 12 *Eph.* 1. *v.* 22. *es* 5. *v.* 27 *es* 4 *v.* 15 16. A Papisták azt tanittyák; hogy à Papa-is feje az Anya-

Anyaſentegy-háznak *Bellarm. lib.* 2. *de Rom: Pont: cap* 12 *Mosconius de majestate milit: Eccleſiæ lib.* 1. *cap.* 1.

Az eledeleknek ſzabados voltarol.

4. Az ſent irás ſabadoſnak mondgya az eledeleknek nemeivel valo çleſt, csak legyen mértekletesſeggel, es hala adaſſal. *Matth.* 15 *v* 11. 1. *Cor.* 6. *v.* 13. *es* 8. *v.* 8. *es* 10. *v* 25. *Coloſs:* 2. *v* 16 18. 1. *Tim:* 4 *v.* 1. *Tit:* 1. *v.* 15. *Rom:* 14. *v.* 14. *Hebr.* 13 *v.* 9. *Act:* 10. *v.* 15. Az Papisták ez ellen, halalos bűnnek mondgyák, ha ki tejest, vajast, avgy hust çſik bizonyos időben, ez napokon. Toletus Kardinal *de institutione Sacr: lib.* 5. *cap.* 3 *m. P.* 573.

Az çlet utan valo helyekrol.

5. Az ſent irás csak két helyet tanit ez çlet utan Poklot es az Meny-orſagot. *Matth.* 7. *v.* 13. 14 *Ioh.* 5. 24. Az Papisták őtről emlekeznek; kőzőnſegeſen penig ma-is harmat hiſnek.

 6. Az

Az Egyházi személyeknek uralkodásokról.

6. Az Szent irás tiltya az Egyházi Személyeket ez világhi uralkodastul. *Matth.* 20. *v.* 25. *Luc.* 22 *v.* 25. *Marc.* 9. *v.* 35. 2. *Tim.* 2. *v.* 4. 1. *Pet.* 5. *v* 3. Ezt kivannya tűlök az Apostoli 6. *Canon-ok*. Az Papista papok ez ellen állattyák az ő világhi Uralkodasokat *Bellarminus lib.* 5. *de Pont: Rom: cap.* 9. *es* 10.

Az képekről.

7. Az Szent irás tiltya az képeknek csinalasat, tiszteletit, es imadasat. *Exod.* 20. *v.* 4. *Lev.* 26. *v.* 1. *Deut.* 5 *v.* 8. *Psal.* 97. *v* 7. 1. *Ioh.* 5. *v.* 21. Az Papisták mind csinallyak, tisztelik, l-mind imadgyák.

Az bűn bocsanatnak bizonyos voltarol.

8. Az Szent irás tanittya hog az ember bűneinek bocsanattya felől bizonyos lehet. *Tit.* 2. *v.* 14. *Rom.* 4. *v.* 16. *es* 8. 15. 34. *&c seq. Ioh.* 3. *v.* 36. *es* 5. *v.* 24. 1. *Ioh.* 5. *v.* 10. *Hebr.* 6. *v.* 17. *Philip.* 1. *v.* 6. *Iac.* 1. *v.* 6.

Az Pa-

Az Pabisták azt tanittyák: nem tartozik azzal ember hog hidgye bűneinek bocsanattyat. Ez közönseges vallasok az Tridentomi gyűlesekben erősittetet megh (:) à melyből (:) Sess. 6. cap. 9. allattya, es tanittya *Bellarminus lib* 3 *de Iustif. cap.* 8 § *Porro in*

Az Sacramentomoknak szamarol.

9. Az uy Testamentumban csak két Sacramentúnak szerzese talaltatik, az Szent kőrőztsegnek es az Ur Vacsorajanak. (Az mint hogá Christus oldalabol-is csak viz es vęr folt ki, *Ioh.* 19 *v.* 34. Melly hely męltan az *Bellarminus* értelme szerint-is magyaráztatik megh nevezet két Sacramentumrol.) Immar penig az egyßer megh szerzet, es megh erősittetet Testamentumot Senki sem fel nem bonthat, sem többet hozza nem tehet, azt tatittya Szent Pal *Gal*: 3. *v.* 17. Az Papisták ez ellen: lib. 2 cap. 25. de Sacram:

len: ezekhez ötöt toldoznak. *Bell: lib. 2 de Sacram: cap. 24.*

Itt rövidségnek okaert több szent iraſſal ellenkező vallásoknak le iraſanak bekét hagyok: követvem ez aránt, az Igazságra vezerlő Kalauznak imez tanatſat: Idvőſſege veſztése alat tartozik minden ezzel: hogy ſemmit ne hidgyen az ellen àmi az szent irásbol eleiben adattatik, akar nyilvan ſakar homalyoſan legyen az megirva: Innét vagyon hogy maſut csak egy czikkelyét kivan, megmutatni *Kalauz lib. 2. cap. 11. Pag.* 284. dérek vallaſokban az szent iráſsal ellenkezőnek lenni: es mindgyáraſt maga-is el hiſi hamiſſagnak: átkozot tudomannak, es Ördöghi vallásnak lenni az Romai tudomant.

Pazmany lib. 1 cap. 7 de Sacr: Script: ad Comit: Biharienſem. Pag. 52. 49. 50.

Azt velem pedig hogy hanyilnyilvan ne-is (itellye à kegyes olvaſo) de homalyoſan ez peldakbol elejekben adattatik az Papiſtáknak az szent irásbol, hogy ük ellenkeznek az szent iraſſal: Tartoznak tehát idveſſegek veſztese alat azt hinni. Es Kalauz-is tartozik hinni vallaſat: Hamiſſagnak átkozot tudomannak, ördöghi vallaſnak es az hamiſſag Attyanak tanitaſabol ſármazotnak lenni: Es fogadaſa ſerint)(ezo)(Kalauz Pag. 241.

raban el hadni

AZ ERŐSSEGNEK MASODIK DARABIAROL.

MASODIK RESZ.

A Papiſta tudomannak, Apoſtoli vallaſſal tuſakodo hamiſſagarol.

LEhetetlen hogy igaz Iſteni tudo- Kalauz Pag. 370.

tudomany lehetſſen abban az vallasban, (azt tanittya Kalauz) melly à keresztyen hitnek allando fundamentumat fól bontya, es káromlo velekedeſekkel megh rutitya. Ez Kalauz értelmét, ha az Papiſta vallaſrol igaznak lenni megh mutathatom, el kell túrni à maga be rekeztő ſavat: tehát nem lehetſeges hogy igaz es Iſteni tudomany legyen az Papiſta vallasban. Melly dolgot az Apoſtoli vallaſnak, rendi ſerint igy kezdek bizonyitani.

Idem Ibid.

I. Agazattya az hitnek: Hiſek egy Iſtenben, mindenhato Atyaban, menynek es fóldnek teremtőjeben. Itt négy dologrol tesűnk vallaſt. 1. Hog hitűnket bizodalmunkat Iſtenben helyheztettyük. 2. Hogy termeſetiben az az, Iſten legyen. 3. Hogy ſemelyében

ben kűlömbőző. 4. Hog mindenhato.

Melly ágazat ellen vét kőzönſegeſen az Papiſta gyűlekezet.

1. Mert olly Iſtent hiſen, à ki az embert à bűnre, igazgattya, Vezeti, viſi, vonſa, tańittya, tekeri, Saytollya, czigazza. Ez penig kicsoda legyen, meg mutattya Kalauz, hogy az Pokolbeli Sátan. Męltan-is, mert à mi igaz Iſtenűnk, es őrőkke imadando Atyank, nem akaroja az bűnnek. *Pſal.* 5 *v.* 5. Gyűlőlője az gonoſſagnak. *Pſal.* 45. *v.* 8. Sőt nem-is nezheti à vetkeket nem hogy cselekedtetné, *Hab.* 1. *v.* 13. Tiltya à gonoſt *Eſa.* 1. *v.* 16 kivannya à ſent életet 1. *Theſſ.* 4. *v.* 3 Hogy pedig az Papiſták az ő Iſtenek felől à meg nevezet dolgokat hidgyék es vallyak, ez értelmeknek

Kalauz P. 372. 373.

meknek fundamentumibol ki tetßik.

I. Azt irja ez dologrol Vega nevű fő tudos Iesuita, hogy az Isten eggyűt ő velek cselekedi à bűnt.[a], *Deus nobiscum facit peccata.*

a. In exposit: Concil: Trid: lib 2. cap. 15.

II. *Bellarminus* Iesuita es az utan Cardinal, nem elégßik csak illy egy-igyű káromlassal, hanem Vega-nál nagyob levẽ, bővebb es Karomlo értelemben is; mert igy ir: Az Isten à gonoßt akkaronak, avagy gonoß, hamis, bűnős akaratnak mozditoja gubernaloja, Vezetője, igazgatoja, kormanyossa, es facsaroja.[b], *Deus——etiam præsidet ipsis valuntatibus malis, eosq; regit, gubernat, torquet ac flectit in eis in visibiliter operando.*

b. Lib 2. de Amiss: grat: & statu peccati cap. 12 sect. Sed si forte

Alabb egy kevessé[c], Isten taßittya az embert à vißßa fordult értelemre. Ugyan ott (§ *Simile*

c. Idẽ ibid: cap 14. sect Quarto observandum.

§ *Simile est*) helyessen csalonak, Szidalmazónak, *cap.* 16 § *Itaq; dierũ Deus*) el hagyonak.

Ibidem § *Respõdet recte S. Augustinus.* Hasonlo értelemben vagyon masut-is igy irvan: [d], *Deus non solum deserit peccatores, cum eos tradit desiderijs cordis eorum, sed etiam eorum malas voluntates. Mirabiliter torquet regit, Ordinat, ut etiam in vitæ ac nolentes sibi serviant.*

d, Idẽ ibid. cap. 16. sect. Porro non. Etseq.

II. Mert az őrőkke valo Istennel sem meg nẽ elégeßik, Sẽ Isteni dicsőssegét megh nẽ adgya, mivel-hogy Pogany modra, az Istensęgnek egysęgét, es męltosagát az Papatul fől ßenteltetet Istenkékre oßtya: es Annyi Isteneket, annyi vilagi Uralkodokat, es Gondviselőket ßamlal, mennyi boldogult ßent vagyon, es mennyi Ferfiat Aßßont es Leanzót

anzót Canonizal. Kikre ruházza ez vilagnak gondviseleset, teremtet állatok saporodasat, es meg tartasat noha ez dolog à mindenhato Istennek mélosagat nezi.

Melly értelmek ebből tetsik ki, mivel hogy à Papasok Orszagaban: az Meny-orszagnak Szűz Maria; az éghalat levő tűznek Lőrincz. Flora es Agotha: az çltető égnek Vesalius es Theodosius: az Menydörgeseknek *Scholastica* Szűz: à tengernek *Miklos* es *Christoph*; az hegyeknek *Eustachius* Istene, avagy gondviselő igazgatoja. az Lovaknak *Tolegius*: az Ökrőknek *Pelagius*: az Disnoknak *Antal*; az Ludaknak *Gál*: az Egereknek *Gelarud Szüz &c.* A mellyek semmikeppen nem cselekednék ha hinne az mindenhato Atya Istenben;

Lásd megh errôl az Aurea legendat.

III. Mert

III. Mert oly uy tadomanyokat tanit hit ágazattyanak lenni, mellyek magokrol kőltőt dolgok, hitelre sem méltok, nem hogy az Apostoli vallasban volnanak be foglaltatva. Ugy-mint, e, hogy à Romai Papa legyen à Christusnak itt ez földön hely-tartoja, az Ecclesianak feje. f, Hogy olly hely legyen ez çlet utan à hol à tűz által az Lelkek meg tisztullyanak, es az utan viteſſenek à Meny-orszagban. g, Hogy az Mise legyē engesztelő áldozat.

Conc: Trid:

e, Sess: 6 Bels: lib. 2. cap. 12. de Rō: Pont:

f, Conc: Trid: Sess: 25.

g, Ibidem Sess. 22. cap. 2. & Passim.

IV. Mart(nyilvansaggal)hiteket az boldogult Sentekbenis helyheztetik; nem csak az Mindenhato Istēben. A mint ezt irasok es Gyűlesek vegezese igaznak lenni, felőlők erősiti. Mert igy ir *Bellerm. lib. 2. de Beatt: Sanct: cap. 20. § Ad primū autem &c. Conc: Trid. § 6. 25. de Invoc:*

Invoc: Nem hihattya az à Szenteket segitsegre, à ki nem hiszen es nem remenl bennek.

V. Mert kételkednek Atyai kegyessege felöl. Innét vagyó hogy az embereket-is kételkedni tanittyák idvessegek felöl, es arra visik hogy azt hidgyék à mit az Romai Ecclesia hiszen, akar tudgyak s-akar ne mi legyen az.

Kalauz lib. 12. cap. 2. P. 765. & seq. Conc: Trid: Sess: 6. cap. 9.

VI. Mert tagadgya az Istét csak agyedúl teremtőnek lenni; hanem à Miset bolgalo Papokat-is teremtőknek s-még Istent (oh káromlás.) teremtő Szemelyeknek hiszik.

Gabr. Bixel Lect: 48. super Canō missæ.

A mint ezt Misejek Canona es azt magyarázo Tanitóknak irásokban jegyzet értelmek bizonyittya.

Art: II.

Az Apostoli vallásnak II. ágazattya ez: Es Iesus Christusban ő egy fiaban, &c. Itt: Sum-

Summa szerint három dolgot mondunk. 1. Hogy az Atya Istenben Iesust, az az: Idvezitőt adott az emberi Nemzetnek valtsagara. 2. Hogy az megh kenettetet Papi fejedelemsegre, lelki Kiralysagra, Prophetasagra. 3. Hogy ez Messias eggyetlen-egy fia az Atya Istennek.

Ezt sok keppen mocskolyák meg à Papisták.

I. Mert az Christust magatul-valo örök Istennek lenni tagadgyák. a,

a, Kalauz lib 5. cap. 20. pag. 387.

II. Mert egyedúl elégsçges közben-jaronak lenni nem hisik; A meg bodogult Szenteket közben-jaro tiztinek társává tesik.

III. Mert tagadgyák à Christust elégedendő megh váltonak lenni, hanem hogy kinek kinek elégh lehessen az maga

cselekedetit-is hozza toldgá

IV. Mert az Christust Orſ

R. Bell: lib. de Conc: Autoritate cap. 17. ſect: Tertiũ. Et ſeq. De Iuditiis cap Noluit lib 2 tit: 1. Lib. Ceremon, Pontif cap. 1. tit: 7.

gatul megh foſtyák, es azt a gyak az Antichriſtuſnak. Me lyet imigyen cselekeſnek. Mikor à Pápat az Anyaſent egyház fejenek es Vő-legeny nek x, mondgyak. 2. Mikor az tanittyak; hogy à Christus az mindenhatoſagat kőzlőtte a Papaval; A mellyből állattyak hogy az Papanak véghetetlen

Cauſ: 25. q. cap. 16 Extra V. Com: lib. 1 tit: 8. cap unam Sa. &am.

es határ nekűl valo Orſaga va gyon. 3. Mert azt mondgyak hogy az Papanak hatalma va gyon olyt őrvenyeknek ki ada ſara, à mellyek ellen, ſenki lelke veſteſegeellen nem mér ſolni.

Nyilvan vagyon ezekből hogy az Papa Christust az ő di cső ſeges ſekiből ala veti es abban maga űl, mert ha à Pa pa az Anyaſentegy-háznak fe

je, nem

, nem az Christus; mert egy feſt leven, csak egy feje va gyon: Es ha à Papanak adattatot à mindenhatalom, el vetettetet az Christustul; mert kűlőmbőző terméſetek leven egyenlő Uraſagban nem le hetnek. Végre ha à Papa olly kőzőnſeges Püſpők kinek az egéſs gyűlekezetre gondot kell viſelni, mit mivel az Christus? Utolſor ha à Papanak vagyon hatalma olly tőrveny ki adá ſra, à mellynek engedni kell ki nek kinek lelke idveſsége alat; mőtſűnk à Chriſt9nak igaſſa gaval az Anyaſent-egyházbã?

Art: 9.

Az Apoſtoli valláſnak har madik ágazettya ez: *Ki ſogantatek ſent Lelekűl, Születek Szűz Mariatul.* Itt 1. azt vallyuk, hogy az Meſsiás nem ugy fogantatot mint egyéb embe rek, férfiui magbol az elő

Emberről reank ßallot átokkal [a], hanem az Szent Lelek ereje kőrnyékezte meg az Szűzet, ugy fogada es Szűle ßent fiat. 2. Mivel-hogy valosagos ßűletes által jőtt ez vilagra, azert nem tettetés es ßem-fęny veßtő Testben jőtt.

a, Iob. 14. v. 4. Psal. 51. v. 7.

Ez ágazatban megh űtkőznek az Papistak.

I. Mert Szűz Mariat, Ferencz Baratot, kereßtőlő Ianost, bűnnelkűl az ő Annyoknak méheben fogantatni tanittyak; Melly értelem az ßent Lelek erejet semmissé teßi, az Christ⁹nak fogātatasabā, melynek hatalma által fogantaték tißtaságban az Christus. Szűz Maria pedig nem fęrfiu magnekűl fogantatot. (à mi pedig testtűl ßűlettetik test az, az irás ßerint. [b], noha az ő mehe es vére meg tiztittatot az bűntűl az ß. Lelek által.

b, Ioh. 3. v. 6. Iob. 14. v. 4. Psal 51 v. 7. Eph. 2. v. 3.

Ez

Ez értelmeket Sűz Mariara nézve bizonyittya Tridētombeli Gyűleseknek vegezese [c], Ferencz barat felől penigh igaznak lenni mutattya, az ő feje-felőt valo irás Blæsaban Gallianak fő Varosaban, holot à Templum kapuja felőt ez vagyon irva felőlle: Keresni fogjak az ő bűnét, de nem talaltatik, mert ugyan-is csak illyen kőzbe-jaro es megh tarto kellőt az emberi nemzetnek.

c, Sess: 5. in App: ad Cā: 5. Cost: tō: 2. lib. 4. cap. 15.

Kereßtőlő Ianos felől lasd. *Bellarminust Lib. 3. de Cult: Sanct: cap. 16. § Dices hoc. Et § Ad rationem.*

Negyedik ágazattya az Apostoli vallasnak: *Szenvede Pontius Pilatusnak alatta, meg feßittetek, meg hala, es el temettetek, ßalla poklokra.* Itt az tőbbi kőzőt az Messias ßenvedesenek idejeről, rettenetes voltarol: es ál-

 dozat-

dozattyanak méltoſagarol teſtünk vallaſt. Melly ellen vétnek à Papiſták illyen modon:

a, Tapperus Tom: 1 art. 6. de Satisf.

I. Tagadgyák az Chriſtuſt az ő kín ſenvedeſével hathatokeppen hogy ez vilag bünéért eleget tett volna.

II. Tanittyak hogy az Chriſtus elég tétele mégh csak nevet ſem érdemli az mi bünéinkert valo elégh tételnek. Az mint laſd az káromkodaſokat.

III. Mert azt vitatgyák, hogy à Chriſtus csak czupan az eredendő bünért, es nem az cſelekedendőért ſenvedet; mert ezert à Miſeben lévő oſtya áldoztatik meg. b,

b Thom: Aquinas in 4 Pus, de Ven: Sac: altatis cap. 1

IV. Mert az Chriſtuſt csak teſtben ſenvedni tanittyak, es ſemmit nem lelekben. c, Az ſent irásnak imez tanu-bizonſagtétele ellen. Kezde ſomorkodni, es felőtte igē győtrődni:

c, Bell: lib 4. de Ghriſto cap. 8. Sect: Refellitur hæc &c & ſequentibus.

ni: Minden felől ſzomoru az en Lelkem mind halalig. Mat. 26 v. 27 & 38.

Az Apoſtoli vallaſnak V. A gazattya *Harmadnapon halattaibolfeltamada*; Vét ez ellen-is à Papiſtaſag: 1. Mert eſtendőnkent majom modra à Chriſtus helyet egy fa legent zár az koporſoban, es azt ſiralmas énekkel ſirattya, őrizven ejjel es nappal, es ez kepnek alamiſnaikodvan. A mint ez dolog nyilvan vagyon az ő cſelekedetekből, mellyet balvanyozo helyeken latunk.

V. Articulo

II. Mert tagadgya hogy az Chriſtus teſt ſerint azon tulaydonſagokkal tamadot volna föl, à minemükkel halala előtt volt; hanem az lathato teſtből, lathatatlanná, es az tapaztalhatobol tapaztalhatatlanná mondgyák hogy lett. d,

d, Bell: de Sacra Encha: lib. 3. cap. 6.

VI. Articulus. Hatodik articulussa hitünknek: *Fölmene mennyekbe, ül az Atya mindenhato Istennek jobjan.*

Melly ágazattyat az hitnek igy moczkollyák.

I. Mert Christust teste-ßerint most-is ez földön lenni tanittyák. e, midön minden Miseben jelen lenni hißik.

e, Concil: Trid: Sess. 13. cap. 1.

II. Mert az Atya Istennek jobjá ülö Közben-jaroval meg nem elégeßnek, hanem mast-is allatnak elö ez tißtre, es az Meny-orßag kapujanak megh nyitasara, à kik kúzzúl Szent Petert leg fövebnek tartyák.

III. Mert Christust ez męltosagbol le vetik es az Pápat ültetik helyeben. f,

f, Vide Art: 2. Et cap. 7.

VII. Articulus. Vallasunknak VII. ágazattya; *Onnét jü el itélni ele veneket es holtakat.* Ez ágazattya ellen-is ßolnak az Apostoli vallasnak.

I. Mert azt tanittyak, hogy az Chri-

az Christus csak érdemböl nyerte, hogy ez vilagnak itélö biraja legyen. II. Mert most-is minden nap az égböl le ßallani hißik. g,

g, Concil: Trid: Sess: 31. Can. 1. Et passim de Eucharistia.

VIII. Articulus. Nyolcsadik ágazattya ez: *Hißek ßent Lelekben*: Ezt sem hadgyák mocskolás nekül. Mert 1. ez lathatatlan es meg hatarozhatatlan Istent Galamb formaban öntik, irják, es imadgyák.

II. Mert hathato tißti-ellen az embereket idvessegek felöl ketelkedni tanittyak, jollehet azert mondatik az ßent irásbá el pecsétlesnek lelkenek, hogy mi bennünk az Istennek ßeretetit à Christus érdemeért bizonyossa teßi. Rom. 8. v. 15. Hogy penig à Papistak ez ellé cselekedgyenek bizonsag az Tridentum Varosbeli Gyülesek. Sess. 6. cap. 1.

IX. Articulus.

Kilencsedik Agazat: *Közönseges Anyaßent-egyházat, ßentek-nek eggyesseget.* Ez ágazatban azt hißßük; hogy Istennek ez földön bizonyos Gyülekezete es Lelki varosa vagyon, melly nem kőteleztetet csak egy nézetseghez, bizonyos helyhez, sem valami megh hatarozot időre, hanem ki terjedet minden menzetsegekre es fenn ál, mind vilagh vegezetigh, &c.

Ez árticulust sok-keppen mocskollyák à Papistak.

I. Mert tagadgyák az Istentül el valaßtatot hiveknek sereget ez ßent Gyülekezetnek lenni, hemen akar melly czegeres vétkekben élőket, rutsaggal diznokhoz hasonlokat, (:) titkos Eretnekeket, Csak à Papa tudomanyát kővessek, hißik ez gyülekezetnek lenni. Az melly dologta legyen ezer tanu

(·) Alphonsus de Castro lib 2. cap. 24 de justa Hæret: punitione.

tanu helyet *Bellarminus lib. 1. de Milit: Ecclesia cap. 1. 7.*

II. Mert tagadgyák nem függeni az Anyaßent-egyházat az Istennek valaztasatul. h, Ezt penig tanittyák, hogy az Anyaßent-egyház tagaitul egyéb nem kivantatik à hitnek külső vallás tételenél i,

Bellar: dicto loco c. 7

i, Petrus à Soto in defens: Cath: Conf: De Ecclesia una visibile.

III. Mert à Papanak Cardinalival valo vegezeset (mellyet hißnek Ecclesianak lenni) męltosagosbnak nagyobnak itélik az ßent irasban ßollo Istennek męltosaganál. k,

k, Cost. in Enchirid: Cont. cap. 1

Tizedik Articulus (*Hißem*) *Bününknek bocsanattyat*: Ez ágazattyat sem hadgyák helyben à Papistak az Apostoli vallásnak, mert azt tanittyak: I. Hog ez életben senki nem lehet bizonyos bűneinek bocsanattya felől; nem-is kell bizonyosnak lenni: Sőt ugyan nem is tarto-

X. Articulus.

zik ember bűneinek bocsanattyat hinni, melly ostoba értelmeket irások [l], bizonyittya. Az ßent iras penig kárhoztattya *Rom.* 5. *v.* 1. *Iac.* 1. *v.* 6. 7. *Heb.* 6. *v.* 18. 19. *Rom.* 8 *v.* 15. 33. 34.

II. Hogy ez élet utan Purgatoriumban vagyon bűn bocsanat es bűn alol valo fel ßabadulás. [m],

III. Mert à Miset Szolgaltato Papoknak hatalom ßerint valo erőt tulaydonitnak az bűn bocsanatra. [n],

Tizeneggyedik Agazattya az Apostoli vallásnak: (*Hißem*) *Testemnek fel tamadasat.*

Ez Articulust hogy hogy es mi modon hidgyék à Papistak nem latom: holot az ő fejek az 23 Ianos Papa, à testnek fel tamadasat tellyesseggel tagadta [a], melly eretneklegert megis fogatot, es tőmlőcsőztetet vala,

l, Conc. Trid: Sess. 6 Bellar. lib. 3. de Iust: cap. 8. Sect. Porro. Osorius Iesuita Conc. 1. in Domimin: VIII.

m Cost. in Ench. Contro cap. 16. Prop: 5. Bellar: de Purgat: lib. 2 cap. 1 15. 18.

n, Conc: Trid: Sess: 14. cap. 1.

XI, Articulus,

a, Conc: Cost: Sess: 11,

vala, az Gyűlesbéli Pispőkőktűl. *Platina.*

Utolso Agazattya az hitnek. (*Hißem:*) *Az örök életet.* Melly Articulust nem lattatik hinni à Romai gyűlekezet; mert az ő feje à meg nevezet 23 Ianos Papa ezt nem hitte. [b], Igy értet az 7 Kelemen Papa-is az őrők élet felől. A Papa penig nem vétkezhetik à Papista vallás ßerint. [c], Melly ha igaz nincz őrők ęlet; Mert ezt à nem vétkezhető Papa tanitotta.

II. Mert nem hißi hogy az ember idvessege felől ez életben bizonyos lehetne. [d],

III. Mert azt véli hogy az őrők életre el válaßtatot ember-is végkeppen ki eshetik Isten kedveből [e],

Megh mutatvan ez ideig az Hit ágazatival valo ellenkezeseket, es azokrol valo kételkedeseket,

b, Conc: Const: Sess. 11,

c, Bellar: lib, 2, de Conc: cap, 13, & cap, 17,

d Censur: Colonien: 92 & seq, Osorius loco notato,

e, Cost, in Ench. Controv: cap, 4,

deseket, rövitsegnek okaért, az Erősseghben lévő első réßnek masodik Darabjat rekeßße be, az gassagra vezető Kalauznak jelen-valo tanitasa. c, Szintén olly hittűl ßakatt az, à ki az hit dolgarol kételkedik, mint az igaz tudomant tagado; mert az igaz hitű ember könnyebben kételkedhetik à maga elevenségeről, hogy sem az hit dolgairol: Ti Papistak kételkedtek à hit dolgairol, s-még penig könnyebben hogy nem à magatok elevensegeről. Tehát ßinten ollyan hittűl ßakadtak vattok, mint az igaz tudomant tagadók. Es igy igaz hitű emberek nem vattok. *Erre tanita a hazudni nem tudo Kalauz.*

c, Lib, 3, cap, 14, p, 318,

Adde micā salis,

Az Urtul tanult mindemnapi könyörgessel-is ellenkeznek.

Következnék immar az Erős-

rössegnek harmadik darabja; De minekelőtte által mennenk arra; Lassuk meg egy ßoval, az Urtul tanult imadsagh ellen volo fogyatkozasokat, Félő hogy ez arant is raytok ne essék az Kalauznak imez ostorozasa. d, Szintén ugy meg csalattatik à ki az bizonyost kétesse es bizontalanná tartya, mint à ki az igazat hanisnak alittya; Kétesnek alittya penig az ember azt à miben kételkedik. Ezt cselekeßik à Papistak az imadkozas felől.

d, Lib, 3, c, 14, p, 318,

I. Mert kételkednek ha olly kedvesë imadkozasok Istennél hoǵ azt meg halgassa. *Censur: Colonens: p. 89. Et 117.*

)(Conc. Trid: Sess: 22, cap 3, Et Sess. 28, tit: De inv. Vener: & Reliq. Sanctorum, Cens: Colon: p, 200,

II. Mert nem csak az Atyanak imadkoznak, à Christus tanitasa ßerint, *Math. 6. 9.* hanem az meg bodogult Szenteknek es à ß. Angyaloknak-is)(módgyák ez imadkozast.

III. Mert nem sűgsegesnek velik ellensegekért valo imadkozasokat. *Thomas Aquinas. 2. æ q. 25. art. 9.* Melly ellen Christus Urunk, es az Apostolok, mind soval s-mind peldajokkal tanitnak, *Luc. 23. v. 34. Mat. 5. v. 42. Act 7. v. 60. 1. Tim. 2. v. 2.*

IV. Hogy sok kőzzűl egyet hozzak bę, mert megh csonkittyak az Urtul tanult imadsagot, el hagyvan imez berekesto részét: Mert tijed az orßag, à hatalom, es az dicsősseg, *Matth. 6. v. 13.*

HARMADIK RESZE.

AZ ERŐSSEGNEK III. DARABIAROL.

Az Papistaknak Isten törvenyevel valo ellenkezesekről.

Otke-

ET kőzőnseges jelei hogy à Papistak az Isten parancsolatit kevesse bűcsűlik, sokat ellenkeznek penig vélek.

I. Mert azt tanittyak hogy csak kűlső engedelmességet kivan, mellyet tőkeletessen végben-is vihet ha akarja, az uyjonnan sűlettetőt ember. a,

II. Mert azt tanittyak, hogy nem tőkelletes, mivel hogy nem tilt megh minden bűnőket; es nagy czegeres vétkek vannak az mellyekről halgat. b,

III. Mert azt mondgyak; Nem mind bűn az, à mit az törveny tilt, vadol, es kárhoztat. *Cens-Colon pag. 38. & seq.*

IV. Mert azt vélik hogy ez ellen à Papa safarkodhatik. c,

V. Mert az Evangeliomot à törvennyel egyben Zurják Za varják. *Cens: Colon. pag 195.*

Lassuk rendel az parancsolato-

a, Conc: Trid: Sess. 6. cap. 16.

b, Andreas Payva Ex Ord. lib. 5.

c, Iohan: Barth: in Repert. 4. in Dict Papa Vide Præcep:

latokat is. 1. *En vagyok az te Urad Istened, &c. Ne legyenek en elöttē idegē Istenid.* Ez elsö parancsolattal ellenkeznek. I. Mert csak nyelvel es ßayjal vallyák hogy egy Istent tiztelnek, cselekedetekkel penig sok idegen Isteneket tartnak.

Innen vagyon hogy Orßagoknak, Tartomanyoknak, Varasoknak, &c. Oltalmazasokra pogany modra Mas Isteneket rendeltek. Magyar Orßágnak Szűz Mariat, Istvan, Lajos es Laßlo kiralt. Német Orßágnak, Györgyöt. Gallianak, Mihalt es Dienest. Iácobot. Lengyel Orßágnak, Szanißlot.

Roma oltalmazoinak hißik ßent Pal es ßent Peter Apostolokat. Velenczének Sz Markot, Colonianak az Nap-keleti ha-

ti harom kiralyokat, Becsnek Sz. Istvant: Budanak Szűz Mariat; Váradnak, Laßlo kiralt. Beregßaßnak, minden ßenteket, Kozmaval es Demjennel. Szőlősnek Kőrőßtölő Sz. Iánost, Margith Aßßonnyal.

Hasonlatoskeppē az egyeb nemzetsegeknek, Varasoknak, es faluknak-is kűlőmb kűlőmb oltalmazo Gondviselők allattattak es ma-is à hoßhelye vagyon à Papistasagnak, allattatnak.

II. Mert inkabb fęlnek (es czert főllyeb-is tißtelik) az ő magoktul męltosagra emeltetet Pápatul, hogy sem az Istentűl, mivel hogy ő nalok nagyobbat vétkezik az, à ki az Papa tőrvenyét altal hágja, hogy semmint à ki ez parencsolatot meg segi. Mert à Papa tőrvenyet altal hago, az Sz. Lelket káromlya meg. d, Az

d, Grat: Cons: 25. q. 1. cap. Nulli Et c. Violatores.

A mellyböl illy dolog jü ki.

Az ki az ßent Lelket meg káromlya, az minden bünök fölöt valo bünt cselekedik; Mert megh bocsathatatlan bünt téßen. Matth. 12. v. 31. 32. Marc. 3. v. 38. Luc. 12. v. 10. 1 Ioh. 5. v. 16.

De valaki à Papa törvanyét altal hágja, megh káromlya az à ß. Lelket. A márgora jegyzet Decretomok ßerint.

Tehát à Papa törvenyét altal hago mindē bünök fölöt valo bünt cselekedik. Es igy igaz hogy nagyobbat vétkezik, &c.

e, Thomas Aquinas 2. 2 æ. q. 189. Art: 3. Bellarmin: in Rosario. Ans: in lib. de simili b9.

III. Mert az ő magok cselekedetinek, Rendeknek Regulás ęleteknek, es ruhajoknak tulaydonittyak az igaz Istennek tiztit, męltosagat, tißteletit. e,

II. Paranc: *Ne csinály magadnak faragot kepet, semmi: &c.*

Ez masodik parancsolattal ellenkeznak à Papistak. I. Mert

I. Mert ez Parancsolatot Ceremonias tőrvennek tartyak, melly csak à Sidokat kőtelezte. f,

II. Mert nem csak czinallyak, hanem tartyak, tißtelik, es ßolgalnak à képeknek, bőytelesekkel, innepi illesekkel, gyertya gyujtasokkal, fogadás tételekkel, templom czinalasokkal, buczu jarasokkal, es egyeb cselekedetekkel, &c. s-męg penig Isteni tißtelettel; mert *Constans: est Theologorum sententia, Eodem cultu & honore cœli imaginem quo, colitur id, cujus est imago.* g,

f, Andreæ Riveti prælect: in c. 20. Exod. pag. 55.

g, Azorius Iesuita Inst: lib. 9. cap, 6.

III. Mert az ßent háromság egy őrőkke aldando Istent az kit soha semmi halando ember nem látot, láthato s-męgh ißonyu formaban irják, az Atyát egy Kiralyi ßékben, kőntősben, Koronaval nagy meg

őßült

ößült hayjal, es ßakallal: Ennek öleben irják az Fiut mezitelen, kereßtül el nyulvan sebes es holt ember képeben. Ezek közöt az ßent Lelket Galamb képeben. Es igy az Istent madar formaban irják, mint régen az Poganyok, *Rom.* 1. v. 23. Colosvárt hallom, hogy volt, három késtarto hűvely formaban le irva. Ma-is sok helyen neveztetik egy testből három ki jöt fönek le irt formajaban.

III Parancsolat. *Az te Uradnak Istenednek nevét hijaban ne vegyed.*

Ez Parancsolat ellen-is vétkeznek à Papistak.

I. Mert eskűvesekben nem az Isten nevére, hanem az ßentekre. Imre, Istvan, &c. Kiralyra, es az kereßtre eskűßnek, es igy ezeknek Isteni hatalmat tulaydonitnak, hogy ha eskűvese-

vések et megh nem tartyak, azok bűntessék megh.

II. Mert azt tanittyak hogy az Romai vallason lęvő ember, nem vétkezik, ha az kereßtyéneknek (kiket űk Eretnekeknek hinak) megh eskűßik, es megh nem tartya. Ertől bizonysagnak okaért igy ir *Hosius Gardinal* az akkori Lengyel kiralynak. h, *Quod licet obligatus sit Poloniæ Ordinibus æque se defensurum Catholicos & Hæreticos, Nulla tamen ratione tenetur ad prestandum quod promiserat.* Hallod hoǵ nyilvan mondgya; Nem tartozik fogadot hitit megh tartani. *Conradus Brunus* ezt meg erősiti midőn i, *multis probare conatur pacificationes cum diversæ religionis hominibus initas, esse irritas; Quia cum hujusmodi hæreticis Catholico nulla Pax esse possit, ut illi offendi ac conteri*

h, Epist. 197. 202. & 210.

i, De Hæret: lib. 3. c. Cujus titulus est Irrita Pacta esse quest.

non

non posſint. Addit: tanto magis horrendam & abominandam pacem eſſe, ea cõditione cũ hæreticis & Shiſmaticis initam, ut qui eos offenderint fractæ pacis condemnentur, nã quæ fractio panis eſſe poteſt, eos offendere, cum quibus nulla cõmunio eſſe poteſt, homini Chriſtiano, & quibus ne Ave quidem dicere poſſumus? quos leges Civiles Damno Imperiali ſubjiciunt, impunè offendendos oſferunt, nec ullam in Romano Solo conveniendi morandiq; facultatem, permittunt, aut quicquam loci relinquunt; in quo etiam ipſis elementis fiat injuria: Deniq; quæ omnia divina & humane jura extinctos volunt. Mind ezeknel vilagosban ir ez dologrol, *Simaca* nevũ Pacencij Pőſpők. [k], Midőn igy tanittya az Fejedelmeket. *Nullo nullo nullo modo fides hæreticis ſervanda eſt, etiam ſi juramento firmata ſit, Sepè idmonitum; tamen neceſ-*

Bannum ſzmkivetes bea mene.

k, Simaca Pacenſis Epiſcopus de Catholic: Inſtit: cap. 46. Num: 52.

neceſſe eſt inceſſabiliter iterare, & tam diu non tacere, quam diu pacis nomen obtenditur. Addit, *Ad pœnam & odium hæreticorum hoc pertinere, quod fides illis data ſervanda non ſit, non obſtante juramento.*

Semmi ſemmi ſemmi modon nem kel az Eretnekeknek (ért minket Evangeliomi kővető keresztyéneket) adot hitet meg tartani, ha ſinten eskűveſſel erősſittetet-is az. Gyakorta jelentetet ez dolog ez előtt-is, mindazaltal ſűntelen elő kel hozni, es mind addig ſem kel erről halgatni, miglen az ollyan békeſegnek csak neve-is fön áll, mert az Eretnekek bűnteteſere es gyűlőlſegekre tartozo dolog ez: Hogy à hittel fogadot eskűves ſe tartaſsék megh nekick.

Ide járul egy Papiſta hiſtoricuſnak *Guiciardinuſnak* bizon-

ság tétele, ki ez dologrol igy ſollot.)(*Proprium id cenſeri Pontificum*: Non curare promiſsa, *eſſeq; ſtatutum, ut Eccleſia, nullo obſtante contractu, promiſsiones, adepto beneficio, poſsit retractare, & contra eas obligationes diſertè venire, quas peregerint Prælati ſolemniter.* Erre lattatik nezni Gratianus-is (:) midőn értelmesb tanatsbol à fogadaſt meg ſegni tanittya. Ezt állattya Kalauz I, igy irvan: mikor à magunk igaſſaga kivannya, ſabab ollyat mondani, mellyen egyebek maſt értsetnek, hogy ſem à mit elmenkben megh hatarozot értelem ſerint akarunk jelenteni, az az: Szabad felebaratunkat, magunk javaért eskűveſünkel-is megh czalnunk. Kőz Regulajok ez: *Non eſſe Regum & Magiſtratuum, ſed mercatorum ſtare juramentis.*

)(Referente Alberico Gentili de jure belli lib 3. cap. 19. pag. 662.

(:) Cauſsa 22. q. 4. cap. Si aliquid.

I, Kalauz In App. Epiſt: 2. ſect 3, pag. 38.

III. Mert.

III. Mert nyilvan tanittyak, hogy *æquivocatibus* kűlőmb kűlőmb ſçle dolgokat magaban foglalo ſőkkal ſabad czavargani az hitezesben, maſt meg czalni maga mentſegeért, es ſabadulaſaért. m,

IV. Mert az lobbagyokat, ſolgakat, es minden fejedelemſeg alá vettettetet embereket az magok eskűveſek ellen porancsollyak hogy főides Urokra, &c. tamadgyanak, ha à Papanak mindenbē az Urok nem kezdnek engedelmeſek lenni, es hiteket meg oldozzak. Igy cſelekedek Zachariás Papa Pius kereſere à Francuſokkal Ann. 1252. Igy telik beraytok: *Iura, periura, ſecretum prodere noli.*

V. Mert maymoskodo Őrdőg űzéſekben az Iſtennek csudalatos nevezetit, értelmenkel emlegetik. VI. Mert

m, Franciſcus Tobetus de Inſtit: Sacerdotis l. 5. cap. 58.

Ioh: Baletus lib. 3. in vita Zachariæ vide Bell: Six: V apud Io: Lydium in pag. 587.

VI. Mert az érzekenség nekül valo állatokat, ugy-mint az Harangokat, Cseséket, es Oltarokat kőröztölven (mert ökezeket-is megh kereštelik s. Męg nagyob *solennitaſſal* hogy nem az Isten kepere teremtetet embert, mert ezt egy Bábais megh cselekedheti, de azt csak šinten Püspök kereštelheti) az šent haromšag Istennek nevét ok-nekül emlegetik. a,

a, Durand: lib. 1. De rit: bus Ecc. Cath: cap. 22. Num. 6.

IX. Paranesolat.

Meg emlekezzel hogy az šombat napot, &c.

Ez Paranesolatot sem hadgyak mocskolatlan.

I. Mert ez Ur napjat nem az Isten tiszteletire šentelik, es nem à végre úllik, hogy egyben gyúlvén az Apoštoli rend tartas šerint, az Isten igeje vilagos értelemmel prædicaltatnék, annak tanulašabol Istenhez valo megh téreſre, pœnitentia tartašra alkalmatoššag vetettetnék; es az Chriſtuſtul šereztetet šent Sacramentummal az Ur vacsorajaval Istenesen hiteknek erősitteteſere, es az utan az šükölködökkel šeretetből kegyesen cselekedjenek, (mert ez végre rendeltetet volt ez š. nap, Igy-is çltek ezzel az šent Apoštolok es az Apoštolok utan levő šent Doctorok. *Ioh.* 20. *v.* 2. 19. *Act.* 2. *v.* 1. *&* 20. *v.* 7. 1. *Cor.* 16. *v.* 2. *Rom.* 10. *v.* 14 17. Hanem az Papatul talalt es magoktul gondolt dolgoknak vegben viveſere, à Miſenek šugašara eggyik templumtul mašikhoz valo jarašra; es az holt šentek imadašara, es gyakorta Ordöghi abrázatban öltözve, o, bizonyos megh lőt, avagy csak kőltőt dolgoknak jáczašara, Ezeket az šem-lato-

Sacr. lib. 5. cap. 21.

o, Fran: Toletus S. R. E Cardinalis Instruc: Sacerd: lib. 4. cap. 25.

mas bizonyittya. Erősiti ezt az Ingolstadiai Iesuitanak ez le irt szava-is örömmel halgatni à Prædicatiot, es gyakorta olvasni az Szent iraſt, Eretnek émbernek jegye, à mellyben magat mint az majom à dioval gyönyörkötteti, hanem keresztyen ember jegye ez, hogy Miſet halgaſſon.

II. Mert ez Ur napjan kivül ſok szamu innepeket czinaltak, az ő fejektül talaltatot szenteknek, ugy-mint Szanisłonak, Györgynek, Gergelynek, Dorottyanak, Rocusnak, &c. Es ezeket úllik az ő tűlök Canonizaltatott szemelyeknek tiszteletekre. A mint Bellarminus Gardinal iraſabol nyilvan vagyó

p. Lib. de Cult: Sanct cap. 16.

p Honor illorũ dierum apud eos immediatè & terminativé pertineat ad ſanctos, qui eſt honor religionis.

nis. Ezt erősiti az 23 Gergely Papa Bullaja, mellyet az uy Calandariomrol bocsatot ki Anno 1582. à hol ez ő innepeket ůlleni szaman paranczollya, mellyet laſs Lydius Ianoſnal. p. 169.

Tiſtellyed Atyadat, es Anyadat. Ez Parancsolat ellen mindeneknek előtte vétnek. V. Parancsolat.

I. mert à Romai Clericatus az Magiſtratuſtul (ki ő neki Attya helyet volna.) *Gen.* 45. *v.* 8. 2. *Reg.* 5. *v.* 12. A fegyvert, hatalmat es męltoſagot mellyet Iſten adot vala neki. *Rom.* 13. *v.* 1. *Dan.* 2. *v.* 37. *Tit.* 3. *v.* 1. 1 *Pet.* 2. *v.* 13. *Sap.* 6. *v.* 4. el vette es azt maganak tulaydonitotta. Innet vagyon hogy immár mind à két fegyverrel biro szemelynek tartya az Papa magat, es minden rendeken uralkodonak, à mint bizonſag

erre az 8 Bonifatius Papanak ßava. *Definimus, Dicimus, Pronunciamus, Statuimus, omni humanæ creaturæ credere se sub esse Pontifici Romano, esse de necessitate salutis.*

II. Mert hatalmat engednek, az fejedelmek, urak alat valoknak ellenek-valo fel-tamadasra.[a], A mint az 7 Papa cselekedek az 4 Henricus fejedelemmel.

III. Mert az Atyak s-Anyaknak hatalmok alol fel ßabadittyak az fiakat, leanyokat, es azok akarartya ellen, Kalastromban menő-ßabadsagot engednek neki.[b], Melly dolog, nyilvansaggal ellenkezik ez parancsolattal; mert olly dolgot cselekedni à fiaknak mellyet sem Isten nem parancsol, sem nē ßůkseges es az Szůlek tißteletivel meg nem alhat.

a, Vide supra notatā. Bull:

b, Thom: Aqin: 2 2æ. q. 88. art 9. Bellarm. lib 2. de Monach. cap. 36.

IV. Mert

IV. Mert nem ismerik es nem-is engedik sem joßagokon sem egyeb marhajokon az Fejedelmeknek birodalmokat.[c], *Bona Clericorum tam Ecclesiastica quam Secularia libera sunt, ac merito esse debent, à tributis Principum secularium.*

c. Bellm lib: 1. de Clericis cap. 28.

Ne ő ly.

VI. Parancsolat.

Vétnek ez ellen az Papistak, sok rendbeli gyilkossagnak nemével.

I. Mert az Papa végezesevel ellenkőző embereket, nagyot es kicsint megh őlheti ő nalok bűntelen akarki-is; *Concilium Constantiense Sess. 15. Martinus Becanus lib. de fide hæreticis servanda. Franc: Svarez lib. cujus titulum fecit. Defensio fidei Catholicæ adversus Anglica, sectæ errores.* Sőt à meg őlő gyilkosnak jutalom, ha egyeb nem, Canonizatio, Szentek kőzzé ßamlaltatas,

tas, bůn bocsanat avagy cselekedetinek dicsireti adattatik. d, Igy cselekedek à gyilkos Barattal, az 5 Sixtus Papa Romaban kőzőnseges helyen dicsirven, Franconianak 3. Henricus nevű kirallyanak meg őleseért, Christus Urunk csudálatos ßűletesevel es Iudit cselekedetivel egyben hasonlitvan gyilkossagat. Anno Christi 1589. 2. Septembris illyen jutalmat vőn Garnetus Iesuitais tarsaival Anglia orßagh Statusinak, es à kiralynak el ásot Puska-por altal, hohérsagra vagyodo ßandekaért, mert gonossagok kijelenven, az el ásot Puska-por fől talaltatvan munkajoknak érdemlet jutalmát vővek. Londinumban 3. Maji. Anno 1605. Es ez Canonizaltatek, ma Martyrnak tartatik, es az Iesuitaktul tißteltetik; ßegitsegre hivattatik. Amint ezt rola irt Apologiajok bizonyittya.

d, Gregorius 13. Diplomate Anni 1578, Ioh. Lyd. pag. 158. vide apud. Ioh. Lydium pag. 219 158 Platina in vita Martini II. alias IV. Papæ.

II. Mert az Evangeliomi tudomannak vallasaért sok ezer embereket őltek meg, mellyre bizonsag Belgium, Anglia, Galllia, &c.

Vide Cathalog: Test. veritatis.

III. Mert az nőtelensegre eskűt Regulás ßemélyek, kételensegből ßármazot tettetes ßűzessegeknek oltalmazasaért főrtelmeskedesekben fogantatot, sok ezer gyermekeket rekkentnek el. Amint ezt à nagy Gergely Papa halaßasa bizonyittya; ki hal helyet, egyßer 6000 gyermek fejeket vonata ki halojaban. e,

IV. Mert az gyilkossagra magat el kéßitet embernek gonossagat, ha nekiek megh vallya-is, ugy titkollyak hogy ha abbol az egéß kereßtyensegnek

e, Udalricus Episcop. in Epistola suę Prolixa Sigeber: Hist: Eccles: Cent 8. cap. 6.

nek veſſedelmet tudnak következni-is, ki nem jelentik el rendelt gonoſſagaban elő bocsattyak, [f], Melly dologmivel hogy kétſegelnek tetßik az ő iraſokat nem olvaſo embernél, im ßavokat jegyzem meg: Igy ßoll azert Soto: *Licet Sacerdos videat perſonam innocentiſſimam dignitate & autoritate maximam, inſuplicium capitis rapi ſiú certiſſimus per ſontis confeſsionem, illum eſſe innocentem, poſſeq eum facilime detecta confeſsione liberare, neutiquam illi fas eſt.* Mas megh ekkeppen ßoll [g], *Ob nullam cauſam confeſsa revelari poſſunt, quam vis eſſet* totius orbis Salus.. *Nec provitando ullo modo etiam graviſſimo innocentis, aut quod eſſet* totius orbis confragratio, *aut perverſio* religionis, *& omnium Sacramentorum in tentata demolitio, quam hæreticus paratam eſſe confi-*

[f], Suarez in 3. part. Tő 4. diſp. 33. ſect. 6.

[g], Henricus Henriques in Summa de pœnitentialib 3. cap 16.

ſiteretur. Ez az gyilkoſſagra valo alkalmatoſſagnak aytonyitaſa.

Ne paraználkodgyal. VII. Parancsolat,

Itt az Papiſtak lelki paraznaſagokrol, balvany imadaſokrol, nem leßen ßo, ſem az Regulás rendeknek nőtelenſegekből származot főrtelmeſkedeſekről. [h], Sem az bordelyoknak tartaſarol [i], Azt ſem hozom bé, à mit Rávifius Platinabol az 12 avagy mint nemellyeknek tetßik 13 Ianos Paparol emlit, hogy paraznaſagban találtatvan, ugyan azon paráznanak ágyan megő lettetet: Az 8 Ianos Papanak is (:) kurvaſagat el halgatom, Az 6 Alexáder nevű Paparol, Baleusbol, azt ſem emlitem hogy à maga leanyaval Lucretiaval ocsmankodot. Mert ha ezt az engem igazgato Kalauz

[h], Mellyek bizonyitioh de laſcaſa: Epic.

[i], Mariana Ieſuita cap. 16. lib. de Spectaculis 2. tit,

(:) Platina in vita Ioh. VIII.

Kalauz lib. 3 cap. 7. p. 217.

meg hallana, Papok ganeyjat mondana turkalni, hanem legyē elég ez parancsolat ellen, imez kövétkezendő harom közönseges Regulajokat, meg jegyzeni. De miglen az leßen jegyezd meg kit tartlanak à Papistak parazna személynek, Azt

k, Gloſs: Diſt: 45. c. Diſciplina.

akinek többel volt dolga hugon harom ezernel. *Meretrix eſt quæ admiſit pluſquam 23 millia virorum* k,

)(Gratianus Diſt: 34. c Is qua

I. Regula. Qui non habet uxorem loco illius concubinam licet habere.)(Az kinek nincz feleſege, ßabad az helyet ágyaſt tartani. Mayd iſmet igy ßol: Keresztyen embernek ßabad egy feleſeget tartani avagy feleség helyet ágaſt. Alab egy kevesse: *Az mely*

Gloſsa. Diſt 45. cap. Diſciplina. Bellarm. lib 1. de Cleric: cap 24. ſect 3. deo. pro hiberi

embernek feleſege halala utan, ßolgalojatul gyermeke leßen, pap lehet az.

II. Re-

II. Regula legyen Bellarminus Romai Gardinalnak imez mondaſa: *Inkab el kel tavoztatni à Tüßpökökben hogy egy-mas utan ket feleſege ne legyen, hogy nem mint Agyaſa*; Mert (à mint lib. 2. irja, *de Concil. cap.* 5. §. *Undecimo*, *Et ſeq.* Az ágyas nem feleſege, es igy nem vétkezik az aßßony ha olly embernez megyen à ki ágyaſt tart.

III. Regula: *Az pap nem annyira vétkezik, ha ßaz ágyaſt tart ki, mint ha igaz feleſeget.* Te kegyes olvaſo gondold megh ezekből mi következik.

Cösterus Ieſuita in Ench. cap. 17.

Ne lopy.

VIII. Parancsolat.

Ez Parancsolat ellen à Papiſta papok es egyeb ſerzetes emberek vétnek. I. Mert az Eccleſia jövedelmét be vesik, es meg nem ßolgalnak erette, hevereſſel tőltven idejeket.

II. Midőn csalard meſter-

ſeggel

ſeggel az nap-nyugati birodalmat el csalák az fejedelmektűl.

III. Midőn az Evangeliomi vallaſt kővető embereket, es egyeb vegezeſen kivűl-jarokat-is, avagy megh ölet avagy ſám-kiveteſre űzet, es azoknak marhajokat, joſagokat, az ű porázokon-futo ſemélyeknek oſt, A mint ezt az Papák felől, irvan hattak az hiſtoricuſok.

IX Parancsolat. *Ne ſoly az te felebarátod ellen.*

Vétnek ez ellen, I. Midőn azt tanittyak, hogy à faragot képek, vérrel veriteztek, ſirtak, nevettek, egy helyből masban mentek, ſoltanak, es meg forgattak magokat, Tiſteſſegnek es ſanakozaſnak okaért. Az mint erről bőſegeſen olvaſhats abban à könyvben melynek tituluſſa ez: *Speculum exemplorum omnib⁹ Chriſticolis ſalubriter inſpiciendum, ut exemplis diſcant diſciplinam.* II. Mi-

Me' impreſſus eſt An, 1505. in oppido Hagenau per Hēricum Opexam.

II. Midőn az ő talalmanyokat igazaknak es régieknek mondgyak es ugy hitetik annak kővetéſere az kőſſeget. Vide inſr, c. 7. & 9.

Ne kivand az te felebaratodnak. X Parancsolat.

Vétkeznek ez ellen, I. Ez parancsolatnak két felé-valo ſakaztaſaval. Melly dolog ellen tanitnak, *Ioſephus antiq: lib. 2. cap 6. 8. Origenes in exod: Hom: 8. Athanaſius in Synopſi: Nazianzenus in verſibus decalogi. Chriſo: in Matth. hom. 44. Ambroſius in Ephes. cap. 6. Procopius & Rupertus in cap 20. Exod. Polid: Virg: lib 5. de Iuvent. cap. 9.*

II. Midőn az kűlſő Uralkodaſt magokévá tőttek; es naponkent igyekeznek főveb tiſteket birni. III. Midőn à megholt ſemelynek tiſtiért ſokan ſupplicalnak, es nagy ſummanis egy mas elől fel valtyak.

IV. Midőn à tiſtért ſokakat vide cap. 5.

az

az elsők közzül, mereggel ölték megh. A mint ez dologrol ide alab peldakat talaß. Ez az Isten parancsolattyaval valo ellenkezesekről.

NEGYEDIK RESZE.

AZ ERŐSSEGNEK NEGYEDIK DARABIAROL.

Az Papistak vallasa kűlömböz az Apostoli es réghi Anyaszent-egyháznak tudomanyatul.

Kalauz lib. 3. cap 3. p. 585 & 591.

AZ Kalauz vezérlese szerint; Három dologh kivantatik hozzá hogy valamely Gyülekezet Apostoli es réghi Ecclesiaknak mondattassek. I. Hogy az Apostolokat mint Istennek követit tiszteljek. II. Hogy az ő irasokat ugy tartsa mint Istének tulaydon szavat. III.

III. Hogy az ő irasokat az szerint feytegesse, à minemű értelemmel mondottak az Apostolok, es vettek, s-egyebekre-is terjeztettek az Apostoloktul épitetet Ecclesiak, es ezekben fényeskedő Tanitók: mert lehetetlen dolog hogy szent Ecclesia legyen az, melynek tudomanyat senki azok közzül nem követte kiket az egész kereßtyen vilag, az Apostolok halala utan meg dicsőült szenteknek tartot.

Meg elégßem ez út mutatassal, mert az Uy Testamentumban réghi, es igy Apostoli gyülekezetnek tartom, azt, az Ecclesiat, melyben ez dolgok világosan meg talaltatnak, Uynak mondom penig azt, melly az Apostoloktul es mindgyaraßt ő utannok következő es Apostoli tudomant hirdető

Tani-

Tanitoktul külömböz, es ez nem-is szent Ecclesia.

Illyeténeknek vallom lenni à mostani Romai vallást követő Tanitokat, mellyet rendel felölök meg-is mutatok. Hogy penig, elsőben-is Apostoli Ecclesianak ne mondattathassek, à mostani Papistaság, à Kalauz igy mutattya: mert az Apostolokat sem személyekben ugymint Istennek követit nem tiszteli; sem iratsokat, ugy-mint Istennek saját beszedet nem tartyak, sem olly értelemmel nem feytegetik, à minemüvel mondtak az Apostolok es vettek, s-egyebekre-is terjeztettek, az Apostoloktul éppitetet Ecclesiak es azokbā fçnyeskedő Tanitók.

Az első dologbizonyittatik. I. A papoknak Diplomajokbol, es Bullajokbol, (à hol az

Apostolok ellen emelik magokat) mellyeket igy fejeznek be: Nem gondolvan az Apoloknak vegezesevel, avagy; ß. Peternek es Palnak rendelesekkel. A mint erre lass peldat, az 8 Kelemen Papanak Bullajaban.)(Az Glossabol melly irattatot *Gratianus Dist 34. cap. es az 82. Dist. V. Capitulumara. Presbiter.* Es 15 *Causanak VI. Quaestiojara*, mely igy kezdetik. *Auctoritatem.*

)(Quæ Prefixa n, est Catechismo Bellarmini. Distn 2. cap. 1. Non extrav. 22, lok cap. 1 Et extrav. Communi lib. 1 tit. 3 cap. Rom.

Ezt lattatik erősiteni à 2. Julius nevü Papa, ki kevelysegeből az Sz. Peter kulcsat az Tiberis vizeben veté, ily szókkal. *Clavis S. Petri non amplius valet.*

III. Az Constantiai gyülesben szollo Gardinaloknak es Püspököknek vegezeseből az hol midőn az Ur vacsorajanak egy szin alat valo ki-szolgaltatasat vegeztek volna, az

Apo-

Apostol gyalazattyara igy fol-
nak: Nem gondolvan az Szent
Palnak tanitasaval; Tituluſok-
kal-is ezt mutattyak midőn A-
postolicus Dominuſnak hivat-
tyak magokat.)(

)(Mefreth. Serm: 2. Dō: Lætare

Irásokat ugy-mint Istennek
ſajat beſzedet nem tartyak 1.
Mert gyalazatos nevekkel il-
letik. (:) 2. Mert csak annyi I-
steni mĕltoſagot ismernek
benne, à mennyit ŭk adnak
neki. a, 3. Mert csak akkor tar-
tyak Isten beſzedenek, mikor
az ŏ értelmek ſerint fenyege-
tik. *Bellarm: lib. 1. de Ver: Dei cap. 1. & ſeq. Et lib. 3. cap 4 &c.* 4. Merr nem hiſzik tŏkelletes-
nek, az ŏ traditiojok nekŭl *Bell: lib. 4. cap. 2. 3. 4. 5.* Mert azt ki-
altyak felŏle hogy az Apoſto-
lok es Evangeliſtak, nem az I-
ſten parancsolattyabol irtak à
mit irtak. b,

(:) Vide ſupra cap. 1.

a, Staplet: Cont: Vit: Andrad: de fenſio Concyli.

b, Bell. lib. 4. cap. 4. ſect. Secundo probatur.

Oly

Oly értelemmel ſem feyte-
getik, es magyarazzak à mine-
művel mótak az Apoſtolok, es
rették ſ-egyebekre-is terjeſi-
tették, az Apoſtoloktul éppi-
tetet Eccleſiak es azokban fe-
nyeskedŏ Tanitók. c, Mellyet
bizonyos Regulakban muta-
ok megh.

c, Bellarm. lib, 2. de Chriſto c. 1.

I. Mert à Papiſtak az Apo-
toloktul fundaltatot Eccleſi-
kban fenyeskedŏ réghi Tani-
oknak, iraſokat, es bizonyi-
aſokat, nem mindenbe vĕbik
bé. Példa mutaſſa ezt megh.

Coſterus in Ench: cap. 1. in ſolutione 5. object. p. 63.

Dureus cŏ-tra Vitak. Rat. 5 & 6. Gregori de valentia lib, 8. cap. 8. in Analyſi.

Szŭz Marianak bŭnben va-
o-fogantataſa felŏl, nemel-
yek 15: nemellyek 20. nemel-
yek penig 300. réghi Tanitok-
ak-is megh vetik értelmeket,
s igy felelnek bizonſagokra d,

d, Salmerŏ Iesuita t. Ioh: 5 diſp. 73. circa finem.

ocum ab Authoritate eſſe infir-
um, at pondens quidam pater di-
it: Pauperis *eſt numerare pecus.*

Nos

Nos *rationum efficatiam, quæ omni authoritate præstare dignoscitur, in contrarium objicimus.* Ugyan czen dologrol Canus igy ir. e, *Sancti* Omnes *qui in ejus rei mentionem indicere,* uno ore *asserunt B. Virginem in peccato Originali conceptam: Et cum* nullus *Sanctorum contra iverit,* tamen *contraria sententia & probabiliter & piè in Ecclesia defenditur.*

e, In Locis Theolo: lib. 7. cap. 3.

f, Bellarm: lib, de Matrim: cap. 7. sect, ex quo,

Bellarminus tanittya Canus felöl, hogy ez egéß Eccleſianak hitivel es eggyezeſevel ellenkezö értelmet tanit. f, Ez Regulat rekeßbe bé igaznak lenni az Romai nehai Prædicator à Bitontinomi Piſpök. g, ki ugy mocskollya à réghi fényeskedö Tanitokat. *Ego ut ingenuè fatear,* Plus *in ſummo Pontifice crederim, in his quæ fidei miſteria tangunt, quam* mille *Auguſtinis S. Hyeronimus, Gregorius, ne dicam*

g, Episcop: Ditontinus, in Conc: ex Rom: 1 cap 14, habita Romæ pag. 606. Referente D. Rivero in ſuo Critico in Proleg: cap, 7.

dicam Ricardis, Scotis, Guilelmis: credo enim & ſcio, quod ſummus Pontifex in his quæ fidei ſunt, errare non poteſt.

II. Mert az ſent iraſnak fey-tegeteſeben ſem közönſegeſſen, ſem eggyen eggyen, az Apoſtoloktul fundaltatot Eccleſiakban fényeskedö réghi Tanitoknak értelmeket be nem veßik. II. Regula

Mely cselekedetekröl elsöben-is ßollyon Cajetanus Püſpök, h, ha valahol valamely textus ſent irás mondaſa, Uly értelemmel hozartatik be ha ſinten az ſok ſent Doctorok-értelmetül idegen-is, kérek minden olvaſokat ne veſſek, ne utallyak meg, hanem legyenek igaz itiloi, *meminerint jus ſuum cuiq, tribuere,* es alabb egy keveſſe: Senki az ſent iraſnak Uly értelmét azert meg ne utal-

h, Caje: in Præf in Pentcuh:

lya, hogh az réghi Doctorok tanitaſatul kúlömbőz. Iſten nem kötötte az ſent iráſnak magyarázattyat, à réghi Doctorok értelmehez: mert igy el metſetnek mi tűlünk es az kövétkezendőktűl az irás fey tegeteſének remenſege. Igy ſol ez dologrol Canus-is. i, *Sequi majores noſtros per omnia, & in illorum veſtigiis, nos quoq; pedes noſtros figere ut pueri faciunt per lutum*, ez dolog nem egyebnek lattatik, à mi elménknek kárhoztataſanál, itelet tétel es igazſágh kereſéſétűl magunk megh foſztaſával; Kovettyük ugyan az réghieket *ſed ut duces ni dominos*. Nem uralkodhatnak à mi hitünkön, es nem-is kel rabul magunkat ugy nekiek adnunk, hogy az ſent irás fey tegeteſeben ſemmi ſabadſágunk ne legyen.

NB,

i, Melchior Can: in locis Theologicis lib, 7, cap, 3, Num 10,

Ha

Haſonlo értelemben vsgyő Bellarminus. k, *Aliud eſt interpretari legem more Doctoris, aliud more Iudicis; ad explanationem more Doctoris requiritur eruditio, aliud eſt ad explanationem more Iudicis requiritur authoritas: Doctor n. non proponit ſententiam ſuam; ut neceſſario ſequendam, ſed ſolum quatenus ratio ſuadet: At Iudex proponit ut ſequendam neceſſario.* Immár Agoſton D. es à tőb ſent Atyak az ő iráſokban ſoltak ugy mint Tanito Doctorok.

k, Bellarm, lib, 3, de verb, cap, 10 ſect: 3, deo aliud eſt,

Ily világoſſan ſoll ehez Báronius-is l, midőn igy ir: Az Szentſeges Atyakat, kiket mçl. ſéges tutomanyokért mçltan Eccleſia Doctorinak módunk, noha az ſent Leleknek bőſéges ajandeka volt nalok mindazonaltal az ſent iráſnak feytegeteſeben, nem mindenkor es mindenben követi az Catholica Eccleſia.

l, Cæſar: Bar: in Annal Tom: 1, ad annum, 14, Num: Marg: 21,

Ezt

Ezt Didacus Stella, Romaban fő irás magyarázo Minoritanus es Maldonatus Iesuita sok peldakkal mutogattyak igaznak lenni; mert ezek nemely textust, sok réghi Paterek értelme ellen magyaraznak; nemellyeket penig az egéß Pateterek Serege értelme ellen feytegetnek. Ezer peldak helyet, jegyezd megh ezeket irásokbol.

Didacus, Szent Lukacs Evangeliomanak Cap. 10. v. 21. magyarázvan: *Confiteor tibi Pater.* Ez igét vallast téßek, ugy feytegeti hogy soha senki ugy ez ideig nem feytegette, Amint im le irt ßavabol érted. *Communiter quos ego potuerim expositores vidisse vel ex Sanctis Doctoribus* antiquis; *vel ex modernis hi* omnes *& glossæ declarant, Verbum, Confiteor, non hic accipi pro confes-*

confessione peccatorum, Sed pro eo quod dicimus gratias agere, laudare ac benedicere. Nunquam tamē sensus hic, nec quadrare, nec intellectui satis facere potuit. Quantum vero ego conjectare possum, Verbum, Confiteor, hic significat, quod idem sentire, concordare.

Maldonatus Szent Ianos Evangeliomabol az Cap. 8. v: 56. imez sententiat: Abraham latta az en napomat; olly értelēmel feytegeti mellyel senki az előt, azt mondgya, nem feytegette. Olvasd irásat: *Omnes auctores quos legere menimi, existimant aut solâ fide, aut fide & figura, aut Propheticâ revelatione vidisse. De fide conveniant Omnes, figuras alij alias afferunt.* Alab egy kevesse.)(*Vereor ne arrogantis inperpretis esse videatur, à tot tamq́ gravibus auctoribꝰ dissentire, &c. Mihi igitur non videtur quod Christus*

Mald: Num 129.

)(Num: 130

sus dicit, Vidit & gavisus est, aut de solâ fide, aut de figura, vel Prophetica revelatione intelligi posse.

Igy minden réghi fényeskedő Tanitoknak közönseges értelme ellen feytegeti az Sz. Mathe Evangeliomanak Cap. 13. v. 23. Es Cap. 16 v. 18. 19. Es Cap. 26. v. 29. Miért feytegesse illy uy értelemmel à sent iráſt kérdhetned? Meg felel ő maga, magyarázván az sent Ianos Evangeliomanak Cap. 6. v. 62. Mert az uyjonnan koholtatot értelem az Calviniſtak értelmetűl inkab külömbőz. *Verba sunt: Non nego me hujus interpretationis auctorem neminem habere, sed hanc eo magis probo, &c. Quod hæc cum Calviniſtarum ſenſu magis pugnet.*

Miert tanitnak hamisgot.?

NB.

Maldonat. Num: 155.

III. Mert az réghi fényeskedő Tanitokat csak akkor iſmerik Pátereknek igaz Tanitoknak

III. Reg:

nak lẽni, mikor ſajok izin ſolnak; midőn penig bálványozaſok ellen tanitnak ſemmire kellő embereknek tartyak. Ez dolgot az Papiſtak felől igaznak lenni Duræus es Gretzerus Ieſuiták iráſokban hattak. Duræus ſava ez: Vitakerus ellen irt könyvének Pag. 140. *Patres non conſentur Patres, cum ſuum aliquid quod ab Eccleſia non acciperunt, vel ſcribunt vel docent.*

Hát micsodak? Erre felel Gretzerus [a], ſ-azt mondgya hogy nem Atyak hanem moſtohák, nem Tanitók, hanem Csalárd hitetők, *Non Patres ſed Novitrici, non Doctores ſed ſeductores.*

[a], Lib 2. de jure prohibendi libros noſtros cap. 10. ſect. Fateris.

Példabol legyen nyilvan-valová ez cselekedetek: Az nagy Agoſton Doctor iraſat, es értelmét, ugy vesik, mikor tevelygesek ſerint ſoll; mint az egéſs nap-nyugati, Eccleſiak-

nak világosító kövétneket. b, Mikor penigh ellenek tanit meg vetik, meg czafollyak, es hamisittyak: es tudatlansagbol meg csalatot embernek nevezik. c,

Az Cæsáreabili Eusebiust hires neves Catholicus scriptornak (*Lyndanus Panop: Lib. 1. c. 17. § Inprimis*) Szentnek Marsyrnak (*Báronius in Annalib: Tom: 3. Ann 340. Num: Márg: 41.*) Midőn penig ellenek-valo dolgot allat; *Arius* párt-tarojanak d, Dógleletes Eretnek embernek, *Arianusnak* e, Igy cselekesznek az Eusebius Emissenussal-is.

Tertulianust, midőn kedvek szerint tanit illyen dicsiretes nevezetekkel nevezik. *Nobilis ad modum author, Latinorum communium facile Priceps, magnum quondam Asiæ lumen.* f, Mas leb: Habitis quid. Kalauz lib. 2. ad Comit: Bihar: cap. 6. c, Bell lib. 4. de Christ: cap. 14. sect: Hanc expositionem. Et seq. Et lib. 1. de Rom: Pont: cap. 10. sect Addo. d, Canusin locis Theolog lib 7. c. 3. Num: 7. e, Const: in Apolog: c. 8 Num: 9 f Lind: lib: lib 1. cap 23 & lib 2 cap 18.

suita-is igy ir felőle. g, *Scriptor & Doctor Vetustissimus, peritissimus, gravis, acutissimus.* Midőn penig kedvek ellen borsol, megh forditttyak értelmeket, ugyan azon Tertulianus felől es igy irnak: *Author hæreticus Azorius Tom: 1. Moral: lib. 8. cap. 16.* Bellarminus-is hasonlo tituluſt czinal, ez réghi jambornak midőn Eretnekek fejedelmének, Catholicusok ellenségének, Montanus Eretnekseget kövétőnek mondgya. h, Masut igy ir felőle. (*Lib 1 de Bonis oper: cap. 5. & lib 3. de Euchárrist. cap. 6.*) Tertulliano *consequens* erről *abstulit authoritatē: Nec magnifacienda est ejus authoritas, cum constet etiam hominem Ecclesiæ non fuisse.* Nem elégtik megh ennyi gyalazat tétellel, hanem ezt-is hozzá adgya. i, *Non est omnino fides habenda Tertuliano.*

g. Ruthinus fund: 2. pag. 33 41. Et fund. 10. pag. 2, 8.

h, Bell lib. 1 de Sanct. cap 5. sect: habemus. Et lib. de Purgat: cap. 8. sect: Eucharist: & lib. 4 de Rom: Pont: cap. 8. & lib. 2. de Bonis oper: cap. 9.

i, Idem lib. 4 de Rom: Pont: cap 8, & lib 1 de Canstic.

Igy cselekeßnek Hyeronimussal, midőn ellenek ßoll, ottan igy felelnek értelmere. k, *Hyeronimus non eſt regula fidei.* Igy cselekedik Bellarminus-is sok helyen véle. *Lib. 1. de verb. Dei cap.* 5 7. 10. 20. *Et lib. 1. de Chriſt: cap.* 5. *Et lib. 4 cap.* 5. *Et lib. 1. de Rom: Pont: cap.* 8. 16. *Et lib. 3. cap.* 6. 13 17.

k, Canus in locis Theolog: lib. 7. cap: 11. ſect: Secundum,

Igy cselekeßnek Origeneſsel; Mert midőn értelme nem tetßik nekiek, mindgyaraſt Eretnek embernek kiáltyak; Hittűl ßakatnak mondgyak; Arius dőgleletes tudomanyat kővető ßemélynek irjak. l, Canus, Maldonatus, es Ribera Iesuitak erre bizonyſagim.

l, Canus ubi ſupra lib. 7. cap 3. Et lib. 11 cap 6 Maldon. in Iohan: 13 Num: 60. Ribera in Malach. Proemi,

De rővidſegnek okaért csak Bellarminus *Cõtroverſia*-it nezd megh, es ez cselekedeteket igaznak lenni megh jegyezheted; Mert nincsen olly derekas conclusio benne, à hol Patereket Authorokat, nem vetne megh. Nincsen-is olly Pater csak egy-is à kit valahol iráſaban meg nem házuttolna, ha vagyon mutaſd megh.

IV. Mert az réghi fényeskedő Tanitóknak, egéß könyveket-is megh vetik, midőn ellenek tanitnak, igy felelven azokra: Aal hamis es csalárd könyv az. IV. Regula.

Világoſodgyek ez dolog-is, à Papiſtak felől, példabol.

Az képek tißteletit tilto Tanitók értelmek allataſara, több erőſſegek közőt çlnek az Epiphanius réghi Tanitonak értelmevel, ki igy ir ez dologhrol. m,

m, Epiphan: Epiſt. ad Ioh Hyeroſolimitanũ.

Męltoſaga ellen vagyon az ßent iráſnak, hogy az embernek képe fűgjőn az gyűlekezetben; Azt mondgya penig

Bellarminus hogy az, à kép melyről so vagyon ez réghi Tanitonál, volt az Christusnak képe. Mit felelnek erre az képeket imado Papistak? Ezt: *Verba illa esse Supposititia.* n,

n, Bell: lib. 2. de Sanct: cap. 9. sect: ad quintum

Az emberi talalmanyoknak méltosagi ellen, es az sent irás tökelletessegenek allatasara hozzak az Cyrillus réghi Tanito irásat: Ez Authoritás ellen Bellarminus ezt feleli; a, *Homilias illas in Leviticum non esse Cyrilli.* Az nagy Hyeronimus irásabol ellenek hozot erössegre-is hasonlatossan felel b, *Respondeo contraria illa in Epistolas nomine Hyeronimi inscripta, non esse, Hyeronimi, sed Pelagij Hæretici.*

a, Bell: lib, 4. de verb. Dei cap, 11. sect & deo. primo,

b, Idem lb: cap, 5. sect: his quinque

Az nagy Basilius Doctor értel net bizonyos irásabol, hozzák tevelygesek ellen, s Bellarminus igy veti meg. c, *Non Certo constat, an ea quæstiones sint magni Basilij.* Az

c, Bell: lib, 1 de Amiss: gr, cap, 13 sect: & deo nam,

Az Agoston Doctor irásabol mikor sorongattatnak, hogy az külső Sacramëtomoknak nincsen bünt bocsathato erejek. Azt feleli Bellarminus reá. d, *Librum citatum non esse Augustini, sed alicujus Heretici.*

d, Bell: lib, 2, de Sacr: cap 10, sect: & deo,

Lasd megh laistromaban az Papistaknak illy feleleteket az réghi Paterek irásara, rövidsegnek okaert Bellarminusnál *Lib. 1. de verb. Dei cap. 20. § quod ad. Et lib 4 cap 5. § His quinq; lib. 1 de Christo, cap. 6 § Ad locum: Lib. 2 de Rom: Pont: cap. 2. § Ade adhuc, & § Secundo dico. Et § dico tertio. Et cap. 27 § & deo ijm. Et § Ad Canum. Et lib. 2. de Purg: cap. 8 § Primo quia & lib. 2. de Sacram. cap 10 § & deo primo Et lib. de Matrimonio cap 17. § Sitamen. Et lib 4. de Amiss grat: cap. 9 § Sed facilis. Et § Hic vero Author. Et lib. 2. de grat: & li-*

bero arb. cap 14. § VideoContrarios.

Igy felelnek az Apostoli Regulakra-is, midőn ellenek citallyak. Igy felelnek a régi Cóciliomokban egyben gyúlt Paterek eggyező értelmere-is, midőn ellenek vagyon. Innet vagyon hoǵ hazuttol CCXXVII patert. (:) Bellarminus.

(:) Bellarm: lib, 2, de Rom: Pont: cap, 27, sect. Ad primũ, Et sect: Ad tertium,

Mert ha miben à Papistak à réghi fęnyeskedő Tanitoknak egeßlen kőnyveket megh nem vetik-is, de arrol az reßről, darabrol à mely az ő tevelygő velekedesek ellen vagyon, igy ßolnak: Nem az Pater ßava ez: hozzá toldatot az; A kőnyv ßeliről czußot be az: Sok exéplárokban nem talaltatik; Az Eretnekektűl veßtegettetet megh &c.

Regula V,

Az mely dologra legyen peldánk az N. Ambrus Doctor, ennek bizonsag tetelet midőn elle-

ellenek vetettek volna: Hoǵy az hazassagban élő ferfiunak, ha felesege paraznalkodik, attul-el valvan, ßabad mas feleseget venni; Ez dolgot nē engedven megh az Papistak: Igy akarja rontani Bellarminus [a], az Ambrus Doctor ertelmet: Azok az ßók valamely csalárd embertűl Adattattak az Author irásahoz.

a, Lib, de Matrim cap 17, sect: Sz tamen,

Hasonlatoskeppen felel az Anselmusbol ellenek hozattatot bizonsag tetelre-is [b], Nem lehet semmi ketseg felőle, hoǵ azt valamely Gőrőgők pártyan levő ßemely nem toldotta volna, Anselmushoz.

b, Bellarm: lib, 4, de Eucharist: cap, 9.

Az Margorol be czußot bizonsagrol lasd meg Máldonatus Iesuitát az ßent Mathe irásanak feytegeteseben, cap. 27. v. 9.

Az Ignatius reghi Tanitonak

nak értelmet teßik az Ur vacsorajanak meg csonkitaſaért az ßent Pohárnak kőſſegtúl valo el vételeért ellenek: Melyre felelven Bellarminus azt irja. c, *In Latinis Codicibus non habetur unus calix omnibus diſtributus.* Nincsen ugy mond à deak kőnyvekben hogy az Pohár mindeneknek oßtogattatot volna.

c, Bellarm: lib 4. de Euchar: cap 26 ſect ℞. deo primũ.

Az Clemens Romanus régi tudos ember értelmet vetik ellenek; melyben tagadgya az embernek, az eſet utan jora valo ßabad akarattyat, Megh felel Bellarminus d, ſ-mond: Hamis es fattyu kőnyv az: Igy felel az Euſebius authoritaſſa ellen is; *Locum Euſebij ſine dubio eſſe corruptum.* e,

d, Bell: lib. 5, de Grat: & libero arb cap 26. ſect adhuc.

Duræus Ieſuita is az ő fejenek az Kelemen Papanak ő tődik leveléből, be hozot ocsmany

e, Idem lib. 1. de Rom Pont. cap. 26. ſect. Ad teſtimoniũ.

many értelmet akarván csáfolni, melyben azt allatta hogy embernek felebarattyaval mindene kőz, még feleſege-is, illyẽ feleletet teßen: *Non difficile judicare eſt corruptum eſſe hunc Clementis locum, In reſp: Wittak: fol. 288.*

VI. Mert az réghi fęnyeskedő Taninók iráſiban, ſok vétkeket, hamiſſagokat, hazugſagokat, Eretnekſegeket kőzőnſeges értelem ellen-valo dolgokat, káromlaſokat mondnak lenni: Es magokat penig az Paterek egy-maſſal vißßalkodoknak, egy mas-ellen tőrekedőknek es alhatatlanoknak irjak. Hogy az Patereknek mind iraſokat, ſ-mind penig magokat igy bőcsűllyek à Papiſtak, iraſok bizonyittya; mert ez dologrol Canus igy ir. a, *Cũ ſanctorum quisq; duntaxat humano ſpiri-*

VI. Regula.

a, Canus in locis Theolog lib. 7. cap. 3 Mum: 2.

ſpiritu ſuerit locutus, &c. Aliquando vel in eo erravit, &c. Es alab egy kevéſſe, b, mind tudoſsát, ſentét, à réghieknek eggyarant vakoskodni, el eſni, es hazudni mondgya. *Nemo quamtumvis eruditus & Sanctus, non interdum hallucinatur non alicubi cæcutit, non quandoq; labitur.*

b, Idem Ibidem Nũ: 4.

Salmeron Ieſuita-is haſonlatoſſan ſol; Damaſcenuſrol, Agoſtonrol, Theodoretuſrol, Cyprianuſrol, &c. c, Noha ſentek voltak, mindazonaltal à mint hogy nem meategettyük aprolek bűnöktűl, *ita nec à quibusdam erroribus & neſcientijs.* Ezert tanittya az Thamas-is, d, hogy az ſentek nem mindenkoron vezereltettenek az ſent Lelektűl.

c, Salm. in Rom: 5. Diſp. 51. ſect. Neque

d, In Quod libero. 2,

Bellarminus ſem utolſó ez dolognak allatafsban Igy irvan, e, Ki tagadná hogy à régi Pate-

e, Bellarm: lib. 3. de ver: Dei cap. 10. ſect. Dicis quid.

Paterek kőzzűl ſokan az ſent irás feytegetéſének lelket bőven nem vettek volna? ſ-még-is nyilvan vagyon hogy nemellyek az ellők kőzzűl-is nem keveſſe eſtek meg, *non leviter lapſos*, Maſut-is igy ir felőlők. f, *In graviſsimo errores aliquando non multi inciderunt.*

f, Idem Ibi. cap. 3, ſect: De ipſo.

Luther Marton ellen tanit-van Roſſenſis g, nagy teli torokkal kialtya ezt az réghi Paterek ellen: Nem tagadgyak megh vallyak hogy à Paterek vétkeztek, mert ők-is emberek voltak mint-mi.

g, Roſſ. in Confut: proem.

Azotius Ieſuita, h, *Lactantiuſrol, Panphiliai Euſebiuſrol, Alexandriai Kelementől, Africai Iuſtinuſrol, Caſsianuſrol*, es *Arnobiuſrol* azt irja: *Omnes lapſi ſuerunt in aliquot errores.*

h, Azor: Tom: 1. opt: lib. 3. c. 16,

Azon eskűſik Canus hogy ő nem fedezgeti az Gőrőgh nem-

nemzetből valo Tanitonk hazugságat, mert annak az nemzetnek tulaydona az hazugsagh, l, *Equidem Sozomeni mendacia non excuso: Græcus nam que fuit & natio hæc fuit semper ad mentiendum promtula.*

l, Canus in loc. Theol: lib. 11. cap, 6

Gretzerus Iesuita az, à ki azt tanittya, hogy az réghiek eretnekséget egyelitettek irásokban; mert igy ir. k, *Interteres qui non pauca hæretica operibus suis asperserunt, haud postremus est Tertullianus.*

k, Gretz L. 1 de Prohib libris nostris cap 24 sect Queruntur.

Medina Bellarminus tanitasa szerint *libro de Clericis cap. 15. § Michael Medina.* Aërius dögleletes eretnekségeben léledzet embereknek mondgya: *Hyeronimust, Ambrosiust, Agostöt, Seduliust, Primasiust, Theodoretust, Oecumeniust, Theophilactust;* Origenes felől maga-is bizonyitya Bellarminus l, hogy sok káromlás vagyon iratsaban.

Aërius.

l, Bell. lib, 1 de Christ, c 10,

Alphonsus à *Castro* irja hogy az Paterek értelme gyakorta ellenkezik egy-massal, az Isten penig ellenkező dolgot nem parancsolhat. m, *Cum Sanctorum patrum sententiæ sæpe indicem repugnent, non potest certe Deus contradictoria præcipere*

m, Alph: lib 1 adv: Hæret. cap. 7.

Ily vélekedesben vagyon à Paterek felől Andradius-is, ezert hagyot illy irast felőlök: n, *Quis ignoret quanta inter Chrysostomum & Epiphanium de Origine Dissensio extiterit? Quem Augustini atq; Hyeronomi de Septuaginta inter pretum authoritate deq; Petro à Paulo reprehenso digladiationes lateant?*

n. And. in defens Cõcil. Trid. lib 5. pag. 330.

Iegyezd megh egyßer Olosorßaghi mesterségeket à Papistaknak, valamenyißer à Paterek irásabol sorongattatnak tevelygő todomanyokban, mind-

mindgyarast ez ki kőtő helyekre saladnak seplő, vétek, fogyatkozas, hazugsag. A mint ezt irasok bizonyittya.

Ellenek vettettetik Iustinus, Irænçus, Epiphanius, es Oecumenius értelmek irasokbol.

Megh felel Bellarminus s- a, Bell lib 1, de Sanct: c. 6. sect: 5. Antonius. mond: a, Nem tudom micsoda modon menthetnők megh értelmeket az tévelygestűl.

Az *Transubstãtiatio* ellen hozzak az Theodoretus irasat; Azt feleli *Valẽtia* b, *Theodoretus ille de aliis quibusdam erroribus in Concilio Ephesino notatus fuit.* b, Greg: de Valentia lib. de Transubstantiatione cap. 7.

Az emberi talalmanyok ellen hozzak Cyprianus értelmet. Azt feleli Bellarminus. c, Cyprianus akkor irta azt, mikor fogyatkozasat, oltalmazni akarna; &c. *Ideo non minus si more errantium tunc ratiocinetur.* c, Bell: lib, 4 de verb. Dei cap. 11.

Socrates bizonsagat vetik elle

ellenek; Azt mondgya Bellarminus d, Avagy nyilvan hazud Socrates, avagy az ő könyve meg vestegetteteet. Ugyan ezen Socrates Sozomenussal eggyűt hozzak az Papista papok nőtelensege ellen, es Bellarminus igy veti megh e, *Non debet illis autoribus credi, quia à Gregorio sexto reprobatur, quia inquit Gregorius multa mentitur.* d, Idem lib. 2. de bonis op: cap. 15. e, Idem lib de Cleri: c. 20. sect: At quod,

Et Socrates harõ kezes labasst hazud Ugyan ezekről az Valentiai Gergely-is igy ir: *Socratem & Sozomenum, in hac narratione non esse fide dignos, quia Sozomenus multa mentitur, & Socrates etiam quædam manifest falsa narrare solet*

Azt tanittya Hyeronimus hogy az Püspők es à vén-tanito kőzőt nem volt kűlőmbseg regenten. Erre azt mondgya Bellarminus f, Iattatik hogy f, Bell lib, 1. de Rom. Pont cap. 8,

Hye-

Hyeronimus oly értelemben volt à mely hamis; Alphonsus)(Alph: á is igy ir)(Hyeroni- usnak, ugyan ezen értelme felől: En nagyra bőcsűllőm, Szentnek hiſsem az B. Hyeronimuſt, de mindazonaltal embernek tartom, à ki mikor ezt cselekette megh csalatkozot. Ne-is csudallya ezt senki hogy az tudos Hyeronimus meg csalatkozot, *quoniam quandoq́, bonus dormitat Homerus.* Mas dologban ismeg illyen sokkal veti meg Bellarminus Hyeronimus értelmét. a, *Observandum eſt Sanctum Hyeronimum in illa ſua ſententia non a deo conſtantem videri, ut valde probabile ſit, eum non omnino certum fuiſſe.*

Castro lib. 6. adversus Hæreses tit: Episcopus

a, Bell: lib. de Clericis, cap. 15. sect. ult autem,

Victorinus értelme tétettetik ellenek; melyre azt mondgya Bellarminus b, Victorinus Martyr volt ugyan, de nem volt bőlcseseg benne. Ori-

b, Bell: lib. 1. de Sanct, cap, 5. habemus.

Origenes sententiajat vétkesnek, es az kereſtyeni vallaſsal ellenkezőnek mondgya, Bellarminus c, ezert meg-is veti sokſor.

c, Bell, lib, 1 de grat, primi hominis cap, 10, Et lib, 3, de Amiſs: grat, c, 3. Et lib, 4, cap, 11, Et lib de notis Ecclesiæ cap, 2.

VII. Mert à Papiſtak az réghi fenyeskedő Tanitokrol gyalazatoſsan emlekeznek hittűl ſakattaknak es Eretnekeknek hiyjak; magokat es iráſokat hozzajok hasólittya, Sőt tarſokat azoknak jobbaknak itelik.

VII, Regula,

Rővidſegnek okaert ez értelmeket egyben kőtven à Papiſtaknak laſd iraſokbol rendel igaznak lenni. Az réghi Patereknek értelmeket ugyan ſamoſsan hozzak, mert haromſazat neveznek Szűz Marianak bűnbe-valo fogantatasarol. Azt feleli Salmeron Ieſuita reá. a, *Locum ab auctoritate eſſe infernum*, mert ſegeny Paſtor-

a, Salm, in Rom, 5, diſp. 52.

hoz illik, ſamat tudni nyoſjanak Ne álly te ſokaknak értelmekre, hogy el ne ſakagy az igazſagtul.

Ellenek hozzak Procopiuſt Azt feleli Bellarminus. b, *Procopium meliorem Rhetorem quam Theologum: &c.* Nem-is nézte meg mikövetkezzek, avagy mi vagyon elötte, hanem ki kapot egy értelmetsket.

Prudentiuſt hozzak à Purgatorium rontaſara, es Bellarminus c, illyen paternitaſt tulaydonit neki: *Nihil aliud dico niſi more Poetico luſiſſe prudentium.*

Igy bőcsülli Tertullianuſt-is *Tertuliano conſequens error abſtuli auctoritatem, nec eſt magnifaciendа ejus auctoritas cum conſtet hominem Eccleſiæ non fuiſſe.* d, Maſut-e Nem kell ſemmi hitelt adni az Tertulianuſnak es Euſebiuſnak à hit dolgaban keves hitelek va-

b, Bell. lib, 1, de Chriſt cap, 6, ſect. At contra.

c, Bell. lib, 2, de Purg c. 15,

d, Bell. lib, 1 de Bonis. op: cap 5. Et lib, 3, de Euch. cap, 6

e, Idem lib, 4. de Rom, Pont: cap, 8, Lib, 1, de Chriſt. c. 9.

vagyon; Maſut-is csalardnak nevezi. f,

f, Lib, 2, de Bonis op: cap, 13, ſect: 17. Et cap, 9 ſect. 9.

Hyeronimuſt vetik ellenek; es Canus ezt feleli. *Hyeronimus non eſt Regula Eccleſiæ, in locis Theolog: lib. 2. cap. 11. § Secundum.* Socretes ſnek Tertulianuſnak es Euſebiuſnak eretnek nevét öt fejekhez *Bell. 2 de bonis op: c. 15. Et lib. 1. de Chriſto cap. 9. Et lib 3 de Euchar: cap. 6. Et lib. 1. de Sanct: cap 5.*

Sixtus Senenſis, egy Roſſenſis lanos nevű embert ki Luther ellen irt: tudomannyal, kegyeſſeggel, es alhatatoſſaggal, à reghi ſent jamborokkal, az Eccleſianak plantaloival méltan egyben haſonlitando-nak itel, midőn igy ir felőlle, g. *eruditionis copia, &c. Cuiq; ex ſanctiſſimis & acerrimis Eccleſiæ propugnatoribus, merito cõparandæ.*

g, Senenſis in Biblioth, Sanct. lib. 4 tit Ioh. Fiſchetus.

Bellarminus felől, Sandæus

Iesuita ezt irja. [h], *Hæc, de viro, ut doctissimo, sit modestissimo quem vel ut seculi nostri Augustinum venerabitur posteritas, nunc boni omnes & Catholici eruditi suspiciunt.* Cajetanust-is egyben hasonlittya Canus à reghi fęnyeskedő Tanitokkal [i], *Illud breviter dici Potest: Cajetanum summis ædificatoribus Ecclesiæ parem esse potuisse, &c.*

Minden homaly nekűl irja Perevius Iesuita [k], Tostatus felől hogy męltan szamlaltatik à réghi fęnyeskedő Paterekhez. *Vir sane non solum ob scriptorum multitudinem, Verum etiam ob subtilitatem, fœcunditatemq́ ingenij, &c. antiquis illis magnisq́ Patribus & Doctoribus merito annumerandus.*

Alphonsus à Cástro; minden Papista Pűspőkről, Paprol, Baratrol, irja hogy Patereknek

h, Sand: in sua admon: ad Lamētiū p. 63.

i, Canus in loc: Theolog: lib. 7. cap. 3, Num, 10.

k, Perevius Com: super Genes: 25. 15. Disp. 1. Nū: 84.

reknek mondattathatnak. [l], *Patres vero Episcopos, Pontifices, & alios quoscunq́ Præsules.* Ide jarullyon Serarius Iesuitanak is bizonsaga, [m], à ki igy szoll ez dolodrol: A kik most reghiek azok neha uyjak voltak, es à kik most *novi*, ha Isten akarja az kővetkezendőknel reghiek lehetnek.

Salmeron az mostaniakat bőlcsebbeknek mondgya, az reghieknel igy szolvan: [n], *Illud asserimus quo juniores eo perspicaciores esse Doctores, &c. Non omnibus omnia dedit ut qualibet ætas suis gaudeat veritatibus. Quas prior ætas ignoravit.*

Olly remmensegeket helyheztették à Papistak az reghiekkel valo eggyessegekben, hoǵ ez altal mindeneken győződelmeskedni akarnak, ebből akarjak vallasoknak is igaz

l, A Castro lib. 1. cap. 7.

m, Serarius in Prologū: bibliacis. c. 28. q. 13. sect: Posterior Pars.

n, In Epist: Paul: in Rō: 5. disp. 51.

 vol-

Kalauz lib. 9. pag 386. Bell: lib. de nobis Eccl. cap. 5. Lessius Cō Rat: 1.

voltat allatni, A mint Kalauznak, Bellarminusnak, es Lessiusnak tanitasok fölöt erre bizonsag Campianus Iesuita, ki Ratione 5. igy ßol.

Ha à réghi Tanitokra jut az dolog, el vegéßtetik az vißßalkodás; mert ugy alnak mi pártunkrol az réghi Tanitók, à mint ez mostani 13 Gergely Papa (ez ęlt Campianus idejeben) ßerelmes edes Attyok az Papista Ecclesia fiainak; Mert sem Stapletonus sem Alanus, &c. Ez uy álmokat (érti az kereßtyenek vallasat) kemenben nem csáfollyak, hamisittyak, mint à Paterek.

De hogy modnekúl es ßemtelenúl dicsekedgyenek à régi fęnyeskedő Tanitók értelmevel valo eggyezessel, azok tudomanyanak követesevel, az fellyebb meg jegyzet két regulakhoz,

lakhoz, nagyob vilagossagért, add ezt-is.

Az réghi fęnyeskedő Tanitók, Paterek, azt valloktak, es tanitottak, hogy az ßent irás magaban minden ellen-mondás-nekúl Isteni hatolmu.

Ezt igy allattya az N. Agoston D. Az ßent irasnak mindē kételkedes nekúl hinni kel [a], à Prophetak es Apostolok kőnyveit nem ßabad itélet alá vetni, [b], es ismegh ha valami dolog az Prophetak es Apostolok irasabol be hozattatik nincz mit mondgyunk ellene. Masut-is igy ßoll: *Tantum modo scipturis Canonicis hāc ingenuā, debeo servitutam quâ eas solas ita sequar, ut Cōscriptores earū nihil in eo omnino errasse, nihil fallaciter posuisse nō dubitē*: [c], Chrysostomus-is igy tanit erről: Az ßent irás nem engedi halgatoit el te velyed-

a, Aug: Ep: 112. ad Paulinum Et in Proem. lib. 3. de Trinit, b, Lib. 2. Cant: Crescon: cap. 31 & 32.

c, Idem Epist, 19. ad Hyeronimū

d, Hom: 13. in Genes:

lyedni [d], Hyeronimus az Psal. 95. feytegetven igy ßoll: *Non habere auctoritatem quodcumq; aliunde dierum exceptis Apostolis.*

Itt nem eggyeznek à réghiekkel az Papistak, mert ők az Romai Consistoriumnak decretuma nekúl, viaß ornak sok értelmúnek perlődés eßkezenek, &c. Mondgyak az ßent irast, mert à magok Traditioit hasonlo męltosagunak allattyak az ßent irassal, mert az Tridentomi gyúles vegezeset, az egéß kőzőnseges kereßtyen Anyaßent-egyház értelmenek Isten ßavanak tartyak es ugy-is adgyak az nép eleiben. [e],

e, Bell: lib. 4 de Iustif. c. 8. Et lib, 5. de libero arb: cap, 13. Et lib, 1, de Iust. cap, 12,

II. Mert az réghi fęnyeskedő Tanitók az ßent irast hittek minden hitbeli vißßalkodasoknak le csendesitő Regulajanak. Erről Chrisostomus igy tanit. [f], Az ßent iras mindeneknek

f, Chrys: Hō. 13. in 2. Cor. Hom. 8 in Ioh. Hom. 49. in Matt.

neknek mérő serpenyője, es Regulaja. Es erős ayto az Eretnekeknek tűlűnk valo-el zárlasara. Az Christus Ecclesiajanak megh ismerese, es az hitnek igaz volta, csak az ßent iras altal lehet.

Irenæus az ßent irast hiyja az Ecclesia hiti, fundamentumanak oßlopanak, es erőssegenek. [g], Az nagy Agoston D. Istenes mérteknek, egyház Regulajanak, es az vißßalkodast meg mutato jegynek. *Lib. 2. de Babtis: Cont: Donatis: cap. 6. Et lib 2. Cont: Cresconium. Cap. 31. Et lib. 2. de Nuptiis, &c.*

g, Iren: Adversus Hæses cap, 1, & 11.

Athanasius az ßent iras bizonsagh tétele utan mondgya az Eretnekeket meg kőveztetni. [h], Lass bősegesen erről *in Catholico Consensu Art* 1.

h, Ath in Orat 2 Cōs. Arianos.

Itt sem eggyeznek az reghiekkel à Papistak, mert ezek az

ſent iraſt holt tanitó bironák, Siketnek, Némának, es kétes értelemmel bironak mondgyak. A mint az cap. 1. megh jegyzet Authorok kivûl laſd meg Leſsius Ieſuitat *in Conſult: Rat:* 11. *m. p.* 128. Laſd meg Bellarminuſt-is, à ki në hiſi egéſs es tökelletes Regulanak lenni az ſent iraſt, hanem réſs ſerint valonak; *non totalem ſed partialem lib. 4. de verb. Dei. cap.* 12.

III. Mert tanitaſókbol pelda ſerint-is megh mutatodik à reghi kkel valo ellenkezeſek: mert az Iſtennek reghi Anya-ſent-egyházaban fényeskedő tanitók, tulaydon nyelveken hirdettek minden nemzetſegeknek az idveſſeges tudomant, à mint Origenes-s-Hyeronimus reghi tanitók bizonyittyak. i,

i, Lib. 8. Cont. Celſum Hieron. Epitaph. Paul: ad Euch. Et Epiſt 17. ad Marcell.

Az Papiſtak penig csak Deak Gö-

ak, Görög es Sido nyelven akarjak ki ſolgaltatni. *Trid: Seſs:* 22 *cap* 8. *Bell: lib.* 2. *de verb. Dei cap.* 15 § *At Catholica.*

Az reghick, hatalommal, fegyverrel ſenkit az vallaſnak be vetelere nem kenſeritettenek, mert azt mondgya Tertulianus D. Nem ſúgſeges dolog vallaſra valakit kenſeriteni, mert ſabad akaratbol avagy erőſákkal në kel azt be vëni; mivel hogy az aldozat-is à kedves Iſten elől, mely ſabad akaratbol vitetik fel; Sőt Chriſtus ſem tartya, meg erőſak alat az ő Tanitvanyit, hanem mikoron ſokan el mentek volna tűle, az tizenkettőt-is meg kerdi ha ők-is el akarnák-é hadni *Ioh.* 6 *v.* 67. Tert: lib. ad Scapul: c. 2.

Az Papiſtak tűzzel vaſsal kenſeritik az embereket bálványozo tudomanyokra hajol-

ni. A mint az Szem-latomas erre bizonsag es az 9 Gergely Papanak Decretuma *lib. 5. tit. 7. De hæreticis cap. Excommunicamus.*

Az Bucsujaraſtol. Epiſt. Nyſs. de eunib. Hyeroſoliman.

Az reghi tanitók az bucsujaraſt kőzönſegeſen nem tanitottak sőt haſznotalan faratſagnak itiltek lenni. A melyről igy ir Nyſſenus: Ne gondold oh ember, hogy az Urhoz meny akkor, mikor à dicsirt főldre menéndeſz. Az Urjú te hozzad akar te hol legy, csak hogy à te ſivednek olly legyen alkolmatoſſaga, hogy ő neki kedve legyen az oda be-tereſre; De ha az belső embered nem tiſzta, hanem ſok gonoſz gondolatokkal terhes, oh igen tavuly vagy az Urtul, ha ſinten az kaponyanak hegyén avagy à Chriſt9 koporſojan allanal-is.

A Papiſtak ezt oly fűgſeges, haſznos es idveſſeges dolognak tartyak, hogy az altal tellyes bűn bocsanatot várnak. A mint à Papak Bullajabol ez igaznak lenni meg mutattatik. Mert az 6 Kelemen Papa, abban az ő Bullajaban melyről Veſſelus ſoll, az Angyaloknak is parancsol hogy az illyeten bucſujarasban megh halo embernek lelket vitten vigyek *in paradiſu gloriam*, az Paradicsomi dicsőſſegeben.

Mas Bullajaban (melyről emlekezik *Agrippa de jure Canonico*, à mely ma-is az Ulmai level tarto ladaban vagyon) azt mondgya: Semmikeppen nē akarjuk (főiſeges modon ſoll) hogy az pokolnak kinnya ez illyennek árcson.

vide de Bull. Baleū. in Actis Clemen. VI.

Sőt ezt-is megh engedgyük (à bucſujarasban megh halo embernek) hogy harmat avagy

négyet à kiket ő akar, magával meg szabadithassón az Purgatoriomi tűzből.

Az bucsújaraſnak haſznalatos voltat emliti az Nagyſagos Radzivernek Láncz-koronai Mikloſnak ſent földről irt maſodik levele, à hol azt beſelli, hogy az Apoſtoli ſzekről, az az: A Romai Papatul, az Ieruſalemben menő Szarandokoknak ez haſon engettetet, hogy mi helyen meg lattyak Ieruſalemet, terdre eſve ha egy mi Atyankat es idvez-legy-Mariat el mond: tellyes bűn bocſanatot veſſen. Az utan huſon öt helyen, irja hogy azon Ramai Papanak ſafarſagabol bűn bocſanatot veſnek Tizenegy helyen tellyes bűn bocſanat, egyebűt hol hét, ſ. hol két eſztendeig valo bűn bocſanat adattatik, *cum tot quadragenis.*

Ez

Ez könyv mivel hogy igen ritka Magyar-orſagban, im meg jegyzem à bűn bocſanatra rendeltetet helyeket.

Ez Præſules eſt ſine Loci annotatione. Anno 1627. Dedicaltatot az Nagyſagos Groff. Erdődi Palfi Kata Aſſzonynak. Annak az könyvnek harmadik részében vagyon ez meg irva.

Az Calvária hegyen, az ſogſagnak kápolnajaban két eſztendőre valo bűn bocsanat vagyon: es annyi Quadragena.

A mely helyen az vitezek ſorſot vettek à Chriſtus ruhajara oltar vagyon, az ot imatkozo két eſztendeig valo bűn bocsanatot, es annyi Quadragenat nyér.

Az kereſztnek föl talalt helyén tellyes bűn bocsanat vagyon.

Az ſent Ilona kápolnajaban tellyes bűn bocsanat vagyon.

Az czuſolaſnak kövenek oltaranal, vagyon két eſztendeig valo bűn bocsanat, es annyi Quadragena.

A kereſztre ſegezteteſnek helyén eppittetet oltarnal tellyes bűn bocsanat vagyon.

Az

Az tolvajok kereſztinek helyén tellyes bun bocsanat vagyon.

Az Abiſſinok kapolnajaban, hét eſztendeig valo bün bocsnat, es annyi Quadragena vagyon.

Az kenetnek kövének kapolnajaban (ez kövön mondgyak bogy Ioſeph meg kente à Chriſtuſnak teſtet, vagyö à nagy Templum aytajanai) tellyes bün bocsanat vagyon.

Urunk koporſojaban, az ſekuvö könel, mellyen Chriſtus teſte ſekût, tellyes bun bocsanat vagyon.

Az jeleneſnek kapolnajanal levö oltarnal hét eſztendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az Nagyobbik Iakab Apoſtolnak feje vérelenek helyen levö oltarnal hét eſztendeig valo bun bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az Annas Udvara helyén eppitetet kapolnaban vagyon hét eſztendeig

deig valo bün bocsanat es annyi Quadragena.

Azon à helyen az hol Caiphas elöt arczul csapa az ßolga Urunkat, tellyes bün bocsanat vagyon.

Azö à helyẽ az Chriſtꝰ holà Vacsorat megötte, Török Meczettyek vagyö, oda nem ßabad kereßtyẽnek be menni, Azert à ki arczal ahoz à helyhez fordul, es terdre eſven egy Imatſagot, es egy Idvezletet, mond, tellyes bün bocsanatot nyér.

Az Szent Peter bünein valo ſiraſanak helyen két eßtendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az Ioachim házanak helyen vagyö két eßtendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena.

Szuz Marianak ßent Iſtvanert iimatkozo helyén vagyon két eßtẽdeig valo bun bocsanat, es annyi Quadragena.

Az

Az Iosaphat völgyeben, füz Maria kapolnajaban tellyes bün bocsanat vagyon.

Ugyan ott az Ioachim, es Anna temetesenek kapolnajanal vagyon hét hét eßtendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena.

Az olajfa hegyẽ à hol Urũk imatkozot tellyes bün bocsanat vagyon.

Az csokolasnak (à hol Iudas Christust megh csokolta) tellyes bün bocsanattya vagyon.

Az Cedron patakjanak hidgya mellet levö kövön Urunknak latso laba nyomanal, hét eßtendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena *vagyon.*

Az Syloe tava mellet le eset toronynal két eßtendeig valo bün bocsanat, es ugyan annyi Quadragana *vagyon.*

Be fejezven ez réßetsket-is jegyezz három dolgot Summa ßerint megh.

I. Ka-

I. Kalauz tanittya hogy az reghiek azzal rontottak az ő idejekben tamadot tevelygeseket, hogy az reghi Doctoroknak egyenlő értelmektűl el ßakattak. Méltan rontattathatik tehát ma az Papista tevelygesis azzal, mert ez-is el ßakadot à reghi Tanitoknak egyenlő ertelmektűl. A mint irasokbol ezt meg jegyzők. Kal lib. 3. c. 4 pag. 141.

II. Az Papistak vetik megh utallyak, gyalazzak, es kárhoztattyak, à reghi Patereket, smég-is mi felőlűnk irjak, kialtyak,)(káromlyak à reghieket.)(Kal. lib, 3 cap, 4. pag. 146.

De———mutáto nomine de te Fabula narratur. Es.

Turpe est Doctori cum culpa redarguit ipsum.

III. Lehetetlen (azt kialtya Kalauz) hogy ßent Ecclesia legyen az, kinek tudomanyat azok nem követtek, kiket az e- Kal lib 3. c. 1, pag. 591.

geß

geß kereßtyen vilagh, az Apolok halasa utan megh dicsőúlt ßenteknek tartot.

Vide cap. 5. & 7. Az Papistak tudomanyat nē kővettek azok à kiket az egeß kereßtyen vilagh, ßenteknek tartot. A mint az magok meg veteseből meg mutatók. Tehát lehetetlen hogy à Papistak Ecclesiaja ßent Ecclesia legyen.

V. RESZE.

Az Papista tudomannak réghi Conciliomok vegezesevel valo-ellenkezeseről.

MEg lattuk azt, az Papistak, az Istēnek réghi Anyaßent-egyházaban fenyeskedő Tanitók értelmetúl mint kúlőmbőzzenek: Immar hogy ugyan azon réghi Anyaßent-egyháznak

nak kőzőnseges gyűlekezetinek vegezesetúl-is kőlőmbőzzőn azt kel fel jegyzenűnk

)(Dist. 16. 1. Dierumque, opus Hæreticorū, & Apocryphi.

I. Elsőben-is kezdgyűk az Apostoli (à mint űk ßolnak) Cánonokō kik kőzzúl)(őtődik Canon ez.

Az Pűspők Tanito es egyházi ßolga, az ő tulaydon feleseget, Regulas életnek ßine alat semmikeppen el ne hadgya ha penig el hagyandgya, à *Communiobol* el-tiltassek, es ha ugyan azon cselekedetibē meg marad, le tétettessek.

Az Pűspők nőtelensege-ellen.

Ezt tartotta meg az 4 Kelemen Papa kinek felesege, es leanyai voltak. a, Ezt tartottak az réghi es kőzőnseges gyűleseknek Pűspőki, kiknek felesegek es gyermekek volt à mint meg tetßik az vegezeseknek Regulaibol: *Concilij Cath:* III. *Can:* 11 12. & 14. *Conc: Tolet:* 1. *Can:* 3 4. 7. & 19. *Conc: Turon:*

a, Summa Concil: pag. 406.

Turon: 2. *Can*: 8. *Conc*: *Tolet* 9. *Can*. 10. *Conc*: *Constantinap*. 6. *Can*. 48. Ezt bizonyittya az 1. Miklos Papa-is, *Epist. ad Michaelem Imperatorem.*

Mely Apostoli, es gyülesbeli Paterek vegezesevel à mostani Papistak ellenkeznek; mert az Regulas életre menni akarokat, el-valasztyak egy mastul, tiztatalansagnak tartvan, az Regulasokban à hazassagbeli çletet. b, Az Nicæabeli Concilium, à mint hogy az 9. Synodus-is melyről emlekezet vagyon Dist: 31. cap. 13.

b, Gratian: Dist: 32. cap Proposuisty

Ez az Plibertinomi az 3. Regulaban, megh engette sőt ugyan parancsolta, hogy minden Püspöknek, Egyházi Szolganak szabad legyen feleseget tartani, az Apostol tanitase szerint: *Honorabile, &c.* Ide nézet az Zacharias Papa-is, à ki meg engette

engette az Püspőköknek, es minden egyházi személyeknek à házassagot, A mint Bonifatiusnak irt leveleből meg tetsik.

Melly vegezessel tellyesseggel ellenkeznek ma à Papistak, A mint meg bizonyosodik. *Dist* 7. *cap* 1. *Diaconus Dist*: 28. *cap*. 6. *Assum*: *Decr*: *Greg*: *lib*. 3. *de Clericis conjugatis*.

II. Ezt is vegeztek az Apostolok, à hatodik es nyolcsadik Canonban, mellyel sok gyülsit k vegezési eggyeznek; hogy se Püspők, se Tanito, se Kaplan, es semmi egyházi személy kűlső dologban magat ne ártsa, ne avassa, kűlső tiszteket ne viselljen, es ne pörlődgyék, ha penig ezt cselekedik, tisztektűl fosztassanak meg, mert senki nem szolgalhat két Urnak.

Az kűlső tiszteknek viselesi ellen.

Ezzel-is ellenkeznek, mert à Papat az egész keresztyen világnak

)(Greg: lib. 2. tit. 2 cap. ficet, Sexti lib 3, tit 16. cap. Periculoso. Extrav: Cõ: lib 2. tit. 3 c, Rem, no.

nak Urának tartyak;)(A mint Decretomok bizonyittya. Az utanna valo papok kőzzűl penig, ki Orßag Cancellariuſſa, ki légatuſſa, ki penigh Káplanya.

III. Ugyan az Apoſtolok, az 65 Canonban; A mint hogy az 6 Concilium-is Can: 55. meg tiltotta hogy ſenki Szombató es Varſarnap, ne bőytőllyőn, ha valamely Egyházi Szemely bőytől, tißtitűl foßtaſſek meg. Ha penig kűlső Szemely az *Communitul* rekeßteſſek el.

Az ſzombaties Vaſarnapi bőytel len.

Melly Apoſtoli végezeſnek ereje fűſtben ment à Papiſtaknál, mert ſenki ezt kőzzűlők ma megh nem tartya, holot az egéß Romai Sinagoga bőytől ſombat nap, es Vaſarnap-is az hoſſu bőytőn.

IV. Az Conſtantinomi, Baſiliai, es az Piſanomi, kőzőnſeges

ges gyűlekezetek azt allattak, hogy az kőzőnſeges Concilium vegezeſe, authoritaſsa, nagyob à Papa vegezeſenél, es hogy à Papa megh iteltethetik az gyűleſtűl, nem-is à Pápatul, hanem csak Iſtentűl veßen authoritaſt az Concilium.

Az Papa mĕltoſaga ellen. Conſt: Seſs: 4. 5 Baſil. Seſs: 2. 18. 33

Ellenkeznek ezzel az Papiſtak, mert igy ſolnak ma; A Papat ſenki megnem itételheti, minden Conciliomok ő tűle erőſitetnek meg, Okat adgya ennek Bellarminus *lib. 2. de Rom: Pont: cap. 27. § Deo iſtius.*

c, Diſt: 20. cap Si Papa Cauſ: 17. q. 4 cap Nomini Decr: Greg. lib, 1. tit. 6, cap. 3. Significaſti.

Mert Atya à Papa, nĕ csuda tehát ha, à fiak vettetnek az Atya alá, nem az Atya à fiak alá.

Egy Thamas *de Vio* illy okat adgya: Ha ki à Papat az Conciliomok alá akarná vetni, ugy lattatnek az cselekedni, mint à ki az Attyát az ő fianak à fe-

jét az laboknak, à Paßtort a juhok hatalma alá vetné.

A 2. Calixtus Papa az fölyű meg nevezet Conciliomok ellen: Mindenestűl fogva ßűkseges dolog, hogy à mikeppen az Istennek fia el jőt, hogy cselekedne az ő Attyanak akarattyat: Igy az kőzőnseges gyűlekezetben őßve gyűlt minden Pűspőkők-is, hogy az Romai Eclesianak akarattyat cseledgyék [d], Erre mutat az ő Bullajoknak be rekeßtő káromlo ßavok. Nem gondolván sem az Apostoloknak vegezesekkel, es rendelesekkel, sem penigh egyebeknek az ő végezesekkel *Extrav. Ioan*: XXII. *cap.* I. *Item Extrav*: *Com*: *lib.* 2. *tit.* 3. *cap. Rem non.*

d, Dist: 12. cap. non docet.

Az Conciliũbeli Præses ellen.

V. Ebben-is felette igen ellenkeznek az réghi igaz Conciliomokkal, mert azokban à feje-

fejedelmek voltak elsők, azok igazgattak, es azok Præsidealtak. A mint magok tanubizonsagot teßnek erről: Bellarminus [e], es Author *Conciliorum sum*: *p. m.* 373. 384.

Most penig à fejedelmeket ki rekeztik belőle. *Dist* 96. *cap. Ubi nam.*

e, Bell: lib. 1 de Conc: c. 19. sect: Ego suspicor. Et seq.

Az tisztek-nek el adasa ellen.

VI. Ugyan-is ha à Papistaknak az ßent iras)(tanitasan mindenben à Conciliomok, es az reghiek vegezesen kellenék meg allaniok, nagy kárt vallanak. Mert az Manthuai gyűlesben, mely volt az 2. Alexander Papa idejeben, azt vegeztek: Mind le tétettessenek, es tißtektűl megh foßtassanak, valakik penzen vőtték meg az męltosagot. Mely dolog ha ma executiora menne, vallyon talaltatnek-é Apatur, Pűspők, Ersek, es Gardinal kivel gerez-

)(Dict. 2. e, Ecclesiasticarum.

des ßůveget, es vőres palasty le nem tétettetnék, mert e bizonyos ßamu Aranyon a gyak.

Mantuanus in Alphóso lib. 3.

Az Poeta-is azt énekli, mi dent penzen adnak Romabã Mas ismeg igy ir: *Res nimus i justa, fit nummis Præsul & Abba* Ez az Conciliomok summaj Authoranak bizonsagh tetel ßerint, à ki azt mondgya hog az 2 Pal Papa minden tißteke penzen adot el; A mint az Cõstantiai gyűlesrői, papasagatu meg foßtatot Ianos-is.

mihi p, 436,

Illyen volt az 7 Kelemẽ Papa-is, à mint *Baleus & Onophri* (*in App: ad Plat: in Clem.*) bizonyittyak felőle.

Illyen volt az IX. Bene dek Papa az ki papasagat is el ada Gratianus Ianosnak, ki Papa leven nevezé magat Gergelynek *Spec: Pontificũ, p.* 5

VII. A

Az reggeli ôles ellen.

VII. Az Romai Concilium, mely volt Phocas idejeben, Atkot űtőt mind azoknak fejehez, valakik méreg altal mentek fel az tißtre. Bodog Isten! Hany Papa ült ez által à nem ß. Peter-ßekiben? Holot ezek mind meregel ölettettek meg, az ő utannok kővetkezendőktűl; (A mint historiajok tartya) Az 16. 19. es 20. Ianos Papak: Az 2 es 7. Kelemen: Az 2. Damasus: Az 19. Leo: Az 2. 3. es 5. Victorinus: Az 8. Gergely: Az 4. Celestinus: Az 6. Orban, es az 2. Marcellinus Papak.

Spect: Pontificum pag 113.

Az képek ellen.

VIII. Hogírott faragot, &c. kép à Templomban ne legyẽ, sőt hogy háznal se tarcsanak képeket, a ki penig tart ki átkoztassek az gyűlekezetből, az Elibertomi gyűles vegezte Cã: 35. es 41.

IX.

Az nappali gyergyazas ellen.

IX. Hogy gyertya nappal az Cimiteriomban ne gyujtaſſek, ugyan azon Conciliũ végezte.

Mind az két dolognak végezeſivel ellenkeznek ma à Papiſtak.

Az Babak kereſztelese ellen.

X. Hogy aſſony-ember ne kereſztellyen végezte az Carthag: gyũles Can: 106.

Az teremtett áll. valo eskũves ellen.

XI. Hogy az egyházi ſemely teremtett állatra ne eskũdgyek, ugyan azon gyũles Can: 61. rendelte. *Citatur Cauſ*: 22. 91. *C.* 9.

Az Pap hazaban valo aſzſzony ellen.

XII. Hogy az Pap házaban aſſony-emberre ne mennyen ha két Diakonus nem lessen vele, az 1. Matiſconi gyũles Can: 3. végezte

Az meg nẽ hallot ſzemelynek kár: ellen.

XIII. Hogy az egyházi ſemelyek ſenkit addig ne kárhoztaſſanak, miglen jelen nem lessen, állatta az 4. Carthag: gyũles az 30 Canonban.

XIIII.

Az pũſpõkok czifra hazok es lakaſa ellen.

XIIII. Hogy az Pũſpõknek ne legyen czifra háza es friſs aſztala, ugyan azon gyũles az 15. Can: végezte.

Az Udvari emberekneк tartaſa ellen.

XV. Hogy trefas ember ne legyen házokban, hanem csak mindenkor ſegenyekkel egyék, végezte az Remenſe. Cõcilium Can: 17.

Az Fejedelmekkel valõvendegeskedes ellen.

XVI. Hogy Fejedelmeknek es Uraknak aſcalokhoz ne ũlyenek az IIX kõzũnſeges gyũleſnek 2 Regulaja tartya.

Mely réghi kõzõnſeges Cõciliomoknak rendeleſit egy punctban ſem tartya moſt meg, az Romai Papanak ſerege, à mint utannok olvashattyuk vallaſokbol; Mert à Babak kõrõſtõlnek A Papak ſz. Peterre, minden Sentekre, az kõrõſtre, az Evangelionra es egyeb teremtett dologra eskũsznek.)(Agyaſt babad tartaniok;

)(Greg lib. 2. tit. 24. cap 26. Et ſi Chriſtus. Spec: Pontif. pag. 310.

niok; Luther Martont nem lattak, s-nem-is hallottak s-még-is megh átkoztak Tridentumban: Hogy nagy éppűletből álto czifra házok legyē, es hoǵ az Fejedelmekkel nem az ßűkőlkődőkkel vendegeskedgyenek, az ßem-latomas bizonyittya.

Az Egyház boz legaltatot dolgok ellen.

XVII. Az Moguntinomi Cócilium mely volt az nagy Carolus idejeben azt végezte; Valaki az Ecclesianak avagy az Papoknak testamentum ßerint legaltatot az mindenestűl fogva az tőrveny ßerint valo őrőkőlnek, minden ok-vetetlen, s-haborusag nekűl vißßa adattassek.

Melly dolog ha meg tartattatnék ma, ennyi kéß évő, mazzag ővű, es gerezdes ßűvegű baratok, es ßűr ruhaju Apaczak nem volnanak.

Az Papa elsősege ellē.

XIX. Az fellyeb meg nevezet Nicæabili gyűles Canon 6. ezt-is végezte, mellyet az Constantinapolbeli-is meg tartot, az mint Socrates bizonyittya, hogy minden Pap, es Pűspők az ő tulaydon Metropolitanusoknak, ugy legyenek alajok vettetve, hogy egyebekre ne Appellalhassanak, hanem csak az kőzőnseges Conciliumra. Sőt az 6 Constantinapoli es az 2 Chalcedoniai, *Act.* 16. *Caus*: 36. az ot valo Pűspőkőket, egyenlő męltosagra tőtte az Romai Pűspőkhez. A mint az Nicæabeli az Alexādriai Cā: 6.

Lib. 3. hist, Trip:

A honnet az Melevitanomi gyűles mely volt az 1. Innocentius Papa idejeben, az 22. Canonban ezt végeze, hogy valamely Egyházi ßemely Romaban provocalna iǵet ki rekeßtessek az gyűlekezetből.

Mely Conciliomoknak rendeleſevel tellyeſſeggel ellenkeznek à Papanak végezeſi, es Regulai: mert ezek azt tartyak, hogy mind ez egéß kereßtyen vilagon levő gyűlekezetek provocalhatnák à Romai Cóſiſtoriumra, sőt csak ő magais az Papara, ſ-oda-is appellallyanak az ő igyekben. A mint avagy csak ez megjegyzet Decretomokbol-is meg bizonyoſodik. *Grat: Cauſ: 9. q. 3 Ipſi ſunt, Et cap 17. Cuncta: Et ſeq*

XX. Az Africai, à mint hóg az Carthagobeli-is Can: 26. es az Hipponiai Concilium meg tiltotta volt, hogy az elsőſegnek Púſpőke, ne hivattatnek Papok Fejedelmenek, legh fő papnak, avagy egyéb effelenek, hanem csak az első ßék Púſpökenek.

A Papa friſ nevezetiellen.

Mely végezeſtűl, à moſtani Papak utan hizelkedő emberteknek vallaſa ßemtűl ßemben kűlőmbőz.

XXI. Az Gangrēſse Cóciliúm Can: 16. Atokalat kárhoztatta az ollyan fiakat, leanyokat, à kik Regulas életnek neme alat el hadnak az ő ſűléjeket, Kalaſtromban menven.

Az ſzűlekenek fiakon valo hatalmokrol.

Mellyel ellenkező dolgot tanit az Papanak ſerege ma igy ſolvan: Ha valamely iffiu avag leany az Klaſtromban akar liſtennek ſolgalni, ne legyen ſabad az ő ſűleinek megh tartani *Grat: Cauſ: 20. q. 2. Cap. 2. Puellâ.*

XXII. Ugyan azon Conciliúm az Ancyranumi es az Bracanenſenek 32 Canonaval vegeßte hogy az Egyházi ßemelyek az hus ęteltűl meg ne ſűnnenek; Es ha valaki azt, à ki az huſt, akar mely időben-is meg

Az mayma skodo bóyt ellen.

éßi, kárhoztattya átok legyen.

Atkoztak tehát ez arant azok, à kik ma tellyeſſeggel ez végezes ellen cselekeßnek, nagy tilalom alat, bizonyos időben ez napokon megh tiltvan à hus étélt. *Grat: Dist: 4. cap. 1. Statuimus Dist: 5. cap. 3. Quia dies. Et cap. 33. Carmen.*

Ezekből itillye meg akarkinis, à ki igazat akar itélni, mennyi mèltoſagot tulaydonitſon az Romai Papa minden ő hozzá tartozo ſeregevel, az réghi Conciliomok végezeſinek; annyit tudni-illik (à hol ellene vagon) à mennyi érzekenſegh az holtban vagyon, és elevenſegh à kűben vagyon. Heaban forgattya tehát ez arant-is vallaſának az reghiekkel valo egy voltát; megh ſiakaſztvan Kalauznak az eggyező értelemről adot Regulajat, à ki,

Kalauz lib. 5. cap. 4. p. 151.

ki, (igazgataſa ßerint) valakivel egy értelemben akar lenni ezt kel megh bizonyitani.

I. Hogy valamit ö ßidalmaz, azis mind kárhoztattya azt, à kivel ö eggyezni akar. II Hogy az mit ö hißen, az-is mind hitte azt; mert à kik csak egynehany czikkelyben eggyeznek, nem leßnek azok azon értelemben, ha az több dolgokrol külömb értelemben vannak.

Immár nem kárhoztattyak azt az Papiſtak ma à mit az réghi Conciliomok megh vetettek; Es az Conciliomok ſem hittek mind azokat, à mellyeket ma à Papiſtak hißnek mely dologh igaznak mutatodik, az fellyebb megh jegyzet Conſtitutiojokbol. Nincsen tehát eggyezeſek.

VI. RESZE.

Az Papiſta vallaſnak magat ronto tulakodaſarol. Az-

AZzal dicsekednek az Papistak, hogy ők egymastul az hit ágazatiban es ahoz tartozo dolgokban, csak egy kőrőm feketenyiben sem kűlőmbőznek, hanem minden czikkelyekben, nagy ſent eggyeſſégh vagyon kőzőttők, à mint Kalauz es Bellarminus az tőb Papistak kepeben, bősegesen állattyak.

Kalauz lib. 3 cap 9, pag 256.

Bel: de Not: Eccl cap, 10 sect: Deniq; Et sect: Veniamus Et seq.

Szep dicsiretnek neme az eggyeſſégh, mellyet kivan Christus Urunk az ő hiveinek, Ioh. 17. v. 11. Erről dicsirtetik az Apostolok idejeben valo Ecclesia-is Act 4. v. 23. De ez hit avagy tudomanybeli eggyeſſegh annyira tavoly vagyon az Papistaktul, hogy męltan mondta Witacherus felőlők.)(*Nincsen csak egy Theologi-*

)(q. 5 cap. 8, pag. 502.

ca quæs-

ca quæstio-is melyben külömbözö vélekedesek nem volna; Mert jo Catholicus ember az Bellarminusnak, *qui sententiam ac opinionem tenet omnino singularem, & novam, contra omnem Ecclesiæ, & Concilij definitionem, contra omnes antiquos, & saniores Theologos, ac deniq; contra Ecclesiæ Catholicæ fidem ac sententiam.* Lasd megh Maldonatust Ioh. 6. v. 53. Es Acosta Iesuitat *De Iudeorum salute, lib 5 cap. 3*

Bell: lib de Matrim: c. 7 15. & 16. 20,

A kik elebb menven az dologban, azokat-is jo Catholicusoknak tartyak, à kik oly dolgot tanitnak, melynek semmi fundamantuma nincs à ſent irasban, nincs az Paterekben es az Conciliomokban. Sőt az mely dologh az ſent irassal ellenkezik. *Vix satis mirari possum, inquit Acosta, quid Præceptoribus quibusdam Scholasticis viris certe*

Mert soha senki à Papistak kőzzül azokat Eretnekeknek nem tartotta, &c,

gravi-

gravibus noſtri ſeculi in mentem venerit, ut nunc quoq; temporis poſitum diu revelatum Chriſtum, ſine Chriſti noticia ſalutem cuiquam æternam contingere poſſe confirment; quorum opinio tam mihi ſemper viſa eſt, ac modo quoq; videtur abſurda, ut nullo modo dubitem, antiquos patres, in homine Chriſtiano nedum Theologo, moleſte id accepturus fuiſſe, ac ſane neſcio, an etiam à ſeveriore cenſura temperare potuiſſent, à quo tamen propter Authorum & eruditionem, & pietatem abſtinendum nobis eſt, quorum veſtigia potius ſolemus ſequi. Sed & illud libere & vere docendum non dignam Theologo eſſe ſententiam, que nihil in ſacris literis, nihil in ſanctis Patribus firmitudinis habet, &c.

Ha mi eggyeſſeg vagyō kőztők, az nem vallaſoknak igaz álhatatoſſagatul, egy voltatul, hanem az kemeny fenyitektűl, es az

es az ki adattatot parancsolatoknak ſulyos voltatul, à mint ez meg mutatodik, az ő tőrvenyekből. *Extrav: Iob: 22. cap. 2. 3. De verb. ſignif:* Es az Tridentomi Conciliomnak ſok rendbeli Anathematizálaſabol. Iſmeg: *Grat: Cauſ. 24. q. 1. cap. Rogamus.* Erre vigyaznak az Inquiſitorok es az kőnyveket probalo Doctorok.

Hogy męg-is valoſagoſan tudomanyoknak fundamentumiban egymaſſal ellenkezzenek Articulus ſerint igy mutatom meg. Az ő fejőkőn az Papan kezdven el elsőben is.

Az Papak egymaſſal ellenkeznek.

Az 3. Ianos, az 2. Pélagius es az 1. Gergely Papak, tiltottak hogy ſenki es igy à Romai Puſpők-is, kőzőnſeges Puſpőkőknek, avagy Puſpőkők Puſpőkének

kének fejének ne hivattatnek; sőt okat-is adgyak Gratianusnal, *Dist: 99. cap. 4 5.*

a, lib. 4. Epist 32. lib. 6. Regest. Epist 30 35.

A Gergely a penig Antichristusnak mondgya azt, à ki ez nevezeteket maganak tulaydonittya.

Mely Papak értelmevel minden ő utannok kővetkőzőtt Pápak ez mai napig ellenkeztek. A mint Decretomokban, az ő nevezetek bizonyittya. Mivel hogy ezek nem csak az kőzőnseges Anyaszent-egyház fejének, es nem csak Pűspőkők Pűspőkének tartyak magokat, hanem Istenneknek-is hivattyak. Amint az Lateranumi Gyűlesnek, mely az X. Leo Papa alat volt, szavabol meg tetszik; mivel hogy illyen szavok vagyon.)(*Te vagy más Isten az földön.*

)(Sess. 4.

Masut ismét igy szolnak (·)

(·) Dist: 96. cap satis evidenter.

Nyil-

Nyilvan vagyon hogy az Papa Istennek mondatott.

a, Dist: 96. cap. Constantinus Cauſ: 24. q. 1 cap. Regamus. Cauſ: 24. cap. Hæreſis

Hogy penigh az kőzőnseges Anyaszent-egyház fejének a, Pűspőkők Pűspőkének urának Angyalának, Apostolának, hivassak magokat. Mindeneknél nyilvan vagyon az ő Decretomokban.

b, Can: 9 q. 3 cap. 15. Facta. Et cap. 17. 18.

Ide járul imez szavok-is b, *A Papanak értelme megh áll, ha ez világh ellene volna-is, es az Papa mindeneket megh itélhet, de ötet senki megh nem itélheti: felszabadithattya, az kit à Concilium kárhoztat; es kárhoztathattya à kit akar Synodus nelkül-is.*

Okat adgya à Glosa Dist: 34 cap. 18. Lector. Et Dist: 82 c. 5. Præbiter. *Mert à Papanak hatalma vagyon arra hogy az Apostoltul adattatot* parancsolatban-is *dispensal (·) azt megh lagithattya.*

(·) Es az Isten fôlôt fel emelni magat.

II. Az Papaknak egymastul valo

valo ellenkezesek innet tetßik meg; mert à mit eggyik vegezőt, azt à masik falban rontotta; Es ezt ugyan ßabados dolognak tartyak tőrvenyekben.

c, Extrav: Ioh. 22 cap 2. quia non ( ) Extrav: Ioh 22 tit. de Religiosis dom: cap Sanctæ.

c, Es tellyesseggel ellenkező dolgot ßerzet utanna. (:) Mint az Sabinus Tuscus az 1. Gergelynek könyveit meg égettette, Az 2. Pelagius Papanak vegezesit az utanna következő Gergely Papa el ronta: Az 6. Istvan az Formosus Papanak vegezesit. Ez Istvan Papanak az IX. Ianos, az 1. Romanus az 2. Theodoretus es mind ezeknek vegezesit is mel el rontá es semmivé tevé az 3 Sergius Papa. Az 10 Leo Papanak Canonizatiojat semmivé tevé az 4. Pal Papa, à mint hogy az 2. Leo Papa-is az Sergius es Honorius Papanak végezesit; Az XX2. Ianos Papa-is az 4. Miklos Papaval

Laſd Laiſtromat ez vetsekedeſeknek in ſpeculo Pőt pag. 25. 36.

Vide Baleum, & Cõtinuatorem Lydium ac Robertum Baras De vitis Pontificum.

paval tellyesseggel ellenkezék. Bell: lib. 4. de Rom: Pont: cap. 14. § Triceſimus quint° & ſeq.

Midõn lattyuk hogy megh ßedult agya az Hadnagynak azt mondgya Kalauz, könyü megh itélni mennyit kellyen bizni à köz legennek: Latvan mi az Papiſtak vezérinek, Angyalanak, es Apoſtolinak veßekedeſeket, könyű megh itélni az tőbb rendekben menyi eggyeſſęgh legyen.

Kalauz pag 369.

AZ PAPAROL.

HOgy az Romai Papak kőzzűl ſokan feslet çletűvek, hittűl ßakattak es Eretnekek lőttenek legyen Laiſtrom ßerent élő példakkal bizonyittya az Romai Gardinál Bellarminus, (kire huſi Gardinálok ſuffragáltak vala az ő idejeben utolſo Papanak válaſtaſa idejen kinek iráſat az 8. Kelemen Papa Canonizálta) igy irvan:

vide Bullã Catechiſmo præfixa.

Nem

Præfationis, primi Tom: ter: Cont: sect: Itaq; Et sect: huc,

Nem ßükſegh hogy az Eretnekek (érti az kereßtyeneket) nagy munkaval ßorgalmatoskodgyanak, nemely Papak vétkeinek meg mutataſaban; mert mi azt jol tudgyuk es hißßük-is hogy azok nem kevesen voltanak, kik közzül volt az VI. Iſtvan Papa; az V. Leo: az I. Chriſtoph: az III. Sergius: az XII. Ianos Papa es ſokan többek-is illyetének. A mint maſut elő hozza ugyan ezen Bellarminus, Honoriuſt, (:) Marcellinuſt,)(es az 22. Ianos Papat.

(:) Bell: lib. 2. de Rom. cap. 27, Et cap 30. Ibi: lib. 3 cap. 8. Et lib. 1. de Conc: c. 9.)(Ibidem l. 4. cap. 14.

Coſterus Ieſuita igy gyamolittya az Gardinál mondaſat. d, *El hittem hogy ſokan à Papak közzül ez ßékben (érti az Romai Papak ßékit) erößakkal ültenek ſokan es alardſag által: Sokan ez ßékben feſlet ęletet ęltenek, es hogy ſokan moſt-is az ö gonoſſagokert Pokolban gyötrödnek.* Es iſmet. e, *Vallyuk hogy Szent Peternek ſucceſſora bálvany*

d, Coſt: part 3. Apol: Cōt Franc: Gomar:

e, Cap. 3. Enchiridii.

vany imado lehet (à mint Marcellinus felöl ugyan olvaſſuk-is) magaban az hitröl nem jol-is érthet, es hogy ördöghi tudomanyban-is foglalhaſſa magat.

Pigius, Hoſius, Lovanienſes, „ Onophrius es többen Sőt az „ egéß moſtani Romai gyűlekezet, azt állattya hogy à Papa nem vétkezhetik; néhogy „ eretnekké lehetne. Melly két egymaſſal ellenkező értelem hogy hogy álhaſſon meg, itéllye az kegyes olvaſó. Az 3. Celeſtinus Papat eretneknek mondgya Alphonſus. Tagadgya Bell: lib. 4. de Rom. Pont: cap 14. Az Papa kulcsait egyélőnek lenni, az kőtőzéſnek es oldaſnak hatalmaval tagadgya Cajétanus: Ellenben hißi es vallya Bellarminus, *Ibidem. lib. 1. cap. 12.*

Vide Tabulam infrae. 7. Et ſummā Conciliorū à pag. 392. 411.

Az Papanak földi hatalmát, es min-

es minden rendeken valo Uralkodasat Istentúl sármazot dolognak tanittyak sokan, ugy mint *Triumphus*, *Alvarus*, *Pélagius*, *Sylvester*, *Hostiensis*, es az 3. *Innocentius* Papa-is. f,

f, Greg: lib. 2. tit. 1. cap. 13. Noluit.

Ezek ellen tagadgyak ismég len nem kevesen; kik közzül tizenkilenczet nevez Bellarminus (*Ibidem lib.* 5 *cap.* 1.) Iol lehet meg hazuttollya magat, *lib.* 2. *de Rom. Pont: cap.* 27 § *Redeo istas. Et lib.* 2. *de Conc: cap.* 15 § *Iam vero.*

AZ ECCLESIAROL.

AZ megkeresztöltetet hitetleneket, es az hittúl el pártoltakat, Alphonsus *de Castro*, állattya az Anyassent-egyház tagainak lenni, ha sinten hamis tudomant valnak is. Bellarminus tagadgya, es ez értelmét meg czafollya.

Bell: lib. 3. de Ecclesia cap. 4, sect: Hæreticos.

Az

Az ki átkoztakat tagadgyak sokan az Ecclesia tagainak lenni, ugy-mint az Romai Catechismus. Thom: Valdensis, Turrecremata, Driedo es többen. Ezek ellen sokan tanittyak lenni; A mint lasd meg g, Bellarminusnál.

g, Bell. lib. 3. de Eccl. cap. 9. sect. De Excom: At contra.

Az titkon levő hitetleneket tagadgya az Ecclesia tagainak lenni Turrecremata: Bellarminus penigh állattya es vallya. *lib.* 3. *de Eccl. cap.* 10. § *Restat. Et* § *Nos tamen.*

Az Isten Anyassent-egyháza, hogy à Christus senvedesének idejen csak Szűz Mariaban maradott meg, Allattyak, Alexander, Alensis, es Turrécremata. Bellarminus ezt tagadgya es értelmeket meg csáfollya. h,

h, Bell. lib. 3. de Eccl. cap. 17, sect. Addo Et sect. Miror.

AZ CONCILIOMROL.

HOgy az közönseges Concili-

 um à

um à Papanál męltosagos Hogyen, sokan tanittyak à Papistak kőzzűl, ugy mint Cameracensis, Gerson, Almainus, Cusan⁹ Panormitan⁹, Abulēsis es tőbbē à Pisanumi, Cōstantiai, es az Basiliai Conciliomoknak Paterivel. i, Bellarminus hasonlo tarsaival, Es az mint ő ſoll, minden réghi Scholasticus Doctorokkal tagadgya fellyebb valonak lenni à Gyűlest az Papanál, sőt nemellyek azt irjak hogy az Papa maga sem bocsathattya magat à Concilium alá; *Bell. Ibid. cap. 14. § ultima.*

i, Bell lib 2. de Concil. cap. 13. per totum Et c. 14. sect. Por 10.

Hogy az kőzőnseges Concilium à Papa meg erősitése előt se vétkezhessek, tanittyak az Parisiai Iesuiták, es mind azok valakik az kőzőnseges gyűlest à Papa főlőt valonak állattyak. Tagadgyak penigh Cájetanus es Turrécremata *Bell. Ibid. cap. 11. § Iam vero.*

Hogy

Hogy à Papanak végezési az ſent irással egyenlő męltosagu legyen tanittya Gratianus. k, Tagadgya Bellarminus. *Ibid. cap. 12. § Sed objiciunt. Et seq.*

k, Dist. 19. c. In Canonicis Et Dist. 20 cap Decretales.

AZ SZENT IRAS KŐNYVEIRŐL.

AZ Esther könyvét egéſlen tagadgyak ſent irásnak lenni. *Melito, Athanasius, Nazianzenus.* Nemellyek penigh csak az utolso hét réſit, mivel hog ez nincs Sido nyelven: Igy értettek felőle Hieronymus, Lyra, Dionisius, Hugo, Cajetanus, Sixtus Senensis.

Ezek ellen, az Tridentomi Concilium Gardinali ſent irásnak mondgyak Bellarminust, *De verbo Dei lib. 1. cap. 7. § Hactenus, Et seq.*

Az Baruch könyvét es az Susanna historiajat hazugsagnak es nem ſent irásnak tar-

 tya.

tya. Iulius Affricanus es Iohannes Dreido: Ellenben az tőb Papiſtak ſent iráſnak es valoſagos hiſtorianak hiſik. l,

l, Bell: lib 1. de ver. Dei cap. 8. 9.

Az Tobias, ſ-Iudit kőnyvét, az Bőlcseſegről irt kőnyvet az Sirak es Machabeuſok kőnyveit ſent iráſnak lenni tagadgya Cajetanus Gardinál à nagy Hieronymuſſal. Ezek ellen Bellarminus ſent iráſnak mondgya. m,

m, Bell. Ibi: cap. 10. ſect: At Contra. Et ſect: Poſtrema,

Az Biblianak amaz kőzőnſeges Deak nyelvre valo forditaſat, mellyet Wulgatanak hinak; Hieronymus forditaſanak tagadgya Sanctes, Paulus Foro. Ezek ellen Eugabinus es Picus Mirandulanus Hieronymuſénak mondgyak.

Sixtus Dreido, es Bellarminus megh egyelittetnek tanittyak. *Bell lib. 2. De verb. Dei cap. 9. § Non. § Quarta cauſa: Et cap. 11. § Nam.*

AZ

AZ ISTENRŐL.

HOgy az Iſten à terméſetnek folyaſabol egynek lenni megiſmerteſſek, tagadgya Petrus ab alliaco. Ez ellen Thamas es Bellarminus tanittyak. *Bell. lib. 4. cap. 2. de Grat: & lib. arbit:*

Hogy az Iſtẽ mindẽkor meg cselekedheſſe azt à mit egyßer megh cselekedet; es igy ma-is megh teſteſűlhet, meg halhat &c. Allattya es tanittya Lombardus.)(Az tőbb Papiſtak tagadgyak.

)(Lomb: lib. 1. Diſt. 44.

AZ BŰNRŐL.

HOgy nemely bűn terméſeti ſerint halalos legyen, nemely penigh bocsanando, ſokan tanittyak. Ezek ellen minden bűnt halaloſnak tartnak. Gerſon, Iacobus Almain es Roſſenſis. *Bell. de Amiſ: Grat: & ſtat: pec. lib. 1. cap. 4. § His omnibus.*

Hogy az mi elsö szüleinknek elsö vétkek az kevelységh lett legyen. Thamas az ötet követekkel tanittya. Bonaventura penigh Scotussal ezek ellen Adamnak az ö feleségehez tölötteb valo szeretetit mondgyak. *Bell: Ibidem lib. 3. cap. 4. § At sententia.*

Hogy az elsö bün az épségben bocsanando bün volt volna, Scotus az ötet követekkel állattya: Thomas, Albertus, Bonaventura es sokan többen tagadgyak. *Bell: Ibidem cap. 8. § Occasiones.*

Hogy Szüz Maria eredendö bün nélkül fogantatott az ö Annyának méhében, az Dominicus Barat szerzetin lévök, Capreolus es Cájetanus többekkel eggyüt nem hisik.

Ezek ellen à Franciscanus Barátok, az Tridentomi Gyülés az

lés az IV. Sixtus, es az V. Pius Papak állattyak. (:) Ha szüz Maria rend szerint fogantatott hazuttol az ti törvéntek. *Bell: Ibi. lib. 4. cap. 15 & 16.* (:) Caus: 23. q. 2. cap. 4. Conubia.

Hogy az eredendö bün mindenekben egy legyen, tanittya Phigius es Chatarinus: Tagadgya az Tridentomi gyülés. *Bell: Ibid: lib. 5. cap. 6. § Martinus.*

Az körösteletlen gyermekeknek szenvedések felöl, öt egymassal ellenkezö értelmek vagyon à Papistaknak, A mellyet lass meg *Bell: lib. 6. de Grat: & statu cap. 6.*

Minemü helyen legyenek erröl-is három fele értelmek vagyon. *Bell: Ibid: cap. 2.*

Hogy à keresztség nékül hertelenséggel meg holt gyermekek idvezüllyenek hisi, tanittya, es vallya Cajetanus, Gabriel es többen-is, A mint ezt

felőlők *Bellarminus bizonyittyák. lib. 1. cap. 4. de Baptismo § Quintum Argumentum.* Ezek ellen Bellarminus, es tőbben mind el kárhoztaknak hiſik. *Bel: de Amiſ: & ſtat: pec: lib. 4. cap. 2. § Exenumeratis. Et Paſsim.*

Hogy az megh bocsanando bűn Iſtē tőrvenye ellē legen tanittya Vega. Thamas ſ-tőbben tagadgyak. *Bell: de Inſtiſ: lib. 4. cap. 14.*

AZ ESKŰVESRŐL.

SAbad hamiſſan megh eskűnni, bizonyos értelemmel ſmegh bűn-nekűl: azt tanittya Toletus)(Ieſuita es Azorius[a], Ieſuita. Es Navarus *in Enchir: 10. cap. 12. 8.*

)(Franc. Tol: de Inſtif. Sacerd: lib. 4. cap. 21. 22. 23.

AZ SZABAD-AKARATROL.

AZ eſetnek utanna, hogy ember ne tudgya mi legyen az jo, Iſtennek kivaltkeppen valo ſegitſege nekűl, egy ſayjal tanittyak Arminenſis, Capreolus, Caſsalius: Ezek ellen ſokan azt tanittyak, nem csak tudgya de ſabad akarattya ſerint meg is cselekedheti *Bell: de Grat: & lib. 5. cap. 1 § His. Et ſeq.*

a, Azorius. Tomo 1. Morall. 11. cap. 4. ſect: Tertia ſect: Prima.

Micsoda legyen az ſabad akarat, erről nyolcs kűlőmbező érrelmek vagyon az Papiſtaknal. A mint ſámlallya Bellarminus.

AZ SACRAMENTUMROL.

HOgy az Uy Teſtamentumbā lévő Sacramentomoknak csak az Chriſtus legyen ſerzője tagadgyak Hugo, Lombardus, Alenſis, Bonaventura, Marſili[a]: Ezek ellē állattya ſ-val lya à Tridētomi gyűleſnek Papiſerege: *Bell. lib. 1. de Sacram: c. 24.*

Hogy az Uy Teſtamentumnak Sacramentuma láthato

jegy legyen, tagadgya Occam: Ezt meg hamissittya Bellarminus, Ibid: cap. 9.

AZ SZENT KERESZTSEGRŐL.

HOgy csak eggyik ßemelynek neveben ki ßolgaltatott kőreßteléſ-is igaz kőreßtſegh legyen ſakan tanittyak ugy mint Hugo, Lombardus, &c. Peldanak okaért: Ha valamely pap igy kőrőßtelne megh valakit: En teged megh kőrőßtőllek, az Chriſtuſnak neveben, es ugy tőltené reá à vizet, jol kőrőßtőlt volna az à pap azt tanittyak.

Bellarminus ſokad magaval tagadgya ezt jo kereßtſegnek lenni, *Bellar: lib. 1. cap. 3 § Præterhos. Et § Deniq; & ſeq.*

Michael Aygvanus Bononienũ Ordi: Carmelitarum S. S. Theo: Magiſter & Doctor Pariſienſis

ſienſis)(azt tanittya hogy akar micsodabol lett viz legyen, csak az terméßet es nem meſterſeg által legyen, kőrőßtelhetni vele ugy mint az Szőlőveßßőből, &c. ki folt vizzel. Sőt azt mondgya téntaval kőrőztőltek eggyet az ő idejeben Párisban. Ezt egyebek tagadgyak.

)(Aygvan ſuper Pſal. 22 v 2. Vide plura loco notato.

AZ UR VACSORAIAROL.

HOgy az Ur Vacsorajaban jobb legyen kenyeret es bort adni, hogy ſem csak kenyeret vallyak es tanittyak, Alenſis, es Caſſalius. Hogy mindenek igy ęllyenek az ßent Vacsoraval, két ßin alatt, à mint ßolnak, tőrvént ira Geláſius Papa rola Ann. 493. *Grat. Diſt: 2. cap. Convenimus.* Ezek ellen tagadgyak ſokan, Thamas, Bonaventura, Richardas, Gabriel, &c.

el, &c. *Bell: de Euch: lib. 4. cap. 23.*

Az magyaroknak mind à két ſin alatt meg engettetet az Ur Vacsorajanak ki-ſolgaltataſa, az IV. Pius Papatul. (:) *Ez ellen tanitnak ma az Magyar-orſzaghi Tar-papok.*

(:) Iſtran-ſlib. 22. p. 451.

Hogy az meg ſenteltetet Oſtyat ha az Egér, avagy valami oktalan állat meg éſi, tulaydó à Chriſtus teſtét egye megh tanittyak ſokan: Tagadgya ezt Lombardus 4. *Diſt*: 13. *c. penult*:

Hogy Chriſtus Sz. Ianoſnak cap. 6. nem az Ur Vacsorajarol ſollot, állattya Biel, Cuſanus, Cajetanus; Tagadgyak ezt többen, es hogy arrol tanitot, állattyak. *Bell: lib. 1. de Euch: c 5.*

Hoc, ez ige, mit jegyzzen, avagy mutaſſon, à ſent Vacsocsorabā kilencs egymáſt-ronto vélekedeſek vagyon az Papiſtaknak rola. I. Volt az 3. Innocen-

Ianocen. de Off: Miſs:

ti⁹ papajé ſ-Gratian⁹ Decretomat feytegetō Authoré, à kik azt velték hogy ez ige, csak be hozas ſerint mondaſſek, ne mutaſſon ſemmire. Ezt megh hazuttollya a, Thamas.

Diſt. 2. cap. Timorem.

a, Thom. p. 3 q 78 art. 5

II. Alexender de)(Ales értelme, hogy jegyzō ige legyen de csak ertelem ſerint. Ezt megh czáfollya Thamas es b, Marſilius. III. Hogy à Chriſtus teſtevé változot kenyeret mutaſſa. Ezt mindnyajan hazuttollyak, mert megh akkor el nem változot, hanem az utan vélik midōn mondatik *Meum.*

)(Ales part. 4. q. 33.

b, Marſ: in 4. q. 6. Thō. ut ſupra,

IV. Az Scotuſé. c, Es az ōtet kövétōké; kik azt állattyak hogy *partim ſecundum intellectum partim ad ſenſum demonſtret*, es ez legyen értelme: Illud quod in Divina virtute panis eſt transmutandus, eſt corpus meum.

c, Scot: m. 4 d. 8. art: 3. Cone: 8.

V. Thamas Aquinaſé. Es

azt mondgya hogy mutat valami valoſagot *in Communi quæ eſt ſub illis ſpeciebus*. Ezt meg hamiſsittya Thomas *de Argentina*. d, VI. Ez Argentinumi Thamaſé, à ki azt veli hogy à Chriſtus teſtét mutaſſa. Ezt Bellar: meg czáfollya, *lib. 1. cap. 11. de Euch*: VII. Bonaventura értelme, ki réſs ſerint à Chriſtus ſavanak be hozaſara, réſs ſerint penigh valami *indeterminatomra* vitettetni veli: Ezt ſokan czáfollyak à kiket ő-is hazuttolt: VIII. Az Duranduſé, à ki bizontalan mutato dolognak tartya.

d, Thom. de Arg. in 4. d. 8. art: 2.

IX. Az Bellarminuſé, *lib. 3. cap. 19. de Euchariſtia. Et lib. 1. c. 10. § Prima. Et § Addo.* Laſd meg ſumma ſerint ez ellenkező értelmeket, Bellarminuſnál. *lib. 1. de Euch: cap. 11. § Nota. Et ſequentibus.*

AZ

AZ KEPEKRŐL.

Hogy az Iſtennek képet ſemmincmű lett okon ne legyen ſabad csinalni es imadni, ugy mint mely dologh az Iſten törvenyében megh tiltatott, tanittya Catharinus, Abulenſis, Durandus Pereſius, Alexander. Ezek ellen állattya *Bell: lib. de Eccl. Triumph: cap. 7. 8. § Hæc opinio.*

Hogy az képek ſemmi tiſteletnek nemével ne tiſteltetſſenek, tanittyak Alexáder, Durandus, Alphonſus *de Caſtro*: Ezek ellen ſokan azt állattyak, hogy ſinten ollyan tiſteletnek nemével kel tiſtelni, à minemüvel tiſteltetik az, à kinek képet viſelik. Igy ért Thomas Aquinas, Cajetanus, Bonaventura Bellarminus, &c. *Bell: Ibidem cap. 20. 21.*

AZ INDULGENTIAKROL.

Az

Epist: 81. ad Palestinos, Et Epist: 95,

AZ nagy Leo Romai Püspök nyilvansaggal tagatta az oldozo leveleknek hasznalatos voltát, hasontalanoknak itélven azokat, es egyedül csak az Chrstus által tanitvan à bünbocsanattyanak meg nyeréset, à mint maga fajabol erősittetik ez: Iollehet sok Szenteknek halalok kedves volt az Ur előt, de eggyiknek sem volt halala ez vilagért áldozat: Vették nem adták az igazak à Koronát, es az hiveknek álhatatosságabol származot az szenvedés; nem az megh igazulás avagy idvezölés, mivel hogy ki ki magaért holt megh. Csak egyedül az Ur Chriſtus volt à ki mindenekért megh holt, à kiben minden hivő meg feßittetett, meg holt, el temettetett, es fel-is tamadott.

Az Papistaknak serege penig

migh ma ezt tarttya: A Martyrok Istennek többet adtak hogy nem kellet volna, azert hogy az el ne veßen heaban, az Chriſtus vérével egyben egyelitik, es az Anyaßent-egyház kincsének hiyjak; melyből à Papa ugy sáfarkodhatik, hogy purgatoriombol es pokolbolis à kit akar ki hozhat.)(Amint Gergely Papa az Trajanus Imperátor lelkét, Damascenus értelme serint. a,

)(Vide cap 4. Extrav: Com. lib. 3. tit. 12 cap. 1. Cum. Et lib 5. tit. 9. cap. 2. Unigenitus.

a, Bell: lib. 2 de Purg: c. 8. sect. Contra.

AZ PURGATORIUMROL.

HOgy à mas vilagon semmi bün ne bocsattassek megh, Thomas Aquinas nemellyekkel állattya; b, Kiket Bellarminus megh vét es ellenek disputal.

b, Vid. Causa 33 q. 3. c. 49.

Hogy az purgatoriumban lévő lelkek idvessegek felől ne legyenek bizonyosok, nemellyek

lyek állattyak ugy mint Dionisius, Cárthasianus, Michael Baji, Gerson, Roffensis: Ezek ellen egyebek azt tanittyak, hogy bizonyosak. *Bell: lib 2. de Purg: cap. 4 § Tertia. Et seq. Et § At Communis.*

Hol legyen az Purgatoriom, nyolcs egymassal-ellenkező értelmek vagyon az Papistaknak rola *Bell: lib. 1. de Purg. 2. 6. § Sequitur. Et seq.*

Hogy ez élet utan Négy helyök legyen a lelkeknek sokan tanittyak: Nemellyek penigh ugy mint Beda ötödikről-is emlekezik; Melyre Bellarminus-is hajol, *lib. 1. de Purg: cap. 7. § Quantum. Et seq.*

Salméron Iesuita azt vitattya, [c], hogy az réghi Görög Ecclesiabá fényeskedő Tanitók, Paterek, mindnyajan hittek az Purgatoriomot, es irasokban

[c. Salm: in 1. Cor: 15. Disp. 25.]

világos tanitast töttek felöle: Ezt semtül semben meg czáfollya Roffensis, [d], igy tanitvan ez dologrol: *Multa sunt de quibus in primitivâ Ecclesiâ nulla quæstio facta fuerat, quæ tamen posteriorum diligentia sub ortis disputationibus. Iam evaserunt perspicua. Nemo certe jam dubitat Orthodoxus, An purgatorium sit, de quo tamen apud priscos illos Nullâ vel quam rarissima fiebat mentio. Sed & Græcis in hunc usq; diem nõ est creditum purgatorium esse, legat qui velit Græcorum veterum Commutarios, & Nullum, quantum opinor, aut quam rarissimum de purgatorio sermonem inveniet.*

[d, Ioan: Fisherus Roffensis. Cõtra: Luth: Art: 13.]

Ezek utan; jegyezd meg, az igassagra vezető Kalauznak imez öt Regulait, es ez réßt azokbol fejezd be.

Kalauznak Regulai.

I. Nem lehetseges, hogy igaz es istentül származott legyen

Kalauz Pag 165.

gyen az ollyan velekedés mely
6. Kaleuz P. 443. ő magat el ronttya.[c],

II. Az melly vélekedesben magaval ellenkező tudomanyok foglaltatnak, nem kel abban igasságot vadasni.

Kal. p. 70. III. Olly tiszta, sent, es tökelletes az kereszteyeni vallás, hogy ő benne semmi meg vetett, semmi fogyatkozast, es semmi ellenkezést nem talalhats.

Kal. p. 85. IV. Nyilvan vagyon sem az Isten Parancsolattyanak helye, sem az Christus könyörgesenek hasna, nincs egyebűt, hanem csak à hol egy értelem, es vallás vagyon.

2. Cor. i. v. 18. V. Az Istęni tudomanyban nem talaltatik ugy s-nem ugy,

Kal. p. 165. az az: nincsen abban semmi, à mivel magat el ronttya, es az egyßer fel állatott tudomanyat le dűtse.

Elö

Elsö rekeßtés

Nem lehetseges hogy igaz es Istentűl származott legyen az ollyan vélekedés, melly ő magat el ronttya.

De az Papista vélekedes ő magat èl ronttya;

Tehát nem lehetseges hogy az Papista vélekedes igaz es Istentűl származott legyen.

Masodik

Az mely vélekedesben magaval ellenkező tudományok foglaltatnak, nem kel abban igasságot vadasni.

De az Papista vélekedesben magaval ellenkező tudomanyok foglaltatnak;

Tehát nem kel à Papista vélekedesben igasságot vadasni

Harmadik

Olly tiszta, sent, es tökelletes az kereßtyeni vallás, hogy ő benne semmi ellenkezést nem talalß.

De

De az Papista vallásban sok ellenkezést talalsz;

Tehát az Papista vallás, nem tiszta, sem es tökelletes keresztyeni vallás.

Negyedik

Nyilvan vagyon hogy sem az Isten Parancsolattyanak helye, sem könyörgesnek hasna nincs egyebût, hanem csak à hol egy értelem, es vallás vagyon.

De az Papistak közöt nincsen egy értelem es vallás;

Tehát à Papistak közöt sem az Isten Parancsolattyanak helye, sem könyörgesnek hasna nincsen.

Ötödik

Az Isteni todomanyban nem talaltatik, Ugy s-nem ugy, à mivel egymást rontsa, à mivel az egyßer fel állatott tudomanc le dûtse.

Az

Az Papista tudomanyban talaltatik Ugy s-nem ugy, &c.

Tehát à Papista vallás nem Isteni tudomany.

Ez Regulaknak elsö részek az gazsagra vezetö Kalauz tanitái. Az masodik részet ez hatodik résnek titulusi bizonyittyak.

VII. RESZE.

Az Papista vallásnak uy, s-agy minapi voltarol.

HOgy az erössegnek hetedik darabját-is igaznak lenni meg mutassam, az fel tett czelivannya, mely ez.

A Papistak vallása uy tudomany. Szüksegh ennek megh mutatasaban munkalkodnúk, mert à mikeppen régenten az Philisteusok minden győzödelmöket, tistessegeket az egy

Goli-

2. Sam: 17. v. 9. 51. Goliatnak ſzemélyeben ugy helyheztették volt, hogy annak romlaſaval ők-is egéſzlen gyaláztatnanak ſ-romlananak. Ugy ezek is az tettetes *Antiquitaſnak* púpos ſüvegében gyünyörkődni, es győződelmeskedni kivannak, noha oly távoly vannak az igaz *Antiquitaſtul*, réghiſegtül mely távoly az igaſſagh az hamiſſagtul, Es minket Evangeliomi igaſſagnak kővetőit *Nuperiſtaknak*, csak minapiaknak uy hit koholoknak kialtván; Kérik hoǵ meg mutaſſuk vallásunknak, eleit, kezdetit, uyſagát, &c.

)(Kal: in-prefa: Et p. 89. 93. 96. 97.

Mellyet te olvaſs meg itt minekutanna az uy tudomany felől imez Regulat ſzivedben irod.

Az reghiſegnek igaz Regulaja.

Az à régi es igaz vallás, mely fundamentomot, eredetet veſzen az ſzent irásbol: Az penig uy, es

uy, es hamis tudomany à mely egyſzer-is maſſzor-is emberi főtül koholtatott, es az ſzent irálſal ellenkezik.

Ertette ez Regulanak igaz voltát Pazmany, ſ-azert ſzollot igy: ördöghi vallás az, valamely csak egy dologban-is az ſzent iráſſal ellenkezik. Es: Az uyſagh az ſzent iraſſal ellenkezik.

Pazmany. Az ſz. iraſrol es az Anyaſzent: irt könyvenek p. 50. 52.

A honnet az Papaſok vallaſat Uy tudomannak lenni maſodſzor, (mert az elſő réſzben à ſzent iráſſal ellenkezőnek mutatodek) rendeligy probalhattyuk megh.

Uy dologh Papatul Papiſtanak neveztetni, mert ez ſzo Papa, uy dologh az Eccleſiaban; mivel hogy ezzel Ignati⁹ ęlt elſőben, az Romai Púſpőkőkről. A mint meg tetſzik Epiſt. 1. Maganak tulaydonitotta pe-

Az Romai uyſagoknak laiſtoma.

ta penig ezt az III. Bonifatius.

Gyönyörködnek immar az Iesuiták az névben mint à Lud az Daru tolban. Ezert soll igy Bellar: (*lib. de Notis Ecclesiæ cap.* 4 § *At inquiunt*) Sep dologh à Catholicusoknak az Ecclesia Gubernátorituł neveztetni. Lorinus Ianos Iesuita igy ir: A Papa Papistás *dici nec veremur*, nec erubiscim⁹ (*In Act*: 20. 30. § *unus est*) okat adgya ennek Belmidõn igy tanit: (*Cont*: *de Antiq. Eccl.* § *habemus.*) *Et ut supra.* Ez sollasok. Romai, Papista &c. *Vetustatem & nobilitatem Ecclesiæ nostræ demonstrant.* Hasonlatoskeppen dicsekedik ez nevezetekkel Reihingh Iakab nevũ Iesuita-is. *In muris Civit: Sanctæ. fund*: 9 *p.* 226. 227. Igy ért ez dologrol Kalauz: A kiminket Papistaknak nevez, igaz hitũveknek nevez, *p.* 176.

Uly

Uly dologh à Papanak elsõsege es az tõbb Püspõkõkõn valo uralkodasa, mert ezt az III. Bonifatius nevũ Papa az õ Csaßarát meg ölõ gyilkos Phocastul nyeré, Christus sületese utan Anno 607. A mint *Platina in vitis Pont*: *Bonif*: III. bizonyitlya. Az Papa elsõsége uraßaga.

Az elõt hogy illyen hatalmok nem volt, meg erõsiti az magok Decretalis levelek, *Grat*: *Dist*: 99 *cap Nullus*. Ezkeppen hozza be Pelagius Papat solni. *Nullus universalitatis vocabulo unquam utatur*: *Quia si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris denegatur, &c.* Tavoly legyen penigh ez à keresztyen embertũl, hogy felebarattyanak tiszteßeget megh kißebitse. Hasonlatoskeppen soll à nagy Gergely Doctor-is az Alexandriabeli

Eulogius Pűspőknek irt leveleben. A mint ugyan ott errőlis emlekezet vagyon. *Dist. 99. cap. Ecce.* Ezt erősiti az Affricai Concilium-is midőn illyen Regulat irt ez dologrol. *Primæ sedis Episcopus non apelletur princeps Sacerdotum vel summus sacerdos, aut aliquid hujusmodi, seu tantum primæ Sedis Episcopus. Universalis autem, nec etiam Romanus Pontifex apelletur.*

Dist: 99. c. primæ sedis

Irt volt ugyan ez męltosagrol Decretomot az 1. Iulius nevű Papa, à mint Isidorus in Iul: bizonyittya es *Grat: Caus: 3. q. 6. cap. Dudum*; de vezeben akarattyat nem vihette.

Az Regulas ęlet.

Uy dologh à Regulás embereknek Papatul valo meg erősitesek, es bizonyos Regulák, őltőzetek ßerint valo járasok, mellyet kinek kinek az ő neve mutat meg: mert az előt ßabad volt

volt ki meddig, es mi modon ęlt az társasag kőzőt, s-miesodás ruhaban járt (*Bell: lib. de Monach: cap. 4 § Inde igitur*) Mert ezt az III. Innnocentius nevű Papa ßerzé. (A mint *Grat. de capil. Monach: cap. Præsbiteri*) Avagy az X. Gergely Papa az Lugdunomi Conciliumban. *Grat: de relig: Dom: cap. Religionũ.* Bizonyos ez hogy az ßent Pal idejeben barátok nem voltak; Sőt *neq; vestigium tum Monachorum. Grat: Caus: XI. q. 3. cap. Ad mensam.*

Az Apostolok idejebẽ nem voltak baratok.

Uy dologh az Kalastrom lakosinak meltani érdemes ęletenek nemei, mert az előtt ocholák voltak, *Grat: Caus: 12. q. 1. cap. Necessaria.*

Uy dologh à Papanak Cardinalok által valo változasa, mert ezt ßerzette az II. Miklos nevű Papa, à ki 161. Papa volt.

Sum: Conciliorum m. p. 394. Avagy az 2. Innocentius Papa. Amint Plat: in Annot: Pont: à ki volt 171. Papa. Mert az elõt, az Fejedelem es à kõssegh -válastot Romaban Pûspõkõt. *Grat: Dist: 63 cap Hadrianus. Bell: lib. 2. de Rom: Pont: capp. 17. 18 19. & lib 1. de Conc: capite 13. & libro 2 de Clericis, capite. 9.* Melly õskott rend tartás, mind addig megh tartatott Romaban, miglen à fel fuvalkodott III. Hadrianus nevû Papa, az Fejelemtûl ez mêltosagot el nem tolvaylá. Amint Platina es Sabellicus bizonyitvak. Melly dolgot az utan az XIII. Nicolaus Papa az Ottho nevû Fejedelem által hit ſerint erõſitett meg; mivel hogy addigh ſem Romaban nem bocsátá be, ſem penigh à Csaſari Coronát nem adá neki, miglen à Romai

mai Pûſpõkõknek válaſztáſanak mêltoſagat kezêbõl ki nem adá. Amint Gratianus ertõl bizonſagot tesen. *Diſt: 63. cap. Tibi Domino.*

Ily dologh hogy à Papa az Imperatort, Fejedelmet, &c. Le tehesſe, Uraſagatul, tiſztitûl meg fosthaſſa, mert ezt az IV. Innocentius Papa vegeze. *Decret: Greg: lib. 1. tit. 6. cap. 34.*

Ily dologh az Papaſagra emeltetet ſemelynek nevenek el változtataſa; mellyet az II. Sergius Papa rendele; mivel hogy az elõtt vala Babaſu neve volt, mert Os-porci-nak hittak. *Sum: Concil: p. 370.*

Ily dologh az Egyházi ſemelynek ez Privilegioma, hogy az kõſſegnel fellyebb valo legyen, es hogy az kõſſegtûl ne vádoltathaſſek mert ezt Telesphorus Papa ſerzé. Magde-

burg: *Cent*: 2. *cap*. 10. *Col*: 212.

Hogy à Papa ſenkitůl megh ne itęltetheſſek, ezt az II. Gelaſius nevů Papa vegeze. *Grat*: *Cauſa* 9. *q*. 3. *cap*. *Cuncta*.

Laſd megh immar ez lę irt Tablabol mennyit remenl az Olaſs-Orſsaghi elme, mert igy ſsolnak Decretalis levelekben.

Uyſagnak es kevelyſegnek mutato Tablaja.

Tabla.

En, es, az en papſagom, meg ábrazoltarot az Aron Papſagaban: gyůlekezetemnek nincs mocska, nincs vętke, mert az Apoſtoli rend-lęſtul ſoha el nem ſsakatt. (:) Azert kövesſek az en gyůlekezetemet denek ugy mint Annyokat. Legyen nekiek Tanito meſterek es tůkőrők.)(Az hit dolgaban valo eſsveſseſeket le csendeſiręſnek okaert ő hozzá vigyek. [a], Megh tudgyak az emberek,

()Grat Diſt: 12. c. 1. Diſt: 21. In titulo c. Etc. 1. 3. Cauſ: 24 q 1. c. 9. Et ſeq)(Diſt: 11. c. Quib⁹ Diſt: 19. 4. Diſt: 63 cap. 10.

a, Greg Decret: lib. 1. tit 33 cap. 6 Et lib. 3 tit. 43 cap. 3.

berek, hogy az en ſsekemnek hatalma à nagyob vilagoſſag, à Fejedelmeke penigh az kiſſebbik. Az Eccleſia melynek en feje vagyok *ſuccedalt* az Romai Imperiumnak, tellyes meltoſaggal; mind az kůlső ſ-mind à belső fegyver kezēben vagyō: minekokaert idveſſegh veſsteſegh alatt kel ennekem mindenben engedni, es latvan hogy mind à lelki es teſti fegyver kezemben, à lelki penigh ſenkitůl meg nem iteltethetik az ſsent Pál tanitaſa ſserint: azert az fejedelmeknek minden dol[illegible] ennekem kel megh [illegible]nem. Nincs azert olly Fejedelem ki az Eccleſiaban valamit vegezheſſen: mert neki csak engedni kel. [b], Megh parancsolta volt ugyan Chriſtus az Apoſtoloknak, hogy à ki az Eccleſiaban nagyob akar lenni az

b, Decret: Greg: lib. 1. tit. 33 cap. 6. Clement lib. 2. tit. 11 cap. 2. Item: de Iu

ni az legyen egyebek ßolgaja; mindazonáltal nem ßűksegh hogy en ezt cselekedgyem, *ne si nimia humilitas servaretur regnandi authoritas frangeretur.* c, Gonoß iteletet senki ne tegen en rolam, mert Christus *Vicariussa* vagyok, es Isten utan az en jo voltom az emberek idvessege; azert à ki nekem nem enged hitlensegben esik, bálvany imado leßen; Meg hajollyanak azert en elöttem mindenek, ßajokat se tátsak azert ellenem, mert Eretnekek leßnek, es ugy bönteettetnek mint Eretnekek. d, Továbba oly hatalommal birok, mely az Angyalokat-is be foglallya; [illegible] Angyalokat-is ki átkozhatom, à mint meg bizonyittatik Gal: 1. v. 8. Ha az Istennek Angyala hirdetne mast, azon kivül, à mi meg hirdettetet, átok legyen.

Iudiciis c. Novit Dist: 96. cap. 9. Et cap. 10. Dux. Et c. 11. Si Imperator.

c, Dist: 40. cap. 6. Dist: 81. cap. 6. Dist: 22. c. 1.

d, Decret: Greg: lib 1. tit. 7. cap 3. Et tit: 6. c. 3. Et cap. 6. Causa 3. q. 6. c, 8 Et c. 9. Gaudisalm' contra Hæret: Num: 5.

gyen e, Eretnek az à ki nem hißi hogy ennekem hatalmam vagyon az Canon ßerzésben, es hasonlatoskeppen az irásoknak-is hasogatasaban, az könyveknek javallasaban avagy megh veteseben: Az uyjonnan tamadot nehéz kérdeseknek le csendesiteseben: Az Püspökségeknek el oßtasaban; avagy eggyé tételeben: Az Eretneki névnek el veteleben: az jo hirnek névnek meg adasaban: Az Gardinali palastnak adása en hozzam tartozik. f, Dispensalhatok, lagitast tehetek az Sogorsagnak es vér-ßerin valo Atyafiusagnak ßövetségeben. (:) Illyen hatalmam vagyon à tißtatalan ágybol ßűlerteteknek meg tißtitasara es tißtre valo emelésben; Safarkodhatom az termeßet törvenyén: az Apostol törvenyeben dis-

e, Bulla Clementis VI. melyrôl szol Vessel' contra Iacobũ Hocek. Item alia Bulla melyrôl Agrippa emlekezik in jure Canonico. Glossa Dist: 19. c. nulli. Caus: 16. q. cap. 40. Et cap 57.

f, Dist: 17. c. Neclicuit. Dist: 19 cap Si Roman. Caus: 16. q. 1. 48. Et Tẽ: Et Caus: 2. q 6 cap. 10. Et Caus: 7. q. 1. cap 34. Et Caus: 2. q 2. 7. Et. c. 6. Paulum.

dispensalhatok; es igy az Evangeliomon-is, mert nē csak embernek, hanem igaz Istennek-is Vicariussa, lathato helytartoja vagyok; Sőt (à mint Constantinus jol mondgya) Isten vagyok, mert Mennyei es földi Urasaggal birok. g, Nem csuda tehát hogy az Christusnak egynehany parancsolatit fel bonthattam, ugy mint az eskűvésnek parancsolattyat, melyben tiltott hogy ne eskűdgyűnk: Es az melyben tiltotta az us[illegible] mondvan: Kőlcsőnt adgy[illegible] le semmit onnét ne várjato[illegible] sagommal rontottam [illegible] seginknek ßeretetiről ádatott parancsolattyat-is, me[illegible] en azokat à kik ennekem ellensegim ki átkozom, tißtektűl megh foßtom, es javait fel prædaltatom: Igy rontottam el az

Dist: C. cap. 1. Causs: 25, q 2. cap. 22. Greg: Decr: lib. 4, tit. 7. cap. 13. Porven:

g, Causs: 25. q 3. cap. 20. Et c. 23. Dist 56, cap. 13. Greg: Decr: lib. 3 tit. 5. c. 22. Et, cap, 19, Dilectus Et cap, 28, Et lib, 4, tit: 7, cap, 13, Dist: 22, c, 1, Dist: 34, c, Lector, In Gloss: Dist: 82, c, Præsbiter, In Gloss: Causa 15, q, 6, c, Author: In Glossatore, Causs: 33, q, 8 c, 48, Dist: 96, c, 7, Satis,

el az fegyver fogasnak tilto tőrvenyét-is es azzal ellenkező tőrvent ßerzettem; mivel hogy az en Gardinalimnak hatalmat engettem arra hogy fegyverrel-is vißßa vegyek az ő joßagokat, es ha valakit meg őlnek akkor, nem leßnek gyilkosok. Mert az kikre tamattak *excommunicatusok*, ezeket penig Isten Parancsollya, hogy meg őlettessenek. h, Kicsoda hasonlo en hozzam? mert en kivűlem senki meg nem h[illegible] hattya annak bű[illegible] apot vér avag[illegible]g: En Ca[illegible] az holt ßenteket, [illegible]ért ßámlalom ezeket? ha [illegible]ly hatalmam vagyon, à melyhez minden ember idezheti igyét, engem penig senki eleiben nem appellalhatnak: En mindeneket megh itélhetek; engem penigh Istenen kivűl senki

(:) Laispeldakat Polā: Synt: Thol: m. p, 684.

h, Greg: Decret: lib, 2, tit, 24, cap, 26, Et si Chtistus, Et lib, 5, tit, 19, cap, 1, plures Et c, 2, Et cap, 8, Causa 25, q, 5, c, 46, Greg: Decr: lib, 1, tit, 7, cap, 3, Quanto,

senki megh nem itélhet. i, El kel az en igámat mindennek viselni, ha ßinten nehéz-is az: Nem-is ßabad senkinek az en vegezesim ellen es cselekedetim ellen ßolni)(Oh Istentůl vőt hátalom? Az en sarumban olly hatalmas męltosagh vagyon, hogy ha valaki az *excommunicatusok* kőzzűl ahoz járul, azt csokolgattya fel ßabadittatik. k, Nagyob hatalmam vagyon azért ennekem az Imperetornál, sőt en vagyok az Romai Imperator: az en Gardinalim Consulok. En az kit akarok le vetek, à kinek orßagot akarak adni, adok. Az mi birodalma vagyon az Imperatornak az, az en adomnnyomhol vagyon. En penig az en męltosagomat vettem Istentůl. l,

Uy dologh à Papak es egyéb Regulás embereknek Nőtelense-

i, Greg: Decret: lib, 3, tit 5, c, 9, Causa 2, q, 8, c, 8, Et c, 9, Et Caus: 11 q, 1, cap, 5, Et c, 8 Caus: 17, q, 4, c, 30, Dist: 19 cap, Nullitas, Dist: 20, c, Nulli, Dist: 12, Et 22,

)(Dist: 19, c, 3, In memoriam, Et cap 1, Si, Dist: 40, cap. 6, Si Papa,

k, Dist: 17, c 30, Greg Decret: lib, 1, tit, 2, cap, 10, Et lib, 5, tit, 33, cap, 12, Et lib, 1 tit, 33, c, 5, Et cap, 6,

l, Greg: Decret: lib, 1, tit 30. Et lib, 5, tit, 9, Et lib, 2,

lensegek, mert ezt az I. Marton Papa ßerzé, *Grat: Dist: 27. cap. Diaconus qui.* Az *Siricius* nevű Papa penigh tőrvent ira felőlők, hogy valaki megh hazasodnék őrőkke valo ßegyen vallassal foßtassek meg tißtitűl, akar Pűspők s-akar mi legyen. *Grat: Dist: 82. cap. Plurimos. Et c. Quia aliquantis.*

Uy dologh hogy à Gardinaloknak vőrős kőntős addig ne adassek, miglen à Papanak valo hűseges engedelmesseghre meg nem eskűßik mert ezt ßerzé az III. Alexander Papa, *Decret: Greg: lib. 1. tit. 6. cap. 4.*

Uy dologh azt itelni az Mise felől, hogy az el fődőzi à bűnt; mert ezt az I. Alexander Papa talala, *Spec: Pontif. p. 50.*

Uy dologh nap-keletre fordulva à Miset ßolgaltatni s-ugimatkozni, mert ezt az II. Sixtus

tit, 1, cap 13, Extrav: Ioh 22, tit, 5, c, Si Caus: 15, q, 6, cap. 3. c, 2, Authoritatem, Dist, 63 cap, 10, 4, Dist, 96, c, 10, Et cap, 11, Et cap, 14, Constantinus,

Az nőtelen segről,

Vőrős kőntős.

Es az eskűves penig illyen,

Mise,

xtus szerzésének tartyak. *Dist:* 11. *cap.* 5. *Spec: Pont: p.* 88.

Uy dologh az Miſe moſtani ſolgaltatasanak formaja; mert azt ſok Papak végezeſeből Agathocles foldozá egyben; es Deak nyelven kőté az Eccleſiara. Chriſtus ſúlelese utan Anno 679.

Uy dolog az Miſe alatt tőmjéneczni, mert ezt az III. Leo Papa talalá, *Polidorum Virgilius lib.* 5. *cap.* 11. Uy dolog az Miſeben valo oſtyanak három felé valo tőreſe, à három karban levőkért, tudni-illik ez életbé à Purgatoriúbá es az égbé élőkert valo áldozatnak okaért, mert ez Sergius Papa szerzéſe.

Uy dolog hogy à Miſet ſolgaltato papnak Aranyos, avagy tarka kőntőſe legyen, mellyet nemellyek tagadnak es azt mondgyak, hogy csak fejer gyolcs

gyolcsingnek kell lenni, *Euſebius* Papa *Epiſt:* 3. *ad Epiſ: Tuſciæ. Sic & Sylveſter.*

Uy dolog vélni hogy az Miſe altal à megh holtaknak lelkek à győtrelemből meg ſabadullyanak, mert ezt à III. Gergely Papa rendelé, Nemellyek tulaydonittyak Pelagiuſnak. Nemellyek à Gabinumi gyűleſnek, *Grat: Dist:* 1. *cap. Viſum.*

Uy dolog az Ur Vacsorajanak kenyerének Chriſtus teſtevé valo tűneſenek, *transſubſtantiationjának* hitele, tudomanya, mert ez ſonak csak árnyeka ſem talaltatik, nem hogy à dolog volt volna, az Lateranomi Concilium előtt ot koholtatek ez ſo, *Anno Chriſti* 1215 *Bell: lib.* 3 *de Euch: cap.* 23. § *ſecundo. Scotus in* 4. *Dist:* 11 *q* 3. Ur Vacsoraja.

Uy dolog az Ur Vacsorajaban levő kenyerből ſo altal Chri-

Christus testét czinalni, mert ezt ßerzette Pontianus az Orban *Successora*, Magdemburg: *Cent: 3. cap. 10.*

Pohar. Uy dolog à poharnak el vétele az kőssegtűl az Ur Vacsorajaban, mert ezt az III. Innocentius Papanak tulaydonittyak. *Spec: Pont: p. 25. Baleus.*

Kovasa. Uy dolog kováß nekűl valo kenyeret adni, az Ur Vacsoraban à kőz kenyer helyet; mert ezt az I. Alexander Papanak tulaydonittyak. *Aurea legēd: lib. 4. cap. 119* Az utan mayd 600. eßtendeig nem volt semmi valogatas az Sacramentomi kenyerben. Házoktul vittek az hivek kenyeret az Ur aßtalara, azzal éltek az ßent Vacsorabā. Amint à nagy Gergely Pűspől: cselekedeti bizonyittyak. *Aurea legend: lib. 3. cap. 193. in vita Gregorij.*

Ostya.

Uy

Uy dolog az vaſs kőzőtt fűlt kereßt format magan viselő keregdid vekony ostyanak, az táplalo kenyer helyet, az Ur Vacsorajaban valo be hozasa, mert ez lett hat ßaz avagy valamivel tőbb eßtendővel, avagy az III. Miklos Papatul, avagy à II. Alexander avagy penigh az VII. Gergely Papa altal; à ki idejeben be vétetek az ostya. Amint ezt Gregorius Cassander *in suis Liturgijs* bizonyittya, egy Constantinapolbeli Bernholdus tanitonak irásabol ki élt Anno 1060.

Uy dologh az Ur Vacsorajanak kenyerét hinni hogy Christus testevé tűnt, *transsubstantiatatot*; mert ez nem volt hit ága à Lateranumi gyűles előtt, ezt tanittya Scotus, *Referente Bellar: lib. 3. de Euch: cap. 23.*

Uy dolog az Ur Vacsoraja- Tartas.

ban

ban maradott oſtyanak megh tartaſa, mellyet az III. Innocentius es III. Honorius ſerze.

Uy dologh hogy az Ur Vacsorajaval egyſer éllyen emberesſtendőben, mert ezt ſerzé az III. Innocentius, *Pol: Virg: lib. 5. cap. 11.*

Vizes bor. Uy dologh hogy az Ur Vacsorajaban à bor közzé viz egyelitteſſek, mert ezt az Cornelius Papa előtt levő Alexander Papa ſerzé.

Uy dolog az Ur Vacsorajaban levő oſtyanak imadaſa: Imadas. mert azt à III. Honorius es Alexander kohola, *Pol: Virg: lib. 5. cap. 9.*

Uy dolog proceſsioban azt ſellyel hordozni mellyet à IV. Orban Papa talala, Ann. 1264. (Avagy à Martyr értelme ſerint Honorius, *Clas: 4. cap. 10. § Si*) es az Béczi gyülesben

Anno, 1311. az V. Kelemen Papatul meg erősitetek, es Indulgentiakkal meg ekesite azt megh üllőknek az Marton Papaval egyetemben, *Clem: lib. 3. tit: 16. cap. Si Dominum.*

Uy dolog à Chriſtus Vacsorajanak meg conkitaſa, mert az I. Orban Papa csak az Aſſonyokat tilta megh az pohárnak fogaſatul.

Uy dolog az Miſenek borát, arany, ezüſt avagy bádokbol czinalt pohárban tőlteni, mert ſerzette Zepherinus Papas; Az Apoſtolok idejeben es az utan-is fábol czinaltatott pohar volt, *Pol: Vir. lib. 6. cap. 14. Platina* penig azt irja (*in Sylveſtro*) hogy Conſtantius Csaſar adott arany es ezüſt edenyeket elsőben az Ur Vacsorajahoz.

Uy dolog az ſenteknek rendeltetett napoknak illeſe, Inneples. mert

mert ezt az poganyoktul vettek Gergely Papa parancsolattya ſerint, *Pol: V. lib. 6. cap 33.* hogy az poganyok innepinek neveket meg valtoztatvan az kereſztyenek innepire czinalnak mert igy ſol ő, *lib. 9 Epiſt: 71. Feſta paganorum in Chriſtiana eſſe commutanda; & quædam ad ſimilitudinem eorum facienda, ut facilius fidei Chriſtianæ accederent.*

Referente Tareo ad Rom: pag. 1560.

Uy dolog à Chriſtus teſtenek innepe, mert az IV Orban Papa ſerzé, *Cler: libro 3. tit. 16. cap. Si Dominum.*

Uy dolog kereſt fajanak innepe, mellyet Euſebius Papa ſerze, *Epiſt: 3. ad Epis: Iuſciæ.*

Uy dolog akar mely ſentek-nek-is innepe, à mint Bellar: bizonyittya, *lib. 4. de Sac: Euch: cap 30. Bedæ Honorius.* Ez uy innepeknek laſd laiſtromat Bellarmin: *lib. 3. de Cultu Sãct: cap. 15, 16.* Uy

Uy dologh az kereſtſegnek idejé à gyermekeknek olayjal valo meg kenetéſe, mert ezt az I. Sylveſter Papa ſerzé. Amint Innocentius III. Papa *in Epiſt: Decreta:* tanittya. Kereſztſeg.

Uy dolog à harangot megh kereſtelni, es neveken hini, mert ezt az XIII. Avagy, XV. Ianos Papa ſerzé, *Magdeb. Cent: 10. cap. 6.*

Uy dolog à Bermalas, mellyet Sylveſter Romanus Papa talala; avagy az Orban ki 18. Papa volt Peter utan. *Magd: Cent: 3. cap. 10.* Bermalas.

Uy dolog à moſodo viznek talalala, es az Templom aytaja eleiben valo tétetéſe, mert ezt az I. Alexander Papa ſerzé, *Pol: Vir. lib. 5. cap. 8.*

Uy dologh az uy Templomnak es az uy pohárnak olayjal valo meg kenetéſek, mert ezt Templom es Pohar.

az I.

az I. Sylveſter Papa ſerzé. Amint meg tetſik az III. Innocentius *Decreta: Epiſt:* Hogy penig ezt csak Püſpök cselekedhesſe azt az III. Felix Papa rendelé, *Pol: Virg: lib. 6. cap. 8.*

Uy dologh az Templomoknak Szentekre valo neveztetese, épitetése, mert ezt elsőben cselekedé egy Clodoveus Franciai Kiraly feleſege, Ann. 500. Ennek penig bermalaſat ſerzé az III. Bonifatius, *Dres: lib. de Feſtis pag.* 204.

özvegy pap Uy dologh hogy Papa ne lehesſen az, àki özvegy Aſſont veſſen, mellyet Siricius Rom: Papa serze, Anno 388.

Deak nyelv Uy dolog az Templomban Deak nyelven énekleni, es egyéb ſentſegeket-is ugy ſolgaltatni, mellyet Miklos Papa ki Benedek utá volt ſerzé, *Bakeus in vit. Pont.*

Uy

Uy dolog az indulgentiaval Iubileus annuſnak ſerzese, mert ezt Bonifacius VIII. Papa rendelé; illy végezés alatt, hogy valaki akkor Romaban megyen az Apoſtolok Temploma latni, minden bünei megh bocsattatnak, *Plat: & Grans. in vit.*

Uy dolog az Uy Teſtementumbeli Sacramentomoknak hét ſamok, mert ezt Lombardus allatta, Anno Chriſti 1160. Sacramen:

Uy dologh à negyven napi böyt felöl valo értelem, mellyet nemellyek (*Mant: lib.* 2.) à nagy Gergely Papanak tulaydonitnak; nemellyek (*Magd: Cen:* 2. *cap.* 10.) Thelesphoruſnak. Idejarul az értekben valo válogataſnak böytye.

Uy dolog ſerdai es pénteki böyt, mellyet rendelt Apollonius nevü Orátor, àki martyr- Böyt.

O ſagot

Igot szenvedet Lucis Commodus alatt, *P. Virg. lib. 6. cap. 4.*

Holtaknak: Uly dolog à holtaknak szentelt vizzel valo meg locsolása, mellyet talalt az I. Innocentius Papa.

Olvasonak: Uly dologh az Olvasonak találása, es azon valo imatkozas, mert ezt egy Peter nevű Remete találá, Gallianak Ambiana nevű Varosaban, Anno M. XC. *Pol: V. lib. 5 cap. 9.*

Gyergya: Uly dologh az nappali gyergya gyutasok az Templumban, mellyet Sabinus Fuscus szerze ki az Gergely Papa könyvei meg égette.

Uly dolog az gyergya szenteltetése, mert ezt Zosimus szerzé, *Pol: V. lib. 6. cap. 7.*

Vendegseg Uly dologh à holtak lelkeért valo vendegsegh tartás, hogy Purgatoriumbol ki szabadullyanak; mellyet Odilon nevű Barat

Barat találá; az XVIII. Ianos Papa idejeben, Avagy az Benedek Papa idejeben kinek lelkét ki szabaditotta Odilon Purgatoriombol. Ez dolgot az Pelagius Papa az utan meg erősité. Aurea leg: lib. 2. c. 266

Uly dolog à képeknek tiszteletek, az mellyeknek az III. Istvan Papa talaloja; Ez parancsolá elsőben hogy az Szentek képei imadtatnának, es temjennel gyergyakkal es lampasoknak gyutasaval tiszteltetnének, à mint Sigebertus irja. Ez szerzé azt-is hogy az Chrismaval valo megh kenés olly hasznos lenne mint az keresztseg. Kep Chrisa:

Uly dolog à képeket az irast olvasni nem tudo kőssegnek, könyv helyet az Templomban helyheztetni, mert ezt az I. Gergely Papa szerzé, *lib. 7. Epist. 109. ad Serenum. Et lib. 9. Epist. 9.*

Adeundem. Az utan az VI. Synodus meg erősité. *Pol. V. lib. 6. cap 13.*

Holtak. Uy dolog à megh holt Szenteknek tiszteletek, *mellyet* az II. Istvan Papa szerze.

Gyonas. Uy dologh az fugva, avagy pap fülében valo gyonás, mert ezt az III. Innocentius Papa szerzé, tőrvenyűl, hogy minden megh vallya gyonnya az ő papjanak bűneit, *mellyet* valaki nem cselekedik ki rekeztessek az Ecclesiabol es tisztessegesen ne temettessek. *Greg: Decr: lib 5. tit. 38 cap. 12. Omnis.*

Vér. Uy dologh hinni hogy az Christusnak csak egy csőp vére altal tisztultunk megh bűninkből, mert ezt az VI. Kelemen Papa szerzé. Amint Decretalis levele tartya. *Extrav: lib. 5. tit. 9. cap. Unigenitus.*

Veritek. Uy dolog vallani azt, hogy à Chri-

à Christusnak egy csőp veriteke elégseges à bűn bocsanatra; mert ezt Szent irás ellen egy Angolius Clavasius nevű ember talalá köztők; mint irása bizonyittya. *In verbo Indulgen: Nun: 9.*

Uy dolog az Egyházi Személyeknek bajuszanak szakállának hajanak el borotvaltatasa, es à főr koforonak viselese; mert ezt elsőben Anicetus Papa gödolá; az utan megh erősité ezt Vitellianus Circa annum 658 Az utan tőrvenyes lőn hogy à nekű Szenki ne lehessen Pappá, *Dist: 23 cap 32 Non licet. Baleus in Actis Rom: Pont* Bajusz szakall Szőrko szoro.

Uy dologh az kűlső fegyverrel Egyházi Személynek birni; mert az régiek igy Szoltak ez felől: *Ecclesia non habet nisi spiritualem gladium, qui non occidit, sed vivificat.* Causa 23. q. 2 cap. Fegyver.

Inter. Ugyan ott cap. Interfectores Igy tanitnak. *Ecclesia criminosos non materiali, sed spirituali gladio ferire jubet.*

Uralkodas. Uy dologh az Romai Papanak vilagi hatalma, Urasaga, fegyverrel valo birasa, &c. Mert ez kezdetett *ab Anno* 699. Szaporodott Anno 755. Meg erősső dett penig Pipinus es az Nagy Carolus altal. *Bell: lib. 3. de Rom: Pont: cap. 3 § Potest. Et § non diu. Et lib. 1. de Cleric: cap. 16. § Quocirca non.*

Angyal. Uy dolog azt hinni hogy az Papa parancsolhat az Angyaloknak, hogy fogjak azt à lelket az kit ő akar, es Paradicsomnak dicsősegeben vigék, mert ezt az VI. Kelemen Papa ßerzé, à mint Bullaja bizonyittya *Baleus in Actis Clem: VI.*

Processio. Uy dolog az Processio à kereßtyéneknel, es annak minden

den Ceremoniai, mert ezt az poganyoktul vették, azt irja *Pol: Virg: lib. 6. cap. 13.*

Ezektül vették à nagy innepek-estinek, es az eßtendő réßinek bőytit, sok egyeb dolgokkal, mellyeknek laistromat lasd lib. 5. 6.

Uy dolog à papnak rend ßerint valo öltözetin fellyül kőczőlét, mas ruhát magara venni midőn Templombeli tißtit vißi végben; mert ezt az I. Istvan Papa ßerzé, *Pol. Virg: lib. 6. cap. 12.* Alba, kőczőle, kamsa.

Uy dolog az Ecclesiaban az sok külőmb külőmb forman jaro Regulas ęleteknek nemek, mert ezeknek eredeteket nevek bizonyittya.

Uy dolog à Regulas embereknek Kalastromban kézi munka nekül valo heveresek, mert az nagy Hieronymus idejeben Munka, Barat.

jeben naponkent munkalkottak. *Bell: lib. 3. de Cultu Sanct. cap. 10. § Pari ratione.*

Iesuita. Uy dolog à Iesuitaknak rendi, mert ezt egy vén santa Lajola nevű vitez ßerzé az III. Pál Papa idejeben, Anno 1540. Ezeknek az IV. Pál Papa ada elsőben Collegiomot, *Ioh. Lydius Cont: Bales.*

Ben Barat. Uy dolog az Benedek Barat rendin levőknek Regulas allapattyok: mert ez eredetet vőn *Anno Christi* őt ßaz eßtendeje tajan à mint irasok bizonyittya. *In Cata: Sanct: Pet: de Nat: lib. 3. cap. 215.*

Cist: Cart: Uy dolog az Cisterciensis es Cartusianusok rendi, mert ezeket az II. Orban Papa idejeben, 1094 eßtendő tayban tamadanak, *Bal. lib. 5. in Vit Urb. 2. Pet: de Nat lib. 7 cap. 85.*

Uy dolog à Kalmar Ferencz Barat-

Baratnak rendi, mert ez az Domjan baratok kire ada magat, elsőben, az utan úy ßerzetet tamaßta kik ez mai napig, Franciscanusoknak Minoritaknak Tseri ßűrke baratoknak hivattatnak, *Pet: de Nat: lib. 9. cap. 18.*

Az utan 1225. eßtendőben az IX. Gergely Papa ez Ferenczet Domúkassal es Ersebet Apaczaval az ßentek kőziben irá. *Bal: lib. 5. de Act: R. Pont.* Immar most tißtelik, imadgyak, es segitsegűl hiyjak, à magoktul ßenté tétetet ßemélyeket, Igy ßolvan: Ferencsnek.

Francisce, Iesu typice, dux normaq; minorum Sedes nobis perpetue, da regni cœlorum, az az: Oh te példaztatot IESUS (hally káromlast kereßtyen) Ferencz az Minorita baratoknak vezére es formaja. Add minekűnk őrőkős,

örökös helyúl mennyeknek orßagat. *In lib. Conformitatum. S. Franciſci admitio.*

Itt rövidſegnek okaért, nev ſerent à többi Rendeket nem irom le; hanem egy dolgot jelentek, ha még-is Régieknek es minnyajan Apoſtolok *Succeſſorinak* hallod hogy hivattattyak magokat, kerd meg tűlök mellyik Rend jár közelyebb az Apoſtolokhoz? mert en nem olvaſom hogy az Apoſtolok Czuklyaban jártak volna, mint ez ſok féle baratok. Avagy ßürke Kabatot viſelteké mint az Franciſcanuſok. Fejerek voltaké mint az Pauliſtak, avagy Feketek mint az gerezdes ſűvegű baratok. Volté Piliſſek, fatyolyok, czomos kő él övők. Egyedűl laktake mint az Remeték? avagy Calaſtromban kivűl az egyébb emberek társa-

ſagan: Az Iſteni tiſteletben csak Deak nyelven ßolteke, Montake Miſet ugy mint ezek; Volte oſtyajok, vizes borral ßolgaltattake az Sacramantomot, kinaltaké igy az kőſſeget az Sacramentomnak vételevel mint ezek mondvan: Vegyetek, egyetek; Igyatok mindnyajan, azonban magok őtték es ittake meg mint ezek? Tetteke az Apoſtolok valogataſt az napokban es az eledelekbē. Tartottake képeket az Templomban? Avagy parancsoltáké ezeket itaſokban, hogy ő utannok cselekedgyek; Mikor valakit megh kereßteltek kenteke azt meg olayjal, es magok nyalabol czinalt ſárral, hintetteke megh ßajokat ſoval. Kereßlelteke valaha olly allatot, mellyben ſem erzekenſeg lélek ſem hit nem volt; mint ezek

zek az harangnak meg kereßtelesenek idejen cselekeßnek.

Ez derekasan az Papista vallás, à melly egy bőtűig mind uy, mivel hogy nincsen az ßent irasban fundamentoma, es koholtatasinak ideje-is megh jegyeztetik à mellyet midőn amaz Romai Gardinál, es Papasok Evãgelistaja à Rob: Bellarminus el ßemlélven eßében vett volna, igy ßoll: *Az uy tudomany nem dorgaltathatik, mivel hogy minden innepek uyjak voltak,* (lib. 4. de Sac: Euch: cap 30) Es ismet; *Nem mind meg kel azt vetni, à mi uy*: (lib. 1. de Pœnit: cap. 16. Ahol jegyezd megh egy NBenevel hogy vallasok ellen vagyon, mikor à mi vallasunkat azert kárhoztattyak hogy uy volna, noha annyi idős à mi vallasunk, mennyi az igassag, mivel hogy ez nem egyeb az tißta igazsagnál. VIII.

VIII. RESZE.

Az Papistak vallasa à miben nem uy, az régi hittűl Szakatt Poganyokkal egyben ßűtt, font, tudomany.

IMmar ez nyolcsadik darabban az mutatodik meg, hogy ha miben nem uy-is à Papista vallás de mindazonaltal nem igaz, es alhatatos tudomany, hanem hamis vélekedes; mert az régi Eretnekektűl, az kik Sok idővel az előtt meg átkoztattanak az Istẽnek Anyaßentegyházatul, talaltatott. Melly dolog avagy csak *Polidorus Virgilius* irasabol-is megh tetßik igaznak lenni. Ki igyen ßoll: lib. 5. cap. 1. *Minime convenit tacita relinquere, quæ ac Ethnicis id est gentibus non Christianis Sim⁹*

mutuati, Siquidem: Non pauca à Romanis ceteriſq; Ethnicis, ad nos inſtituta manarerint.

Mellyek micsodaſok legyenek im egynehanyat ugyan ő belőle es masbol megjegyzek az kegyes olvaſoért.

Elsőben azert az poganyokkal ebben eggyezének; mert à mikeppen azok noha fő Iſtennek Saturnuſnak fiat Iupitert tartottak, es Iunot Kiralyne Iſten aſſonynak velték. Mindazonaltal ez kettővel megh nem elegettek, hanem Orſagokat, Tartomanyokat, Szigeteket Varaſokat, &c Iſtenekre oſtottak. Ugy mint *Neptunuſra, Mercuriuſra, Beluſra, Iſiſre, Herculeſre, &c.* Igy az Papiſtak is az egy Orők Iſten kivűl, Galt Győrgyőt, Dieneſt, Demjant, Cozmát, Colos es Cycellye aſſonyt tiſztelik es ſegitſegekre, ſűk-

ſűkſegekben es nyavalyajokban kialtyak; mondvan: *Sancte, N. N. vel Sancta N. N. libera me*: Szent Gergely: Avagy ſűz Sz. Katalin ſabadics megengem.

II. Mert az mint à poganyok bizonyos nyavalyajokban, bizonyos magoktul talalt es Iſtenné tett ſemelyhez folyamottanak; Igy az Papiſtak is.

Innet vagyon hogy Gutta ütesben, gőrts betegſegben, Sz. *Farkaſt*, Franczuban *Rochuſt*, es *Fiacriuſt*, fene ellen ſent Antal Deakot, Arena ſ-kű ellē *Liberiuſt*, Dühős éb maraſa ellen *Hubertuſt*, Turoſſag ellē ſent *Iobot*, hirtelen betegſegbē ſent *Markot*, korſagban *Bálintot*, gyalázatban *Suſannát*, hideglelesbē *Petronellat*, Dög halalban *Sebeſtyént*, Etetesben ſent *Ianoſt*, es *Benedek Apaturat* hiyjak, *&c.*

III. Mert az eſtendő négy

rēti-

réßeinek az ęltető egeknek, az holnapoknak, es vetemenyeknek-is, bizonyos Dilectorokat, gondviselőket allattak. Mert *Afra* tavaßi, *Medardus* nyári, *Marton* őßi, *Antal* téli gondviselő. *Agota* tűznek őrzője; *Ianuariust*. *Palt Febr*: Matyas, *Martiust*, Maria. *Aprilist* ßent Győrg birja.

Vide Aurea Legend.

Melly cselekedktekben tellyessegesen kővetői az poganyoknak, mert mind ezeket à poganyok cselekeßik vala.

Ezek utan à megh átkozott tudomanyu Eretnekek kőzzűl. I. Simon Magus kővetői s-męg két dologban, 1. Az ßent dolgoknak adasaban es vételeben, mert ez à mint nyilvan vagyon az ßent historiabol *Act*: 8. v. 19. Az lelki dolgokat penzen véli vala el adatni, es meg venni. Igy vélekednek az Papi-

Simonianistak.

Papistak-is. Igy cselekedet az II. Pál Papa (*Sum Conciliorum pag*. 406. Ki minden tißteket penzen adot el. Igy az IX. Benedek Papa ki nagy Summa penzen atta vala el az Papasagot, à mint az XXIV. Ianos-is az Gardinalsagokat. Mellyre nézve azt mondgya Mantuan⁹ męg az isten-is penzẽ vétettetik meg Romaban nem csak az Papasag, tűz, tőmjen, kőnyőrgesek, es az Menyorßagh.

2. Az képeknek tißteletekben, mert Simon Magus tanitvanyi, à mint Eusebius irja, az képek előt le borultanak, azokat áldozatokkal, temjenezessel, es gyergya gyutasokkal tißtelték; à mellyek az Papa tudomanyat kővetőkben-is meg talaltatnak. Ezek az talalmanyokat igen oltalmaztak. (Iræne⁹ lib. 1. cap. 1.) Igy cselekeßnek à Papi-

à Papiſtak-is az mint oda fellyebb meg lathadd cap. 1.

Pseudo-Apoſtolici.

II. A Papiſtaſtak *Pseudo-Apoſtolici* az Apoſtolicuſokkal eggyezők, kik az Chriſtuſnak Evangeliomat be vetik vala, de ugy hogy az tőrvennek-is meg tartaſat ſükſegeſnek hinnek idveſſegekre, kiket ſent Pál ſok helyen az ő leveleben meg czafol, nevezet ſerint Gal, 2. v 21.

Illyetenek à Papiſtak, mert ezek-is mind az Evangelium hit altal, ſ-mind penig az tőrvenynek cſelekedeti altal, egyarant akarnak idvezűlni. Amint az Tridentomi gyűleſnek vegzeſiből meg tetſik. *Seſs*: 6. *cap.* 16 *&* *Can.* 32.

III. Az Papiſtak Saturninus es Manichæus Eretnekeknek kővetői. 1. az Egyházi ſemelyeknek nőtelenſegekre nezve; es

ve; es nemely étkeknek bizonyos időben valo megh ſűneſekert; kik bőytőlni mondgyak vala magokat, miſőn huſt nem őttek. *Aug*: *Epiſt*: 74. *Leo*. 1. *Serm*. 4. *de quadrag*: Igy cſelekeſnek à Papiſtak-is.

IV. Az Papiſtak *Carpocrates* es *Gnoſticus* Eretnekek kővetői az képeknek csinaltatiert, tiſteleſéért, es imadaſiert mert ezek csinaltak, imadtak es tiſteltek, à mint bizonyittyak a, Igy à Papiſtak csinallyak, tiſtelik, es imadgyak az irot, őntőt, es faragot képeket *Vide cap.* 1.

a, Irenæus lib. 1. cap. 24 Epiphan: hæreſ: 27. es Augúſtinus de hæreſ: cap. 7.

V. Valentinianus Eretnekkel eggyeznek az Papiſtak, ki inkabb néz vala az emberi talalmanyokra, hogy ſem az Sz. iraſra, mivel hogy ezt elegtelennek es kétſegeſnek véli vala. Ugyan ezen dolgot cſelekeſik à Papiſtak-is, mert ezek-is ta-

is talalmanyokat az hitnek fundamentomanak, &c. hiyjak.[b], Az Szent iraſt penig illetlen nevekkek nevezik. *Vide cap.* 1.

[b], Cofterus Enchirid: Cont:cap.1,

VI. Az Papiſtak Hæreclioniſtak, az halottaknak vizzel valo megh locsozáſra nézve; Mert azok meg ſoktak vala az ő halottyokat olyjal, es Balſamonnal kenni, es vizzel hinteni, hogy ez lathatatlan es çitetŏ éghnek hatalmatul megh mĕrtenék, es igy az ŏrŏk halaltul meg ſabadithatnák. Amint ez nyilvan vagyon (az Agoſtó Doctor iraſabol. *Hæres cap.* 16.)

Hæreclioniſtak.

Igy az Papiſtak-is megh tartyak ez ſokaſt, mert ezek-is az ő halottyokat à temeteſnek idejen megh hintik vizzel az Eretnekek modgyara, es akkor olvaſnak Soltárt lelkeknek valtſagaert, à mint az Szemlatomas bizonſag erről-is.

VII.

VII. Az Papiſtak Abelianiſtak kŏvetŏi, az kik érdemes dolognak tartyak vala az Aſſonyi-allatoktul valo magok megh fogaſat. (*Aug:hær:cap.* 87)

ſilyetenek minden Regulás, es Szerzetes Papiſtak ez moſtani időben à kik Syricius értelmebŏl tiſztatalanſagnak tartyak az Szent hazaſſagok, à papokban, es inkab tiltyak hogy nem à paráznaſagot, à mint olvaſd meg. *Grat: Decr: Diſt:* 34. es ezt talalod; Akinek feleſege nincs Szabad ágyaſt tartani neki; Bellarminus-is igy ſoll: (*lib. 1. de Cler: cap.* 24. § *Sedeo prohiberi quidem.*) Inkab el kel tavoztatni hogy az Püſpŏknek két feleſege ne lettlegyen ez-mas utan hogy ſem ágyaſa, &c. *Vide præceptum ſeptimum.*

VIII. A Papiſtak Angelicus Eretnek kŏvetŏi, az Angyaloknak

Archontikianiſtak.

loknak tißteletekre: Es az Angyalok kőzőt bizonyos rendeknek megh tartasara nézve, kik az Angyalokat tißtelik es bizonyos seregekre el-is oßtyak vala, *Epiph: hæres: 40. Aug: de hæres. cap. 39.*

Igy à Papistak tißtelik az Angyalokat; es bizonyos seregekre, rendek[illegible]oßtyak, à mint az ő túlők talalt nevek bizonyittya. A mellyel nemellyet Archangyalnak, nemellyet penig Angyalok fejedelmenek neveznek.

IX. Marcion Eretnekkel eggyezők az Papistak. 1. Ez azt tanitotta hogy à Christ⁹ pokolra valo ßallasaval, pokolbol nemely lelkeket ki ßabaditott volna, A mint ezt bizonyittyak. a, Igy az Papasok azt vallyak, hogy Limbusbol az O Testamentombeli Atyaknak lelkeket az

a, Tert: adv: Marcion. Et Epist: hæres. 42.

ket az ő pokolban valo ßallasaval ßabaditotta volna megh. b, 2. Marcion es az őtet kővetők kőtelezik vala magokat fogadás tétel altal az Nőtelensegre. c, Igy az Papista gyűlekezetnek főb réße, ßűsezsegre eskűßik: A Papok tunni-illik, Baratok, es Apaczák: 3. Bizonyos időben bőy[illegible]esnek okaért hust nem éßnek vala. d, Igy eselekeßnek az Papistak-is. 4. Az Aßßonyi-allatoknak megh engedik vala hogy kőrőßtőlhetnének (*Damas: de hæres*) Igy ßinten az Papistak-is meg engedik hogy az Aßßony megh kereßtelhesse á gyermeket: Sőt à mi nagyobb męg az tőrőknek-is meg engedik e,

b Bell: lib. 1. de Purg. c. 5

c, Epiph: hæres. 42.

d, Idem Ib:

e, de Cõsec: Dist. 4 cap. 20. 21. 22. 24. Bell: lib. 1. de Sac: ingen. cap. 25, sect: Ad alterum.

X. Az Papistak Montanus Eretnek kővetői. Mert ez 1. Az ßent irásnak tőkelletesseget uy jelenesek es lelki latasok altal tanit-

Montanistak.

tanittya vala végben vitetni, magaban az Sent iráſt nem nagyra beczúlven à mint Epiphanius irja f, Igy az Papiſtakbe veſsik ugyan az Sent iráſt, elégſegeſnek tagadgyak az idveſſegre az emberi talalmanyok nekúl, à mint ezt bizonyittya az Tridentum Varasbeli gyúles. g,

f, Epiph: hæres. 48.

g, Seſs: 4. Vide ſupra cap. 1.

2. A Montanus talalta elſőben az bőyteleſeknek regulait, es ideit. Amint Euſebius irja h, Innet vette az Romai Synagoga-is az ő bőytőleſinek régulait, es ideit; mert ſem az Chriſtus ſem az Apoſtolok ſemmi bizonyoſt annak idejeről es modgyarol nem parancsoltak volt; Amaz nagy Agoſton Doctor tanubizonyſag tétele ſerint, kiigy ir az Caſſulánushoz: Tudgyuk hogy bőytőlnünk kel, de micsoda időben

h Euſebius lib. 5. hiſt: Eccl: c. 28,

ben bőytőllünk azt nem tudgyuk: mivel hogy ſohol az uy Teſtamẽtomban az meg nem iratot. *Sic & lib. 1. de Serm. Domini.*

3. Montanus es az ő Tanitvanyi nagyra bőcsúllik vala az ő Maximillajoknak Priſcillajoknak megh jeleneſet, à mint Agoſton Doctor bizonyittya. i, Igy az Papiſtak-is igen ſentleges dolognak tartyak az ő ſúz Brigida Cycellye es Clos aſſonyoknak látasban valo jeleneſeket. Vegezetre à Montanus azt tanittya vala, hogy nemely kicsinj bűnőkért à mas vilagon kelnene eleget tenni. Es hogy az Abrahamnak kebele à pokolnak eggyik réſe volna. Es hogy az Patriarchak az Chriſtus ſületeſe előt ott voltak volna. (Tertulianus *ex Mont: diſciplina de anima, in fine.*)

i, Auguſt: de hæres. c. 26.

Es ezt-is tanittya vala, hogy az
k, Tertul lib de Corona. milit, halottakert áldozni kellene. k, Az mellyek pótrol pótra tanittatnak az Romai Synagogatul.

XI. Novatus Eretnek követői à Papiſtak, ki 1. Azt tanitotta es vallotta hogy nem lehet ember bizonyos bűne bocsanattya felől, hanem arrol kételkedni kel, à mint ezt az nagy Ambrus Doctor bőſeggel
l, Ambr: lib, 1 de pœnit. cap 2. Et lib. 2. cap. 5, ő rolok irálaban hatta. l, Az Papiſtak is ugyan ezen vallásban vannak, mert az bűnnek meg bocsanattya felől valo hitet hejaban valonak mondgyak, es minden kegyeſſegtűl üres méreſſegnek. A mint az
m, Seſs: 6, cap. 9. Tridentom Varasbeli gyűlés vegezeſe ezt nyilvan vallya. m, 2 Ugyan ezen Novatus es ezt követők nagy bizodalmakat helyheztettek az ő cselekedetekben; tiſztabbaknak, egyeb

embereknél tartvan magokat; Amint Iſidorus irja. n, Igy az Papiſtak az ő cselekedetek érdemeben, nem kicsiny bizodalmakat helyheztetik, várván az által bűn alol valo szabadulasokat, à mint szarándok jarasoknak végeből, es az Papak Bullaibol ez igaznak lenni bizonyittatik. Az Regulás çletű embereket-is kőztők legh fővebbeknek szentebbeknek, es tiſztabbaknak tartnak; es jo cselekedetekkel fellyebb bűvőlkedőknek hogy nem Iſten kivanná tűlők. A Bellar: az Anyaſent-egyhaznak legh fővebb tagjainak mondgya az Regulás çletet, követőket.

n, Iſid: lib. Orig: 8 cap. de hæreſib',

Bell: in præfat. lib de Monach: ſect: Diſſervim', Et ſect ſecunda.

XII. Az Manichæuſoknak sok Eretnekſegekben léledzettek az Papiſtak, mert ezek 1. Az ő papi rendekben kiket választottaknak hinak vala, kár-

hoztattyak az házaſſagot, az
tőbb népben penig à kiket hal-
gatoknak neveztek el ſenvet-
tek. a, Igy cſelekeßik az Ro-
mai Synagoga-is, mert ezek az
Egházi ſolgajokban es min-
den Claſtromban lako rendek
ben kárhoztattyak az házaſſa
got; az kőſſegnek penig megh
engedik. b, 2. Az Manichæuſt
kővetők csak egy ßin alat Cō-
municalnak vala, az az: csak
kenyeret veßnek vala, az Ur
Vacsorajaban, es nem bort, à
mint ezt Leo Papa bizonyit-
tya. c, Igy az Papiſtak-is csak
oſtyat adnak kenyer helyet az
meg gyono kőſſegnek es nem
bort, à mint az Conſtanti-
gyűleſnek vegezeſeből nyil-
vagyon. 3. Az Manichæus
az ő Tanitvanyi jol mondgy
vala azokat bőytőlni, à kik
huſtul megh ßűnnek vala ha

a, Aug: Epiſt: 74.

b, Coſt: in Ench: c. 17. ſect: Tertia, Vide ſupra Præcep. 7.

c, Serm. 4. de Quadrag Et Grat: de Conſecrat: Diſt. 2. cap. Relatū Et c. Cōperimus.

gyéb étkekkel es borrol jol lak-
nának-is az melly cselekede-
tekert Agoſton Doctor nev-
ti őket. d, Sőt az ő papjoktűl
tellyeſſeggel megh tiltyak vala
az huſnak ętelét. Amint ugyă
azon Agoſton Doctor ezt-is
bizonyittya. e, Az Papaſok
mind ez két dologban kővetik
az Manichæus Eretneket. Azt
elſőben minden jo bőytőleſek
nek tartyak, ha ki à hus ętelтűl
megh ßűnik. f, Az maſikban
penig à Carthaſianus baratok,
kik eredetet vőnek, Anno M.
LXXX. kik egéß ęletekben
eilene mondnak à hus ętelnek;
hogy ezt merje egy irni (*Franciſcus de victoria in ſuis relectionibus*) Az Carthaſianus barat ha
az huſnak csak meg koſtolaſa-
val ęl-is, mindazonaltal jobb
valna megh halni hogy ſem
mint megh tiltott eledelnek é-
televel

d, Aūg: de moribus. Manich: lib 2. cap. 13.

e, Lib. 30: Cont: Fauſt: cap. 5.

f, Tolet' in Inſtr: Sacer: lib. 6. cap. 3

Pol: V. lib. 7. cap. 3.

televel tartani megh çletet. Óvek ez arant az Coloniai ßült Kakas, melly Karthusanak falara iratot. Mellyről azt beßellik hogy midőn egy Carthusianus baratnak, betegsegeben meg engettetet volna az hus étel, vißnek eleiben egy ßült kakast, mellyet midőn le tettek volna előtte, ßárnya kőlt es el repült.

Nem-is illendő itt amaz ő fogasok; Hogy tunni-illik ük nem utallyak à hust sem tißtalannak nem tartyak, hanem hogy az Istent jobb modgyaval es ßentsegesben tißtelhessek azert ßünnek meg az hus ételtül. Mondom ez ő fogasok semmire valo; mert az Eustachius Eretnek-is ßinten azt mondgya vala, az ő cselekedeti felől, à mint Sozomen⁹ meg irta. De mindazonáltal megh átkoz-

átkoztatek az Gangrense Conciliomban. Tahát az Papistak-is ha ßinten nem az Manichæussal-is mindazáltal az Eustachius Eretnekkel megh átkoztattanak.

XIII. Keveröttek à Donatus Eretneksegeben az Papistak, mert azok 1. Az Istennek Anyaßent-egyházát bizonyos helyhez csatollyák vala, à mint az nagy Agoston Doctor irja. [a], Igy cselekeßnek az Papistak-is midőn à Romai gyülekezetet az Istennek kőzőnseges Any ßent-egyházaért veßik, es kőtik az emberekre. Sőt męg neha es gyakorta csak egyedül az Papat az ő Consistoriomaval tartyak annak. Amint az Bellar: irasabol meg bizanyosodik 2. Az Donatistak azt tanitottak hogy az Anyaßent-egyháznak tagai bűnnelkül valok

a, Aug: de hæres: c. 69.

valok es ſentek. b, Igy az Papiſtak-is à tőrveynek tőkelletes bé tőltesere nezve ſentek-nek mondgyak magokat-mellyet űk pontrol pontra bé tőlteni hiſnek, sőt hogy męg azó fölyűl valo jokat-is cselekedhetnek, mellyet *opus ſuper erogationiſ*-nak hinak, az az: Eccleſia kincsének, az melyből oſtan à Romai Papa ſafárkodhatik az pnrgatoriomban lévő lelkekert. c, 3. Az Donatiſtak az ő vallaſokkal ellenkező em bereket ſanakozas nekűl meg ölik vala, kezekben akadvan, ha tévelygeſekre nem térne. d, Igy cselekeſnek az Papiſtak à kereſtyenekkel, Amint Anglia, Gallia, Német orſag erre bizonyſag.

b, Ibidem Aug:

c, Bell: lib. 4 de pœnit. cap 12. ſect: Primũ ſcripturæ Et lib. de Monach: cap 9 & cap. 11.

d, Aug: de hæreſ: c. 69

XIV. Az Papiſtak Priſcillianiſtak, à kik igen kérkettenek es dicsekettenek az jeleneſekkel,

kel, Iſteni látáſnak tulaydonitván. Ugyan ezen Eretnek az hazaſſagban çlőket-is mint teſtben çlőket meg utaltanak. e, A melly két dologh az Papiſtakban-is megh talaltatik, à mint az Aurea legẽdabol es *ex ſpecolo exẽplorum*; ezt à nap-fçnnél vilagosban meg tapaßtalhattya az kegyes olvaſo es az Papaknak Decretomibol à mint az 5. rẽßbẽ meg lathadd.

Pappus pag. 303.

XV. Az Papiſtak Pélagius Eretnek vallaſat kővetik sok rẽßben, mert ezek 1: Azt tanittyak vala, hogy az Adamnak vétke, nem egyeb keppen hatott az emberekre, hanem csak kinek kinek az ő bűnben valo léledzeſeért; 2. Hogy az credendő bűnt nem vennek à kisdedek az ßűletes által, sőt hogy ez nem is volna. 3 Hogy az teſtnek kivanſaga benne

Hieron: in Epiſt: ad Creſiph: Et lib Cõt: Pél Auguſt. de hæreſ c 88. Item Epiſt: 89-94.

volt az emberben az ép állapatban-is. 4. Hogy az ember, az Isten tőrvenyenek eleget tehessen. 5. Hogy az emberben à jora az eset utan-is legen ßabad akarat. 6. Hogy az ember à maga jo cselekedeti által nyerhetné el az őrők çletnek jutalmat; Mind ezeket kővetik tanittyak es vallyak az Papistak. A mint irásokbol megh tetßik.

XVI. Az Papistak Collyridianus Eretnek kővetői. Szűz Marianak tißteletiben, mert ezek ßűz Mariat ßentsegesen tißtelik vala, ajandekot advan neki.)(Igy cselekeßnek az Papistak-is à mint cap. 1. meg tetßik.

)(Eph: hæres: 79.

Ezek az négy első *seculombol* lévő Eretnekeknek à Papistaktul meg uyjitatott, javaltatott, es bé vétetett vallasok, mellyeket

lyeket az Istē Ecclesiaja regen meg átkozott, es kárhoztatot, kikhez sokkal tőbbet adhats, de csak ezekből-is megh itelhedd kicsodak legyenek à Papista vallasnak nagy réßre talaloji es farago Acz Mesteri? Tunni-illik az Isten Anyaßentegyházátul, meg átkoztatott, es pokolra sententiaztatott Eretnekek. A hol jegyezd meg imez Regulat. *Uno animi consensu culpam perpetrantes, non sunt in pœna secernendi, &c.*

IX. RESZ.

Mellyben az bizonyittatik meg hogy à Romai Papa Antichrstus.

FEl tett czelunknak rendi ßerint azt kell immár meg probalnunk, hogy ez mostani Romai Chatolica gyűlekezetnek feje az Antichristus. Hog

Hogy ha az igazſagra vezető Kalauznak kéreſe nalam parancsolat nem volna: hogy ha tiſztem nem kivanna, es ſoha ſenki az Romai vallaſon lévők kőzzűl az Romai Papat Antichriſtuſnak nem irta volna, én ő ſentſeget annak nem módtam volna; tudvan ezt ſokaknak neheſſegere lenni.

Moſt azert mozdittatom ez három dologtul; mert Kalauz olly dolgot kivan mellyre kőnyű ſert tenni, olly dolgot tagad mellyet ez kereſztyen világ tud, olly dolgok által akarja Calvinuſt, es Luttert, Antichriſtuſsá tenni, mellyben az Romai Papak kőzzűl ſokan fűlig űltek; Ez jamboroknak penig ſem hirek, ſem tanatſok nem voltbenne A hamis Prophetaknak el távoztataſarol, Matt. 7. v. 15 az igaz Tanitókhoz illik, intéſt

tenni, az Antichriſtus feje az hamis Prophetaknak *Apoc.* 16. *v.* 13. *es* 19. *v.* 20. *es v* 10.

Az Romai vallaſon lévők kőzzűl, Elſő az nagy Gergely à ki Papi rendből valonak es immár ſinten jelenni mutatta az Anticuriſtuſt. Az utan kilencsven eſtendővel, ki legyen ez, Arnolphus Aurelianus *Epiſcopus in Concilio Romenſi*, meg nevezi, hogy à Papa az. Az utan Bernardus ennek gonoſſagat le irta.

Az Ratisboniai Concilium-ban az Salis burgomi Archiepiſcopus, Eberhardus myilvan Antichriſtuſnak nevezi az Papat. Egy Anonimus Author, ez előt ugy mint 280 eſtendővel élvén, az Apocalipſiſt feytegetven nyoltſor nevezi à Papat Antichriſtuſnak., pag. 78. 108. 115. 117. 119 & 120. Igy

lévén azért à dolog, az erősségnek kilencsedik darabja kivannya, hogy az Romai Papa kifeje à Papistaknak Antichristusnak lenni mutatodgyek.

Hogy penig ez jobb modgyával lehessen, essedben kell jutni, hogy ez so Antichristus az Szent irasban két keppen vetetik; közönségesen tunni-illik es kivaltkeppen. Közönségesen mind Antichristus az, valaki az Christus tudomanyának szemelyének, avagy tisztinek ellene vagyon. *1. Ioh. 2. v. 18. 22. Es cap. 4. v. 3. Es 2 Ioh. 1. v 7.*

2 Tess 2 v. 7. 1 Ioh 3. v. 4. 2 Tess 2. v. 8.

A kivaltkeppen valo Antichristust penig az Szent iras igy adgya elönkben hogy olly orsaggal birolegyen, ki bizonyos utanna következő szemely által egy ordot bizonyos rendet tegyen. 2. Az Sátan ereje által indittatek.)(3. Keresztyen

reßtyen nevet visel. 4. De valosagosan Christus ellensege. 5. Az Isten Templomaban úl ugy mint Isten. 6. Az nagy varosban ugy Uralkodik, hogy ez vilagi Kiralyokban birodalma legyen. 7. Hamis csudakkal ez vilagnak lakosit el amittya. 8. Az öveit meg bélyegezi. 9 Tellyes bálvany imadalssal, kevelyseggel, fösvenyseggel, kegyetlenseggel, es tisztalalansaggal. 10 Kijelent az utolso időben, 11. Meg hervad az Christus bese de altal ez vilag vege felé, el hagyattatvan az ő szeretőitől, es végre tellyesseggel az Christus el jövetelivel el törölttetik.

Apoc 13. 4 3. 2 Thess: 2. 8, 4 8. 4. 1. Ioh: 4. Apoc. 13. 11. & 17. 14. 19, & 19. & 20. 8 5. 2. Tess: 2 v 4, 6, Apoc. 17 v. 1, &c. 7. 2 Thess: 2 v 9. Apoc. 13. v. 13 14 15. 8 Ibidē v. 16, 17, 18, 9. Apoc. 17. v 2. 18, v. 11. & 17, v. 6. 18 v 5, 11, v 14 8. 10 Thess: 2, v. 7 8. 11. 2 Thess 2. v. 8 Apoc. 9 v 20 17. v. 16. 19. v. 20.

Négy részből áll ez tettetes Antichristus. 1. Az születet Antichristusbol, melly volt az Apostolok idejetől fogva az Fokas uraikodasaig, melly foglalt maga-

magaban Anno. DC. VII. 2. Az uralkodo Antichriſtusbol, melly lett midőn Focaſtul megh mutattatot az kőzőnſeges Pűſpők, Antichriſtuſnak lenni; Ez tartott Chriſtus ſűleteſe utan, M. D. XVII. eſtendővel, itt nyilatkozott meg valoban. 3. Az meg nyilatkozot Antichriſtusbol, melly az M. D. XVII. eſtendőtűl fogva tart à Chriſtuſnak maſodik el jőveteleig. 4. Az el tőrűlendő Antichriſtusbol mely leſſen à Chriſtuſnak el jővetelének idejen, az ſent Pál bizonſag tetele ſerint. 2. Theſſ. 2. v. 8.

Ez valoſagos Antichriſtuſnak ſerző oka az Sátan; kinek Iſten az mi bűneinkért Zabolajat meg erősitette, mellyről igy tanit az Apoſtol: Kinek el jővetele leſſen az Sátannak erejeből. 2. Theſſ. 2 v. 9.

Segitő okai az tettetes Antichriſtuſnak. 1. Voltak Eccleſiaban lévő tanitók kőzzűl nemelly tudatlan ſzélénk, vigyazatlan, főſvény es hazudozo ſzemélyek. 2. Az iſtentelen fejedelmek, es az el hitettetett uralkodók, kik az Babilőniai paraznanak boratul meg réſzegűltek. Ezek kőzzűl Focás volt első. 3. Ezekhez járul az főldi Uraſagnak kivanſaga, az ſzabadoſon valo ſzlet. 4. Es nemelly Cöciliumnak es Doctoroknak magok megh alázaſa, egyebeknek érdemek főlőt valo tiſztelleg tetelek. 5. Az nap keleti kereſztyen birodalónak el romlaſa. 6. Az Kiralyoknak engedelmeſſegek. 7. Roma varoſanak fényeſſege. Ez okokbol nőt illy nagyra ez tettetes Nap-nyugati Antichriſt.

Igy levén az dolog, könyű

meg tunni mi, es ki, legyen az kivaltkeppen valo Antichrist⁹. Es nem csak egy ßemely, mert ez az ő gonossagat cselekedni el kezdette volt ßent Palnak es ßent Ianosnak idejeben. (2. *Thess.* 2. v. 7. 1. *Iah.* 4. v. 3.) es megh marad mind az Christus el jöveteleig 2. *Thess.* 2. v. 8

Hußon-harom pillogos Czimerrel ékesittetet Koronaval adgya az Urnak leike az ßent irasban előnkben az tettetes Antichristust, mellyek ez rővid meg hatarozasban vannak summa ßerint bé foglaltatva. Lassuk megh azert ha illiké az Romai Papara.

Valakire az Antichristusnak ßent irasban seljegyeztetett Czimeri, es jegyei illenek, az à tettetes s-valosagos Antichristus, à ki el jövendö vala, es nem kell mast várni.

De az

De az Romai (meg bocsasson ßentsege) Papara pontrol pontra az Antichrist⁹nak ßet irasban lęvö Czimeri, jegyei illenek, Tehát à Romai Papa az tettetes es valosagos Antichristus.

Ez Csomonak elsö réße, maga erejevel fęnlik, mert külömben nē elegseges keppen mutattatot volna megh minekünk az Antichristus.

Az kivaltkeppen valo Antichristusnak le irasaban ez adatatek 1. előnkben, Hogy ez egy időben olly egy ßemely legyen kinek utanna mosok következzenek; Ez az ő gonoß cselekedetinek hoßßu idejeből bizonyittatik; mert senki az emberek közzül az Apostolok idejetül fogva Christusnak itiletre valo el jöveteleig nem ęl: Az tettetes Antichristus penig munkalkedni kezdet az Apostolok

ſtolok idejeben, es meg marad mind az Chriſtus el jöveteleig. 2. *Theſſ.* 2. *v.* 7. 1. *Ioh.* 4 *v.* 3. 2. *Theſſ.* 2. *v.* 8.

Illyenek à Papak; ezek kőzzűl rend ſerint egy időben eg uralkodik, ez utan penig maſok kővetkeznek; Mint Laiſtromok bizonyittya. (Kalaus p. 635. & *Grat: ab initio*) Meg-is marad ez *ſucceſsio* kőztők, à mint vallaſok tartya.

)(2, Theſ: 2. 4. Luc. 1. v. 32, Ez űl)(az az Uralkodik az Iſtennek Templomaban; mert è ſo űl uralkodaſt jegez, az Eccleſiaban, à mint az űlő helly, orſagot, melly Templomnak mondatik. (:) Nem az Ieruſalembeli Templomban űl azert (:) 1 Tim. 3. v. 15. 1. Cor. 6. 16. melly meg nem éppűl az Daniel Propheta jővendőleſe ſerint. cap. 9. v. 26. 27.

Igy űl avagy Uralkodik à Papa az Iſtẽ Anyaſzẽt-egyházabá, ſ-még

ſ-még penig ugy à mint maganak tetſik, es ſenki nem meri ezt neki mondani miért cſelekeded)(ezt? Nẽ-is ſabad őtet meg ſolitani, ha ſeregenkent vinne à lelkeket pokolba-is (:))(Extrav. 1. Ioh. 22. tit 4. cap. ad Apoſtolat'. (:) Grat: Diſt 44. cap. 1. Si Papa.

II. Iſmertető Czimerét az Antichriſtuſnak az ſent irás ezt adgya, hogy ő Romat az nagy varoſt, melly az birodalomnak helye vala, maganak foglallya, es elebbeni birodalmanak formajat, helyere állatni tetteti. Dan. 11. v. 45. Apoc. 19. v. 5. 18. 9. Hogy ez az meg jegyzet ſent irasbeli locuſok, Ramát mutaſſak, magok à leſuitak ſem tagadgyak. *Bel: lib. 2. de Rom. Pont. cap. 2. Ribera in ca:* 14. 17. *Apoc.* § 20. 22. *Alcaſar Veſtig: pag.* 817. *Viega in fine c.* 18.

Ez helyből valo uralkodaſokat penig magok az Romai Papak bizonyittyak a, magok fe-

a, Extrav. Ioh. 22. tit, 7, C. Sanct:

lől. ſ-

löl ſ. még ugy, hogy ha azt valaki tagadná, meg átkoznák azt

b, Diſt: 22, cap. 1, omnes, ugy mint Eretnek embert. b,

III. Hogy ő Uralkodaſat akkor fogja kezdeni midőn az Romai birodalom es fejedelemſeg el kezd fogyni, mert miglen ez helyen volt, ellene

Apoc: 13, v, 9, 10, állot az Antichriſtus uralkodaſanak 2. Theſſ. 2. v. 8. El kőlt immar à Romai birodalónak zirja, *Paling: pag.* 141. *v.* 17. *&* 273. *v.* 24. Ezt ſok helyen erősíti

c, Lib, 1, de Rom. Pont, cap, 2, 3, lib, 3, cap, 5, c, 27. lib, 4, cap, 4, Et l. 4, de Not: Eccl, cap, 8, &c, Bell: iraſaban c,

Eggyez ez jeggyel az Romai Papanak birodalma, mert ez ſűlettetett, maganak ſarvat emelt; az meg haſonlot, el oſlot, es immar csak űtőgeben

)(Cari: 1, 3, lévő Romai birodalombol, az Mauricius Imperatornak halala utan midőn Romatul ſok Tartomanyok es Orſzagok el ſakattanak volna.)(Amaz gyil-

gyilkos Focas fejedelemtűl, ki az III. Bonifatius Papat az ő Eccleſiajaval à Romai gyűlekezettel, minden Eccleſiak fejenek es Pűſpőkők Pűſpőkevé tevé. Melly Focaſtul ſűlettetet Antichriſtus az utan naptol napra nevekedet, erősődőt, es ez vilagra terjedett.

Egy ſoval jegyezd meg itt, hogy mind idejet meg mutathattyuk az Antichriſtus ſűleteſenek; melly lett Romaben az III Bonifatius Papabol az Focas fejedelem által Chriſtus ſűleteſe utan, 604. Mellyel immar terhes volt az 1. Gergely Papa utá valo Sabinian⁹ Thuſcus. *Anno* 603. *Vel circiter Plat: Sab:*

I V. Czimere az Antichriſtuſnak, hogy mind à két fegyvert, az az: Lelki es teſti birodalmat maganak tulaydonitſa.

Ezt Abrázolta az jelenés Sz. Ianoſ-

Zach:11, 15, Ianosnak, Apoc 13. v. 11. Ezért mondatik az Daniel Prophetaaltal Kiralyoknak: Ezért Zacharias altal bolond Pastornak.

Hogy ez birodalommal Uralkodgyanak à Papak, magok bizonyittyak Decretalis levelökben; à hol igy solnak: A Papanak hatalma, birodalma, es méltosaga vagyon mind az testi es lelki fegyveren. *Extrav. Con: lib. 1. tit. 8. cap. 1. Unam.*

Sexti Decre:lib,1,tit, 6, cap, 17, Fundamenta,

V. Czimere az Antichristusnak ez: Hogy ő magat Christus hely-tartojanak mondgya; mindazáltal megh tagadgya az Christust, es valosagos keppen ellene mond. Ezért mondatik *In templo Dei sedere. 2. Thess. 2. v. 8. Cornua similia agni habere Apoc. cap. 13. v. 11.* Mindazonaltal tagadgya à Christust az testben eljőtnek. *1. Ioh. 4. v. 3.* Ez viaskodik,

kodik, harczol az Bárany ellen: *Apoc. 17 v. 14. & 19. v. 19. & 20. v. 8* Innet vagyon hogy à Iesuitak-is azt tartyak Antichristusnak à ki mind ellensege smind hely-tartoja az Christusnak. Ugyan-is azok leg veszedelmesben csalnak, à kik baratsagnak sine alatt csalnak.

Petrus Tyr: in disp: de Antichrist 3: imp,

Illyenek az Romai Papak; mert ők Christus Vicariussanak hivattyak magokat, (*Greg: Decr: lib. 1. tit 29 cap 30 & tit 7. cap. quinto*) mindazonaltal szenvedhetetlenkeppen ellenkeznek à Christus tudomanyaval. Tagadvan elsőben-is az Christus valosagos emberségét; Mert nem ember az, à ki sok es szamolhatatlan helyen, lehet, leben es vagyon; A mineműnek vélik à Christust az Papa Orszagaban à Misenek ki-szolgaltatasanak idejen. Ezt penig

minden meg tapaßtalhatás ne kűl, holot az, az igaz test à mi láthato avagy tapaßtalhato. Illyen testű Christust valnak à Papistak, *Conc: Trid: Sess: 13. c. 1.* Midőn oly Christust hißnek es tißtelnek melly testestűl lelkestűlegy araßni ostyaban rekeßtetik, minden igaz emberi tulaydonsag nekűl, mert illyen Christ⁹ soha nem volt nem-is leßen.

Tißti ellen-is vét az Christusnak, midőn magat Christus hely-tartojanak, es az ő Anyaßent-egyházaban Christ⁹ ßemelyet viselőnek tartya. [a], Mint ha az Christus magarol le vette volna, es az ő Anyaßent-egyházarol el feletkezet volna, es mint ha ßűkőlkődnék ő felsege hely-tarto nekűl, holot mindenhato, mindenűt jelen lévő es mindenekre

a, Extrav. Ioh. 22. tit, 13, cap. 1, &c.

nekre elégseges Isten legyen.

Nem csak kőzőnsegesen, ha nem kűlőn lűlőn-is meg mocs kollya az Christusnak tißtit à Papa; mert à maga végezeset, [b], ugy kőti à népre mint Isten ßavat, es ugy parancsollya hoǵ halgassak őtet [c], mint Isten igéjet, erre néz akkor-is midőn ugy-is feytegeti az irást à mint neki tetßik. [d], Végre, mert ki átkozza azt az embert valaki az ő rendeleset megh nem tartya. [e], Utolßor mert az tőkelletes es elégseges ßent iras ellen sok talalmanyokat rendelt az ember idvessegenek megh nyeresere. Mint ha az ßent Lelek irigylette volna à mi idvessegűnket, es azert nem iratta volna meg az ő iro Deakival: avagy hogy annak uttyat es modgyat nem tutta volna, hanem az eßes Papa talalta fel: valo-

b, Dist: 19. cap, 2,

c, Dist: 40. cap, 9,

d, Caus: 24. q, 1, cap, 12,

e, Caus: 25. q, 1, cap, 5,

NB.

valoſagoſan eggyik réſet. Kiralyi tiſtit akkor vónya magara à Papa, midőn magat az Anyaſent-egyház vő-legenyenek, f, jegyeſenek, mátkajanak, es fejenek mondgya. 2. Mikor az Chriſtuſnak Uralkodaſat, hatalmat, es orſagat magara vonſa, Igy ſolvan: Adatott ennekem minden hataló mind mennyen es földőn. g, Akkor-is midőn az ő neki hizelkedők ſavat el ſenvedi, kik igy kialtnak neki. h, A Chriſtus minden hatalmát közlötte az Papaval: es, A Romai Papanak tartozunk engedelmeſſeggel mint ſinten az Chriſtuſnak.

f, Sext: Decret. lib. 1, tit 23, cap, 4, Extrav. Cō: lib, 1, tit, 8, cap, 1, Cauſ: 25. q, 1, cap, 16, g, Lib, 1, Cerem: Rom. Curiæ ſect, 7, h, Bozius de Iur: Nat, & Divi: Eccl: libert: & poſt: lib, 1, c, 13, & cap, 10,

Az Chriſtuſnak papi tiſtit ſem hadgya mocskolatlan, az Papa, mert azt tanittya hogy ők az Miſeben az Atya Iſtennek, à népnek halalos bűnéért, à Chriſtus teſtenek, olly áldozatot nyujtyak, mellyel az Atya Iſtennek haragja meg engeſteltetik, es az emberek kegyelemben vétettetnek. *Cōc: Trid: Seſſ. 22. & Seſſ. 25. Bell lib 2. de Sac: Miſs. cap. 2. 3.* Ide jarul az-is, hogy ő ſok kőzben járokat rendelt. Aminemüvek à megh bodogult ſenek, es az magoktul keſittetett Védelmező Iſtenkék à Confeſſorok, es Regulas életű embereknek Canonizáltatot ſeregek. Ez cſelekedetit erősiti akkor-is midőn à Chriſtuſnak minden nevezetit magara veſi. Amint ugyan tanittya-is Bellar: hogy ennek csak meg kell lenni *lib. 2. de Conc: cap. 17.*

Ide járul immar az, à Csimer, à melly az le irasban maſodik vala; mert nem jőhet az egyebtűl, hanem à Satan műkaja altal Iſten engedelmeből, à ki

à ki az Chriſtuſnak minden tiſztit vagy el tapodgya, vagy maganak tulaydonittya. Illyennek-is jelenti penig az Szentiras az Antichriſtuſt. 2. *Theſſ.* 2. *v.* 9. *Apoc.* 13. *v.* 4. Ez meſterſeg által mentek nem keveſen à Papak kőzzűl az válaſztó ſzekre. Amint az hiſtoricuſok irjak. *Plat*: *Mart*: *Polonus in Chronico*: *Magd*: *Cent*: 10. *cap.* 10. Aminemű az II. Sylveſter az VI. Alexander, az IX. Benedek az VII. Gergely. (*Benno Card*: *devit*: *Greg*: *Magd*: *Cent*: 11. *cap.* 10.) Az III Pal Papa, ki elſőben hugat Iuliat ada az Cardinali vőrős köntőſert az VI. Alexander Papanak kurvaſagra (*Chriſtus & Balens in vita Pauli III*) az utan à Papaſagért magat ada az őrdőgnek. Az VII. XIII. XXI. Ianos. az VIII. Kelemen. Az IV. Sergius es azok à kik az II Syl;

II. Sylveſter utan az VII Gergely Papaigh kővetkeztek. Amint *ſpec*: *Pont*: tartya pag. 14. Laſd meg *in* ſumma *Cõciliorum*, *Conc*: *Coſt*: *Seſſ*. 11.

VI. Czimere az Antichriſtuſnak ez: hogy ő az Iſtennek nevét es egyeb tulaydonſagit maganak koporittya. 2. Theſſ. 2. v. 4. Itt megh emlekezem az Papak tőrvenyeről. (*Cauſ*: 14. *q*. 2. *cap*. 1.) Kinek kinek à maga ellen tőt bizonſaga hathato, illendő. Azert magok tanubizonſag-tételi legyenek itt-is tanuk: Igy ſoll erről Miklos Papa: Elégſegeſen meg muta todik hogy à Papa az földi hatalomtul megh nem kőtőztethetik; ſem meg nem oldoztathatik az, à kit ő meg kőt, mert à Papa Iſtennek mondatott, az Iſten penig az emberektűl meg nem ielelthetik. Hallodé az Miklos

Diſt. 69. c. 7.

Steuch: lib. de donat Coſt: p. 141.

Miklos Papa pipeskedeſet, hogy ő Iſten. Egy Auguſtinus Steuchus Papa Bibliotecharius-ſſa è helyet dicsirven igy ſol. Halladé hogy az ſő pap Conſtantinuſtul Iſtennek neveztetet, es Iſten gyanant tartatot, az kit imadot ugy mint Iſtent, ugy mint Chriſtuſnak tiſztiben utanna kővetkőzőt. Az Canoniſtak iſmet illy hizelkedő ſoval ſolnak à Papanak. a, Ami Urunkat Iſtenünket. Továbbá, mert olly cselekedeteket tulaydonit à Papa maganak, mellyek csak Iſteni hatalomhoz illenek; hogy az birodalmat, egytűl elveheſſe, es maſnak adhaſſa. Hogy à bűnt hatalmaſon meg bocsathaſſa, Amint Decretalis levelek es Indulgentiak bizonyittyak. Ezt erősiti az Canoniſtaknak hizelkedő ſavok-is, Hogy az Pa-

a, Gloſſa ſub finem Extrav. Ioh: 22 tit. 12 cap. Cum inter

pa azokat megh cselekedheti mellyeket Iſten cselekedet. b, Hogy ſemmiből teremthet valamit. c, Hogy az Chriſtuſnak parácsolattya ellen végezhet. *Laſd meg az táblat cap. 7.* Hogy á Chriſtuſtul ſereztetett Sacramentomokat d, megh változtathattya, Hogy az Angyaloknak parancsolhat. Clemens VI. *In Bulla Indulg:* Ide irhatnam azt-is hogy az Papak az ő ůlő ſekeket-is olly ſentſegeſnek męltoſagoſnak, es nagy erejűnek mondgyak, hogy ſoha abban, olly lator, hamis; fertelmes es buja ęletű ember nem ůlhetne hogy mindgyaraſt jamborrá, ſenté es tőkeletteſſé nem kellene lenni, *Diſt: 40. cap. 1. Iſid: Moſe: de Maj: mil: Eccl: Pet: 1.*

b, Decret: Greg: lib. 1. tit. 33, c, 6.
c, Cloſs: Decret: Greg: lib, 1 tit. 7. cap. 3.
d, Con: Tri: Seſs: 21. c. 1.

VII. Czimere az Antichriſtuſnak; Hogy ő magat az Iſtenn

nen felyůl emeli; mindeneket ßabad akarattya ßerint cselekedik, vélvén hogy ő az Isten tőrvenyen-is uralkodhatik, es az Istentůl adattatot tőrvenyeket-is meg masolhattya, es valamit akar azok ellen bůntetés nekůl megh cselekedheti, Amint ezek meg mutattatnak az ßent irasban, Dan. 7. v. 27. es 11. v. 36. 2. Theſſ. 2. v. 4.

Ha az ßent iras tanitasat veßed, es meg jegyzed, mi mondaſſek Istennek, eßedben vehedd azt-is, hogy mind azokon fölyůl, uralkodasat sok gradiczal helyhezteti à Romai Papa

Melly dolognak meg probalasaban igy mehets elő. I. Az ßent irasban Istennek mondatnak az gond-viselők, Psal. 82. v. 1. 6. Ioh. 10 v. 34.

Ezek fölött meg mérhetetlen gradiczal emeli föllyebb magat

magat az Romai Papa, e, azokat labai ala nyomvan, à mint az III. Alexander Papa az Fridericus Csaßart; es laboknak csokolasara kenßeritven, Amint ezt elsőben az ő uraval Iustinianuſſal cselekettetė, az I. Cóstantinus Papa Anno, 711. Az utan sokan kővették. *Vide Spec: Pont: pag. 97.* 2. Az ßent Angyalok mondatnak Isteneknek, *Plal 50. v. 1. & 84. v. 8 &c.*

e, Decr: Gr: lib. 1. tit. 33. cap. 6 Vide, Meſſ: reth. fer. 3. pentecoſt: Sect: 1. Diſt: 96. cap 14, Bell: de Rō Pont: lib, 5. cap. 6. ſect: Quantum.

Ezeknel nem csak nagyobnak mondgya magat az Romai Papa, hanem ugyan dicsekedik-is azokon valo uralkodasaval. Amint az VI. Kelemen Papa Bullaja bizonyittya. *Baleus in vita Clem:* VI. 3. Az ßent Pál az őrdőgőket-is ez vilagh Istenenek nevezi. 2. Cor. 4. v. 4. Kiken à Papa nem kevesbé uralkodik mint à ßent Angyalokon, es az földi tißt-

 viſe-

viſélőkőn, à mint megh nevezet Bullajok bizonyittya Melyben igy ßoll Kelemen: *Prorſus mandamus Angelis Paradiſi, &c.* Maſut: *Nolumus quod pœna infernali.* Rővidſegnek okaért laſs ide valo dolgot, az Tablaba cap. 7. Es az erőſſegnek elſő Darabjaban az traditiokrol. Iegyezd meg itt az *Grat: Diſt*: 5. *cap.* 3. es *Thomas Aquinaſnak opuſ*: 16. *cap.* 11. *ad med*: *Conc*: *Trident. Seſs*: 21. *cap.* 2.

VIII. Czimere az Antichriſtuſnak ez: hogy ő az ő eleit meg utallya Dá. 11. v. 37. Ahol az csufolaſon értſed azoknak tudomanyanak csuffsag gyanant valo tartaſat, es azoktul kárhoztatot tudomannak, túle valo javallaſat, es kővetéſet. Az ő elein értsed az Apoſtolokat, es azok utan kővetkezőtt igaz Tanitókat. Egy ßoval ellenkez-

lenkezni fogh az Apoſtoli vallaſſal. Itt azt kellene megh bizonyitanom, hogy az Papa az Apoſtoloknak es régi fęnyeskedő Tanitóknak tudomanyokkal ellenkezik. De mivel hogy erről oda fellyebb-is emlekezet volt az negyedik es ötődik reßben. Hogy egy maſſalis ellenkezzenek peldakbol tanulok megh az hatodik réßben. Innet azért az K. olvaſot oda igazitvan. Megyek az kilencsedik Czimerre.

IX. Czimere az Antichriſtuſnak ez: Hogy ő kevely leßen es az męltoſagokat es az főldi Kiralyſagokat, el tapodgya, avagy maganak tulaydonittya. Dan. 11. v. 47. Apoc. 17 v. 13. 17. Melly jővendőleſekben nem csak az mondattatik meg, hogy az Antichriſtuſnak főldi avagy vilagi ura-

ſaga leßen, hanem az-is hogy ő azt à földi Kiralyoktul fogja venni.

Ez dologtul ſem ůreſſek az Papak, mert hogy földi męltoſagokat à Csaßartul vőtték; azt Decretalis levelek bizonyittyak,)(Bellarminus penig Laiſtrom ßerint-is elő ßámlallya kicsodak voltak azok, à kik az Papaknak Uraſagot, es joßagot adtak. *Lib. 5 de Rom. Pont: cap. 9. § Quanto Et § Neq; & ſeq. Et lib. 3 cap. 3. § Poteſt.*

)(Diſt: 96. cap. 13. & 14 Conſtantinus.

Immar penig ugy uralkodnak raytok, hogy mind válaßtaſokat, nevőket Koronajokat az Papatul kell várniok. *Bell: de Tranſ: Im: Rom: cap. 3. § Quanto. Et cap. 4. Et cap. 12. Extrav. Com: lib. 1 tit. 1 cap. 1. Super: Et tit. 8. cap. 1.* Ez dolgot erőſiti az Adorjan Papa, az Půſpőkőkhez irt leveleben, mellyről emlekezik

Greg: Decr: lib, 5. tit. 7. cap. 9.

kezik Aventinus, mellyben ſokßor emliti hogy az Papa által uralkodnak az Fejedelmek. Cselekedetekkel-is ezt bizonyittyak à Papak, mert az kit akarnak à Fejedelmek kőzzűl le vetnek es meg átkoznak. Amint az IV. Otho Fejedelmet az III. Innocentius Papa az IV. Henricuſt, az VII. Gergely az V. Henricuſt, az II. Paſchalis Papa, az I. Fridericuſt, az IV. Hadrianus es az II. Alexander Papak, az II. Fridericuſt, az IX. Gergely. Igy cselekedenek Anglianak Erſebet Kiralyne aßßonyaval.

X. Czimere az Antichriſtuſnak: Hogy ő tőrveny nekűl ęl, es hogy az ő maga akarattya ßerint tőrvent ßab, es bont; mert erről igy jővendőlt volt Daniel Propheta. Azt veli hog ő meg valtoztathattya az időket,

Dã: 7. v. 28. Et cap. 11. v. 36.

ket, es az tőrveynt, Es cselekedik az ő akarattya ßerint.

Hogy ez dolgot-is meg cselekedgye az Papa, magok irasa, Decretoma bizonyittya, holott mindenek felett-valonak, itéli magat es az ő ßekit. *Greg: Decr: lib. 1. tit. 6 cap 3. Significasti.* Ezt sok okokkal akarja Bell: allatni. A Papat senki meg nẽ itélheti, sőt akarattya ßerint sem bocsathattya magat mas emberek itéleti alá. Ó penigh à ki mondot sententiat-is meg változtathattya. *Greg: Decr: lib. 2. tit. 27. cap. 12. Cum olim.* Tőbb dolgokrol lasd megh cap. 7. Tablat.

Bell: lib 2. de Rom: Pont: c 26. Et lib 3. c. 19.

XI. Czimere az Antichristusnak: Hogy ő hittúl ßakatt legyen, sőt hogy az hittúl el-állasnak feje legyen. Sz. Pál bizonyitta 2. Theſſ. 2. v. 3. Ez Czimer-is illik à Papahoz, mert soha

soha nagyob hittúl ßakadás nẽ volt, mint miulta az Papa maganak ßarvat emelt, es uyjabb uyjabb tudomanyokat koholt: Ugy mint az ßentiras ellen valo talalmanyokat. A Purgatorium tűzét, Az ßent Vacsoranak csorbitasat, Az Angyaloknak, boldogult ßenteknek, es az érzekenseg nekűl levő bálvanyoknak tißtiletit. 2. Mert az idő alat állatta helyben nag réßre az réghi Eretnekeknek dőgleletes értelmeket. Amint oda fellyebb meg mutatodek, cap. 8.

XII. Hogy ő bálvanyozo legyen, mert igy jővendőlt volt erről Daniel Propheta, cap. 11 v. 38. Tißteli az Maozim Istent az ő ßekiben az Istent-is kit nẽ esmertek az ő Attyai, tißteli arannyal, ezűstel, draga kővekkel, es kivanatos állatokkal.

Igy

Apoc 17. v. 4. Igy emlekezik Szent Ianos-is az Antichristusrol.

Ez Czimernek à Papara valo illetése ebből mutatodik meg, mert ez az igaz Isten helyet olly dolgot tiszttel, à ki nem Isten, sőt nem-is ember, hanem fa, kű, ezűst, Arany, es kenyer tayték. A minemű az Christus képe es az Processioban, monstrantiaban rekesztetet oltya. A kiket tellyességgel olly tiszteletnek nemevel tisztelnek, mint magat az Christust. *Bell: lib. 2. de Sanct: Imag: cap. 21. Thomas Aquinas Part: 3. q. 25. Art. 13.* 2. Mert az Istent nem ugy tiszteli à mint Isten kivannya, hanem à mint maga talalta. Ugy mint az oltari ekessegben mosodo vizben, az képek czifrazasaban, Misezesben, ehez hasonlo dolgokban. 3. Mert az meg holt Szenteket is tisz-

Vide supr: cap. 1.

is tiszteli. 4 Mert szivőknek bizodalmat nem Istenben, hanem ő magok cselekedetiben, az Indulgentiak szerint valo bucsu jarasban, az szabad akarat szerint fel vőt segenysegben, czuklyas çlettben helyhez tetik. 5. Mert maga-is Istenhez illendő tiszteletet veszen fel, az emberektűl. A mint az 6 czimerben megjegyzők.

XIII. Czimere: Hogy ő káromlo lessen, s-męg penig az felseges Isten ellen. *Apoc: 13. v. 5. & 17. v. 3. Dan. 7. v. 25.*

Ettűl sem űres à Papa, s-męg penig Elsőben-is az Atya mindenhato Isten ellen; mert olly vén ős szakallu emberi ábrazatot farag, őnt, es czinal, arany, ezűst, kű, es egyeb romlando eszkezből, à minemű ábrazattya, soha nem volt nem-is lessen, mivel hogy Lelek ő Felsege.

Vide supra p.139.

lege. 2. Mert az ßent Haromsagot csuda mocskos formaban faragja.

Az Christus ellen-is káromlo, 1. Mert magatul valo őrők Istennek lenni tagadgya. 2. Mert elegedendő közben jaronak nem hißi. 3. Mert Christus *Vicariussa*nak mondgya magat, es az Christus matkaja jegyesenek.

Igy az ßent Lelek ellen-is káromlo; mert az ő túle ßarmazot ßent irast elégtelennek tanittya. 2. Mert az ßent iras feytegeteset csak ßinten maganak tulaydonittya. (:) 3. Mert azt tanittya hogy valaki az Papa Decretoma ellen vét, az, az ßent Lelek ellen vét, *Causa* 25. *q.* 1 *cap.* 1 *Violatores.*

(:) Conc: Trid: Seß: 4. Grat: Caus: 24.q 1.c.12 Quoties.

XIV. Czimere az Antichristusnak ez: Hogy ő Eretnek leßen, sőt minden Eretnekſegeknek

nek csomoja. Apoc. 16. v. 13.

Innét az kereßtyen olvasot igazitom az cap. 8. hol ez dologrol bővőn olvashat. Itt azert lassunk eggyet, avagy kettőt azok közzűl à mellyeket az Papa maga ßerzet, kik közzűl legyen első. Hogy az ßent irasnak męltosaga fűgg az Anyaßent-egyháznak męltosagatul, az az: A Romai Papatul. 2. Hogy az Deak nyelvre fordittatot régi Bibliaval meg kel elegednűnk. Ha ßinten az Sido es Gőrőg bőtűnek értelme vel ellenkezik-is. 3. Hogy à Biliat ne legyen ßabad olvasni azoknak, az kik nem Papak. 4. Hoǵ csak az à bűn, à mi ßanßádekbol leßen. 5 Hogy az ember sokkal tőbb jot cselekedhetik hogy nem mint Isten kivanna az ő tőrvenyeben. 6. Hogy az Anyaßent-egyházban egy

egy lathato főnek kell lenni 7: Hogy az Romai gyülekezet nem vétkezhetik. Ezek nyilvan valo Eretnekségek, ezek több effélc dolgokkal à Papa talmanyi, az mellyeket követ, es egyebekkel-is követtet.

XV. Czimere: Hogy ő kép mutato leßen, az az: Barany ßarvakat viſel, de ugy ßoll mint Sárkany, avagy az juhok öltözeti alat, farkas terméßetű leßen.

Illyen kép-mutatonak ſok dolgokban tapaßtaltatik à Papa; mert ő nével magat ßolgak ßolgajanak hivattya; Valoſaggal penigh Csaßaroknak Csaßara. Azt mondgya hogy ő bűnöket az embereknek meg bocsathattya, Purgatoriumbol ki ßabadithattya; ő maga penig maſnak *Confiteal.* Az Ianos Papa Odillon avagy Odilla

dilla Apat-Ur ſegitſege nekül Purgatoriumbol nem ßabadulhat ki: Dicsőſſeget igér egyebeknek, ſ-maga ſem tudgya ha idvezőlé, sőt ſokan azt ſem hittek hogy legyen örök élet, es pokol. Illyen volt az X. Leo Papa, az VI. Sandor, az II. Sylveſter, az III. Pál, az IX Benedek, az XIII Ianos; az VII. Gergely, az VIII. Kelemen, es többen: A mint *Spec. Pont*: bizonyittya p. 85.

XVI. Czimere: Hogy jegyeket es csudakat cselekedik. Matt 24. v. 24. 2. Theſſ 2. v. 9.

Hogy ez Czimer illyék à Romai Papara, nyilvá, vagyó mert ezt tartya ő az ő gyülekezetenek fű fondamentomanak,)(hogy ők csudakat teßnek, *Bell. lib. 4. de notis Eccl. cap. 14.*)(Kalauz pag 574.

De micsodas csudak ezek? Csalardok. A mint Berna városa erre bizonyſag, à hol még

Bara-

Baratok, az Papa engedelmeből, ily csalard mesterségekért, *Anno Christi: M. D. IX. ultimo die mensis May* engettenek meg. A hiſtoriat laſd meg Ludovicus Lavatéruſnal, *Lib. de Spectris part. 1. cap. 7.* Ehez haſonlo csalardſagot cselekettek az Franciſcanus Baratok, Gallianak Aurélia nevű varoſaban, An. 1534. Kik egy paraſt Barattal az Templom padlaſan zörgettettek, mint ha az ott valo Prætor feleſegenek lelke volna, *Vide Ibidem cap. 8.*

Laſs ehez haſonlo papiſta csalard csudat, à gyergyas rakókrol, es egyebekről-is, Eraſmuſnal *ad Epiſcopum quendam, lib. 22. Epiſt:* Laſs *Bucananuſnal in ſuo Franciſcano* haſonlo csalard hiſtoriakat, Laſs Lavatéruſnal, *part: 1. de Spectris. cap. 9.* Az Auguſta varasbeli csalardſaga miat meg

at mag ölettetet Ieſuitanak hamis csudajat, An. MD. LXXXXVI.

XVII. Czimere az Antichriſtuſnak ez: hogy ő hazaſſag nekűl tetteti magat hogy çlne, de mindazonaltal bűja çletű, es parázna.

Az Romai Papa-is hazaſſag nekűl çl, es kevelsé mutattya magat az aſſonyi-allatoknak kivanſagara figyelmezni, de hogy paráznaſagh nekűl çltenek, es çllyenek mindenek csak az hiſi à ki ſem az teſti, ſem az lelki paráznaſag mi legyen, nem tudgya; Sem penig. à Papaknak parázna ágyokbol származot fiakrol nem értett. De à ki ezekről hallot, avagy olvaſot, tudgya az XII. Ianos Papat az III. Sergius fattyának lenni. Amint Luitpraudus becsülli. Az VIII. Ianos Papa, ki az IV. Leo Papanak ſucce-

Lib. 3. de Geſt: Imp: cap. 12.

dalt, (meg bocsasson Pápasaga) kurva léven fattyat fűlt. A-mint sok Historicusok bizonyittyak. Az III. Pál Papa-is à mint oda fellyebb meg hallók, tulaydon ő maga hugat adá az VI. Alexander Papanak, ezert hogy őtet Gardinallá tenne. Utalatos Sodomai ęletet ęlt az III. Iulius, à mint Platina es Baleus irjak. Sokkal többeket ſamlálnak egyebek; de elég it à Papa ſűzeſſegenek meg mutatasara, az Romai Bordely hazaknak épittetése, mellyek kőzzűl leg czifrabb az IV. Sixtus Papatul czinaltatott, melyben nagy sereg paráznát tartott, kikkel baratinak s-ſolgainak kedveskedet. Ha igaz à mint Vesselus ir. [a],

Vide Epist: pag. 31.

a, In tracta: de Indul: Papalibus.

XVIII. Czimere ez: Hogy ő az házassagot, es bizonyos ..tkeknek nemeit, mellyet Isten em-

embereknek taplalasara adót, meg tiltya, mellyről ſol à ſent Pal 1. Tim. 4. v. 1. 2. 3. A mely bizonsagbol megh mutatodik hogy őrdőgi tudomany az, à melly az házassagot, es bizonyos eledeleknek nemét meg tilt. Iay azért azoknak à kikre ez jel illik.

Hogy penig à Papa által az Istentűl rendeltetet házassagh meg legyen tiltva, es bizonyos napokon, némely étkeknek nemével, mellyet Isten embernek taplalasara rendelt, az ő birodalmaban ne legyen ſabad élni, az ő hagyomanyibol vilagosan meg tetſik.

Az házassagot à mi nézi, azt 1. akkor mondatik tiltani, midőn à megh tiltott bujasaghoz es faytalan ęlethez hasonlittya. 2. Midőn tiſtatalanoknak mondgya az ſent házassagban

 élő-

élőket. 3. Midőn azokat à kik az házassagban felesegekkel valo lakasokat oltalmazzák, vétkeknek mesterenek hiyja. b, Amint ezek igaznak lenni megh tetßenek Syricius es Innocenti⁹ Papapnak levelekből Ezt állattya Bellar: midőn igy ßoll: Mind az kettő gonoß, mind meg házasulni, s-mind égni, de még-is gonozb meg házasulni. 4. Midőn az egyházi ßolgalattul minden házassagban çlő ßemelyeket megh tilt. Amint törvenyek bizonyittya. *Dist*:27. *cap*. 1. *Et cap*. 8. *Dist*: 28. *cap*. 6. 7. Ugyan ezeknek meg engedi az ágyas tartast, hogy azokkal tőlcsék el faytalansagokat. Amint à Papaknak erről tőt bizonyos végezeseket Toletomi gyűlesekből, az törvenyeknek egyben ßődője Gratianus könyvében be irta; à végezes ez: e, Akinel

Siric: Epist: 4. Inno: Epist: 3. b, Dist. 82 c 3. Plurimos

c, Bell: lib. 2 cap. 30 34. de Monac: d, Cost: in Ench: Art: de Cœlibatu.

e, Grat: Dist. 34. c. 4. 5.

kinek nincs felesege ßabad az helyet ágyast tartani, Az, kereßtyén embernek, csak hogy azzal megh elégedgyék, bizonyara, ßabad egy Agyast feleseg helyet tartani.

A mi az bizonyos eledeleknek nemének meg tiltasat illeti, azt à gyermek-is tudgya, s-még penig ugy tiltya hogy à ki azt meg ßegné, inkabb vétkeznék hogy sem mint az, à ki az Istē parācsolattyat tőrné meg. Mert à ki csak tejest, avagy vajast ennék-is az bőyt nap, az, halalos vétket cselekednek. f, Toletus Iesuita es Gardinal tanitasa ßerint. Szabadosabb penig rutul ßitkozódni, káromkodni, s-embert ölni, hamis mértekkel çlni, az vizes bort, tißta bor gyanant el adni, es csalardul meg eskűnni Ugya azon Iesuita es Gardinal tanitasa-

f, Tol: de Inst: Sacerd lib. 6 c. 3.

Tolet: de Inst: Sacerd lib. 5 cap. 6 Et cap. 9 Et lib. 4 cap. 13 Et lib. 2. c. 13 Et libro de Septē pec: mort: c. 49.

tasabol. Annakokaért à miert az Urnak lelke Eretnekeknek es ördögi tudomant követöknek monta az Encrátistákat, ugyan azon dologert à Papistakat senki kép-mutatás nekül ßenteknek nem mondhattya.

XIX. Czimere ez: Hogy ö fösveny leßen, 2. *Pet.* 2 *v* 14. *Apoc.* 13. *v.* 17. *es* 18. *v.* 11. 12. Hogy à Romai Papa fösvény legyen, es azert komplarkodo, senki nem tagadhattya, valaki az Indulgentiaknak Gardinali köntösnek Püspöksegeknek, es az bünöknek el adasaval valo kereskedeset tudgya. Nem csak ezekkel kereskedik penig à Papa, hanem az Istennel, az Eggel, az földel, az vizzel es az tüzzel-is. A mint Mantuanus mondgya; Az föld à temetesre, à viz az temetendö testnek hintesere, à tüz az gyergyak gyutasaval

tasaval nem keves penzen adattatik el. Ez fösvenlegtül vagyon hogy az meg holtul-is adót veßen; mert ezert ßabadittyak ki à Purgatoriomi tüzböl. Ezert oldozzak megh az átoknak kötelet. A mint Onophrius az IV. Gergely Papa felöl irja hogy ßaz ezer aranyért oldozta meg Fridericus fejedelmet. Erröl panaßolkottak az Görög orßaghi Ecclesiak, az XXII. Ianos Papa ellen. Erröl panaßolkodik az Basiliai gyülés Sess. 31. Erröl sok Fejedelmek, es tudos emberek. *Vide Catalogum Pret: Ver: pag.* 402. *Et sequentibus.*

XX. Czimere: Hogy ö az öveit męltosagolakká uralkodokká teßi. A melly cselekedetiröl Daniel Propheta es ßent Ionos jövendöltek. Dan. 11. v. 39. Apoc 18 v. 3.

Hogy à Papa ezeket cselekedgye az ő kedvesivel kőnyű pro balasra avagy csak az Gardinaloknak ßenteltetésekből-is kiket igy ßolit meg à Papa: Legyetek en Atyamfiai, es ez vilagnak Fejedelmi. Amint erről bizonsagot teßnek, *Augustinus de Anchora* es *Antonius Florentinus*. Ezt erősiti hogy az ő Gardinalit, Erlekit, Púspőkit, ez vilagi Fejedelmeknek nevével illeti. [a], Es minden ßerzetes Soldosit ki veßi ez vilagi Urasagnak birodalma alol, sőt ki átkoz minden rendeket, valakik az Regulás embereken valami hatalmokat módgyak. [b], Továbbá mind ezekre az ßemlatomas legyen bizonsag; mert męltosagos tißteket viselnek, s-még penig ollyak gyakorta ki-ßűleit-is megh tagadgya, ßegyelven hogy paraztok, es nagy

Hic de Potest: Eccl: Ille part. 3. tit. 21. cap. 1.

a, Greg: Decret lib. 1 tit 33. cap. 6.

b, Sexti Decret lib. 3. tit 33. cap. 4.

es nagy kebeles keczkét őrző Totok. Amint Nagy-Szombatban laktamban lett bizonyos dologbol historia ßerint, meg beßelhetném; ha akkori Púspők uram gyalázatnak nem tartaná.

XXI. Czimere az Antichristusnak: Hogy az őveit megh fogja bélyegezni, az ßent Ianos latasa ßerint, Apoc. 13. v. 16. 17.

Hogy az Romai Papa-is mindeneket, az ő tulaydom bélyegevel meg jegyezzen tudgyak azok, à kik értik mi legyen az Bermalás, es az Romai Papa ßemélyet viselő Púspők altal valo kenés; Mellyről azt tanittyak hoǵ olly jegyet teßen emberben, melly soha el nem tőrlődik, hanem még pokolban-is meg ismerhetni ez jegy által, mellyik Lelek volt Papista, s-mellyik nem. *Bell: lib. 3. de Eccl. milit:*

milit: cap. 4. § *Ad illud.* Továbbá ennek męltosaga által, réßesül csak az Misenek es Indulgentiaknak erejevel. Ez keneten kivül senkinek nem haßnál az Ecclesia java, &c.

XXII. Czimere: Hogy ő az Istennek válaßtottit üldőzi. *Dã.* 7. *v.* 25. *&* 11. *v.* 33. 44. *Apoc.* 11. *v.* 7. *es* 13. *v.* 15. *es* 17. *v.* 6 *es* 9 *v* 11. Semmi vér-onto cselekedetit ide à Papanak nẽ jegyzẽ, noha gyakorta lovok labait-is mosták à kereßtyenek vérébẽ, es è cselekedeti merő serpenyőben-is meg nyomná, Herodesnek, Neronak, &c. Az ű őldőkőltetesеket, gyilkossagokat mert ez az Ecclesia jegyesenek, fejenek, fundamentomanak tartya magat s-még-is az Evangeliom kővetőket őleti. Azok penig poganyok voltak, es semmit nem tuttak az Christus

stus hiti felől. Hanem csak okat jegyzem meg, miért cselekedgyek ez nagy kegyetlenseget? Ezert mert magok à Papak tőrvenyekben irtak ezt: Hogy valaki velek nem eggyez, meg hallyon az; mert nem mélto hogy à nap lassa azt, à ki az Romai Papanak ellensege. *Grat: Decr. Greg: lib.* 5. *tit.* 7. *cap.* 9. *Et cap.* 13. *Causa* 23. *q.* 5. *cap.* 20. *Et Causa* 11. *q.* 3. *cap.* 15.

XXIII. Czimere az Antichristusnak ez: Hogy ő naponkent jobban jobban ki nyilatkozik, meg kissebbedik, el hanyatlik, es à Christusnak el jővetelevel tellyesseggel el tőrőltetik. A mellyet ßent Ianos az Babillonnak el romlasaval jővendőlt, es ßent Pál nyilvan tanitott. *Apoc* 14. *v.* 8. *Es* 16. *v.* 19. *Es* 17. *v.* 16. *Es* 18. *v.* 7. 2. *Thess.* 2. *v.* 8.

Iollehet minden időben voltak Istennek olly hivei, kik az Antichristus dúhősségenek ellene allani igyekeztek, mind azőaltal illy nyilvan valok minden dolgokra nezve, nem talaltattak, mint az Evangeliomnak uyjonnan valo prædicallasanak idejen az Szent Lelek Isten tamaztott, ugy annyira hogy nem csak egy falu, város, avagy Tartomany, hanem egéss Herczegsegek, es Koronas Orszagok, az Szent Lelek Istennek munkalkodasa altal az Romai Papanak kegyetlenségét, ki őltőzven, az Istennek igaz gyülekezetinek polgarivá lettek. A honnet sok panaszolkodasok, es agyarkodasok árad à Romai Szerzetesseknek; hogy immar amaz meg avasodot Arunak, nincs keleti, tunni-illik; az Papa Indulgentiainak, az

Czuklyaknak, Misenek, es egyeb effele Romai árunak. Es Isten kegyelmeből annyira jutott à dolog, hogy sok Szaz Claustromok, à kikben az előt nagy bujasagban éltek à Szerzetesek, most avagy pustak, avagy igaz Isteni tiszteletre forditották. Mert Isten nap-fenyre hozvan az Evangeliomnak igazsagat, meg némulanak az emberi főtül talalt értelmek, es jövendőben tellyesseggel el-is rontatnak az IESUS Christusnak dicsősseges eljövetele altal. *Veni Domine Ieſu.*

X. RESZE.

AZ Papisták hittül szakattak.

ELeitül fogva utalatos emberek tartatot, csak akülső dologban-is à Pribek. A belső dologban valo szakadás penigh

Iust: lib. 12. Zonar: an. tom: 1. Cuzf. lib, 7.

nagy bűnnek mondatot. Innet vagyon hogy az Isten ßorgalmatosan tiltotta ettűl az őveit, à kik cselekedtek azokat kemenyen meg feddette, s-ha meg átalkodtak, rettenetesen meg bűntette. Nem kell azert oknekűl senkit hittűl ßakatnak mondani. Nincsené tehát boßßusagokra à Papista Atyafiaknak ez réßnek titulussa? Nem-is lehet; mivel hogy bizonyos megh czáfolhatatlan Oktul viseltetven mondgyuk őket hittűl ßakattaknak, Mellyet illy úton mutatok igaznak lenni.

Valamelly gyűlekezet az Apostoloknak es mindgyart az Apostolok utan fęnyeskedő Tanitóknak vallasat el hatta, es az kivűl más azzal ellekező uy vallast ßerzet maganak, az, el ßakatt az Istennek

nek igaz es régi Anyaßent-egyházatul; mivel hogy az Apostolok, es mindgyart azok utan lévő Tanitók, es azokat kővető népek valanak az Istēnek gyűlekezeti.

De az Romai Papa minden ő soldosival azoknak vallasat el hatta, es à kivűl maganak azzal ellenkező uj tudomant ßerzet.

Tehát à Romai Papa az ő hozzá tartozókkal egyetemben ßakatt el az Istennēk igaz es régi Anyaßent-egyházatul, es igy ő hittűl ßakatt.

Hogy az Apostolok utan lévő embereknek vallasat az Romai Catholicusok el hattak, azt oda fel lasd meg. Hoǵ penig az Apostolok vallasat-is fęlre tettek, jollehet arrol-is olvashacs az cap. 1. à hol az ß. irassal valo ellenkezesek jegyez- Supra c. 4. Vide cap. 1.

Vid: hic Dialogō Diap: & Scotod: p. 74.

gyeztetik megh. Mindazonaltal it-is egy avagy két bizonſagot be hozvan meg mutatom az Apoſtoli vallaſſal valo ellenkezeſet, az moſtani Papiſta valláſnak.

Nőtelenſeg

Az Apoſtol azt tanitotta: Iobb házaſſagban ęlni, hogy nem égni, 1. *Cor. 7. v. 9. Hebr. 13. v. 7. 1. Tim. 3. v. 24. Tit. 1. v. 6.* Ezt kőzőnſegeſen minden rędek kőzőt igaznak lenni, es igy az Egyházi ſemelyek kőzőt-is állattya.

Bellarminus megh forditttya ſ-mond: *Gonozh házaſſagbam ęlni hogy nem égni, lib. de Monach. cap. 30. § Sed adferamus.* Ezt állattya Coſterus. In Ench: Art: de Cœlibatu. *Sacerdos ſi fornicetur, aut domi concubinam foveat, & ſi peccat, gravius tamen peccat, Eccleſiam gravius vulnerat, Et inverecundius Scortatur, ſi contrahat ma-*

trimonium. Az ſent irás azt tanittya hogy ſietſűnk megterni, hamarſaggal valo pœnitentiat tarvan, es el kerűllyűk annak naprol napra valo halogatáſat. *Hebr. 3. v. 13. 34. v. 7. Pſal. 95. v. 8.* Pœnitentia,

Az Papiſtak azt tanittyak: Nem tartozik ember Iſtenhez ſietſeggel megtérni; Nem bűn el halogatni az Iſtenhez valo megtereſt: mert csak az halalnak idejet nézi az megtereſről adattatot parancsolat. *Canus in Relectione de pœnit: part. 4. § Primum Idem Ibid: § Iam quinti Idem Ibid: § Tit igitur, Idem Ibid. § At Præceptum.*

Az ſent iras azt tanittya hogy à ki meg eskűſik megh kell azt tartani, Pſal. 15. v. 3. 5. Esküves.

A Papiſtak azt tanittyak ſabad haſonért, hamiſſan megh eskűnni, avagy eskűvéſet emberneк Vide cap. 3. p. 140 141. 143. 144.

Lopas.

bernek fel bontani.

Az Szent irás lopasnak tartya akar minemű szűkségben-is az más marhajának, megh tiltott mod szerint valo el vetelét, *Prov.* 30. *v.* 8. 9. *Et cap.* 6. *v.* 30. 31.

A Papistak azt tanittyak nẽ lopas az mas ember marhajanak megh tiltott út es mód szerent-is szükségnek, éhségnek idején valo el vetele. *Maldonatus in summa quæst*: 8. *art.* 3. *Azorius Tom.* 1. *Moral*: *lib* 1. *cap.* 3. *Bell*: *de Matr*: *cap* 17 § *Ponit*

Gyilkossag. Karomlas.

Az Apostol tanittya. es az egés Szent iras erősiti, hogy az gyilkossagtul ember magat megoyja, ne haragudgyek es ne karomkodgyek. *Eph.* 4. *v.* 25. *Matth* 5. *v* 22 1. *Petr* 3. *v.* 9. *Exod.* 20. *v.* 13

Az Papistak azt tanittyak nem halalos bűn ha valaki hertelen haragbol Istenét megh

megh karomlya, felebarattyat bossufaggal illeti, es ha sinten megőli-is. Toletus Iesuita *lib.* 5. *cap.* 6. *de Instr*: *Sacerd*: *idẽ Ibidem cap.* 9. § *Primus Et lib.* 4. *cap.* 13.

Komplarkodas.

Az Apostolok, es az egés Szent irás tiltya az hamis mérteket, csalardsag altal valo komplarkodast, egy Soval felebaratunknak megh csalasat. *Rom.* 3. *v.* 8. 1. *Thess.* 5. *v.* 15. *Rom.* 12. *v.* 16. 21. *Prov.* 20. *v* 22. *Lev.* 19. *v* 35. 36. *Ezech.* 45 *v* 10.

A Papistak azt tanittyak, Sabad embernek maga marhajat eladni, akar miuton; à vizes bort tiszta borgyanant, az hitvan árut jo helyet egy dolgot, mas gyanant eladni. Toletus Iesuita *de Septem pec*: *mort*: *cap.* 49.

Igasság.

Christus az ő Tanitvanyival, s-Prophetaival, eggyűt tanittya hogy nem kell minekünk

kůnk hiveknek à testi ßenvédesnek felelme miat az igassagot megh tagadnunk, hanem arrol vallast kell tennůnk męg életůnknek fottaval-is. *Matth.* 10. *v.* 28 32. 33. 39. *Rom.* 10. *v.* 10. 2 *Cor.* 6. *v.* 14.—16. 1. *Ioh.* 2. *v.* 15. *Ier.* 5. *v.* 45.

A Papistak azt tanittyak, ßabad à bálvannak áldozni, az kůlsö veßedelemtůl valo fęlelemnek idejen, es Eretneksegnek vétkeben keveredni, es: Az igazsagot es annak követöit kárhoztatni, az eretnekekkel eggyůt értvén. *Bell: lib.* 4. *de Rom. Pont: cap.* 8. *& cap.* 9 *& cap.* 10.

Tanunak szama.

Az Apostol es az egéß ßent iras tanittya, hogy két avagy harom tanunak vallasa altal, minden dolog meg erösitetik; meg ölettetik, &c. Es igy az Egyházi ßemely ellen-is elégh harom

harom bizonsag. 1. *Tim.* 5. *v.* 19. 2. *Cor.* 13. *v.* 1. *Hebr.* 10 *v.* 28. *Mat.* 18. *v.* 16 *Ioh.* 8. *v* 17. *Deut.* 19. *v.* 15.

Az Papistak azt tanittyak ezert hogy magok gonossagat inkab födözhessek, hogy némely Egyházi ßemely ellen 72 tanu kell, nemely ellen 64, nemely ellen 27, az leg alább valo tißtet viselö ellen-is hét tanunal kevesebb ne legyen. Az Papa ellen penigh senki ne lehessen tanu, es senki ne-is itelhesse meg ötet. *Sylvester in Epilog: Concilij Rom. cap.* 3 *Grat. Causa* 2. *q* 5. *cap.* 1. 2. 3. Ha valaki kůlömben cselekednek ki átkoztassek. *Causa* 11. *q. cap. Præcipue. Et Causa* 2. *q.* 7. *cap. Qui nec*

Az poganyok idvessegerôl.

Az Apostolok azt tanittyak, hogy az ki hißen, s-meg kereßtelkedik, es meg marad alhatatosan az Evangeliomi tudomanyban, az tartatik meg es az idvö-

idvezűl. *Marc. 16. v. 16. Ioh. 3. v. 36. es 10. v. 1. 7. 9. Act: 4 v. 12. 1. Ioh. 4. v. 23 es 2 Ioh. 9 v. 11.*

Az Papistak azt tanittyak, hogy à megirt tőrveny nekűl is idvezűlnek, avagy; Az poganyok, Christusban valo hit nekűl, es Christus ismereti nekűl-is idvezűlnek. Maldonatus *in* Math. 11 21. Igy értették à Scolasticusok. Amint Acosta Iesuita irja. *lib. 5. de Procurand: Ind: Salute cap 3.*

Az Apostolok azt tanittyak, hogy csak az Iesus Christus vére tisztitot meg minket minden bűneinkből, es igy az ő áldozattyanak érdemes voltaért vétettetűnk az Atya Isten kedveben. *1. Ioh. 1. v. 7. Ioh. 1. v. 29. Colos. 1 v. 19. 20. Rom. 3. v. 24. 25. es 8. v. 1. 33 34. es 11. v. 5 6. Hebr. 10. v. 14. es 9. v. 12.*

Az eleg tételről,

Az Papistak azt tanittyak, hogy

hogy az mi cselekedetink egyben vannak egyelittetve az Christus elég tételevel; ugy annyira hogy két keppen tartoztek az emberre az őrők élet, 1. Az Christus érdemere nezve, 2. Az embernek maga cselekedetire nezve. *Bell: lib. 1. de Purg: cap. 14. § Secundus.*

Az Szent Pál azt tanittya, hogy az Egyházi tisztnek ki sollgaltatasa à minemű à Tanitás, hala-adas, könyörges, &c. közönseges, mindenektűl megh értheto nyelven legyen. *1. Cor. 14. v 2.—20.* Értelemmel valo szollas

Az Papistak azt tanittyak, hogy az értelem nekűl avagy idegen nyelven valo könyörges buzgosagosb, es többet ér, hogy nem az értelmes avagy közönseges nyelven imatkozas. Iesuita Anglo *Riensis in 1. Cor. 14 Num. 13.*

Az

Az Apoſtolok es az egéß ſz. iras azt tanittya, hogy Iſtent mindenek felőt kell minekűnk ſeretnűnk. *Act. 5. v 29. Matth. 22. v. 37. Luc. 10. v. 17. Deut. 6. v. 5.*

Iſtent tiſzt:

Az Papiſtak azt tanittyak, hogy nem mindenkor tartozunk Iſtent mindenek fölőtt ſeretni. Toletus Ieſuita *lib. 4. de Inſtr: Sac: cap. 9. § Altera.*

Az Apoſtolok intnek mindeneket hogy minden rendbeliekért, imatkozzanak, ſmég ellenſegekert-is. *1. Tim. 2. v. 1. Act. 7. v. 60. Matth. 5. v. 44.*

Imatkozas.

Az Ieſuitak azt tanittyak, hogy nem kell az ő túlők el ßakat emberekert imatkozni. Azorius Ieſuita inſtitut: *lib. 9 cap. 31. § Sexto queritur.*

Iſten tiltya az kepeknek csinalaſat, es imadaſat. *Deut. 5 v. 8. 9. Exod. 20. v. 4. 5. Mat. 4. v. 10.*

Képek Im:

Az

Az Papiſtak czinallyak es azt tanittyak, hogy tiſztelni kell, ſmég penig olly tiſzteletnek nemevel, mellyel tiſzteltetik az à kinek képe. Sőt ő magokban is à menyiben képek. *Bell: lib. 2. de Imag: cap. 21. Azorius Inſtit: lib. 9. cap. 6. art: 3 6.*

Az Apoſtolok tanittyak, hogy à Chriſtus olly Fő Papunk, olly kőzben járonk; A kihez ha jarulunk kőnyőrületeſſeget nyerűnk, irgalmaſſagot talalunk, es meg ßabadulaſt veßűnk. *Hebr. 4. v. 14.-16. es 7. v. 25. es 9. v. 11. 24. es cap. 10. v. 19. 23. Rom. 5. v. 1 2. Eph. 2. v. 18. 1. Tim. 2. v. 5. 1. Ioh 2. v. 1 &c.*

Segitſegre valo hivas.

A Papiſtak azt tanittyak, hamarebb megh halgattatik gyakorta az ember Marianak nevenek emleteteſe altal, hogy ſem az Chriſtus nevenek ſegitſegre valo hivása altal. *Author*

Thesauri Præconiorum Mariæ cap. 52 Cassander in Cons: atr. 21 cap. de Merit: & inter: Sanct: Holcottus in Com: in lib. Sapient. lect. 36. Bernardinus de Bust: in suo Mariali Alexandro VI. Papæ dedicato part 3 Serm. litt V.

Az Apostoloknak serege. Sem az régi kereßtyenek gyúlekezete soha ugy meg nem yetette es utalta az Istennek ßentseges titkos dolgait, sem penig à Christusnak ßentseges testeről olly mocskos ßayjal nē ßolt, hogy azt Eb, Dißno, Eger, avagy valami oktalan állat, megh ehetné, es eméßthetné. Mivel hogy hitték az égben fel mentnek lenni, es lenni mind addig miglen itelni halottakat es eleveneket el júne, az ßent Peter tanitasa ßerint. *Act.* 3. 21.

Ur Vacsorajanak kenyere.

Az Papasok penigh hißik es vallyak, hogy nem csak az ember

ber fogatul rágattathatik meg az Christus teste, de hogy azt (ißonyu dolog hallani-is,) az Eb, dißno, eger, es egyeb állat-is meg eheti, es emeßtheti; Igy ßolvan: Ha az eb, avagy dißno, ejendi meg à meg ßentelt Ostyat, nē vélhettyúk mi modon annak gyomraban nem menne az Christus teste-is; A mint magok gyalazattyokra irvan hagyot kőnyvekből, meg olvashadd Alexander Alesnél, *part.* 4. *Summa. q* 45 *Memb:* 1. *Thomas Aquinas*nal *part.* 3 *art.* 3 *quæst:* 80 *art.* 3. *Parisienses supra Magist: Sētent: lib.* 4. *Dist.* 18. *Gratianus*nal *Decr: part* 3. *Dist.* 2. *cap.* 64. *Et Canone pœnit* 39.

Az Apostolok à Papistak Miséjet nem tartottak (mivel hogy nem-is tuttak, micsodas tarka tollu tarvarju legyē) holtakert es eleveneckert valo áldozasnak. Mise.

Es hogy az altal az betegh gyo-
gyulast nyerjen, à vak látast ve-
gyen; az leanzo Matkat nyer-
jen maganak, à hadakozo győ-
zödelmet, az vizen jaro csen-
des evezest vcheſſen annak
halgatasa altal.

A Papasok penig mind ezeket hiſik, es vallyak, az Miſe felöl, ſőt sokkal többet-is, à mint egy magok Doctorának irasaban megh tekinthedd. *Apud Guernerum de vallore miſſæ.*

Az Apoſtolok sohul à képek elől le nem borultak, nem csokolgattak, mivel hogy poganyok cselekedik vala ezeket. A Papasok ezeket cselekedik.

Kal: lib 9. ca. 1. p. 600.

Melly dologh utan jegyezd megh Kalauznak imez tanitasit.

Kal: p. 426.

1. Nē igaz Eccleſia valamely az Apoſtoloktul reank ballott tudomant nem kőveti 2. Atok alá veti ſent Pál azokat valakik

kik az Apoſtoli vallas ellen uyjitnak.

Az honnet be rekeztven ez reſzetskét ſummald illy csomokban.

1. Nem igaz Eccleſia az, valamely az Apoſtoloktul reank ballot tudomant nem kőveti. De az moſtani Papiſta Eccleſia az Apoſtolok tul reánk ballot tudomant (mint ez réſben be hozot peldak tanittyak) nem kőveti:

Tahát à moſtani Papiſta Eccleſia nem igaz Eccleſia.

2. Atok alá veti ſent Pál azokat, valakik az Apoſtoli tanitás ellen uyjitnak. De à moſtani Papiſta Eccleſia uyjit az Apoſtoli vallás ellen; A mint ez réſs bizonyittya.

Tehát az moſtani Papiſta Eccleſiat à ſent Pál átok alá vetette.

XI. RESZE.

AZ Papiſtak tevelygeſekben meg átalkodtak.

AZ Nectarius nevű Conſtantinapolybeli Pűſpők (á ki çlt az nagy Theodoſius Fejedelen idejebem) csak egy Eudæmon nevű Tanitonak tanacslaſara, midőn gonoſſagh jőtt volna be á magan valo gyonásbol; noha ſok időtul fogva valo be vett ſokas volt, de el forditotta, meg valtoztatta, el hagyatta. Amelliyet javalliot, az utan az Aranyſaju Szent Ianoſ-is, Amint *Soc: Eccl Hiſt: lib. 5. cap. 19.* bizonittya. *Buc: Iuſt: Thul: pag* 302. *referente.*

A Papiſtak penig fogyatkozaſokat nem akarjak meg jobbitani, es reformalni; mert csak á melly időtűl fogva nyilvábban kezdtek ellenek kialtani, es fogyatkozaſokat Szemek elejben rakni, volt egynehany gyűleſek, ugy mint az Cőſtanciai á mellyben az Chriſtus Martyra Hus Ianos megh égettetet. Baſiliai Florentinomi es az Tridentom varasbeli, á hol Luther Marton bolondul meg átkoztatek, hogy az Iſten Evangeliomát kezdé az Papanak hamis Indulgentiai ellen prædicalni, Es iſmet im nem régen egy kurta Synat, Nagy-Szombatban; De mind ezekben csak ennyit ſem jobbitottak, es kőztők valo ſok el Szenvedhetetlen fogyatkozaſokat nem reformaltak, hanem inkab uyjitottak, á mint az Tridentombeli gyűlésnek regulaibol meghtetsik. A mellyre kepeſt, mi-is immar valoban el mentűnk tűlők; mivel hogy

tarſaſagokban nem ßenvették, hanem tűzzel vaſſal kergették. A mint az Apoſtolok-is à Phariſæuſoktul azert allanak el, hogy fogyatkozaſokat az Iſten tőrvenyeből nem akarak meg jobbitani, Act. 13. v. 46. Es életek el fogyaſara igyekeztek. Act. 14. v. 19. Ezek-is penigh annyira nem kivannyak jobbulaſokat, hogy keßebbek tűzzel vaſſal el fogyatni mind azokat à kik csak meg-is mutattyak nekik, az igazſagban valo fogyatkozaſokat, à mint erre bizonſag Hus Ianos es à (Chriſpinus Ianoſtul) egyben ßedetteteret Mártyroknak halalok, kiket az Romai Papa az ő Gardinali Pűſpőki, es katonai altal el tőrlőtt ez földről. A kiken penig igy nem hatalmaskodhatnak, azokat gyergya oltaſokkal, es egyeb bolondoskodaſok-

daſokbol ßármazot cseledetekkel eßtendőnként ki ßokták átkozni, à mint az Affricabelieket, Ægyptus Orßagh lakoſit, az Nap-keletit, es Aſiabelieket, az egéß Gőrőg orßagh hatarin levőkkel egyetemben, csak ezert hogy az Romai Papanak kegyetlenſege alá nem akarnak halgatni: Mivel hogy az Romaijak ſénkit el nem ßévednek, hanem csak azokat, à kik az Papat Chriſtus hely-tartojanak, az Anyaßent-egyház legyeſenek, es fejének vallyak, à ki penigh ezt nem cselekeßi, nem męlto annak az Napot latni, à mint az Papak Decretoma tartya. (:) De ez legyen elég.

(:) Decret: Greg: lib. 5. tit. 7. de Heret: c. 9. Adabolendam. Item Cauſ: 11. q. 3. cap. 15. Sii inimici.

APPENDIX.

Toldalék.

AZ Evangeliomi tudománt követő kereſztyenek az Iſten Anyaſzent-egyházának ęlő tagjai.

Mivel-hogy vagyon Iſtennek ez ęletben-is igaz gyűlekezete, Válaſtot ſerege, Szent népe, mely az Bálnak terdet nem haytott, melly az Antichriſtuſnak talalmanyit ſiből utallya; Es azt à Papaſok gyűlekezetinek lenni tagadgyuk. Annakokáért azt laſſuk megh, ha az à gyűlekezet es ſeregh az Evangeliomi tudomant követő nepe? A mellyre egy ſoval azt mondom hogy az Evangeliomi tudomant követő nép az, az

az, az Iſtennek igaz gyűlekezete, es Szent ſerege. Mellyet rővidſegnek okaért igy mutatok meg igaznak lenni.

Valamelly gyűlekezet az Prophetaknak Evãgeliſtaknak, Apoſtoloknak, es mingyárt azok utan ęlő Szenteknek tudomanyat, es vallaſat à hitnek ágazatiban éppen minden mocskolás, el forditás, es hozzá-adás nekűl megtartya, őrizi es egyebeket-is, annak megtartaſara int, az, az Iſtennek igaz gyűlekezete valaſtot ſerege, Szent népe, Eccleſiaja: De az Evangeliomi tudomant követők, à hit Agazatiban az Prophetaknak, Apoſtoloknak, &c. Es mingyarafi azok utan ęlő Szenteknek tudomanyat éppen, minden mocskolas, el forditas es

hozzá-adas nekůl megh tartyak, őrizik, es egyebeket-is annak megtartasara intnek: Tehát az Evangeliomi tudomant követők Istennek igaz gyűlekezete: válaßtot serege, ßent népe, Ecclesiaja. Ez erőssegnek első réße hogy igaz legyen, senki nem tagadgya, hanem csak az, à ki az ßent irasnak nem hißen, azokkal penig nekűnk nem kell gondolnunk holot az Isten igeje ßerint kellessek kinek kinek ßollani az idvesseg dolgaban, az Esaias Prophetanak imez mondasa ßerint, (Esa. 8 v. 20) Ha az tőrveny es bizonsag ßerint nem ßolanank ne legyen nekik reggeli vilagossagh: Erre int Christus Ukunk-is amaz parancsolattyaban. Visgallyatok az irasokat: Mert azok teßnek en rolam bizonsagot, es abban

Ioh. 5. v. 39.

abban lattatik idvessegtek helyheztetnek lenni.

Masodik réßet penig kőnyű meg mutatni az Papistak ellen; mert vallasunknak minden Articulusit megh bizonyittyuk az ßent irassal eggyezni, à mint azt lasd meg az Helvetica confessionak Articulusi ßerint.

Az Prophetakkal es Apostolokkal eggyezők az Evangeliomi tudomant követők.

Ez az mi vallasunk ugyan azon tudomany, à mellyet Isten Paradicsomban hirdete, es az melly altal az bűn miat el esett Első ßűleinket kegyelmesen vigaztalá; Tunni-illik: Az aßßonyi-allatnak magva tőri megh à kigyonak fejet. Melly Abrahamnak megh igertetett vala à ki az ßűz Mariatul ßűletet Christus, embersege ßerint, David magva; Istensege ßerint penigh őrőkke aldando Isten. A ki azert jelent megh hogy az őrdőgnek hatalmat el rontaná. A-

Gen. 3. v. 15

Ioh. 3. v. 8. ná. A kin kivûl nincs ſenkibẽ idveſſeg: Es nem adattatot az Egh alatt, mas nev, à ki altal kellene nekûnk idvezûlnünk. Erről penig mind az Prophe-
Act. 4. v. 12 tak-is bizonſagot teſznek, hogy bûnének bocsanattyat veſzi az ő neve altal minden à ki hiſzen
)(Act 10. v. 4. & cap. 15 v. 1. ő benne.)(Annakokaért moſtan miért kiſirtitek az Iſtent? az Tanitvanyok nyakaban oly igát vetven, mellyet ſem az mi Atyaink ſem mi el nem hordozhattunk; Sőt inkabb az Ur
Iesus Chriſtuſnak kegyelme altal hiſzûk, hogy megtartatunk mikeppen azok-is. (:) Ez
(:) Act. 15. v 10. 11. az ſent Peternek az Apoſtolok gyûléſeben utolſo es be rekeſztő ſava; Ebben eggyeztek megh minden Prophetak-is à mint mondgya. A mellytûl csak egy pontnit ſem kûlömbőz à mi vallaſunk, Sőt igeről igere

igere ezt vallyuk. A mint ha nem hinned vond vallaſunknak Articulusira.

Nem uy tehát ſem nem bokorbol ſőkőt à mint az moſtani Papiſtak kialtyak, hanem réghi es az ſent Lelektûl ſármazot; Nem uy prædicallaſt, ſem nem uy Papi rendet talaltak tehát az Evangeliomi tudomant kővetők, hanem ugyan azon à mellyet az Chriſtus az ő tanitvanyinak parancsola, igy ſolvan: Mennyetek el prædicallyátok az Evangeliomot minden teremptet állatnak, megh keresztelven őket Atyanak, Fiunak es ſent Lelek Iſtennek neveben. A ki hiſzen es meg keresztelkedik idvőzûl. Marc. 16. v. 16. Matth. 28. Igy nem uy Ur Vacsorajat talaltak hanem à mellyet az Chriſtus ſerzet, es à mellyet ſent Pál az

Urtul

Urtul vőtt, es az Anyaſzentegyháznak adot, azt tartyuk, es azzal çlűnk ugy mint űk.

Nem uy parácsolatokat kőltőttek: Hanem az mellyet Iſten Moyſes Propheta altal az Sinai hegyen ki ada azt tartyuk, tanittyuk, es az ſerint rendellyűk çletűnket à bennűnk műkalkodo ſent Lelecknek ajandeka ſerint.

Nem uy hitnek ágazatit talaltak es koholtak; Hanem az régi es közönſeges Apoſtolocknak vallaſat tartyuk.

Nem uy es az ſent iraſſal ellenkező kőnyörgeſcket ſzerzet, hanem megh elegettek az David Soltarival es egyeb ſz. iraſſal nem ellenkező çnekekkel, es az Urtul tanult Imatſagnak formajaval. Ha penigh mind ezekben kő ömből az ſent iraſtul mutaſu meg kerlek

avagy csak egy ágazattyaban à Hitnek.

De annyira nem mutathattyatok meg ti Papaſok, az ſent irasbol az mi hitbeli fogyatkozaſinkat, es az Apoſtoli vallaſtul valo el ſakadaſinkat, hogy ti magatok-is az igaſſagnak fényetűl meg győzettetven, kénſeritteſſetek ezt mondani: Az Evangelicuſok vallaſanak Articuluſi mayd mindeneſtűl igazak, es megh csalhatatlanok. *Ita D. Caſparus Nerthanſenẽſis in conſul: de Lutheranorum & Catho: Georgius Caſſander in Art: relig: inter Cathol: & Proteſtantes.*

Azoknak legyen tehát az mi vallaſunk Uy, bizontalan, es hamis à kiknek mind az Chriſtus ſ-mind az ő Evangelioma uy, bizontalan, es hamis. De az kiknek à Prophetaknak, az Chriſtuſnak, es az Apoſtolok-

nak prædicallasi réghiek. igazak, es idvessegesek, azoknak az mi vallasink-is igaz, réghi es idvesseges. [a], Az Christus az ő ismereti altal sokakat idvezit. [b], Az Christus el adattatott à mi bűneinkert, fel tamat à mi meg igazulasunkert. [c], Az ßent iras teßi az embert tőkelletesse. [d], Bűn az, valami az Isten tőrvenyevel ellenkezik [e], Lehetetlen az tőrventűl hogy minket idvezitsen. [f], Az uyjonnan nem ßűletet ember megh sem értheti azokat à mellyek az Istené, nem hogy azokat cselekedhetné az mellyeket kivan Isten mi tűlűnk. [g] Az Christus lett minekűnk igassagunk, ßentsegűnk, valtsagunk. [h], Az Christus egy áldozattyaval &c. Valakik megh ßenteltettek. Ez az mi vallasunk à mint hitűnk Agazatibol es Do-

a, Es: 53. v. 11
b, Rō: 4. v. 25.
c, 2. Tim. 3. v. 17.
d, 1. Ioh. 3, v. 4.
e, Rom. 8, v. 3.
f, Ioh. 3. v. 5. 1. Cor 2. v. 14.
g, Rom. 8. v. 7.
h, 1 Cor. 1. v. 30. Hebr, 10, v 14,

es Doctorinknak irasibol meg tetßik s-ki mit tud ebben ki vetesre męltonak avaǵ uy dolognak mondani?

Ez annak probalasara legyē elég, hogy az Prophetak Evangelistak Apostolok irasaban hagyattatot igaz vallassal az mi tudomanyunk es vallasunk mind egy legyen; Hogy penig mingyart ezek utā ęlő ßentektűl sem kűlőmbőzűnk igy probaltatik megh Isten segitsegeből vallasink fő Articulusi ßerint.

AZ ISTENRŐL.

ELsőben-is penig az Istenről, à kiről mi azt vallyuk hogy csak az egy őrőkke aldando, meg foghatatlan Istennek tulaydona, mindenűt lenni, minden helyeket mennyen es földőn be tőlteni: Es valami mindenűt vagyon Isten az A-

1. Reg: 8. v. 27 Psal. 139 v 7. & 10.

mint

mint lasd meg *Consensum Cathol: Art*: 2. Es az Helvetica Conf. Art: 11. Ez dologrol à régieknek-is sinten ez vallasok, mert igy szoll Athanasius[a], Csak sinten Istenhez illik, hogy egyszer két helyen lehessen, es mind ez egész vilagon azon szempillantasban megh talaltassek. Az nagy Agoston Doctor-is hasonlo keppen szoll Egésen az Egben, Egésen à földön, vagyon egyszer s-mind, az melly semmi testhez nem illik. Es ismet: Az egy Christus Iesus mindenût vagyoné menyiben Isten; az égben penig à menyiben ember.

a, Tom: 2. duzst: ad Antioch: q: 26.

Tot' in cœlo, totus in terra: non alternis tem-poribꝰ, sed utrumq; simul; quod nulla natura corporal: potest. lib. 2 de civ: Dei cap. 29. Et Tom. 2. Epist. 57.

Tehát nem tanitották ezek az Christusnak testét mindenût avagy csak sok helyen egyszer s-mind lenni, es igy az Papistakkal nem eggyezö vallason voltak; mert ezek minden

megh szentelt Ostyaban jelen lenni tanittyak, sőt az Ostyat hisik Christus valosagos testenek

AZ SZENT IRASROL.

VAlami az O Testamẽtombã Prophetatul Sido nyelven, az Uy Testamentomban penig Görögül Apostolok altal nem irattatot, az Istennek nem oly nsteles mẹltosagu igeje, hogy ellene nem volna szabad mit hinni. Ez arant nem csak az Anyaszent-egyháznak fenyeskedö Tanitoi az Paterek; De mẹg az téghi Papistak Decretoma-is mellettünk áll; *Dist*: 9. *cap*. 6 *Et cap*. 5 Ahol azt tanittyak hogy az O. Testamentombeli könyveknek hiteles voltok mérsekeltetik az Sido textusbol, à mint hogy az Uy Testamentombelieknek az Görögből.

rőgből. Ezt allattya Bellarminus Iesuita-is, *lib. 2. de verb. Dei cap 1. § Cum igitur. Et § Deniq; Et cap. 11. Et lib. 1. cap. 20 § Enumerantur. Et § Item. Et § Postremo. Et § Ad alteram*: Igy ért *Lyranus in Glossa.* Es *Ariasmontanus.* Az Sido Bibliaeleiben tett irásbā. Igy ért Abulensis in Matth. c. 1. A Paterek kőzzűl Melyto, Epiphanius Hilarius, Hieronymus es Roffensis voltak à kik az Ő Testamentombeli kőnyveknek feytegeteseben, néztek az Sido nyelven levő kőnyvekre, à mint magok bizonsagh tetelin kivűl, Bell: *lib. 1 de verb. Dei cap. 20. § Ad alteram*, tanittya.

II. Az Szent irasrol azt vallyuk, hogy mindenek valamelyek az mi idvességűnkre sűksegesek, elégseges es valosagos keppen meg vannak irva.

Helvet: Cōfess. Art. 1.

Ebben-is az réghi Doctorokkal

kkal eggyezűnk, à mint irások tanittya. De itt meg ércz, mert nem azt mōdgyuk, Hogy az sz. irasnak minden czikkelykéje kinek kinek igaz értelmere vilagos volna, hanem hogy à mi hitűnknek; tőkelletes tudomanya elégseges keppen meg vagyon irva, vagy nyilvan valo bőtűvel, vagy penig értelemmel Mellyről igy ßoll Agoßon Doctor: a, Az ßent Lelek Isten męltosagosan es idveßeg ßen helyheztette igy az irásokat. Mert semmi oly homalyos nincs, hogy valahol az nyilvan nem volna megh irva. Igy ßoll Athanasius-is. b, Az sz. iraßt olvaßad, es abbā ály meg, ott nyilvábban es valosagosbban tapaßtalhatod meg, hogy ßem mint en meg mondhatná, okat adgya ß-mond: Mert azok az Istenűl ő magatul irattatak oly

a, Tō: 3. lib. 2. de Doct: Christ: c. 6.

b, De Ineat verb: Tō: 1.

tak oly férfiak altal à kik az sz. dolognak tudoi voltanak. Igy Aranyßaju ßent Ianos-is. c, Mindenek nyilvan valok es vilagosak az ßent irasbol: Valamellyek ßůksegesek, azok nyilvan vannak. Igy ßoll Epiphaniuſ-is. d, Az ßent irasban mindenek nyilvan vannak azoknak àkik azt kegyes okoskodás altal akarjak megh tanulni, es nem ördögi munkat rekeßtettek magokban. Sem nem akarjak pokolra magokat alá taßitani. Ireneus Martyr-is, Az irás tökelletes, mivel hogy az Isten Igeje, es Lelke altal mondatott. Igy ßolnak Hieronymus es Hilariuſ-is. De ůnnön magok á Papaſok-is, noha tagadni akarjak ezt, es à mint tůlök lehet tagadgyak-is, mindazon altal az igazſagtul meg gyözettetvén, akarattyok ellen-is meg

c, Hō. 3. ad 2. Epiſt: Th: Sic & hom. 3. de Lazaro. Et 33. In Prim Epiſt: ad Corint, d, Contra Anomæos. hær. 76. Et hær. 69.

Lib. 2. adv. hæreſ: c. 47

meg vallyak à mint laſd megh Bellarminuſnal Romai Gardinalnal; Az ßent iraſnal, mely az Prophetak es Apoſtolok iraſaban foglaltatott ſemmi nyilvább (avagy vilagosb) es bizonyosb nincs, *de verb. Dei lib. 1. cap. 2. § At ſacris* Laſd megh *lib. 4. cap. 11. § Rideo Videri.*

Maſut iſmet igy ßoll: vagyó ſok bizonſag az ßent irasban à melly minden homaly nekůl tanit *lib. 1. de Miſsa cap. 7. § Adde quod. Et lib. 4. de Conc. cap. 10. § Sed ad.*

III. Az ßent iraſrol ez értelmůnk: Hogy az ßent iraſnak magyarazattyat, ůnnön magaban az irasban kell kereſnůnk, mivel hogy maga magat megh magyarazza.

Eccleſiarū Helv: Conf: Art. 2.

Mellyről az régiek, à kik közzůl elſö à Kelemen Půſpök, igy ßollottanak. a; Vannak ſokak á ßent

a, Referente Grat: Diſt. 37 c Relatum.

ſent irasban, mellyek arra vo
nattathatnanak az értelemre
à mellyet akar ki kivan: D
nem kell ennek lenni. Mive
hogy ůnnön magatul az ſen
iraſtul kell az igaz értelmet e
magyarazatot tanulni. Irene
us Martyr-is igy ſoll: b, Az I
ſtentůl nekůnk adattatot de
rek ſent iras, magaval eggye
zőnek talaltatik mi tůlůnk
mert az homalyoſan valo mō
daſt, megh feyti az nyilvan va
lo, Aranyſaju ſent Ianoſ-is ek
keppen ſoll: c, Kővesſůk az
magat meg magyarazo ſent
raſnak nyomdokat, Es aláb
egy keveſſe: Mikoron az ſen
iras illyen dologra akar mi
ket meg tanitani ůnnön mag
meg magyarazza magat, es a
őtet halgatót nem hadgya vé
kezni; Es iſmet: minekokaé
arra intlek, es kerlek bennet

b, Lib 2. advers⁹ hær cap. 47. Et lib 3. cap. 12 Et lib. 4. c. 63. 64.

c, Hom. 13. in Gen.

ke

ket, hogy egyéb dolognak hal-
laſatul megh oyjatok magato-
kat, es csak az ſent iraſnak ré-
gulajat kővesſetek. Az ſent
Balas Doctor-is igy emlekezik.
d, A mellyek à ſent irasban ne-
mely helyeken homalyosbak-
nak latſanak azokbol magya-
raztatnak meg, à mellyek vila-
goſan es nyilvan vannak irva.
Amaz nagy Agoſton Doctor-is
ugyan ezen igekkel ſol ſok he-
lyen iraſaban, à kik kőzzůl ot-
tan csak ezeket, e laſd megh.
Az Origenes ſem kůlőmbez et-
tůl magyarazvan az ſent Ma-
the Evangeliomanak tizenhar-
madik réſet, igy ſolvan: Az ſ.
iraſt egymaſſal valo egyben ve
tesből kell megh magyarazni.
Es maſut iſmet: f, A mikep-
pen hogy az Templom kivůl
valo Arany nem ſent: Igy az
ſent iraſon kivůl valo értelem

d, Queſt: aſcenticarū regul 267.

e, Tom 2. Epiſt: 48. & Tō. 3. lib 2 de doct: Chriſt: c. 9. & lib 3 cap. 26. 28. Et Tō. 3. lib. 2. de Unitate. Eccl: c. 5. 16.

f, Hom 25. in Matth.

 ſem

ſem ßent, noha ſokaknak csu-
dalatoſnak tetßik.

Itt-is megh győzettetven az
igazſagtul Bellarminus, megh
czáfollya azt à mit *lib. 3. de verb.*
Dei cap. 3 § Tota. tanitot, es azt
allattya, hogy az ßent iraſt, ő
magabol az ßent irasbol kell
meg feytegetni; *lib. 2. de eff: Sacr.*
c. 20 § His. Et lib. 1. de Sac: Euch.
cap. 9. § Secundo. Et lib. de Grat.
primi hom: cap. 8 § quod agitur.

Helv. Conf. Art. 1.

IV. Hogy az ßent iras męlto-
ſaga az Iſtentűl es nem az A-
nyaßent-egyháztul vagyő An-
nakokaért nagyob męltoſaga
vagyon az ßent iraſnak hogy
ſem mint az Anyaßent-egyhaz-
nak. A melly dologban igy eg-
gyeznek velűnk az régiek. Iré-
neus [a], az Anyaßent-egyháznak
oßlopa es fundamentoma az
Evangelium. Theodoretuſ-is
igy ßoll. [b], Elég az iraſnak meg
erősi

a, Lib. 3. adverſ. hæret: cap. 11.

b, In cap. 34. Ezech.

erősiteſere annak authoritaſſa
à kinek ßava altal az monda-
tot. Igy ßolnak az Papiſtak kőz-
zűl-is nemellyek, ug mit Gerső,
de vita Spiritual: animæ. Es Drie-
do Lovanyai hires Tanito *lib. 4*
cap. 4. De varijs Dogmat: Super o-
mnibus quæ ex Sac: Scripturis ſunt
maniſeſta, prior, notior, & vetuſti-
or eſt authoritas Scripuræ, quam e-
jus Eccleſiæ, quæ nunc eſt, Nam &
hujuſmodi Eccleſia quæ nunc eſt, ex
ſcripturis Sacris quærenda & cog-
noſcenda eſt.

V. Hogy az ßent iraſt min-
den embernek ßabad olvaſni.
It-is mellettűnk vannak az ré-
giek; Mert igy ßoll [a], Aranyßa-
ju ßent Ianos. Hallyatok meg
valakik ez vilagiak vattok, es
feleſegtek ſ-gyermekitek van-
nak, melly igen parancsollya
nektek is olvaſni az ßent iraſt,
es nem csak immel ammal, ha-
nem

a, In Epiſt: ad Coloſs. hom. 9.

nem nagy ſorgalmatoſſaggal. Es alább egy keveſsé: Hallyatok megh minnyajan ti kiknek gondotok vagyon ez vilagi dologra, es ſerezzetek magatoknak kőnyveket az ti lelketeknek orvoſſagat. Hálőbbet nem-is de az Uy Teſtamentomot bizonyara megh ſerezzetek. Maſut-is igy ſoll: Mindenkor intlek es meg ſem ſűnőm az intéſtől, hoǵ nē csak itt halgaſſatok azokat à meliyek mōdatnak, hanem othon-is ſorgarmatoſan olvaſſatok az ſent iraſt. Es ne-is mondgyátok ezt, En kűlſő dolgokban vagyok foglalatos, tiſztet viſelek, meſter ember vagyok feleſegem gyermekem vagyon; nagy cseledre viſelek gondot, ez vilagi ember vagyok, es igy nem illik en hozzam az iraſnak olvaſaſa, hanem azokhoz à kik ez vilagnak

lagnak ellene montak: De mit mondaſ ember, ezert nem illikke hozzad az ſent iraſnak olvaſaſa, hogy ſok dolgoktul vagy el nyomattatott? Inkabb ezert illyék. Origenes Doctor-is igy kialt fel ez dologrul: *Utinam omnes faceremus illud, quod ſcriptum eſt, Scrutamini ſcripturas: Hom. 2. in Iſai.* Az nagy Agoſtō Doctor-is igy inti halgatoit. *Legite ſcripturas: ideo voluit Deus ut ſcriberentur, ut nos cōſolaremur.* in Pſal. 33.

Helv: Conſ: Art. 1.

VI. Azt vallyuk es hiſſűk az ſent iraſrol, hogy az Prophetak, Evangeliſtak es Apoſtolok tulaydon az Iſtennek akarattyabol es parancsolattyabol irtak, valamit irva hattak. Amely doldot tagadnak à Papaſok, à mint meg lathadd à Romai Gardinalnal Bellarminuſnal. De it-is mi mellettűnk vannak az réghi Doctorok kik

kőzzűl igy ſoll [a], Irenæus. Nem egyebek altal vettűk az mi idveſſegűnknek allataſat, hanem azok altal à kik altal az Evangeliomnak tudomanya mi reank ért, à mellyet akkor prædikaltak: az utan Iſten akarattyabol irasban nektek adtak, hogy lenne à mi hitűnknek fundamentoma. Igy ſoll Agoſton Doctor-is [b], Holot az Apoſtolok ſ-Evágeliſtak vitták azokat à mellyeket Iſten mondot, es mutatott, ſemmikeppen nem kell mondani, hogy nem Iſten irta volna. Mert valamit akart az ő mondaſi es cselekedeti kőzzűl hogy mi olvaſnank; azokat nekik megh irni parancsolta. Nagy Gergely Papa-is feytegetven ſent Iób kőnyvét igy ir: *Redemptor Teſtamentum novum per Apoſtolos ſcripſerit Exp. Moral: in Iobum libro 22. cap. 13.*

[a], Irenæus lib. 3. adv: hæreſ: cap. 1

[b], Tom. 4. de Conſ Evang: lib. 2. cap. ult.

AZ

AZ embernek ſabad akarattyarol.

EZ ideigh az ſent iraſrol; immar az embernek ſabad akarattya felől valo érteműnkben hogy hogy eggyezzenek à regiek velünk azt laſſuk megh. A melyről azt vallyuk: Hogy à ſent Lelektűl uyjonnan nem ſűlettetet ember az Iſteni es idveſſeges dolgokat magatul csak megſem gondolhatya, es hogy az jora magatul ugyan né legyen ſabad akarattya. Melly dologban az régiekkel eggyezűnk, mert Lactantius igy ſoll: [a], Az igazſag, az az, az Iſtennek titka, melly mindeneket teremtett; metr ha kűlőmben volna az dolog, az Iſten es ember kőzőtt kűlőmbſegh nem volna, ha az őrőkke valo męltoſagnak gondolatit es végezeſit az ember megh foghatna.

Helv: Conf: Art. 9 pag. 29. 28.

[a], Lactantius lib 1 Divin. inſt: c. 1.

Hilariuſ-is igy [b], tanit; Senki nem kételkedhetik ebben hog az Iſteni dolgoknak iſmereſére Iſteni tudomany nekúl nem juthatni. Mert az mennyei tudomanyt az ember à maga erőtlenſege altal megh nem érthetni az Arauſicanübeli gyűléſnek-is Doctori, azt tanittyak, hogy az embernek ſabad akarattya à jora az Adamnak eſeti vel el-veſet. A mellyről Agoſton Doctor-is igy ſoll: [c], Az Adam eſetinek nagy volta miat à ſabad akaratbol ſármazot Iſtenhez valo ſeretetünk el veſet. Es ugyan ott mondgyuk. *Sine gratia Dei nos dicimus ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere.* Iſmet maſut: [d], Az ſabad akarat ſemmire valo hanem csak az bűnnek cselekedetire, ha az igaſſagnak uta el leſs titkolva, Es iſmeg:

b, Hilarius lib. 4. de Trinit:

c, Tom i. Epiſt: 107 ad Unitat Sic. Epiſt: 106. ad Boniſacium.

d, Tom. 3. lib. de Spi: & litera c 3. ad Marcellinum.

meg: [e], *Qui ſe à Deo avertit ipſe & velle quod bonum eſt & poſſe ſibi ſuſtulit.* Az, à ki magat az Iſtentűl el forditotta, mind az jonak akarattyat, ſ-mind annak megh cselekedetit magatul el vette; Igy tanitot Fulgentiuſ-is az ő könyveben mellyet az Chriſtus Ieſuſnak meg teſtesűleſeről irt. cap. 13.

e, Ad Art. 15. ſibi falſo impoſitum.

AZ Iſten gondviſeleſeről.

Helv: Confe Art. 6 p. 23.

IMmar az Iſten gondviſeleſeről-is rővideden laſſuk, az melyről mindeneknek előtte azt vallyuk: Hogy valamelly dolgok vannak es leſsnek mindenek az Iſtennek őrőkke valo el rendeleſeből vannak es leſsnek. A mellyről Agoſton Doctor igy ir: [a], Semmi nem leſs, hanem csak à mit az mindenhato akar; avagy megh engedven hogy legyen, avagy

a Auguſt: Tō: 3 Ench: ad Laur: c. 95.

maga végben viven Igy szoll à Szentiras ezen-is. *Magna sunt opera Domini, exquisita in omnes voluntates ejus, ut miro & ineffabili modo non fiat propter ejus voluntatem, quod etiam contra ejus fit voluntatem.* Hieronymus szem kűlömbőzőt ez dologban tűlünk à mint irasa bizonyittya [a], mert igy szolittya meg az Istent, Ezt mondom hogy te nalad nekűl semmi nem lehet.

[a], Tom. 6, Sup: cap. 1, Habac.

AZ bűnről.

Helv: Conf: Art. 8, p. 27.

AZ bűnről valo értermünkben igy eggyeznek velünk à régiek, à hol elsőben azt mondgyuk, hogy az keresztsegh utan meg maradot kivansagh az uyjonnā szűletettekben-is valosagos bűn. Es hogy az uyjonnā szűletettekben az keresztsegh utan-is meg marad az bűn, noha annak ereje el vétetett. Mellyről Hieronymus igy szoll:

[a], A bel-

[a], A belső ember eggyez min. az iraſſal ſ-mind az termé[szet]nek tőrvenyevel, hogy jo, ſzent igaz, es lelki De az kűlső ezt mondgya en teſti vagyok, es à bűn alá vettettem, à mit cselekedem nem tudom, es az mit nem akarok azt cselekedem, hanem à mit gyűlőlők. Ha penig az kűlső azt cselekeſi, à mit nem akar, megh mutattya azzal hogy jo volna az parancsolat, es hogy nem ő cselekedi azt à mi gonoſs, hanem az ő teſteben lakozo bűn, avagy az gyönyőrűſegnek kivanſaga. Agoſton Doctor-is irásának ſok réſzeiben eggyez velünk ugyan azon szókkal szolvan à mint fel tett csélunk tartya [b], à mint meg lathadd az megh jegyzet helyeken ebből-is: *Hoc peccati nomine appellat Paul[s], unde oriūtur cuncta peccata in carnalem concupiſcen-*

[a], Hieronymus Epiſt: ad Algaſiā,

[b], Tō: 7, lib, 5. cōtra Iulianum Pelag: c, 3, Et li 1, de nup: & concup: ad Valeriū. c. 25, Tract: 41. in Ioh. Et Serm. 6. de verb, Apoſt: de malo concup:

piſcentium. Azt bűnnek neméuel nevezi ſent Pál, à honnet minden bűnők az teſti kivanſagra ſármaznak.

Továbbá azt mondgyuk hogy minden bűn à mi leg kiſſebb-is, termeſeti ſerint halalos. A mellyről Hieronymus igy ir: [a], Abban à lelekben az hol à bűn uralkodik az Iſten orſaga nem uralkodik. Mert, *quæ communicatio luci ad tenebras, &c.* Es azt vallyuk mi hogy Iſten orſagat meg nyeri az, à ki meg tartoztattya magat az paraznaſagtul, gyilkoſſagtul, bálványozaſtul, &c. De ime az gyűlőlſegh ſ-rágalmazas, az harag, az reſtſegh, es egyéb effele vétkek à mellyeket mi kicsinyeknek tartunk, ki rekeſtnek az Iſten orſagabol; *Nec refert uno quis à beatitudine excludatur, an pluribus: Cum omnia ſimiliter exclu-*

a, Tom: 9, in Cō Sup: c. 5. ad Galat. ad verſ: Manifeſta autem ſunt opera carn:

excludant. Agoſton Doctor penig az csőcsemős gyermekekben lévő eredendő bűnt-is (mellyet az Papaſok minden vétkeknel kiſſebbnek mondnak) halaloſnak tartya [b], Igy ſolvá: El hidd es sémikeppen ne ketelkedgyél, hogy valaki ferſi, es aſſonyi-allat altal ſűlettetik (Tehát ſűz Maria, kereſtelő Ianos es az Bőlyeges Ferencs Barat-is) eredendő bűnnel ſűlettetik es hamiſſag, es bűn alá vettettetik es ezert termeſet ſerint haragnak fiává ſűlettetik. Ugyan ott az kővetkezendő reſben iſmég igy ſoli: Nem csak az őregek, hanem az kiſdedek-is, à kik akar csak az annyok méheben çilyenek es ugyan ott megh hallyanak Akar ſűlettetven kőreſtſeg nekűl hallyanak meg, őrőkke el kárhoznak, mert noha az

b, Auguſt: lib, ad Petr, Diaconum, cap, 26,

cselc-

cselekedendő bűn bennek nē volt, mindazonaltal az Eredendő bűnnek kárhoztatasat, az ő fogantatasokkal es sűletessekkel magokra vonták. Igy értettek à réghi Papistak-is ez dolog felől.)(Dist: 4, cap, 3, Firmissime,

III. Azt tanittyuk. Nem oka Isten à bűnnek. It-is velünk vannak az régi Tanitók, mert igy tanit *Tertulianus adv. Marcionem cap. 9. quod malum adscribes Creatori, si delictum hominis? Non erit Dei quod est hominis; Nec idē est habendus delicti author, qui invenitur interdictor, imo & condemnator*: Az N. Agoston Doctor is igy szoll erről: Ocsmany velekedes az à melly Istent valami gonosz Authorának véli. *Ad Io. Art. sibi falsò impositum, &c.* Helv: Conf: Art, 8, p, 27, Calv: lib, 2, Instit: cap, 1, sect: 10,

AZ jo cselekedetről.

AZ jo cselekedetről: Elsőben igy/ Helv: Conf: Art, 16,

igy értűnk: Hogy embernek semmi jo cselekedete nincs, hitinek akarattya előt. A melyről Agoston Doctor igy ir: a, Az jo cselekedet nem lesen az meg igazulásnak előtte. Es ugyan ott, az husonkilencsedik részben igy szoll: Az à cselekedet, az mellyet ha ki cselekedik ęl altala, nem les à megh igazitás előt: A megh igazulas penigh hit altal nyerettetik meg. Masut ismet igy ir: Csak azok, az cselekedetek mondattatnak jóknak az mellyek az Istennek szereteti altal lesnek, ezt penig sükségh hogy à hit elől vegye, hogy az jo cselekedet à hittűl vegyen eredetet, nem à hit az jo cseledettűl, mivel hogy senki nem munkalkodik az Istennek szereteti altal, hanem ha elsőben hisen az Istenben. a, Aug: Tō: 3 lib, de Spi & liter: c, 26 29, sic Tō: 4 lib, de fide & operib. c. 14,

Helv: Conf: Art, 16, pag, 48,

II. Hogy az mi cselekedetünk nem idvezit minket Isten előt. A melly dologban az régieknek serege mi pártunkra áll; kik közzül Ambrus Doctor

a, Amb: lib, de Iacobo & vita beata, cap, 6,

igy szoll: a, Ez vagyon ennekem hasznomra, hogy nem idvezülünk az törvennek cselekedeti altal. Cyrillus hasonlo keppen. b, Ne itéllyük meg igazittatni az cselekedet altal, es az Istennek kegyelmét nem à mi cselekedetünk, hanem hitünk altal remellyük jelen lenni. Masut ismet igy szoll: A törvennek cselekedeti altal csak egy ember sem igazittatik meg ő előtte: Az nagy Agoston Doctor-is eggyez ezekkel midőn igy ir: c, Meg tudgya minden hogy, ha az törvennek cselekedeti elől nem vétetik-is idvezülhet hit altal, Es masut, d, Senki ne vellye hogy az ő elebbi

b, Cyril: lib, 4, in Iohan cap, 51, lib, 12, Thesauri cap, 1,

c, August: Tom, 4, lib, de fide & op: cap, 14,

d, Lib, octo quæst: q, 76, Sic & Tom, 3, lib, de Spi: & l: cap, 14,

lebbi jo cselekedeti altal az meg igazitásnak ajandekahoz juthatna, melly hit altal lessen: Alább egy keveſſe ismet igy szoll: Sent Pál Apostol azt mödgya hogy az ember idvezülhet az elől-jaro cselekedet nekül is hit altal. Hasonlo értelemben vagyon amaz Aquinasbeli Tamas Doctor-is à ki az Papasok közöt egyéb dolgokban nem utolso; mert igy szoll: e, Senki cselekedet altal nem idvezülhet Isten előt; Es ugyan ott: Nyilvan vagon senki az törvenyből Istennél meg nem igazittatik, az az, az törveny cselekedeti altal. *Nam nullus per opera justificatur apud Deum.*

e, In Expsa: Epist. Pauli ad Galat: c. 3. Lect: 4. Sic & in cap 4. Lect. 4.

III. Hogy à mi jo cselekedetünk közzül csak egy sem tökelletes ez çletben, hanem sokkeppen fogyatkozas es vétek alá vettetek. A melly dologrol

Helv: Conf. Art, 16, pag. 49.

rol amaz nagy Gergely Romai Púſpők igy ir [a], Mivel hogy az ſent férfi (ſoll ſent Ióbrol) minden mi cselekedetinknek érdemét bűnnek lenni latta, ha à belſő igaſſagtul kezd meg itiltetni, azert jol monta; ha akar vele perleni ezer ſavara ſem ſolhat. Es mindgyart [b], Mikor mi az mi jo ęletűnknek tőkelleteſſege altal magunkat fel emellyűk avval mutattyuk meg hoǵ csak el sē kezdetetek mi bennűnk az jók. Es aláb iſmet igy ſoll: [c], Ha ſinten volna valami bennem-is, az engem itilőnek kőnyőrgők. Uti *enim ſæpe diximus: Onnis humana juſticia, injuſticia eſſe convincitur, ſi diſtricte judicetur.* Hieronym⁹-is igy ſoll: [d], Nehez dolog csak gondolattyat-is valakinek igaznak talalni. Cselekedeti penig mindenkor vétekkel egyelittetet,

a, Lib, Expoſitionis moral: in Iobū. cap, 2,

b, Et cap, ii,

c, Tō: 7, Cō: in c, Eccl:

Tō: 2. Epiſt: 29.

d, Hieron: Com. in c, 7 Eccleſiaſtæ,

littetet, mivel hogy az teſt altal ſolgaltatnak ki. Az nagy Agoſtó Doctor igy értet erről; à mint *Tom. 2. Epiſt. 29. ad Hieronymum*, irvan hatta. *Virtus eſt charitás, quâ id quod diligendum eſt, diligitur: hæc in alijs major in alijs minor, in alijs nulla eſt. Pleniſsima autem quæ jam non poſsit augeri, eſt in nemine; Quam diu autem augeri poteſt, profectò illud quod minus eſt, quam debet, ex vitio eſt. Ex quo vitio non eſt juſtus in terra, qui faceat bonum & non peccet, &c.* Bernard Doctor ſem ellenkezik midőn igy ir. Az mi alázatos igaſſagunk (ha vagyon valami) recta forſita ſed non pura; hanem ha jobbaknak vellyűk magunkat à mi Atyainknal, az kik igen nyilvan es alázatoſan megh vallottak magok felől; hogy minden ő igaſſagok, haſonlo az havi vérben fertőztetett

De verbis Isaiæ Serm: 5.

tett ruhahoz. Mert hogy valna ott tökelletességh, igazság, à hol vétek avagy bűn nekűl nem élhetni.

AZ Anyaszent-egyházrol.

Helv: Conf: p. 75, 89, 92 94.

Immar hogy az Anaszent-egyházrol valo vallasunkban-is eggyezűnk az régiekkel lassuk meg; Mellyről Elsőben ezt vallyuk. Hogy az Istennek amaz kivaltképpen valo közönséges Anyaszent-egyháza mellyet az Apostoli vallasban hiszűnk, az Szent Angyaloknak es az örök életre el választot embereknek serege, kik immar az mennyei hivatalnak részesi; es idvezűlven meg-is dicsőittettek. A-

a, August. Tom. 3. ad Laurētium cap. 56.

melly dologban Agoston Doctor a, ezen szókkal él midőn az Apostoli vallást magyarazza mondvan: *Credo sanctam Ecclesiam catholicam, &c Quæ tota hic accipienda est, non solum ex parte quæ*

te quæ peregrinatur in terris, à solis ortu usq; ad occasum laudans nomen Domini, & post vetustatem captivitatem cantás canticum novum: Verum etiam ex illa, quæ in cœlis semper ex quo condita est cohæsit Deo, nec ullam sui casus malum ex perta est. Hæc in sanctis Angelis beata persistit, &c.

Masut penig igy szoll: b, Azokkal (tudni-illik az szent Angyalokkal) vagyunk Istennek egy városa; kinek eggyik része mi bennűnk buydosik, masik része penigh azokban uralkodik Az ötvenhatodik Soltart midőn magyarazná-is igy szoll: Az őtestse az Anyaszent-egyház; nem ez, penig avagy amaz, hanem à melly az egész világra ki terjett. Sem nem az csak à melly az mostani élő emberekbe vagyon, hanem *ad eam pertinētib⁹ etiã his qui antecos, & his qui*

b, Idē Tō. 5 lib, 10, de Civit. Dei, cap. 7,

bús qui futuri sunt post nos, usq; ad finem seculi. Az nagy Gergely Doctor-is igy szollot ez dologrol. Az mi teremtőnknek vagyon szőleje, melly az közönseges Ecclesia, mellyben vagyon az igaz Abeltől fogva az utolso válaztottig mindē igaz. *Hom 19. in Evangeli.*

II. Azt vallyuk az Anyaszentegyházrol; hogy az közönseges Anyaszent-egyháznak, mellyet az Apostoli vallasban vallunk, az hitetlenek nem tagai, noha itt ez földön az Anyaszētegyhaznak tarsasagaban elnek; Melly dologban hogy eggyezzenek velünk à régiek, irásokbol tetszik meg; kik közzül igy szol Cyprianus [a], Azok az Istēnek Ecclesiaja, à kik az Istē házaban meg maradnak: azok penigh nem plantalasi az Atya Istennek à kik mint az polyva à ha-

a, Cyprian. Epist. 55.

hamissagnak lelketül el fuvattatnak; à kikrol szent Ianos az ő leveleben igy szoll: Mi tülünk mentenek el, de nem valanak mi közzülünk. Az Ambrus Doctor-is magyarazvan à harmincs ötödik Psalmust igy szoll: A mikeppen az szentek à Chriſtusnak testei: Ugy az hitetlenek tagai az ördögnek.

Az nagy Agoston Doctor-is [b], Sok helyen tanittya ezt irásaban, igy szolvan: Noha ben lattatnak lenni, mindazonaltal à athatatlan szeretetnek ötve foglalasatul el szakattanak. Masut ismet: [c], Ezek nincsenek az Istennek Anyaszent-egyházabol, noha ben lenni lattatnak, mivel hogy fősvenyek, rágalmazók, Usorasok, irigyek. Es ismet. [d], Nem kell azt vélni, hogy úk à Chriſtusnak abbol à testebül valok volnanak, mely

b, Augustin. lib. 3. de Baptis. cap. 19

c, Et lib. 6. cap. 3.

d, Lib. 2. contra literas Donatistæ cap. 10.

az Anyaßent-egyház, ezert h[illegible]
testekben à Sacramentomma-
réßesúltek, Ismet. [e], Az Chri-
stustul el kárhoztattak, immar
az Christus testeben nincse-
nek, à melly az Anyaßent-eg[illegible]
ház, mivel hogy nem lehet [illegible]
Christusnak el kárhoztatott t[illegible]
tagja.

e, Lib. 2. cõtra Crescõnicum Grãticum c. 21,

III. Hogy az kőßikla mel-
lyen az Anyaßent-egyház épit-
tetet, nem az Peter Apostol-
sem nem ő utána kővetkőző
valamelly Tanito, hanem tu-
laydon az Iesus Christus; a
vagy (melly ugyan annyit te-
ßen) à Peternek hitből ßárma-
zot Christusrol tőt vallás-téte-
le. Mellyrol igy ßolnak eg-
ßayjal az Trevirensis [a], gyűle-
nek Pateri. Melly volt Anno
Christi 1549. Az Christus Ie-
susban valo igaz hit amaz fun-
damentum es kőßikla, à melly

Helv. Conf. Art. 17. p. 51

a, Cone, Trev. c, de fide Orthodoxa.

rő

ől ezt monta à mi idvezitőnk
hogy azonn épitené az ő A-
nyaßent-egyházat, melly ellen
nem árthatnának az pokolnak
kapui. Igy az Ægyptusbeli Pű-
[illegible]őkők-is az Felix nevű Papa-
[illegible]oz kűldőt leveleben ezt irjak:
*Sicut in Christo Christiani, & in
Petra hoc est Christo Petrus, Petri
renovantur Ecclesiæ.* Igy ßoll Hi-
larius-is [b], Ez egy, es meg moz-
dulhatatlan fundamentum. Ez
à hitnek boldogh kőßiklaja,
Mellyről ßent Peter illy vallast
tőtt: Te vagy az ęlő Istennek
fia; Masut-is igy ir: Ez vallás-
tetelnek koßiklajan épittetik
az Anyaßent-egyház. Aranyßa-
ju ßent Ianos-is [c], Ezen az kő-
ßiklan épitem az en Anyaßent-
egyházamat, az az, ezen à hi-
ten es vallás-tekelen. Igy Am-
brus Doctor-is [d], A hitnek o-
kaért az Anyaßant-egyháznak

b, Hilar. de Trinit. lib. 2 Et lib. 6.

c, In Math. Hom. 55.

d, De Incarnat, Dõ. Sacramento. cap. 5.

fun-

fundamentoma; mert nem à Peter testerõl, hanem az õ hitirõl mondatot, hogy az halalnak kapui nẽ alhatnanak az ellen, de az vallás-tetel, megh gyõzi az poklot. Agoston Doctor penig az IIR sávarol valo tizenharmadik prædicatiojaban. Az Chriſtuſt kõſziklanak, Szent Petert kereſztyen népnek mondgya igy ſolvan: *Chriſtus Petra, Petrus populus Chriſtianus.* Es alább egy kevesè: E zenn à kõſziklan, à mellyrõl vallaſt tével, ezenn à kõſziklan az mellyet megismertél ezt módvan: Te vagy az Chriſtus çlõ Iſtennek fia, épitem az en Anyaſzent-egyházamat. Igy ſoli maſut-is c, Az Anyaſzent-egyház nem romol el, mivel hogy az kõſziklan épittetett, à honnc Peter-is nevezetet võtt, me nem Peterrõl neveztetik à k

c, Tract. in Iohan.

ſzikla, hanem Peter az kõſziklatul. A mint hogy *non Chriſtus à Chriſtiano ſed Chriſtianus à Chriſto vocatur.* Alább egy kevesé: Az Chriſtus vala az kõſzikla, à mellyre Peter õ maga-is épittetett. De únnõn magok-is à régi Papiſtak ez dologban mi velünk eggyet értnek es az moſtaniaktul külömbõznek. Kik kõzzül Eutychianus Epiſcopus Romanus a, es az I. Leo Papa, b, az II. Leo Papa c, az nagy Gergely Papa d, es az III. Innocentiuſ-is e, az Chriſtuſt értik itt az kõſziklan.

a, Epiſt. 1. de Eter. ad Iohan Tõ. 1. Concilio-rum.
b, Leo. Epa ad Flavianũ
c, Leo II. ad Conſt. Poganatũ. Imper.
d, Tom. 2. in Explic 7 pſal, penitẽt
e, Epiſt, ad Ottonẽ, lib, 1, de geſtis Trid, 1, c, 48

IV. Hogy az Anyaſzent-egyháznak kulcsa, az az, hatalma, nem csak Szent Peternek, hanem az Eccleſianak adattatott az Chriſtuſtul. Mellyrõl Agoſton Doctor vilagoſan igy ſol: a, Ezeket annak okaért, az kulcsokat atta az õ Anyaſzent-egy

Helv, Conf, Art, 18, minori,

a, Auguſt, Tõ, 5. lib, 1, de doct, Chriſt, c, 18,

nak, hogy à mit ez földön meg oldozna, meg lenne oldoztatvan az egekben-is, à mint penig itt meg kötözne, meg lenne az egekben-is kötözve. Igy egyebütt-is sok helyen ugyan ezen értelemben vagyö à mint irásabol megh tetßik. [b], Ha ez csak Peternek adatot, nem cselekeßi az Eccleßia, ha penig cselekeßi Peter, midön azt àhatalmat vötte az Eccleßiat peldazta Cyprianus-is igy ßoll: [c] Bizonyara az többi Apoßtolok-is azok voltak à mi Peter, hasölok tarsaßaggal, tißteßeggel, es hatalommal. Origenes-is [d], Ha mi-is azt mondgyuk, az mit ßz. Peter, Peter lessünk es minekünk-is mondatik, te vagy Peter: mert mind kößikla az, valaki az Chriſtußnak tanitvanya: Igy ßoll [e], az nagy Balas, es az [f], Aranyßaju ßent Ianoß-is.

b, Tract: 50. in Ioh. 50.

c, De Unit: Eccl: sect, 3

d, Origen: in Matth.

e, In Conſt, cap, 22,

f, In Matth. hom: 44.

V. Hogy

V. Hogy az Anyaßent-egyháznak jegye es czimere, mely altal meg ismertetik csak ßinten az ßent irasbol vétetteßek. A mellyröl igy ßoll Aranyßaju ßent Ianos [a], A miulta az Eretnekßegek az Anyaßent-egyházat el foglalták, az igaz keresztyenßegnek semmi erös bizonßaga nem lehet, hanem csak az ßent irasbol. Es ugyä ott: Moßt azoktul-is à kik meg akarjak ismerni mellyik legyen az Chriſtußnak igaz Anyaßent-egyháza, semmikeppen meg nem ismertethetik, hanē csak ßinten az ßent iras altal. Agoßton Doctor-is igy tanit erröl. [b], ßenki mi közzülünk à maga igaßßagaban nem keresi az Anyaßent-egyházat, hanem az ßent irasban. Az ßaz hatvanhatodik levelében-is: Az irasbol tanulták meg à Chriſtußt, az irasbol

Helv: Conf. Art. 17, p. 53

a, Chriſoß. Hom, 49, in Matth,

b, Auguß: Tom. 2. Epiſt. 48.

tanulták meg az Anyaßent-egy házat is. Masut-is, irasaban igy ßoll c, Ez forog kőztűnk kérdesben, ha mi velűnk avag penigh ő nalok az Istennek Anyaßent-egyháza? es utanna veti: Mit cselekedgyűnk tehat az mi beßedinkben keressűké azt avagy, az ő fejenek az mi Urunk Iesus Christusnak beßedeben? Azt velem hogy annak beßedeben kel keresnűnk à ki igassag, es ismeri à ki ővei. Es à harmadik réßben. *Nolo humanis documentis, sed Divinis oraculis Sanctam Ecclesiam demõstrari.* Az tizenhatodik réßben-is hasonlo keppen: Az ßent irasbol ismerjűk megh nyilvan az Istennek Anyaßent-egyházat. Tegyenek fęlre tehát mindeneket, es mutassak meg azó Ecclesiajokat, ha lehet, nem az ő Pűspőkőknek gyűleseből, nem

c, Tom. 7. lib. de Unit, Eccl: cap 2,

Ezt kivand te-is K. ember az Papistaktul.

nem az vetelkedőknek irasabol, nem à hamis jegyekből, es csudakbol; mert ezek ellen-is meg erősittetűnk az Urnak ßavabol; hanem az Istennek meg irt kőnyveből, az Prophetak jővendőlesiből az Soltaroknak enekiből, à maga Paßtoranak ßavabol, az Evangelistaknak prædicallasabol, az az, egy ßoval, az egéß ßent irasbol.

AZ imadásrol avagy segitsegre valo hivasrol.

Helv: Conf: Art, 5, pag. 21. 22.

AZ kőnyőrgesnek formajabá sokat kűlőmbezűnk mi az Papistaktul, lassuk megh azert ha az régiekkel eggyezűnké ez dologban? ha mi eggyezűnk, bizonyosan el hidgyűk hogy az Papistak kűlőmbeznek, mivel hogy mi velűnk ellenkeznek.

Elsőben-is penig ez dolog-

 rol

rol mi azt mondgyuk, vallyuk es hiſſük, hogy egyedûl csak az Iſtent kell, *Religioſe* Iſteni ſçlelembŏl ſármazot kŏnyŏrgeſſel tiſtelni, es ſegitſegre hini, es ekkeppen csak ŏ neki kel ſolgalni. A hol mellettünk, es pártunkon vagyon az régieknek kövétendŏ ſerege; Melly dologrol igy ir Cyprianus, a, Egy termeſzete vagyon az Iſtenſégnek *quam ſolummodo adorare oportet*, mondvan: Az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak ŏ neki ſolgaly, avval tudni-illik az ſolgalattal mellyel Iſten tiſteltetik. Es iſmeg ugyan ott: Minden ember jol tudgya azt hogy ſemmi dolognak az Iſtenen kivûl, az ſent iras imadaſt nem tulaydonit: Mert megh vagyon irva, az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak ŏ neki ſolgaly. Igy Origeneſ-

a, Cyrillus Theſaui. lib. 2, cap. 1,

geneſ-is b, Csak egyedûl à Mindenhato Iſtent kell imadni; Es Csak az Iſtennek kell az IESUS CHRISTUS altal az kŏnyŏrgeſeket adni. Igy Euſçbiuſ-is c, *Solum enim creatorem illum omnium Deum adorare didicimus.* Haſonlokeppen tanit Nazianzenuſ-is d, Hogy ha imadando, miért nem ſentſegeſen tiſtelendŏ? ha penig ſentſegeſen tiſtelendŏ, miért nem volna Iſten? mivel hogy ennek eggyik az maſiktul függ. Az Alexandriai Cyrillus iſmet igy ſoll e, Bizonyara az tartya meg az igaſſagot, à ki nem az teremtett allatot, hanem az teremtŏt tiſteli, es csak annak ſolgal. *Is profecto veritatem conſervat, qui non creaturam, ſed creaturem colit, & ei ſoli ſervit* Ugyan ezen értelembe volt Ambrus Doctor is, mert igy ir: f, Semmit az I-

b, Origenes contra Celſum lib, 8.

c, Euſçbius Evang: lib, 4, cap. 5.

d, Nazianzenus in Orat. de S. Sancto.

e, Cyril. Alexand. lib, 12. Theſaur. cap. 1,

f, Ambruſ: lib. 3, de Spi Sancto, c, 12

ſtennél többet imadandonak nem olvaſunk; mert megh vagyon irva, az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak ő neki egyedůl ſolgaly.

Helv: Conf: pag. 22. II. Egyedůl csak az egy IESUS CHRISTUS altal, à ki közben-jaronk es fő Papunk, kell az mi könyörgeſünket, hála-adaſinkat, es dicsiret mondaſinkat Iſtennek ajanlanunk. Mert egyedůl ez altal kedveſek Iſten előt. Melly dologban eggyeznek velünk az régi Paterek kik közzůl igy ſoll (Clemens Papa es Martyr, *lib. 2. Conſtitut. Apoſtolic. cap 32*) Nem ſabad az mindenhato Iſtenhez menni. *Niſi per Chriſtum*, hanem csak az Chriſtus altal. Az Ignatius Martyr-is. *Vos virgines, ſolum Chriſtum ante oculos habete & patrem illius in precibus, &c.* Hasonlo keppen ſoll ez dologrol Policarpus Martyr. A mint Euſeb. *Eccl: hiſt. lib 4. cap. 15.* be hozza. *Laudóte & benedico te & glorifico te, per eternum Deum & pontificem Ieſum Chriſtum, dilectum filiũ tuum.* Tertulianus-is azt tanitya. Az Iſtent tiſztellyük à Chriſtus altal. Origenes több ſok tanitaſi közőt igy ſoll ez dologrol; *Celsũ oblitum, ſe cum Chriſtianis agere ſoli Deo per Ieſum preces offerentibus.* Nyilvan valo igevel jelentette erről értelmét Cyrillus Doctor igy ſolvan: Senki nem mehet az Atyahoz hanem csak à Fiu altal: A Chriſtus az menyiben közben jaro fő Pap, ſo-ſollo, à mi könyörgeſünket el viſi az Atyahoz. Es ajandekozza mi nekünk az ſabados es bizodalommal valo meneſt az Atyahoz. Ez megh tarto neveben kell azert imatkoznunk, ha megakarunk halgat-

Ignat. ad Philadelph.

Polyc: in Orat. ult.

Tertul: in Apolog: adv, Genr. c, 21.

Orig: Celsũ lib, 8.

Cyril: lib, 11, in Ioh. c, 17.

gattatni. Es alább, *cap. 9. Petere aliquid per orationem à Patre, nullomodo permittit nisi in nomine suo.* Az Ambrus Doctor-is igy tanitot ez dologrol: ſolvan à Christus felől; *Ipse oculus noster, ut per illum videamus patrem. Ipse vox nostra, per quam loquamur ad patrem. Ipse dextra, per quam Deo & patri sacrificium nostrum offeramus.* Az nagy Agoston Doctor, az ſaz nyolcsadik Soltart feytegetven ez dologrol illy tanitasat hatta. *Non est justa Oratio nisi per Christum.* Es ugyan ott: Az imatkozas melly nem az Christus altal leſzen, nem csak nem moshattya el à bűnt, hanem maga-is bűnné leſzen. *Oratio quæ non fit per Christum: non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit peccatum.* Eggyez ez dologban Aranyſzaju ſzent Ianoſ-is, à mint bő iraſa mutattya.)(AZ

Amb. de Isac. & Anima. cap, 8,

)(Chriſoſt: Hom. 7. in Epiſt: prim: Pauli ad Tim, cap, 2, Et Hom, 4, in Epiſt: ad Coloſs, Et Ibidē. Hō, 5

AZ Sacramentomokrol.

Helv: Conf: Art. 19, pag. 64.

ITt mindeneknek előtte azt tanittyuk, es vallyuk, hogy az Uy Teſtamentomban csak ſzinten két Sacramentom vagyō, Az ſzent kereſztſeg, melly altal az Iſtennek népe kőzzé ſzámlaltattunk; Es az Urnak ſzent vacsoraja, à mellyel az mi lelkűnk taplaltatik az őrők çletre. Eggyeznek ez dologban velűnk az ſzent Paterek, mert Iuſtinus es Ambrus Doctor kik noha ſokat irtanak az Sacramentomokrol, à mint kőnyvők bizonyittya, mindazonaltal csak kettőről emlekeznek, tudni-illik az ſzent kereſztſegről, es az Urnak ſzent vacsorajarol. Agoſton Doctor-is ugyā csak ezeket mondgya nyilvan valo Sacramentomoknak [a], igy ſolvan: Ezek az Anyaſzent-egyház-

a, Auguſt: de Symb. ad Cathecumenos,

egyháznak két Sacramentomi, Beda-is igy ir: [b], Az Chriſtuſnak megh ökleltetett oldalabol, vérnek es viznek Sacramentoma jőt, hogy ezek altal mind ſűletteſſek ſ-mind taplaltaſſek az Anyaſent-egyház. Igy ſoll Paſchaſiuſ-is az Ur vacsorajarol valo iraſaban *Sunt Sacramenta Chriſti in Eccleſia Catholica, Baptiſmus & Corpus & Sāguis.* Melly dologban Beſſarion Romai Gardinal, ſem kűlömbőzőt, mert nyilvan valo igekkkel az Ur vacsorajarol irt kőnyveben igy ſolt: *Duo tantū Sacramenta in Evangeliſs maniſeſte tradita eſſe.* Igy az Ieruſalēbeli Cyrilluſ-is. Igy Tertulianus es az Clemens Romanus csak ſinten az két Sacramentomokrol ſoltak. Hugo es Petrus Lombardus az tőbb ſámoknak állatoi.

[b] Lib.6,in Lucā c,24.

II. Az

II. Az Egyházi ſolga az ſent Sacramentomoknak csak lathato jegyeit adgya mind az jóknak ſ-mind à gonoſoknak. Iſten az, à ki az ő lathatatlan kegyelmet adgya az jóknak. Igy értet ez dologrol az nagy Agoſton Doctor, à mint Citáltatik Gratianuſtul *Cauſa 1. q. 1 c. 38. multæ. Et cap. 48. Etiam. Et Diſt 4 cap 41. Quomodo.* A hol az Gloſſator igy ſoll: *Ipſam vero gratiam Nunquam dat per miniſtrum hominem.*

Igy értették à régi Papiſtakis, az mint Gratianuſnal irvan vagyon *Cauſa 1. q. 1 cap. 24 Nunquam Et Diſt. 4. cap. peccatum.*

AZ Szent kereſtſegről.

Helv:Conf: Art, 20, p, 69,

AZ kereſtſegről azt vallyuk, es hiſſűk, hogy meg tiſztit minket az mi bűneinkből, de nem az vizben valami elreytet erő altal,

altal, hanem mivel hogy az à
külsö mosogatas jegyzi, bizo-
nyittya es meg peczeteli mine-
künk az Christus vére es lelke
altal valo megh tistulasunkat.
A honnet azt allattyuk hogy az
sent keresztsegnek vizeben az
Christusnak kegyelme, csak
Sacramentum serint vagyon;
a, Iustinus Apolog. 2. pro Christianis. A mellyről igy szoll Iustinus
Martyr a, Valakik el hisik azt
igaznak lenni, à mint mi tanit-
tyuk, s-à serint akarna çlni, bój
tölni imatkozni, es elébeni bú-
neknek bocsanattyanak Isten-
tül valo keresere, megh tanit-
tatnak, kikkel mi-is imatko-
zunk, es böytölünk; Az utan
oda vitetnek mi velünk à hol
az viz vagyon, es oly uyjonnan
sületesnek módgyaval, à mely
altal mi-is meg uyjittatunk, uy-
jakkátétettetnek; Mivel hogy
az mindenhato Atyanak es az

mi megh tarto Urunk Iesus
Christusnak, es az sent Lelek
Istennek neveben vizzel meg
mosatatnak. A hol hallod hog
à hit az öregekben elöl vesi
az külsö keresztseget ugyan a-
zok Istentül bünök bocsanat-
tyat-is kerik az külsö keresztseg
elött: Tehát az hit es à bünnek
bocsanattya nem köttetett az
vizhez, mindazonaltal az viz
mondatik uyjonnan sülni min-
ket, de Sacramentom serint,
mivel hogy az keresztsegh Sa-
cramentoma es peczétlése az
mi uyjonnan valo sületesünk-
nek. Ambrus Doctor-is igy szol
ez dologrol. b, Hald megh mi- b, Tom. 2, l. 3. de Spir: Sanct. c. 11.
keppen uyjitsa megh az mi lel-
künket, az bizonsagot tévö lé-
lek, az viz hasnal az mosodas-
ra, az vér nezi az mi valtsagun-
knak árrat, Mert az Lelek az el
pecsétlesnek altala tett min-
ket

ket Isten fiaivá, az ſent kereſt-
ſegnek vize mos meg minket,
az Urnak vére váltot meg min
ket. Annakokaért láthato es
láthatatlan bizonſag-tétel altal
nyerjúk az lelki Sacramento-
mot, mivel hogy à lelek teſen
bizonſagot az mi lelkúnknek.
Noha mind az kettőben tőkel-
letes az Sacramentum, mind-
azonaltal, tiſtel megh kúlőm-
bőztetnek. Azert à hol az tiſt-
nek kúlőmbſege vagyon, ot az
bizonſag-tétel ſem egyenlő.
Es Maſut c, Mit láttal? Vizeket
bizonyara, de nem csak vize-
ket. Megh tanitot az Apoſtol
hogy itt nem az láthato, hanē-
az láthatatlan dolgokat kell
ſemlélnúnk. Es alább egyke-
veſsé *Crede ergo Divinitatis illic
eſſe præſentiam* A viz az Urnak
kereſtinek prædicallaſa nekúl
az idveſſegre nem haſnal, &c.

c, Tom. 4. lib. de Iis qui mysteriis iniciantur cap. 3.

Mas i-

Mas iraſaban-is igy ſoll d, Az
ember ket réſből lelekből tud-
ni-illik es teſtből ál; Az latha-
to termeſet, iſmet lathato do-
logh altal ſenteltetik meg, az
lathatatlan penig lathatatlan
dolog altal: Mert az viz à mi
teſtúnket moſſa megh az ſent
Lelek penig à mi lelkúnknek
bűnét tiſtittya el. Igy ir Ago-
ſton Doctor-is ez dologrol e,
A ki az kereſtſeget teſti dolog-
ban allani véli, az nem lelki
ember, es az mennyei ajandek-
ban nincs réſe annak, à ki az
viz altal, es nem az hit altal, hi-
ſi magat megh valtoztatni.
Mert az viz lattatik, de à melly
lelek nem lattatik, à munkal-
kodik, hogy az hit abban le-
gyen. Mert à mint az teſti ſen-
nyet el moſſa à viz, ugy az Le-
lek à mi lelkúnknek bűneit el
tiſtittya, hogy à mint az latha-
to à lat-

d, Lib. Cō: in Lucam ad v. ba Ego quidē vos baptizo.

e, Auguſt: Tom. 4. lib, quæſtionū ex n. Teſt: cap. 59.

lathatoknak, ugy az lelek
à lelkieknek haßnallyon. Ma-
sut-is igy tanit f, Immar ti tiß-
tak vattok az ige altal à mel-
lyet ßollottam tinektek: Miert
nem mondgya tißtak vattok à
kereßtseg altal, az mellyel me
mosatattattok, hanem azt ho
az ige altal à mellyet ßollott
tinektek? Ezert tudni-illi
mert az viz altal-is az ige tißt
tott meg minket. *Detrahe ve-
bum & quid est aqua nisi aqua.
Accidit verbum ad elementum &
fit Sacramentum, &c.* Az utan
kérdés altal ismeg igy ßoll: Hó-
net vagyon tehát illyen nagy
hatalma az viznek, hogy az mi
testünket illeti, es ßivünket tiß
titya meg, hanem az igétül?
nem azert ugyan hogy módat-
tatik, hanem hogy el hißßük.
Masut ismeg igy ßoll: g, Az i-
gaz kereßtseg ál nem annyira
az viz-

f, Tom: 9. Tracta 8, in Evang: Ioh.

g, In lib. Sententiarum Prosperi, ut citatur Dist, 4. De consecratione. cap. 150. Verus,

viznek mosodasaban, mint
ßünek hitelében: Amint ezt
az Apostoli tudomany tartya,
mondvan: *Fide mundans corda
eorum. Et alibi, Salvos facit baptis-
ma, non carnis depositio sordium,
conscientiæ bonæ interrogatio in
eum.*

AZ Ur vacsorajarol.

Helv: Conf: Art. 10. p. 25 Et art. 21, p. 71-73.

TAnittyuk, es hißßük, hoǵ
az ßent vacsoraban az
Christusnak valosagos testét,
es valosagos vérét eßßük, es
ißßuk, mi hivek; de nem testi
hanem lelki sayjal, (à mint hoǵ
az eledel-is lelki) hit altal.

Melly dologrol az régi fę-
nyeskedő Tanitóknak-is illy
értelmét tanallyuk: Mivel hoǵ
Eusębius Emissenus igy ßoll: a,
Amint hogy nem test ßerint,
hanem lelek ßerint vagy uyjó-
nan ßülettetett, meg ßentelte-
tett,

a, Eusębius ut citatur in Iure canon, de Consecr Dist 2, c. 35. Quia corp.

te[illegible], es meg igazittatott, Ig
nem teſt ſerint, hanem lele
ſerint elegittettél meg à mẽ
nyei eledellel, az Chriſtus te-
ſtevel, es vérével. Hasonlo
keppen ſolliot à nagy Leo Ro
mai Pûſpök. Amint citaltati
De conſecratione Diſt. 2. cap. 38. In quibus. Aholtitkos oſtogataſt,
es lelki eledelt emlit az ſent
vacsoraban. Az Agoſton Do-
ctor tanitaſa-is vilagos ez do-
logrol: b, *Accedant ad Ieſum, non carne, ſed corde; Non corporis præſentiâ, ſed fidei potentiâ, ſicut ille Centurio.* Maſut-is tanit van az
embert Chriſtuſſal valo réſze-
ſûléſre. c, *Fidem mitte & tenuiſti: parentes tui tennerunt carne, tu tene corde.* Ez-is Agoſton Doctor
tanitaſa, d, Ne kebics (tudni-
illik az Chriſtus teſtenek es vé-
rének vételére) torkodat, ha-
nem ſivedet, &c. Mert nem
az táp-

b, Auguſt: cõtra Fauſtum Manich. c. 8.

c, Idẽ Tract 50. in Ioh.
d, Idẽ Tracta in Ioh. 25. citatur de Conſecract: Diſt: 2. cap. 42, Ut quid.

az taplalà mit lacs, hane[illegible]
hit. Maſut-is igy ſolt: *Crede & manducaſti credere enim in eum boc eſt, panem vivum manducare. Qui credit in eum, manducat eum.* Cyprianus Doctor-is igy értett
ez dologrol, *Hæc quoties agimus non tentes ad mordendum acuimus: ſed fide ſincera panem ſanctum frãgimus & partimur.* Bernard Doctor igy tanit. (:) Mind ez mai
napig adatatik nekünk az ô te-
ſte, de bizonyara lelek ſerint
nem teſt ſerint. Az Enekek e-
nekének feytegeteſeben-is igy
oktat. Megilletheted az Chri-
ſtuſt hitednek kezével, kivan-
ſagodnak uyjaval, buzgoſagod-
nak ôleleſevel: Illethedd ôtet
lelkednek ſemével. Az nagy
Ambrus Doctor sztirja, Hogy
az Chriſtus hit altal illettetik,
hit altal lattatik.)(Maſut-is
igy tanit: *In illo Sacramento chriſtus eſt,*

(:) Bernardus in Feſto Martin.

Setm. 28.

)(Ambrus in Luc. de Muliere flux Sangr patiente.

stus est, quia corpus est Christi: n ergo corporalis esca, sed spiritua est. (:)

(:) Libro de iis qui Minist. inicinatur. c. 9.

II. Hogy az hitetlenek es istentelenek semmikeppen nő éßik, az Christusnak igaz valosagos testét, es nem ißßák igaz valosagos vérét.

Melly dologban élsőben-i az nagy Agoston Doctor egg̃ez velűnk, ki igy ßol:)(Amint citaltatik Gratianustul. (:) Aki az Christustul kűlőmbőz, az sem testét, sem vérét nem ißßa, *etiam si tantæ rei Sacramentum ad judicium suæ præsumtionis quotidie accipit.* Masut-is igy ßoll:)(Nem kell azt mondani, hogy az à Christus testét enné à ki nincs az Christus testeben. Es ismet: *Qui non manet in me, & in quo ego nõ maneo non se dicat, aut existimet manducare corpus meum, & bibere sanguinem meum* (:) Az nag Cyr

)(August: Tom. 3. Sẽtent. 339.

( ) Consecr Dist: 2. cap. qui discordat

)(Tom. 5. lib. 21. de Civit. Dei c, 25

(:) De consecr Dist 2. c. 46, quid est Cyril: in Levit. li. 13.

Cyrillus-is igy ßoll: *Cibus iste sanctus non est communis omnium, nec cujusq́ indigni, sed sanctorum est.*

Igy tanit az Aranyßaju ßent Ianos-is. Az Ambrus Doctor, à mint citaltatik Gratianustul, hasonlo értelemben volt igy ßolvá: *Qui manducaverit hoc corpus fiet ei remissio peccatorum.* Hasonlatoskeppen értet az nagy Leo Pűspők-is. Amint ugyan ott, citaltatik. Eßßűk az Christusnak testét, hogy réßesek legyűnk az őrők ęletben.

Crisustom: Hom, 24. in 1. Cor. 10.

c, Gratianus de Consect Dist 2. c. 40 Ante.

Dist 2 c 38. Inquibus.

III. Azt vallyuk, hogy az Urvacsorajanak Pohárat, avagy borát, ßinten ugy kell az kereßtyen kőssegnek venni, mind fęrfiaknak es Aßßonyi-ál latoknak, mint ßinten az Egyházi ßemélyeknek.

Helv: Conf: Art 25. p. 74.

Ily értelemben volt az Istennek régi Anyaßent-egyháza; à mint fęnyeskedő Tanitoinak irasok

raſok bizonyittya Kik közzű Ignatius igy int. *Obſecro vos; in unâ fide, unâ prædicatione, unâ Euchariſtiâ utamini.* Mert egy a mi Urunk IESUS CHRISTusnak teſte, es ég az ő miérettünk ki ontetett vére, egy kenyer ſegetet meg mindeneknek, es egy pohár oſtogattatot mindeneknek, *unum poculum omnibus diſtributum eſt*, à mint az Görög textus tartya. *Clemens Romanus* azt parancsollya az egyben gyűlt Hiveknek, hogy ſep rend-tartaſſal, ſemérmeteſſeggel, es ſçelelemmel vegyék minnyajan az Urnak teſtét es dragalatos vérét. Vilagos iraſſal bizonyittya ez értelmet Cyprianus Martyr, igy tanitvan: Hogy hogy inthettyük (az kőſſeget tudoillik) az vállás mellet valo álhatatos vér-ontáſra Martyrſagra ha az Urnak vérét nekiek nem adgyuk?

Ignat. Epiſt. ad Philadelphenſes.

Clemés Romanus lib. 2 Conſti: Apoſt. cap. 61

Cydrianus, Epiſt. ad Cornelium & Epiſt. ad Thibaritanos.

adgyuk? Es ha az Urnak pohárat ſiſlők meg tiltanok? Mert azert iſznák ők-is naponkent az Chriſtuſnak vérét, hogy ők-is az Chriſtuſert ſzenvedett ontthaſſák. Oly vilagos értelme vagyon ſok helyen iraſaban ez régi Martyrnak; hogy Gabriel Biel, es Richardus Tapperus Lovanyai Decan ſő tudos Papiſta Doctorok megh vallyák, hogy Cyprianus idejeben *vigebat communio, ſub utraq; ſpecie; illis temporibus ſanguinem Domini ex calice omnes bibebant & quod corpus Domini ijs in manus dabatur.* Ell penig Cyprianus kętſ az ő ſzent eſtendőben Chriſtus Fülemile utan Anno, 250. Az régi Romai Tanitók-is, kik még Püſpőkők es nem papok voltak, ezen értelemben élnek, ugy mint Iulius, Gelaſius, es ſo ther. Amint Gratianus citalya

Bielin ex Poſt. Canonis Miſſæ lect. 84, Lit. R.

Tapperus. Tom. 2 pag 333.

Grat. de Cõſecrat Diſt. 2. c. 2. Cum omne Etc, 12 Comperimus Et c. 27 In cœna, Criſoſt. Hõ: 23 1. Cor. 6 10. Et Hom. 18. 2 Cor. 6 8.

lya értelmeket. Igy tanitot ez dologrol Aranyßaju ßent Ianos-is mondvan: *Omnibus unum corpus, unum poculum pr[illegible]*

Theodoret, hist. Eccl: lib 5, cap. 18

Igy értet Ambrus Doctor-is amint felőle bizonyittya Theodoretus: Igy az nagy Agoston-Amint citaltatik, *In jure Canon.* Gratianustul. Ertette ezt igassagnak lenni Gerardus Lorichius, fő Papista Tanito a Azert monta Pseudo Catholicusnak, Blaphemusnak, à ki az pohárt tiltya à kőlsegtűl, &c.

Grat, de Cõsecrar: Dist: 2 cap. 36. quia. Et c. 37, Cum.

a, In libro de Missa publiaca proganda, &c.

AZ Purgatoriumrol.

Helv: Conf: Art 26.

AZt mondgyuk azert mi hoǵ ez çlet utan csak két hely vagyon, az őrők çlet, es az pokol, à purgatorium penigh es az Lymbus, csak ßinten à tar-papoktul talaltatott, az magok konyhajoknak fűstőlgesere.

Mivel hoǵ ez vilagbol kimulo em-

emberek, avagy Christus tagjai, à kik mihelt innet ki mulnak, mingyarast lelkek az Christushoz az őrők di[illegible]ben al[illegible]ek. avagy őrdőg tagjai, à kik innet ki-mulvan mingyarast pokolra vettetnek. Amint az gazdagnak es Lazarnak pel[illegible]abol meg tetßik, Es soha nem lehet az, hogy ugyan azon egy ember az Christusnak-is es az őrdőgőknek-is tagja volna, mert semmi kőzi nincs az Christusnak az őrdőggel. Melly dologrol igy ßoltak az régiek; es azok kőzzűl elsőben-is Iustinus Martyr: a, Mi helyen ki mennek az lelkek à testből, mingyarast az igazak à hamissaktul el valaztatnak, mivel hogy el vitettetnek az nekiek illendő hellyre; Az igazaknak lelkek paradicsomban, à hol az ßent Angyalok-

a, Iustinus. lib quæst & resp. ad Ortho: resp: ad quæst, 75

nak

nak tarsasagokban, es az mi meg válto Christusunknak latasaval ęlnek. Az hamissaknak penig lelkek pokolnak helyere. Es kiki mind à neki illendő helyen tartatik mind addig az napig, miglen el jú amaz mindeneknek meg fizetesenek napja. Cyprianus-is igy ßollot. b Az igazak ez ęlet utan az meg nyugovasnak helyere, az hamissak penig az győtrelemre ragattatnak, es hertelenseggel az hiveknek, oltalom, az hamissaknak penig győtrelem adatik. Athanasius-is csak ez két helyet tutta, es hitte ez ęlet utan, à mint irasaban bizonyittya c, Az igazaknak nincs halalok, hanem altal menetel; Mert ezek az fő dről altal vitetnek az őrőkké valo nyugodalomra, &c. Cyrillus sem kűlőmbőzőt ez dologban, igy ßol

b, Cypr: lib, de mortalitate sect 11, 10. & ultim,

c, Tom, 1 lib de virginitate.

van:

van: d, Az Christus az ő Attyanak adá Lelket, hogy innet miis valosagoskeppē el hidgyúk, hogy ez élet utan az Istennek kezeben leßünk, es az jelen valo életnél sokkal boldogb allapotban élünk: Az mellyert kivant ßent Pál el oßlatni, es à Christussal lenni. Amaz Nazianzenus-is igy ßollot. c, Erre vitettetem hogy el hidgyem, hogy az tißta es Istennek kedves lelek, minekutanna az testűl, meg ßabadulvan innet kimulik, mingyarast czuda mellynagy vigasaggal illettetik, az ő Istenéhez fel menven; Illyen értelemben volt amaz Ægyptusbéli Remete, az Macarius; f, A ki volosagosan tanitotta, hogy az tißtatalan lelek az testűl valo el ßakadasa utan, mingyarast az ördőgtűl fogattatva pokolra vitetik; Az jo lelket

d, Cyrillus, lib, 12, in Ioh. cap. 36

c, In laudē Cæsaris fratris.

f Hom 22. cujus titul°, est De duplici stam de Cedētiū

penig az ßent Angyaloknak ſe-
rege kőrnyűl vévén, vißik az
az Urhoz. Ezen értelemben
volt amaz Olimpiodoruſ-is. g,
Mert igy ßollot: Az ember mi-
kor meg hal minemű allapot-
ban talaltatik, azon gradusbã,
es rendben maradé meg mind
őrőkké. Mert avagy à bodog-
ſagban nyugßik az igazakkal,
es az Ur Chriſtuſſal, avagy az
ſetetſegekben győtrődik à go-
noßaknak, ez vilagnak fejedel-
mevel az őrdőggel.

g, In Enrr: cap, 11, Eccl:

De mind ezeknek felette laſ
ſuk az Agoſton Doctornak
nyilvan valoßavat, az Papaſok
Purgatorioma ellen; Igy ßolit-
tya penig h, meg Pélagiuſt, es
azzal eggyűt ez moſtani fęl Pé-
lagiuſokat. Az elſő helt, az ke-
reßtyén hit Iſtennek hatalma-
bol hißi az egekben lenni à
mellyben az kereßtſegh nekűl
meg

h, Tom 7, lib, , Hipo-noſticon, contra Pe-lag:

megh holtak (tudni-illik à kik
Iſtentűl megh vettettek) nem
mehetnek; Amaſik hely az Ge-
henna à hol az bűntetesek leß-
nek. Az harmadikat tellyeſſeg-
gel nem tudgyuk, ſem az ßent
irasban nem tanallyuk. Maſut-
is igy ßoll: i, Nincs ſemmi kőz
hely az hol valaki lehetne, ha-
nem csak az őrdőggel, à ki az
Chriſtuſſal nincs. Innen mon-
ta az Ur: Aki nincs en velem,
en ellenem vagyon az; Maſut
iſmeg igy ßoll: k, Meg tudgya-
tok ezt, hogy mihelyen à lelek
az teſtűl el valik, mingyaraſt a-
vagy az Paradicsomban hely-
heztetik az jo cselekedetert, a-
vagy bizonyara à bűnért po-
kolra taßittatik. Még-is ugyan
azon Agoſton Doctor maſut i-
raſaban igy ßoll: l, De talam
mondhatná valaki, En nem
kivanom az Iſtennek orßagat,
ha-

i, Eodẽ Tõ: lib. 1. de pec ca: meritis, cap. 28.

k. Tõ: o, lib, de vanitate ſeculi cap. 1.

l. Tõ: 10, de Temp ſerm 232.

hanem csak őrökke valo nyu
dalmát ohaytok. De atyam fiai
el ne hitessetek magatokat,
mert csak két hely vagyon, es
harmadik nincs, valaki à Chri
stussal uralkodni nem érdemli,
az, az őrdöggel minden kétseg
nekül el véß. Ahonnet mi ve
gyük eßünkben, cselunkban
fel tett imez két dolgot, igaz
nak lenni, tudni-illik. Hogy
csak két hely vagyon à hova az
meg holtaknak lelkek vitettet
nek, az őrök élet, tudnia illik,
es az pokol. Masodßor hogy ez
élet utan valo Purgatorium à
mellyet az Papasok hißnek,
csak ßinten az ßerzeres Roma
vallason levő embere kül ko
holtatott. Mellyet mi ne hi
gyünk es soha nem vitetünk
belé, à mint Bellarminus ßol:[m]
Aki az Purgatoriomot lenni
nem hißi, soha az abban nem
vitet

m Lib. 1, de Purg: cap, 15 Quinta actio est.

vitettetik; Ne-is kivand keresß
tyen ember, Mert minden ez
vilagi kinoknál győtrelemnel
látrok ßenvedesenel, nehezb
es erőzb győtrelem vagyó ott,
à mint ugyan ezen Bellarmin⁹
)(tanittya.

Tovabbá ez aránt azt val
lyuk, hogy valaki minemű alla
potban talaltatik à Christustul,
halalanak orajan, ugyan azon
allapotban iteltetik meg-is.
Melly dologban eggyeznek ve
ünk az régiek, mert igy ßol Iu
stinus Martyr:[a], Az mi Urunk
Jesus Christus azt mondotta:
Valamiben tikteket talallak
abban itellek meg-is. Cypria
nus-is hasonlatosan ßollot ezt
mondvan:[b], Mikor az Ur tege
det ki ßolit, (ez vilagbol) va
la minemű allapotban talal, ab
ban itel meg. Agoston Doctor
ez dologrol ismet igy ßollot.[c]

)(Lib, 1, Amiss. Grat. & stat. pec, ca: 3, v Itaq; scare voluit, Et lib. 1, de Purg: c, 11.

a, In Dial. cũ Tryphõ

b, Lib de mortalitate sect: 12.

c Tõ. 2, Epist, 80 quæ est scripta Hesichio.

 Vala

Valakit minemű allapotban tanal az ő utolſo napja, azt ugyan azon allapodban lattya, ez vilagnak-is utolſo napja; mert à ki midőn hal meg, az ő napjan, ugyan azonban iteltetik meg-is ez vilagnak utolſo napjan. Amaz nagy Gergely Doctor ſem kűlőmbőzőt ez dologban tűlűnk, ki igy ßollot. [d], Az Ur az Evãgeliomban azt mondta: Iarjatok addig míg vilagoſſagtok vagyon. Az Propheta altal-is igy ßoll. Alkalmas időben halgatlak meg tegedet, es idejekoran ſegittettelek meg tegedet. Mellyet ſz. Pál magyarazvan igy ßoll: Ime vagyõ az alkalmatos idő, moſt vagyon az idveſſegnak napja; Salamon-is igy ßoll: Valamit mivelhet moſt az te kezed, ßorgalmatoſan miveld. Mert ſem munka ſem okoſſag, ſem tudomany

d, Tom. i, l. Dialog. cap 39.

many, ſem bőlcseſeg, nem leßen az halalban, à hová te ſiets. Melly mondaſokbol nyilvan vagyon, hogy valaki mineműven kőltőzik ki ez vilagbol, ugyan ollyan keppen, es ollyan allapotban allattatik az iteletre-is.

Végazetre azt allattyuk, hog ez vilagon vagyon helye à pœnitentia tartaſnak; az mas vilagon penig mint hogy nincsé ßabadſag, es atkolkalmatoſſag, az meg tereſre, Ugy az bűnert valo elég-tétel ſincs: Melly dologban mi pártunkon vannak az régiek; Mert igy ßolnak, Elſőben-is penigh Iuſtinus Martyr. [a], Az gazdagrol es Lázarrol valo beßed, erős es valoſagos megh mutataſa imez tudomannak, hogy az lelek minekutanna az teſtűl elßakad, ſemmi igyekezet altal emberi ſegitſeget

a, Lib. quæſt. & reſp. ad Orthod: quæq; 60.

get nem nyerhet. Cyprianus-is igy szoll: b, Mikoron innet ki menéndünk, semmi helye nem lesen à pœnitentia tartasnak, semmi affectusa az elég-tetelnek. Mint hogy ez vilagon nyerettetik megh az örök élet, es ez vilagon vesztetik el-is. Az régi Papistaknak Regulaja-is igy tartya. c, Az kiknek bünök megh nem bocsattattak, halalok utan az szent helyektül meg nē segiltettetnek. Az nagy Balas Doctor-is igy irt. d, Nincsē ez élet utan helye az jo tetemennek, mivel hogy Isten ez jelen valo időt meg hosszabbitotta azoknak cselekedetire, à mellyek altal ő megh engesteltethetnék. Ezen értelemben volt az Agoston. e Es nagy Gergely Doctor. f, Ezēben Aranyszaju szent Ianos, g, Es Epiphaniusi-is, h, az mint irasarol

b Lib. ad Demetrian quam sect: 22,

c, Cusa, 13, q 2, c, qui b' peccata,

d, Moraliū summa prima cap, 5,

e, Tom, 10, hom, 5,

f, Lib, 8, ex post: mor: in Iob:

g, Hom, 15, in Matthad cap, 23.

h, Hæres 59 cōtra (thasos.

irasabol megtetsik. Melly régi Doctoroknak irasaval két Romai Papak-is eggyeznek, mert igy szolt az elsö Kelemen Papa. i, Az igazaknak lelkek az tekezedben vannak, es nem illet azokat semmi győtrelem. Mivel hogy minden megszentelettek tekezedben vannak: Igy szollot az IV. Innocentius Papa-is, amaz halala orajan Istenhez tért Sido Püspökről, az mint irasabol k, megh lathatni. Es igy vallasunknak fő Articulusiban nem csak az szent irassal eggyezünk, hanem az régi keresztyen Doctorokkal-is. Amint ez elöl szamlalt Articulusokbol megh tetsik.

i, Lib 8, Cōf: Apost cap, 47, in orationead Deum,

k, In Decret: Gregorii l. 3. tit, 42, 6, 4

Pirullyon megh tehát azoknak orczájok, à kik hitünknek vallasit l-Articulusit minapiaknak, uyjaknak, es ha nis aknak lenni nagy káromlo Boval, lelkek

kek ismereti ellen, az kápa, korda, es gerezdes ßűveg alol kialtyak.

Tőbb Articulusokban valo Consensusat az régi Tanitóknak el halgatom; mivel hogy Amandus Polanus egéß kőnyvet irt ez dologrol; es Angliai nyelvből minap egy kőnyv fordittatot magyarrá, melly vilagosan mutattya csak az egy Agoston Doctort-is LXI. fő dolgokban kűlőmbőzni az Papistaktul, es mi velűnk eggyezni.

Vide Corpus & Syntagma Cõfessionum. in fine, Aedit Guerv. An. 1612,

Mi azert kik az lelki Babylonnak veßedelmes, es tévelygő setetsegeből, Az Atyaistennek kedveből az IESUS CHRISTUS érdemeért az ßent lelek vilagositasa altal, az Evangeliomnak igazsaggal czillagzo, es ragyago tudomanyára fordittattunk, őrűlven az Urban, kérjűk hogy naponkent, à meg ismert

ismert igazsagban ő Felsege gyarapitson, es mind halalunk orajaig meg tartson; hogy ez élet utan, amaz énekeknek énekét. Szent Szent, Szent, az Seregeknek Ura Istene, à meg dicsőűlt ßamos seregnek kőzepette ßűntelen valo ßoval, énekelhessűk, Amen.

KERESZTYEN OLVASO AZ UR legyen veled.

Az Authornak intimatiojabol ezeket elötted visellyed.

I. *Mikor ez könyvben az kalauz citaltatik azt ercsed melly Posonban* Anmo 1613. *kinyomtattatot.*

II. *Az Papista, Papistak, es Papistasag nevek alatt az author nem az Papatul el hitetet felsö, kössep es alsó renden levöket kiket Laicusoknak ßoktak az Papasok mondant, érti, hanem az R. Clerust ki az ßent irasnak inteset es az regi tanitoknak követeset el hagyvan az Papatul örülnek neveztetni es annak akarattyanak végbe vittetesere lelkek ismereti ellen eskuznek.*

III. *Az fogyatkozasok mellyek az le-iras es az citalt Authoroknak ßuk-volta miatt estenek jora magyaraztassanak: az mellyeket essünkben vettünk azok itt megh jobbitatbatnak ekkeppen.*

Errata.

Pag, 9. lin, 11 volum l, votum, pag 16. lin, 5, ölött l, ütötte, pag. 24, l, 8, szava l, szavat, In mar, l 328, Ibid? Attyat l, Attya, p, 30, tamagattya l, tamogattia, Item lin, 21, latlia l, lattia p, 3, l 1, Berinalasnak l, Bermalasnak, p 34, lin, 20, süket l, szôkôt, Ibid, in marg. De oct; l, deort, p, 40 l, 12, ludorum l, Indorum p, 41, lin Divimus l. divinus, p; 43, in m, H ltul l, Hortu, p 44, l, 19 magyorazo l, magyarazo, ib; peste l; kepe, p, 46, l, 22 Christe l Christi P, 48, dist; citata pertin, ad p 47; Ib, uz, l, ezer Ib, lin; 11, csufollyak l, csafollyak p 50 l, 20 Instil, Iusti, p 51, l, 6, Sacramentomakrul l, Sacramentomokrul, p, 54, lin, 18, adde szenvednek p, 59, lin 2, Iobbolast, l, jobbulast p, 61, in marg, de sat, l, de sacr Ibid. ad Cortum l, Comitatum. Ib. lin. 16. faktarsai l. paiktarsai pag, 92, 2, Pit, l. 2, Pet. p. 63. l, 22. mult. l, milit. p 64, in marg: Hoseus l, Hosius. p, 73. lin, 10, hazas l, Haza p, 75. l. 12. ser, l, sess p, 80. lin. 19, verba in marg. annotata textui inserenda sunt. p, 82. l 16. követekleg, kôvetet p. 87. lin, 6, es l, ez. p. 88, lin, 15, Milito l Melito p 112 lin, 4, 6, l idvôs. i idvôz. p, 114. l, penult, frangitur l, frangit p. 16. l, 6. cselekedet lege cselekedd. pa, 124, in marg, Apostoitcis l, Apostolicis. Ibid. lin: 15: idzessegrel: idvôssegre. Ib: temen l: tamē p 13 lin: 3: Zerus l: Ferus. p: 132: l: 6. doldot l: dolgos p: 133 l 16 12 l: es pb 8138 l: ult: ad egi p: 140. l 19, valuntatibus l voluntaribus l 20 eosque l: easque p: 142, lin: antep: mellyek l: mellyet p 143 l: 16 Mart l mert. pag 144 l 12 agiedul l egyedôs in M Bixel l Biel. 145 l 3 Istenbe l Isten pag 150. Citatio Tapper referatur ad lin 12 p 154 l 18 henem l hanem. p 163 cons caus. p. 194 l 8. torvanyet l tôrvenyet p 164 in M Bellarm l Bernardinus p 165 in M adde vide Andr p 16 l 12. neveytetik l. neszettetik. p 108 l 7 Communo Communio In marg szmkivetesnek neme l 10 Danno l Banne & l 17 humane l humana p 169 lin 9 adde domanyt p 171 lin 2 æquivocatibus l æqvivocationi-

tudo-

bus lin M Tobetus l Tolctus lin 12 poransoſſyak l Ca-
rancſollyak In M Baletus l Baleus. Ibid Bell l Bull p
173 in M Sacr l Socr p 177 lin 21 Anglica l Angli[illegible]
p 191 lin pen pondens l pandens p 192 l 6 indic[illegible]
incidere p 192 p 21 in leg uni lin ult l Hieronimi[illegible]
p 197 lantep inperpretis l interpretis p 204 l 17 Con-
traria l Commentaria p 209 lin 10 taninoc l tanitok lin
16 zaterer l paterekre In M Mum l Num o 211 l S non
multi l nonnulli lin 13 14 Nem tægadgyak meg vallyak
l ne tagadgyuk megh vallyuk p 213 l 7 indicem l in-
vicem p 217 lin 11 haſonlattia l haſonlattyak lin ult in-
fernum l infirmum p 220 in M ad Lamentiû l Laurē-
tium lin 2 fit l ſie p 223 lin 19 ſervitutam l ſetvitutem p
224 l 4 dierum l dicitur p 2[illegible]5 l 15 Babtis l Baptis p
229 lin 12 paradyſu l paradyſi p 238 lin 17 Plibertino-
l Elibertinomi p 240 lin 5 l kaplannia l kaptalannia p
241 lin 11 itetelheti l itilheti p 261 lin 6 ez l es p 265
lin 10 accepturus l accepturos p 294 l 20 Beilarminuſt
l Bellarminus p 218 lin 15 Commutarios l commenta-
rios p 317 lin 11 erubiſcimus l erubeſcimus p 331 lin 12
Polidorum l polidorus p 337 lin 1[illegible] Cler l Glement p
341 lin 1 Lucis l Lucius p 344 lin pen occidot l occi-
det lin 4 Angolius l Angolus p 347 lin 10 Bales [illegible]
Balei lin 19 ezekel kezek p 349 lin 16 katatot l leap[illegible]
p 352 lin pen ac l ab[illegible]7 lin 3 papiſtaſak l Papiſtak p
361 lin 10 kazaſagot l kazaſsagok p 364 lin 18 kelmene
l kellene p 36[illegible] lin 11 minden midon p 382 lin 8 ſpe-
colo l ſpeculo. p 385 lin 8 Aaticuriſtuſt l Antichriſtuſt
p 389 lin 1 Anno l Annos Ibid lin 21 meg erôſitettel
l meg ereſitette p 382 lin 16 moſok, l maſok p 397
13 Con l Commun p 408 lin 18 Papak l Papok p 414
lin, 8, tilt, l, tilitia, p, 415, lin, 7, Popaknak l, Papaknak
p, 455, lin, 16, vagyoné l, vagyon, p, 467, lin, 12
vittak, l, ittak.

Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

